

ପେଟିଆ ବାହାରେ ପେଟିଆ ବାଗୁଡ଼ି

କୌଳାସ ଚନ୍ଦ୍ର ଦାଶ

ଓଡ଼ିଶା ବାହାରେ ଓଡ଼ିଆ ଜାଗୃତି

କୈଳାସ ଚନ୍ଦ୍ର ଦାଶ

ପବିଲିଂ ହାଉସ୍
ଭୁବନେଶ୍ୱର

ଓଡ଼ିଶା ବାହାରେ ଓଡ଼ିଆ ଜାଗୃତି

କୈଳାସ ଚନ୍ଦ୍ର ଦାଶ

ISBN 81 88371 07 6

ପ୍ରକାଶକ :

ପବ୍ଲିଶିଂ ହାଉସ୍
ଏନ୍.-୭୮୫୮, ଆଇ.ଆର.ସି.ଭିଲେଜ୍
ନୂଆପଲ୍ଲୀ, ଭୁବନେଶ୍ୱର-୧୫
ଫୋନ୍. ନଂ-୨୫୫୫୯୧୦୭

ମୁଦ୍ରଣ :

କ୍ରିଏଟିଭ ଅପ୍ରେର
ଏନ୍.-୭୮୫୮, ଆଇ.ଆର.ସି.ଭିଲେଜ୍
ନୂଆପଲ୍ଲୀ, ଭୁବନେଶ୍ୱର-୧୫
ଫୋନ୍. ନଂ-୨୫୫୫୯୧୦୭

ପ୍ରକାଶନ ବର୍ଷ :

୨୦୦୩

ମୂଲ୍ୟ :

ଟଙ୍କା ୨୩/- ମାତ୍ର

ମୁଖ୍ୟଶାଳା

ଉନବିଂଶ ଶତାବୀର ଶେଷ ପର୍ଯ୍ୟାୟ ଏବଂ ବିଂଶ ଶତାବୀର ପ୍ରଥମାର୍ଛରେ ଓଡ଼ିଶାରେ
ନବ ଜାଗରଣ ଦେଖା ଦେଇଥିଲା । ଏହି ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷା, ସଂସ୍କୃତ ଓ ସମାଜର
ସୁରକ୍ଷା ପାଇଁ ଓଡ଼ିଶାରେ ତଥା ଓଡ଼ିଶା ବାହାରେ ଏକ ପ୍ରକାର ଆଦୋଳନ ଆରମ୍ଭ
ହୋଇଥିଲା । ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାଭାଷୀ ଅଞ୍ଚଳ ଗୁଡ଼ିକର ଏକତ୍ରିକରଣ, ଓଡ଼ିଆ ଅର୍ଥନୈତିକ
ସାମର୍ଥ୍ୟର ଉଚ୍ଚାରଣ ଏବଂ ସାଂସ୍କୃତିକ ପରିଚିତିର ପରିପ୍ରକାଶ ପାଇଁ ଓଡ଼ିଆ ମନରେ
ଜାଗିଥିଲା ଏକ ଅଭୁତପୂର୍ବ ଅକାତମା । କେଳବ ଓଡ଼ିଶା କାହିଁକି ଓଡ଼ିଶା ବାହାରେ
କଲିକତା, ମାୟାଜ, ଆସାମ, ବର୍ମା ତଥା ଭାରତର ଅନ୍ୟ ଅଞ୍ଚଳମାନଙ୍କର ଏହି ପ୍ରକାର
ଜାଗରଣ ଓଡ଼ିଆ ମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଦେଖା ଦେଇଥିଲା । ଓଡ଼ିଶା ବାହାରେ ବସବାସ
କରୁଥିବା ଓଡ଼ିଆମାନେ ଆପଣାର ପରିଚୟ ପ୍ରଦାନ କରିବା ପାଇଁ ବ୍ୟଗ୍ର ହୋଇ ଉଠିଥିଲେ ।
ସେତେବେଳେ ସେମାନଙ୍କୁ ପ୍ରବାସୀ ଓଡ଼ିଆ ବୋଲି କୁହା ଯାଉଥିଲା; କାରଣ କଲିକତା,
ବର୍ମା, ଆସାମ ପ୍ରଭୃତି ଅଞ୍ଚଳ ସେମାନଙ୍କର ଜନ୍ମଭୂମି ନଥିଲା । ଗୋଟିଏ ଦୃଷ୍ଟିକୋଣରୁ
ପ୍ରବାସୀ ଓଡ଼ିଆ ଏକ ସଂକର୍ଷ ଉଚ୍ଚାରଣ ହୋଇପାରେ, ବିଶେଷତଃ ସର୍ବଭାରତୀୟ
ମହାଜାତୀୟତା ବାଦର ପରିପ୍ରକାଶରେ ଏହା ଅପ୍ରାସଙ୍ଗିକ ମନେ ହୋଇପାରେ । କିନ୍ତୁ
ବିଭିନ୍ନ ଭାଷାଭାଷୀ ଅଞ୍ଚଳ ଗୁଡ଼ିକର ସ୍ଵାତନ୍ତ୍ର୍ୟକୁ ବିଚାରକୁ ନେଲେ ଓଡ଼ିଆଭୁବନ ଉପର
ଆତ୍ମପ୍ରକାଶରେ ପ୍ରବାସୀ ଓଡ଼ିଆ ବେଶ ତାପୁର୍ଯ୍ୟପୂର୍ଣ୍ଣ ମନେହୁଁ । ତେଣୁ ଏହି ପୁଷ୍ଟକରେ
ପ୍ରବାସୀ ଓଡ଼ିଆମାନଙ୍କର ସ୍ଵପରିଚିତି ଉଚ୍ଚାରଣ ଓ ଓଡ଼ିଆ ଜାଗୃତ ପାଇଁ ଉଦ୍ୟମ ସଂପର୍କତ
ବିବରଣୀ ସ୍ଥାନ ପାଇଛି ।

ଉକୁଳ ଦୀପିକା, ସମ୍ବଲପୁର ହେଠେଷିଣୀ, ଆଶା, ନବାନ, ଦେଶକଥା ପ୍ରଭୃତି
ସମ୍ବାଦ ପତ୍ରରେ ଓଡ଼ିଆ ମାନଙ୍କର କଲିକତା, ବର୍ମା ଓ ଆସାମ ପ୍ରଭୃତି ଅଞ୍ଚଳରେ
ସାଂଗଠନିକ ତଥା ଜୀବନ ଜାଗରଣ ସଂପର୍କତ ବିବରଣୀ ସ୍ଥାନ ପାଇଛି । ପୁଷ୍ଟକଟି
ମୁଖ୍ୟତଃ ସେହି ସବୁ ଉପାଦାନ ଉପରେ ଆଶ୍ରିତ । କଲିକତାରେ ଉନବିଂଶ ଶତାବୀରେ
ଓଡ଼ିଆ ମାନଙ୍କର ଜୀବନ ଧାରା ଉପରେ ଉକୁଳ କୃଷ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର ଭୂମ୍ୟ ଏକ ପୁଷ୍ଟକ ପ୍ରକାଶ
କରିଛନ୍ତି । ଏହା କିନ୍ତୁ ବିଂଶ ଶତକର କଲିକତାର ଓଡ଼ିଆ ମାନଙ୍କ ସଂପର୍କରେ ବିଶେଷ
ସୁଚନା ଦିଏ ନାହିଁ । ତେଣୁ ଓଡ଼ିଆ ଜାଗୃତିର ଏହି ଅବିସ୍ମରଣୀୟ ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ କଲିକତା
ଓଡ଼ିଆ ମାନଙ୍କର ପ୍ରମୁଖ ଭୂମିକାକୁ ଏହି ପୁଷ୍ଟକରେ ସ୍ଥାନ ଦିଆ ଯାଇଛି । ବର୍ମାରେ ବାସ

କରୁଥିବା ଓଡ଼ିଆମାନଙ୍କର ଜୀବନ ଧାରା କିପରି କରୁଣ ଥିଲା ତାହାର ଚିତ୍ର ଏହି ପୁସ୍ତକରେ ସ୍ଥାନ ପାଇଛି । ଏହି କରୁଣ ଅବସ୍ଥା ଏକଦା ଓଡ଼ିଆ ମାନଙ୍କୁ ଆଲୋଡ଼ିତ କରୁଥିଲା । ସେମାନେ ଓଡ଼ିଆର ମର୍ଯ୍ୟାଦା ଏବଂ ରୁଚିର ସଂଶୋଧନ ପାଇଁ ସଦା ଉଦ୍ୟମ କରୁଥିଲେ । ତାହାର ଏକ ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ବିବରଣୀ ମଧ୍ୟ ପୁସ୍ତକରେ ସ୍ଥାନ ପାଇଛି ।

ଏହି ପୁସ୍ତକ ରଚନା ପାଇଁ ମୋତେ ବହୁ ବନ୍ଧୁ ଉଦ୍ସାହିତ କରିଥିଲେ । ବି.ଜେ.ବି. ଜୁନିଯର କଲେଜ (ଭୁବନେଶ୍ୱର)ର ଅଧ୍ୟେ ସାହିତ୍ୟ ଓ ସଂସ୍କୃତିପ୍ରେମୀ ଅଧ୍ୟାପକ ବିଶ୍ୱରଙ୍ଗନ ପୁସ୍ତକର ନାମ ନିର୍ବାଚନ କରିବା ସଂଗେ ସଂଗେ ଏହାକୁ ପ୍ରକାଶ କରିବା ପାଇଁ ମୋତେ ଉଦ୍ସାହିତ କରିଥିବାରୁ ତାଙ୍କ ନିକଟରେ କୃତଞ୍ଜ । ପୁସ୍ତକରେ ବ୍ୟବହୃତ ତଥ୍ୟ ଓଡ଼ିଶା ରାଜ୍ୟ ଅଭିଲୋଖାଗାର (ଭୁବନେଶ୍ୱର)ରୁ ସଂଗ୍ରହୀତ । ସେଥିପାଇଁ ଏହାର ଅଧ୍ୟାକ୍ଷକ (ଭାଗିରଥ ମହାପାତ୍ର) ଏବଂ କର୍ମକର୍ତ୍ତା ମାନଙ୍କୁ ଅଶେଷ ସାଧୁବାଦ । ଏହି ପୁସ୍ତକକୁ ପ୍ରକାଶ କରି ଲୋକଲୋଚନକୁ ଆଣି ଥିବାରୁ ପବିତ୍ରିଂ ହାଉସ୍ରର ପ୍ରକାଶିକା ଏବଂ କର୍ମକର୍ତ୍ତାଙ୍କ ନିକଟରେ କୃତଞ୍ଜ ।

ପରିଶେଷରେ ପୁସ୍ତକଟି ବୃଦ୍ଧରର ଓଡ଼ିଆ ସମାଜ ଦ୍ୱାରା ପଠିତ ଓ ଆବୃତ ହେଲେ ଲେଖକ ନିଜକୁ ଧନ୍ୟ ମନେ କରିବ ।

ଭୁବନେଶ୍ୱର

କୈଳାସ ଚନ୍ଦ୍ର ଦାଶ

୨୫-୭-୨୦୦୩

ସୂଚୀପତ୍ର

୧- କଲିକତାରେ ଓଡ଼ିଆ ଜାଗୃତି	୧-୭୦
୨- ବ୍ରହ୍ମଦେଶରେ ଓଡ଼ିଆ	୭୧-୮୦
୩- ଦୀପକ ସଂଘ	୮୧-୯୯

ପରିଶିଳ୍ପ

୧- ଚଟକଳ ଚଉତିଶା	୯୨-୯୩
୨- ପ୍ରବାସୀ ଓଡ଼ିଆ ମାନଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା	୯୪-୯୫
୩- ପ୍ରବାସୀ ଜାଗରଣ	୯୬-୯୭

କଲିକତାରେ ଓଡ଼ିଆ ଜାଗୃତି

॥ ୯ ॥

ଉନ୍ନବିଶ ଶତାବୀ ପୂର୍ବରୁ କଲିକତାରେ ଓଡ଼ିଆମାନେ ପ୍ରଥମେ ଦାସବୃତ୍ତ ଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ । ସେଠାରେ ସେତେବେଳେ ଓଡ଼ିଆ ମାନଙ୍କୁ ବେହେରା କୁହାଯାଉଥିଲା । ପାଲିକି ବୋହିବା ସେମାନଙ୍କ ଏକଚାଟିଆ ଥିଲା । ସେମାନଙ୍କ ସର୍ବାରକୁ “ପରମାଣିକ” କୁହା ଯାଉଥିଲା । (ସେୟାହିହର ୧୩୩୭ ସାଲ : ୪୩୩-୩୪) ଭୂତ୍ୟର କାର୍ଯ୍ୟ ବ୍ୟତୀତ ସେମାନେ ଛୋଟ କାଠ ବ୍ୟବସାୟୀ, ପାଚକ, ମିସ୍ତ୍ରୀ, ଯାଦୁକର ଉତ୍ୟାଦି ହିସାବରେ କଲିକତାରେ ପରିଚିତ ଥିଲେ । ଭାବୁଆ, ମାଲି ହିସାବରେ ସେମାନେ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଥିଲେ । (ମହାନ୍ତି ସୁରେତ୍ର ୧୯୭୭) ଉନ୍ନବିଶ ଶତକର ବିଭିନ୍ନ ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ ପଣ୍ଡିତ ହିସାବ ଦାସ, ବିଶ୍ୱମର ବିଦ୍ୟାଭୂଷଣ ଏବଂ ମଧୁସୂଦନ ଦାସ କଲିକତାରେ ଅବସ୍ଥାନ କରିଥିଲେ ଏବଂ ଖ୍ୟାତି ମଧ୍ୟ ଅଞ୍ଜନ କରିଥିଲେ । (ମହାପାତ୍ର ୧୯୯୬; ମହାନ୍ତି ସୁରେତ୍ର ୧୯୭୭; ଦାଶ କୌଳାସ ଚନ୍ଦ୍ର ୨୦୦୭ : ୪୫୭-୭୦୭) କିନ୍ତୁ ଏମାନଙ୍କ ସମୟରେ କଲିକତାରେ ଓଡ଼ିଆ ମାନଙ୍କର ସଂଗଠନ ଦୂର ଭାବରେ ନଥିଲା । କଲିକତାରେ କୁଳି, ମାଲି ଏବଂ ବେହେରା ହିସାବରେ ଉଚ୍ଚପ୍ରତିଷ୍ଠାନ ହୋଇ ଓଡ଼ିଆମାନେ ଜୀବନ ଧାରଣ କରୁଥିଲେ ।

॥ ୧୦ ॥

ଉନ୍ନବିଶ ଶତକର ଶେଷ ଦଶଶିତିରେ କଲିକତାର ଓଡ଼ିଆମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଜାଗରଣ ପରିଲକ୍ଷିତ ହେଲା । ସେମାନେ ବିଭିନ୍ନ ଦିଗରୁ ଓଡ଼ିଆ ସମସ୍ୟା ସଂପର୍କରେ ସଚେତନ ହେଲେ । କଲିକତାର ଓଡ଼ିଆ ମାନଙ୍କର ସମସ୍ୟା ଉପସ୍ଥାପନର ପ୍ରଥମ ମାଧ୍ୟମ ଥିଲା ସମ୍ବାଦପତ୍ର । ୧୮୯୪ ମସିହାରେ କଲିକତାର ୧୭/୧, ଉପର୍ଲିଂଚ୍‌ନ୍ହୀଟର ବାସିଯା ପଦ୍ଧତିରେ ମହାନ୍ତି “ଉଜ୍ଜଳ ହିତେଷୀ” ନାମରେ ଗୋଟିଏ ମାସିକ ପତ୍ରିକା ବାହାର କରିବା ପାଇଁ ଆଯୋଜନ କରିଥିଲେ । (ଉଜ୍ଜଳ ଦାପିକା, ୨୭-N-୧୯୦୩) କିନ୍ତୁ ତାଙ୍କର ଉଦ୍ୟମ ସେତେବେଳେ ସଫଳ ହୋଇ ନଥିଲା । ୧୯୦୭ ମସିହା ଜାନୁଆରୀ ଦିତୀୟ ଗୁରୁବାରରୁ କଲିକତାରୁ “ଓଡ଼ିଶାବାସୀ” ସାପ୍ତାହିକ ପତ୍ର ବାହାରିଲା । କଲିକତାରେ ଅନେକ ଓଡ଼ିଆ ବାସ କରୁଥିବା

ଓଡ଼ିଶା ବାହାରେ ଓଡ଼ିଆ ଜାଗୃତି

ମୁଲେ ୧୯୦୭ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଖଣ୍ଡିଏ ଓଡ଼ିଆ ପତ୍ରିକା ପ୍ରଚାରିତ ହୋଇ ନଥିଲା । “ଓଡ଼ିଶାବାସୀ” ସେହି ଅଭାବ ପୂରଣ କରିଥିଲା । (ସମ୍ବଲପୁର ହିତେଷିଣୀ, ୧୩-୧-୧୯୦୭, ଉଛଳ ଦୀପିକା ୨୦-୧-୧୯୦୭)

୧୯୦୮ ଖ୍ରୀଷ୍ଟବରେ ଓଡ଼ିଆ ମାନଙ୍କର ଏକ ସଂଗ୍ରହ କାଳିକତା ଉଛଳ ସମାଜ । ଗଠିତ ହୋଇଥିଲା । (ସମ୍ବଲପୁର ହିତେଷିଣୀ, ୨୧-୧୧-୧୯୦୮) ଏହାର କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ ଥିଲା ୧୨/ଓୟେଲିଟ୍‌ନ୍ ସ୍କ୍ରିବ୍‌ରୁର୍କ୍‌ରୁର୍କ୍ । ଏହି ସମାଜର ସଂପାଦକ ଥିଲେ କୃଷମୋହନ ପଟ୍ଟନାୟକ । ଏହି ନବାନୁଷ୍ଠିତ କଲିକତା ଉଛଳୀୟ ସମାଜର ମୁଖ୍ୟ ସବୁପତ୍ର ସ୍ଵରୂପ “ଓଡ଼ିଆ” ନାମକ ଏକ ସାପ୍ତାହିକ ଖବର କାଗଜ ସମାଜର ସ୍ଥାଯୀ ସଭାପତି ପଦ୍ଧତୋତ୍ତମ ମହାନ୍ତିକ ପରିଚାଳନାଧୀନରେ ସ୍ଵର୍ଗାଶ୍ରମ କରିବା ପାଇଁ କାର୍ଯ୍ୟନିର୍ବାହିକା ସମିତିର ପ୍ରଥମ ଅଧ୍ୟବେଶନ ସଭାରେ ପ୍ରସ୍ତରିତ ହୋଇଥିଲା । ଏହାର ଆଶ୍ର୍ମ ସ୍ଵର୍ଗାଶ୍ରମ ପାଇଁ ଉପ୍ରେସନ ହୋଇଥିଲା । କଲିକତା ଉଛଳୀୟ ସମାଜ କିଛି ସମୟ ଓଡ଼ିଆ ସମସ୍ୟା ଚର୍ଚା କରି ଚାଲିଲା । ଏହା କିନ୍ତୁ ଚିରପ୍ରାୟ ହେଲା ନାହିଁ । ୧୯୧୧ରୁ କଲିକତା ଓଡ଼ିଆ ମାନଙ୍କର ସମସ୍ୟାର ଉଜ୍ଜାରଣ ପାଇଁ ବିଧୁବନ୍ଦ ଉଦ୍ୟମ ହୋଇଥିଲା । ମୟୁରାଉଞ୍ଜର ମହାରାଜା ମହୋଦୟ ୧୯୧୧ ଜାନୁଆରୀ ୪ ତାରିଖ ସକାଳେ ବିମ୍ବରୁ କଲିକତାରେ ପହଞ୍ଚିବା ପରେ ଓଡ଼ିଆ ମାନଙ୍କର ସଂଗ୍ରହ କଲିକତାରେ ମୁଣ୍ଡଟେକି ଥିଲା । (ଉଛଳ ଦୀପିକା, ୧୪-୧-୧୯୧୧) ଓଡ଼ିଆ ମାନଙ୍କ ପକ୍ଷରୁ ତାଙ୍କୁ ବିଧୁମତେ ଅର୍ଯ୍ୟର୍ଥନା କରିବା ପାଇଁ ଓ ଜାନୁଆରୀ ସମ୍ବାଦ ସମୟରେ କଲିକତା ଯୁନିଟରେ ସମ୍ବନ୍ଧିତ ଉଦ୍ୟମରେ ହଲରେ ଗୋଟିଏ ସଭା ହୋଇଥିଲା । ଗୁହଟି ଫୁଲ ପତ୍ରାଦିରେ ସୁଶୋଭିତ ଏବଂ ପାଟକ ଠାର ହଲ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପଥ ବୈଦ୍ୟତିକ ଆଲୋକରେ ସୁରଙ୍ଗିତ ହୋଇଥିଲା ।

କଲିକତା ପ୍ରବାସୀ ଉଛଳୀୟ ଉତ୍ସବ୍ୟକ୍ତି ଓ ହାତ୍ରମାନଙ୍କ ବ୍ୟତୀତ କଟକରୁ ମାନନୀୟ ମଧୁସୂଦନ ଦାସ ଓ ସୁଗାୟକ ଗୋକୁଳଚନ୍ଦ୍ର ଶ୍ରୀଚନ୍ଦନ, ବାଲେଶ୍ଵରରୁ ଭୋଲାନାଥ ସାମନ୍ତରାୟ, ବାରିପଦାରୁ ଗୋପବନ୍ଧୁ ଦାସ ଉପମୁକ୍ତ ଥିଲେ । କଲିକତାର ଦେବପ୍ରସାଦ ସର୍ବାଧ୍ୟକାରୀ, ଜ୍ଞ. ଚଉଧୂରୀ, ତାତ୍ତ୍ଵବିଦୀ ଉଦ୍ୟମରେ ଉପମୁକ୍ତ ମଲ୍ଲିକ, ପ୍ରଫେସର ଏସ.ସି. ମହିଳାନବିଦୀ, ପ୍ରଫେସର ବିନ୍ୟୋଦ୍ଧରଣ ନାଥ ସେନ, ମହାମହୋପାଧ୍ୟ ତାତ୍ତ୍ଵବିଦୀ ସତୀଶ ଚନ୍ଦ୍ର ବିଦ୍ୟାଭୂଷଣ, “ବେଙ୍ଗଲା” ପତ୍ରିକାର ମ୍ୟାନେଜର ଟି.ପି.ମିତ୍ର ପ୍ରଭୃତି ଏହି ସଭାରେ ଉପମୁକ୍ତ ଥିଲେ । ମାନନୀୟ ମଧୁସୂଦନ ଦାସ ସଭାପତିର ଆସନ ଶ୍ରେଣୀ କରିଥିଲେ । ସୁଗାୟକ ଗୋକୁଳଚନ୍ଦ୍ର ଶ୍ରୀଚନ୍ଦନ ହାରମୋନିଯମ ସଂଗରେ ଗୋଟିଏ ଓଡ଼ିଆ ସଂଗୀତ ଗାଇଥିଲେ । ଓଡ଼ିଆ ଅଭିନନ୍ଦନ ପତ୍ର ଗୋବିନ୍ଦ ଚନ୍ଦ୍ର ଶୁରୁଦେବେଂ ପଢ଼ିବା ପରେ ସୁରଙ୍ଗିତ ସ୍ଵର୍ଣ୍ଣଚିତ୍ତ ପାର୍ଚମେଣ୍ଟ କାଗଜ ଲିଖିତ ଅଭିନନ୍ଦନ ପତ୍ର ଖଣ୍ଡି ଗୋଟିଏ ଗୌପ୍ୟ ଆହ୍ଵାଦିତ ନଳରେ

କଲିକତାରେ ଓଡ଼ିଆ ଜାଗୃତି

ବନ୍ଦକରି ମଧୁବାବୁ ମହାରାଜାଙ୍କୁ ଦେଇଥିଲେ । ସେହି ସଭାରେ ମହାରାଜା କହିଥିଲେ- “କିଛି ଦିନ ପୂର୍ବେ କଲିକତାରେ ଓଡ଼ିଆ ମାନଙ୍କର ଗୋଟିଏ ସଭା କରିବା ଅସମ୍ଭବ ବୋଧ ହେଉଥିଲା । ସୁଖର କଥା କଲିକତା ପ୍ରବାସୀ ଉଜ୍ଜଳୀୟ ମାନଙ୍କର ସଂଖ୍ୟା ବଢ଼ିବାରୁ ଆଜି ତାହା ସମ୍ବନ୍ଧ ହୋଇଥିଲା ଏବଂ ମୁଁ ମନେ କରୁଥିଲା ରାଜଧାନୀରେ ଏତେ ଗୁଡ଼ିଏ ଲୋକ ରହିବା ଦେଶର ଭବିଷ୍ୟତ ପକ୍ଷରେ ବଡ଼ ଆଶାପ୍ରଦ । ମନ୍ୟୁରଭଞ୍ଜ ମହାରାଜାଙ୍କ କଲିକତା ଅଭ୍ୟର୍ଥନା ସଂପର୍କରେ ଗୋକାଳାଥ ସାମନ୍ତରାୟକ ପତ୍ର ଏକ ଅଶରେ ଥିଲା: ଏହି ଅଭ୍ୟର୍ଥନା ସମିତିରେ ଉଜ୍ଜଳରେ ଏକ ନବ ଯୁଗର ଆବିର୍ତ୍ତାବ ହେଲା । ନବଜୀବନ ସଞ୍ଚାରିତ ହେଲା । X X X ଆସି ଓଡ଼ିଆ ପିଲାମାନେ କଲିକତା ସ୍କୁଲ କଲେଜରେ ପଡ଼ିବାକୁ ଆସନ୍ତି । ତାଙ୍କ ବନ୍ଦାଳୀ ପିଲାମାନେ ସେମାନଙ୍କୁ ଏପରି ହେଯ ଚକ୍ଷୁରେ ଦେଖନ୍ତି ଯେ ସେମାନଙ୍କର ଆଡ଼ା କାହେ । ଆଜି ପ୍ରେସିଡେନ୍ସୀ ହଲରେ ଓଡ଼ିଆ ସଭା, ସବୁ ଓଡ଼ିଆ ପତ୍ରା କେତେକ ବନ୍ଦାଳୀ ଗ୍ରାଜୁଏଟ୍ ମାନଙ୍କ ସହିତ ଆସିନ । ବନ୍ଦାଳୀୟ ଗୁଣାବ୍ୟ ସରସ୍ଵତୀଙ୍କର ଶ୍ରେଷ୍ଠ ସତାନ ମାନେ ସଭା ମଞ୍ଚରେ ବସି ଦେଖୁଛନ୍ତି- ଓଡ଼ିଆ ମହାରାଜା, ଓଡ଼ିଆ ଛାତ୍ର, ଓଡ଼ିଆ ଅଭିଭାବକ, ଓଡ଼ିଆ ଉତ୍ସବୋକ, ଓଡ଼ିଆ ଖୋଦିତ କ୍ୟାଷ୍ଟକେଟ୍, ଓଡ଼ିଆ ଅଭିନନ୍ଦନ, ଓଡ଼ିଆ ଫନ୍ଡୀତ, ଓଡ଼ିଆ ବନ୍ଦୁତା- ସମସ୍ତ ଓଡ଼ିଆ” । (ଉଜ୍ଜଳ ଦୀପିକା, ୨୧ ଜାନୁଆରୀ ୧୯୧୧)।

ଓଡ଼ିଶାର ବହୁ ଭନ୍ଦୁ ବାହୁ କଲିକତାରେ ଥିଲେ । କାର୍ଯ୍ୟସୂଚରେ ଅନେକ ବ୍ୟକ୍ତି ଓଡ଼ିଶାରୁ ଆସି କଲିକତାରେ ରହୁଥିଲେ । ଶିକ୍ଷାଲାଭ ନିମିତ୍ତ ପ୍ରାୟ ବହୁ ସଂଖ୍ୟକ ଉଜ୍ଜଳୀୟ ଛାତ୍ର କଲିକତା ପ୍ରବାସୀ । ତେବେ ସେମାନଙ୍କର ମିଳନ ଲାଗି କୌଣସି ସଭା ସମିତି କଲିକତାରେ ହୋଇ ନଥିଲା । କଲିକତା ପ୍ରବାସୀ ପୋଲିସ୍ ଅଫିସର ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ମହାପାତ୍ର ଓ ପଦ୍ମବରଣ ମହାନ୍ତି ପ୍ରଭୃତି ଉତ୍ସବ୍ୟକ୍ତି ମାନେ ଏକ ମିଳନ କ୍ଷେତ୍ର ପାଇଁ ସଭା ସ୍ଥାପନ ର କିଛି ଚେଷ୍ଟା ୧୯୦୮-୯ ଶ୍ରୀଷ୍ଟାରେ ଆରମ୍ଭ କରିଥିଲେ । କିନ୍ତୁ ସେ ଚେଷ୍ଟା କାର୍ଯ୍ୟରେ ପରିଣତ ହୋଇ ପାରି ନଥିଲା । ଓଡ଼ିଆ ଛାତ୍ରମାନଙ୍କ ଉଦ୍ୟମରେ “ଓଡ଼ିଶା ଯୁନିଯନ” ନାମରେ ଗୋଟିଏ ସଭା କଲିକତା ନଗରୀରେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ହୋଇଥିଲା । (ଦୀପିକା, ୧୫-୧୧-୧୯୧୧) ନରେମର ୧୯ ତାରିଖ ୧୯୧୧ ରବିବାର ଦିନ ଏହି ସଭାର ପ୍ରଥମ ଅଧିବେଶନ କଲିକତାର ଗର୍ଭମେଣ୍ଠ ଲ’ ହସ୍ତେଲରେ ହୋଇଥିଲା । ପୁରୀ, କଟକ, ବାଲେଶ୍ୱର, ମେଦିନପୁର ଓ ଗଡ଼ଜାତ ପ୍ରଦେଶର ୭୦/୭୦ ଜଣ ଉତ୍ସବ୍ୟକ୍ତି ଓ ଛାତ୍ର ସମ୍ମିଳିତ ହୋଇଥିଲେ । ସମ୍ମଲପୁର ହାଇସ୍କୁଲର ହେଡ଼ମାଣ୍ଡର ରାମ ପ୍ରସାଦ ବହିଦାର ସଭାପତିର ଆସନ ଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ । ପ୍ରଥମେ ସଭାପତି ମହାଶୟ ଓ ଉତ୍ସନ୍ନିଯନର କେତେକ ସଭ୍ୟ ମିଳନର ଆବଶ୍ୟକତା ଓ

ଓଡ଼ିଶା ବାହାରେ ଓଡ଼ିଆ ଜାଗୃତି

ଉଦେଶ୍ୟ ବୁଝେଇ ଦେବା ପରେ ନିୟମାବଳୀ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବା ପାଇଁ ଗୋଟିଏ କାର୍ଯ୍ୟ ନିର୍ବାହିକା ସମିତି ଗଠିତ ହେଲା ଏବଂ ଚଳିତ ବର୍ଷ ନିମିତ୍ତ ସଭାର କର୍ମଚାରୀ ନିୟମ୍‌ବିଧାନ ହେଲେ । ରାଖିଲ ଚନ୍ଦ୍ର ପାଲିର ସଂପାଦକ ଓ ଗୋଦାବରୀୟ ମିଶ୍ର ସହ ସଂପାଦକ ହେବାପାଇଁ ସ୍ଵୀକୃତ ହେଲେ । ଏହି ସଭା କୌଣସି ଉଦେଶ୍ୟ ବା ଆକାଢ଼ିକ୍ଷା ନେଇ ଜନ୍ମ ଗ୍ରହଣ କରି ନଥିଲା । କଳିକତା ପ୍ରବାସୀ ସମସ୍ତ ଉଛଳୀୟ ମାନେ ମାସକେ ଥରେ ଏକ ସ୍ଥାନରେ ମିଳିତ ହେଲେ କଥାବାର୍ତ୍ତା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ସାମନ୍ୟକ ଭାବରେ ଯାହା କରଣୀୟ ବୋଲି ସେମାନେ ମନେ କରିବେ ତାହା କରିବା ପାଇଁ ଏହି ସଭାରେ ସ୍ଥିର କରିବେ । ଏକ ସ୍ଥାନରେ ମିଳିତ ହୋଇ ଆପଣା ଆପଣା ମଧ୍ୟରେ ପରିଚିୟ, ବନ୍ଧୁତା, ସାମାଜିକତା ବଢ଼ାଇବା ଏହି ସମିତିର ମୁଖ୍ୟ ଉଦେଶ୍ୟ । କୌଣସି ରାଜନୈତିକ ବିଷୟ ଏ ସମିତିରେ ଆଲୋଚିତ ହେବ ନାହିଁ ବୋଲି ସ୍ଥିର ହେଲା । ଓଡ଼ିଶାର ପୁଲିସ୍ ଡେପ୍ଟୁ ସ୍ଵପରିଚେଣ୍ଡ ହରେକୁଷ ଦାସ ଏପରି ଗୋଟିଏ ସଭାର ପ୍ରତିଷ୍ଠାରେ ଯଥେଷ୍ଟ ପ୍ରତିକାର ପ୍ରକାଶ କରି ସଭ୍ୟମାନଙ୍କର ଜଳପାନର ବନୋବସ୍ତ କରିଥିଲେ ।

“ଓଡ଼ିଶା ଯୁନିଯନ” ଏହାର ଆରମ୍ଭରୁ କଳିକତାର ଓଡ଼ିଆ ମିଳନ ମଞ୍ଚରୂପେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିଥିଲା । ଏହାର ଦୃତୀୟ ଅଧ୍ୟବେଶନ କଳିକତା ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ ଇନ୍ଡସ୍ଟ୍ରୀୟଟ ହଲରେ ୧୯୧୩ ଅଗଷ୍ଟ ୨୪ରେ ଅନୁଷ୍ଠାତ ହୋଇଥିଲା । ବାମଶ୍ଵା ରାଜା ସଜ୍ଜିଦାନନ୍ଦ ତ୍ରିଭୂକନ ଦେବ ସଭାପତି ହୋଇଥିଲେ । ସଭାରେ ବିଶ୍ୱନାଥ ମିଶ୍ର ବାରିଷ୍ଟର, ଉମାକାନ୍ତ ମହାପାତ୍ର, ନିତ୍ୟାନନ୍ଦ ଦାସ, ରାଖିଲଚନ୍ଦ୍ର ପାଲିତ ଏବଂ ଶତାଧୂକ କଲେଜ ଛାତ୍ର ଉପସ୍ଥିତ ଥିଲେ । କୃପାସିଦ୍ଧ ମିଶ୍ର ବି.ଏ. Spontaneous activity (ଲୀଳା) ବିଷୟରେ ଗୋଟିଏ ପ୍ରବନ୍ଧ ପାଠ କରିଥିଲେ । (ସମ୍ବଲପୁର ହିତେଷିଣୀ, ୩୦-୮-୧୯୧୩) ସଭାପତି “ଓଡ଼ିଶା ଯୁନିଯନ” ର କାର୍ଯ୍ୟାବଳୀ ଉପରେ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦେଇ ଏହା ପ୍ରତି ତାଙ୍କର ପୂର୍ଣ୍ଣ ସହାନୁଭୂତି ଥିବାର ପ୍ରକାଶ କରିଥିଲେ । ବନ୍ୟା ପ୍ରପାଦ୍ରିତ ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କୁ ସାହାଯ୍ୟ କରିବା ପାଇଁ ଏହି ଯୁନିଯନ ତରଫରୁ ଆୟୋଜନ ହୋଇଥିଲା । ଏବଂ ଏ ଜଣ ସ୍ଵେଚ୍ଛାସେବକ ଯାଜପୂର ଯାଇ ୪୦୦ଟଙ୍କା ସାହାଯ୍ୟ ଦାନ କରିଥିଲେ । ପରିଶେଷରେ ରାଜା ମହୋଦୟ ଏହି ଯୁନିଯନର ପ୍ରଧାନ ପୃଷ୍ଠାପତ୍ର ହେବାର ପାଇଁ ମୁକ୍ତ କଣ୍ଠରେ ସ୍ଵୀକାର କରିଥିଲେ । ବ୍ରଜମୋହନ ପଣ୍ଡା, ଓଡ଼ିଶା ଯୁନିଯନର ସହକାରୀ ସଂପାଦକ ଥିଲେ ।

କଳିକତା ଓଡ଼ିଶା ଯୁନିଯନର ଅନ୍ୟ ଏକ ଅଧ୍ୟବେଶନ ୧୯୧୪ ଏପ୍ରିଲ ୫ ତାରିଖରେ ହୋଇଥିଲା । (ଉଛଳ ଦାପିକା, ୧୧-୪-୧୯୧୪) ଏଥରେ ବାରିଷ୍ଟର ବିଶ୍ୱନାଥ ମିଶ୍ର ସଭାପତି ହୋଇଥିଲେ ଏବଂ ଅନେକ ସଭ୍ୟ ଉପସ୍ଥିତ ଥିଲେ । ଓଡ଼ିଶାରେ ଗୋଟିଏ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ ସ୍ଥାପନ ଏବଂ ତାହା ହେବାଯାଏ ଉଛଳର ଛାତ୍ରମାନେ ପାଠ୍ୟା ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟର

କଲିକତାରେ ଓଡ଼ିଆ ଜାଗୃତି

ଏମ.ୟ. ଶ୍ରେଣୀ ଓ ଆଇନ୍ ଶ୍ରେଣୀ ସମସ୍ତରେ ପଡ଼ିବା କାରଣ ଯେତେବେ ଛାତ୍ର ବୁଦ୍ଧି ଲୋଡ଼ା ହେବ ତାହା ଯୋଗାଇ ଦେବା ପାଇଁ କଲିକତା ରାଜ୍ଯ ଏବଂ ମଧ୍ୟସ୍ଵଦନ ଦାସ ବିଶେଷଭାବେ ଜଣାଇଥିବା ହେଉ ସେମାନଙ୍କୁ ଏହି ସଭା ଧନ୍ୟବାଦ ଦେଇଥିଲା । ଏଥରେ ମଧ୍ୟ ବି.୬ସ.ଶ୍ରେଣୀ, ଏମ.ୟ. ଓ ବି.୬୯ ଶ୍ରେଣୀମାନ ରେଭେନସା କଲେଜରେ ଶାନ୍ତି ଫିଟାଇବା ପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତାବମାନ ଧାର୍ଯ୍ୟ ହୋଇଥିଲା । କଲିକତା ଓଡ଼ିଶା ସୁନିୟନ ଏହି କାଳରେ ଓଡ଼ିଶାର ଜାଗରଣ ପାଇଁ ଉଦ୍ୟମ ଚଳାଇଥିଲା ଏବଂ ଓଡ଼ିଶାର ଓଡ଼ିଆମାନଙ୍କ ସହିତ ସ୍ଵ ସଂପର୍କ ରଖା କରିଥିଲା । ଏହାର ଅନ୍ୟ ଏକ ଅଧିବେଶନ ୧୯୧୪ ସେପ୍ଟେମ୍ବର ୨୭ରେ ବାମଶ୍ଵା ମହାରାଜାଙ୍କ ସଭାପତିତରେ ବସିଥିଲା । (ଉତ୍କଳ ଦୀପିକା, ୨-୧୦-୧୯୧୪) ବାମଶ୍ଵା ରାଜକୁମାର ଜଳଶର ଦେବ, ଲକ୍ଷ୍ମୀନାରାୟନ ପଞ୍ଜନାୟକ ବି.୬., ରାଧାକାନ୍ତ ଘୋଷ, ଗୋପାଳ ଚନ୍ଦ୍ର ପ୍ରହରାଜ, ବ୍ରାହ୍ମ ପ୍ରଚାରକ ଆର.୬ନ୍. ସମାଦାର ପ୍ରଭୃତି ବିଶିଷ୍ଟ ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ଏଥରେ ଯୋଗ ଦେଇଥିଲେ । ପୂର୍ବ ଅଧିବେଶନର କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମର ବିବରଣୀ ପଠିତ ହେବା ପରେ ବାରିଷ୍ଟର ବିଶ୍ଵାନାଥ ମିଶ୍ର ଏବଂ ରବୀନ୍ଦ୍ର ମୋହନ ଦତ୍ତ ଏହି ସୁନିୟନର ଉପଯୋଗୀତା ସଂପର୍କରେ ମତ ଉପସ୍ଥାପନ କରିଥିଲେ । ଉମାକାନ୍ତ ମହାପାତ୍ର ଓଡ଼ିଶା ସୁନିୟନର ସାମାଜିକ ଭାବଧାରା ଏବଂ ମୈତ୍ରୀଭାବ ଉପରେ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦେଇଥିଲେ । ରାଜକୁମାର ଜଳଶର ଦେବ ଏହି ସଭାରେ ଏକ ସୁଚିତ୍ତ ବଚ୍ଚ ବ୍ୟରେ ଓଡ଼ିଆମାନେ ପୂର୍ବପୁରୁଷ ମାନଙ୍କର କୀର୍ତ୍ତି ଉପରେ ଅଧିକ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦେଇ ଆପଣାର ପରିଶ୍ରମ ଓ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ କୁ ଭୁଲି ଯାଇଥିବାର କହିଥିଲେ । ଏହି ସୁନିୟନର ସଭାପତି ଥିଲେ ଲୋକନାଥ ମିଶ୍ର ।

ଏହପରି ଭାବରେ କଲିକତାରେ ଓଡ଼ିଶା ସୁନିୟନ ଓଡ଼ିଆ ଜାଗୃତି ପାଇଁ କିଛି ବର୍ଣ୍ଣ ଉଦ୍ୟମ କରିଥିଲା । ଏହାର ଶୁଣି କିନ୍ତୁ ଚିରସ୍ଵାୟୀ ହୋଇ ନଥିଲା । ଏହାର ଅନେକ ଅଧିବେଶନରେ କଲିକତା ଓଡ଼ିଆ ମାନଙ୍କର ନାନା ସମସ୍ୟା ଉପରେ ଆଲୋଚନା କରା ଯାଇଥିଲା ଏବଂ ଓଡ଼ିଆ ପରିଚିତିର ପରିପ୍ରକାଶ ପାଇଁ ଏହାର ଅବଦାନ ଅବିସ୍ମରଣୀୟ ଥିଲା । ତେଣୁ କଲିକତାର ଓଡ଼ିଆ ମାନେ ଏହାଠାରୁ ଅଧିକ ଦୃଢ଼ ସଂଗୀନ ପାଇଁ ୧୯୧୪ ପରେ ଉଦ୍ୟମ ଆରମ୍ଭ କଲେ ।

॥ ୩ ॥

ଏକ ସୁଦୃଢ଼ ସଂଗୀନ କଲିକତାରେ ଓଡ଼ିଆ ମାନେ ଠିଆ କରାଇବା ପାଇଁ ୧୯୧୭ ତିଥେମର ୧୭ ତାରିଖରେ କଲିକତାର ବହୁବଜାର ସ୍କ୍ରିବ୍‌ରେ ଗୋଟିଏ ମହାସଭା କରିଥିଲେ । (ଉତ୍କଳ ଦୀପିକା, ୨୯-୧୨-୧୯୧୭; ସମଲପୁର ହିନ୍ଦେଶ୍ଵରୀ, ୪-୧-୧୯୧୮) ଏହି

ଓଡ଼ିଆ ବାହାରେ ଓଡ଼ିଆ ଜାଗୃତି

ସଭାରେ ୭୦୦୦ ଲୋକ ଯୋଗଦାନ କରିଥିଲେ । ସୁରଙ୍ଗୀ ରାଜା, ପଣ୍ଡିତ ଗୋପବନ୍ଧୁ ଦାସ, ଜଜମାର ହରିହର ପଣ୍ଡା, ବିଶ୍ଵନାଥ ମିଶ୍ର, କୃଷ୍ଣମୋହନ ପଟ୍ଟନାୟକ ପ୍ରଭୃତି କେତେଜଣ ସାରଗର୍ଭ ବକ୍ତ୍ତା ଦ୍ୱାରା ଲୋକମାନଙ୍କୁ ଉତ୍ସାହିତ କରିଥିଲେ । ଇତ୍ସତ ବିକ୍ଷିପ୍ତ ଓଡ଼ିଆ ମାନଙ୍କୁ ଏକ ଶାସନାଧୀନ କରିବା ନିମିତ୍ତ ମାନ୍ୟବର ଭାରତ ସର୍ବୀବଳୁ ଜଣାଇବା ଏବଂ କଲିକତାର ଓଡ଼ିଆ ମାନଙ୍କର ନାନାବିଧ ଅସୁବିଧା ଦୂର କରିବା ପାଇଁ “କଲିକତା ଉତ୍କଳ ସମାଜ” ନାମରେ ଗୋଟିଏ ସ୍ଥାଯୀ ସଭା ଗଠନ ଏ ସଭାର ମୁଖ୍ୟ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଥିଲା । କଲିକତା ମୁନିସପାଲଟିରେ ଓଡ଼ିଆ ମାନଙ୍କର ପ୍ରତିନିଧି ରହିବା ଓ ଓଡ଼ିଆ ମାନଙ୍କର ଶିକ୍ଷାର ସ୍ଵରିଧା କରିବା ବିଷୟ ମଧ୍ୟ ଏହି ସଭାର ଅନ୍ୟ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଥିଲା । ଏହି ସଭାଟି ଗୋପବନ୍ଧୁ ଦାସଙ୍କ ଉଦ୍ୟୋଗରେ ହୋଇଥିବାର ଜଣାଯାଇଛି । ଗୋପବନ୍ଧୁ ସଭାରେ କହିଥିଲେ ଯେ କଲିକତା ପ୍ରବାସୀ ଓଡ଼ିଆମାନେ ଏକତ୍ରିତ ହୋଇ ନିଜର ତଥା ସମାଜର ଉନ୍ନତି କରିବା ଉଚିତ ଏବଂ ଯେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଓଡ଼ିଆମାନଙ୍କୁ ଏକତ୍ରିତ କରା ନ ଯାଇଛି ସେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆଜନାନ୍ତମୋତ୍ତିତ ଆନ୍ଦୋଳନ ଅସମ୍ଭବ ।

କଲିକତାରେ ସେତେବେଳେ ଅନ୍ୟନ ଦେଢ଼ିଲକ୍ଷ ଓଡ଼ିଆ ବାସ କରୁଥିବାରୁ ସେମାନଙ୍କର ନାନା ପ୍ରକାର ଅସୁବିଧା ସଂଘବଦ ପ୍ରତ୍ୟେକରେ ସମ୍ଭବ ବୋଲି ଏହି ସଭାରେ ବଜାମାନେ ମନ୍ତ୍ରବ୍ୟ ଦେଇଥିଲେ । ସଭାର ସଭାପତି ଆଲିର ରାଜା ତାଙ୍କର ସ୍ଥରଣୀୟ ବକ୍ତ୍ତାରେ କହିଥିଲେ: “ଆଜି ଆପଣମାନଙ୍କୁ ଏଠାରେ ଏକତ୍ରିତ ଭାବରେ ଦେଖି ମୁଁ ହୃଦୟରେ ଯେଉଁ ସ୍ଵର୍ଗୀୟ ଆନନ୍ଦ ଅନୁଭବ କରୁଛି ତାହା ବାକ୍ୟରେ ପ୍ରକାଶ କରି ହେବ ନାହିଁ । ଆଜି ଆସି ମାନଙ୍କ ପକ୍ଷେ ଗୋଟିଏ ଶୁଭଦିନ । ଏ ଭାବୁ ମିଳନ ଉତ୍କଳର ଭାବି ଶୁଭ ଚିହ୍ନ ସ୍ଵରୂପ । ଏହାକୁ ଜାତୀୟ ଜୀବନର ମୂଳଭିତ୍ତି ବୋଲି ଭାବିବାକୁ ହେବ । ଆସେମାନେ ସମସ୍ତେ ଉତ୍କଳ ମାତଙ୍କର ସନ୍ତାନ । ଓଡ଼ିଆ ଆସମାନଙ୍କର ମାତୃଭାଷା । ତେଣୁ ଆସେମାନେ ସମସ୍ତେ ଭାଇ ପରି । ଏହି ଭାବୁ ଭାବ ହୃଦୟରେ ଜାଗ୍ରତ ଭଣି ସୁଖରେ ଦୁଃଖରେ, ସଂପଦରେ ବିପଦରେ ପରମ୍ପର ପରମ୍ପର ପ୍ରତି ସହାୟ ଏବଂ ସହାନୁଭୂତି ପ୍ରକାଶ କରିବାକୁ ଶିକ୍ଷା ଦେବା ଏହି ସମାଜର ମୁଖ୍ୟ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ । ସ୍ଥାଯୀ ଅସ୍ଥାଯୀ ଭାବରେ ଏଠାରେ ପ୍ରାୟ ଦୁଇ ଲକ୍ଷ ଓଡ଼ିଆ ବାସ କରନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଏହି ଏକତା ନଥୁବାରୁ ସେମାନଙ୍କୁ ପ୍ରତି ପଦରେ ଲାଞ୍ଛନା ଓ କ୍ଷତି ସହ୍ୟ କରିବାକୁ ପଡ଼ୁଅଛି । କାହାରି ଉପରେ କୌଣସି ବିପଦ ପଡ଼ିଲେ ସହାୟ ହେବାକୁ କେହି ନାହିଁ । କୌଣସି ଲୋକ ସେମାନଙ୍କୁ ଅନ୍ୟାୟ ଭାବରେ ବ୍ୟବହାର କଲେ ପ୍ରତିବାଦ କରିବାକୁ କେହି ନାହିଁ । ଅତେବେଳେ ଏକତା ଅବଳମ୍ବନ କରିବା ଆସମାନଙ୍କର ଅତୀବ ଆବଶ୍ୟକ । କେତେବେଳେ ଲୋକଙ୍କର ସନ୍ନିକିତ ଚେଷ୍ଟା ଦ୍ୱାରା ଅନେକ କଥା ସମ୍ବନ୍ଧ

କଲିକତାରେ ଓଡ଼ିଆ ଜାଗୃତି

ହୋଇପାରେ । ଯେଉଁ ଦୁରଗତିକୁ ଆମ୍ବେମାନେ ଅକ୍ଷେତ୍ରରେ ହିଶାଇ ଦେଇପାରୁ, ସେପରି କେତେ ଶୁଣିଏ ଦୁର ଗଛ ଦ୍ୱାରା ଗୋଟିଏ ରଙ୍ଗ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେଲେ ତାହା ଦ୍ୱାରା ଅତି ବଳବାନ ହସ୍ତୀ ମଧ୍ୟ ବନ୍ଦା ହୋଇପାରେ । ସମ୍ବଲିତ ଚେଷ୍ଟାର ଅସାଧ କିଛି ନାହିଁ । ଯେଉଁ ଉପାୟରେ ଏଠାରେ ଓଡ଼ିଆମାନେ ନିଜ ନିଜର ସମ୍ବାନ୍ଦ ଓ ଦାବୀ ବଜାୟ ରଖି ପାରିବେ, ସେମାନଙ୍କର ନାମା ପ୍ରକାର ଅସୁବିଧା ଦୂର କରିପାରିବେ ଏବଂ ନିଜ ନିଜ ସାଧୁ ପରିଶ୍ରମ ଦ୍ୱାରା ଉଭରୋତ୍ତର ଉନ୍ନତି ପଥରେ ଅଗ୍ରସର ହେଲେ, ତାହା ପ୍ରତି ମନ୍ୟୋଗୀ ହେବା ପ୍ରତ୍ୟେକ ଉତ୍ତଳ ସତାନର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ।

ଏଠାରେ ଯେତେ ଉତ୍ତଳବାସୀ ଅଛନ୍ତି ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଅଧୂକାଂଶ ଶ୍ରମଜୀବୀ । ଏହି ଶ୍ରମଜୀବୀ ମାନେ କଲିକତାରେ ନାନା ଭାବରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରନ୍ତି । କଲିକତାର କଳ କାରଖାନା ସବୁ ଓଡ଼ିଆ ଶ୍ରମଜୀବୀ ମାନଙ୍କ ବଳରେ ଚାଲିଛି । କଲିକତାର ମୁନିସିପାଲିଟିର ଶ୍ରମଜୀବୀ ମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଅଧୂକାଂଶ ଓଡ଼ିଆ । ତାହା ବ୍ୟତୀତ ଏମାନେ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ନାନା ବିଭାଗରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରନ୍ତି । ସୁତରଂ ଓଡ଼ିଆ ଶ୍ରମିକ ବଳଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା ଯେପରି ଅଧୂକ ସେହି ତୁଳନାରେ ସେମାନଙ୍କ ଦାବୀ ବାଞ୍ଚନୀୟ । ସେମାନେ ଶାରିରିକ ପରିଶ୍ରମ କରୁଥୁବା ହେବୁ ସେମାନଙ୍କର ପରିଶ୍ରମର ମର୍ଯ୍ୟାଦା ନାହିଁ ବୋଲି ଭାବିବାର ସମୟ ଆଉ ନାହିଁ । ଆଜିକାଳି ସକଳ ପ୍ରକାର ପରିଶ୍ରମର ମର୍ଯ୍ୟାଦା ସମାନ ବୋଲି ଭାବିବାକୁ ହେବ । ବରଂ ଏହି ମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସମାଜର ବିଶେଷ ଉପକାର ସାଧୁତ ହେଉଅଛି । ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସର୍ବ ଦେଶ ମାନଙ୍କରେ ଏହି ଶ୍ରମଜୀବୀ ମାନେ ଗୋଟିଏ ବିଶିଷ୍ଟ ଶକ୍ତି ସ୍ଵରୂପ ବିବେଚିତ ହୋଇ ଥାଆନ୍ତି । ସମସ୍ତ ରାଜନୈତିକ ଓ ସାମାଜିକ ଆନ୍ଦୋଳନରେ ଶ୍ରମଜୀବୀ ମାନଙ୍କର ଦାନ ପ୍ରତି ଅଧୂକ ସମ୍ବାନ୍ଦ ପ୍ରଦର୍ଶିତ ହୋଇଥାଏ । କିନ୍ତୁ କଲିକତାରେ ଏତେ ଶୁଣିଏ ଶ୍ରମଜୀବୀ ମାନଙ୍କର ସ୍ଥାନ କେଉଁଠାରେ ? ଏଠାରେ ଏତେ ଶୁଣିଏ ଓଡ଼ିଆ ବାସ କରନ୍ତି ସତ୍ୟ । କିନ୍ତୁ ସେମାନଙ୍କର ସ୍ଥାନ୍ୟ ଓ ସୁବିଧା ଜଣାଇବା ପାଇଁ କଲିକତା କରିପାରେସନରେ ଜଣେ ବୋଲି ଓଡ଼ିଆ ସଦସ୍ୟ ନାହାନ୍ତି । ନିକଟ ଉବିଷ୍ୟତରେ ଏ ଅଭାବ ଦୂର କରିବା ପାଇଁ ଚେଷ୍ଟା କରିବା ପ୍ରତ୍ୟେକ ଉତ୍ତଳବାସୀର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ । ଏଠାରେ ଉତ୍ତଳୀୟ ଶ୍ରମଜୀବୀ ମାନେ ଅସ୍ବାସ୍ୟକର ସ୍ଥାନରେ ରହିବା ଦ୍ୱାରା ଏବଂ କଳକାରଖାନା ମାନଙ୍କରେ ଅତ୍ୟଧୂକ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା ଦ୍ୱାରା ଦୂରାରୋଗ୍ୟ ବ୍ୟାଧି ମାନଙ୍କରେ ପାଢିତ ହୋଇ ଅକାଳ ମୃତ୍ୟୁ ମୃଖରେ ପଢିତ ହୋଇ ଅଛନ୍ତି । କଳକାରଖାନାର ଅଧିକମାନେ ଲିପିବନ୍ଦ କଳକାରଖାନା ନିୟମ ପ୍ରତି ଦୃଷ୍ଟି ନ ରଖି ଅଶିକ୍ଷିତ ଓଡ଼ିଆ ଶ୍ରମିକ ମାନଙ୍କ ଠାରୁ ଅଧୂକ କାର୍ଯ୍ୟ ନେଉଛନ୍ତି ଏବଂ ଶ୍ରମଜୀବୀ ମାନେ ପରିଶ୍ରମ ତୁଳନାରେ ଉପମୂଳ୍କ ଖାଦ୍ୟ ଓ ବାସମୁହ ଇତ୍ୟାଦି ନ ପାଇ ଶାନ୍ତ ଅକର୍ମଣ୍ୟ ହୋଇ ଯାଉଛନ୍ତି ।

ଓଡ଼ିଆ ବାହାରେ ଓଡ଼ିଆ ଜାଗୃତି

ଏଥପ୍ରତି ଆସି ମାନଙ୍କର କାହାରି ଦୃଷ୍ଟି ପଡ଼ୁନାହିଁ । କହିବାକୁ ଗଲେ ଏହିପରି ନାନା ଦିଗରେ ଶ୍ରମିକ ମାନଙ୍କୁ କଷ୍ଟ ଓ ଲାଞ୍ଛନା ଭୋଗ କରିବାକୁ ପଡ଼ୁଛି । ଆସିମାନଙ୍କର ସମବାୟ ଚେଷ୍ଟା ବ୍ୟତୀତ ଓଡ଼ିଆ ଶ୍ରମଜୀବୀ ମାନଙ୍କର ଏ କଷ୍ଟ ବିଦୃତି ହୋଇ ପାରିବ ନାହିଁ । ଏ ଦିଗରେ ଚେଷ୍ଟା କରିବାକୁ ଗଲେ ପ୍ରଥମରେ କଲିକଟାରେ ବିଭିନ୍ନ ସ୍ଥାନରେ ଉଛଳୀୟ ମାନଙ୍କୁ ଉଛଳ ସମାଜ ଦ୍ୱାରା ନିର୍ବାଚିତ କେତେଜଣ ବିଶିଷ୍ଟ ଉଛଳୀୟଙ୍କ ନେବୁଡ଼ରେ ଏହି ଓଡ଼ିଆ ସଭାର ଅଧ୍ୟନକୁ ଆଣିବାକୁ ହେବ ଏବଂ ସେହି ନେତାମାନେ ସେମାନଙ୍କ ଅଧୀନସ୍ଥ ଉଛଳୀୟ ଶ୍ରମଜୀବୀ ମାନଙ୍କର ଉଲମଦ ଘଟଣା ଓଡ଼ିଆ ସମାଜକୁ ଜଣାଇବେ । ସେମାନଙ୍କର କୌଣସି ଅଭାବ କିମ୍ବା ଅସୁବିଧା ଥିଲେ ଓଡ଼ିଆ ସମାଜ ତାହା ମୋତନ କରିବା ପାଇଁ ଯଥା ସାଧ ଚେଷ୍ଟା କରିବ ।

ସକଳ ପ୍ରକାର କାର୍ଯ୍ୟ ନିମିର ଅର୍ଥ ପଦେ ପଦେ ଆବଶ୍ୟକ ହେଉଥିବାରୁ ପ୍ରତ୍ୟେକ ନେତା ତାଙ୍କ ଅଧୀନସ୍ଥ ଲୋକମାନଙ୍କ ଠାରୁ ଅବସ୍ଥା ଦୃଷ୍ଟିରୁ ମାସିକ କିଛି କିଛି ଚାହା ସ୍ଵରୂପ ପ୍ରଦର୍ଶନ କରିବେ । ସେହି ଚଙ୍ଗା ଓଡ଼ିଆ ସମାଜର ନାମରେ ପୋଷ ଅଫିସ ସେଭିଙ୍ଗ ବ୍ୟାକରେ ଜମା ରଖିବେ । କେହି ଅସୁସ୍ଥ ହେଲେ ବା ଚେଷ୍ଟା ସହେ କାର୍ଯ୍ୟ ନପାଇଲେ ତାଙ୍କୁ ଉତ୍ତର ପାଣ୍ଟିରୁ ସାହାୟ୍ୟ ଦିଆଯିବ ।

ଶ୍ରମଜୀବୀମାନଙ୍କର ମାନସିକ ଓ ନୈତିକ ଉନ୍ନତି ପାଇଁ ସ୍ଥାନେ ସ୍ଥାନେ ନୈଶ୍ୟ ବିଦ୍ୟାଳୟମାନ ସ୍ଥାପନ କରିବାକୁ ହେବ । ତହିଁରେ ପତ୍ରଲିଖନ, ସାଧାରଣ ବ୍ୟବହାର୍ୟ ଜାରାଜୀ ଶବଧିକ୍ଷା, ମାନସାଙ୍କ, ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟରକ୍ଷା ପ୍ରଭୃତି ସାଧାରଣ ଜ୍ଞାତବ୍ୟ ବିଷୟମାନ ଶିକ୍ଷା ଦିଆଯିବ । ଏଠାକାର ବାସିଯା ଉଛଳୀୟ ମାନଙ୍କ ସୁବିଧା ପାଇଁ ନିକଟ ଉବିଷ୍ୟତରେ ଗୋଟିଏ ଓଡ଼ିଆ ମଧ୍ୟ ଜାରାଜୀ ବିଦ୍ୟାଳୟ ସ୍ଥାପନ କରିବା ପାଇଁ ଚେଷ୍ଟା କରାଯିବ । ଏଥୁ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଶ୍ରମଜୀବୀ ମାନଙ୍କ ସୁବିଧା ପାଇଁ ଗୋଟିଏ କିମ୍ବା ତତୋଧୂକ ସମବାୟ ରଣ ସମିତି ସ୍ଥାପନ କରିବା ନିମିର ସମାଜ ପକ୍ଷରେ ବିଶେଷ ଚେଷ୍ଟା କର୍ତ୍ତବ୍ୟ । ଏହାଦ୍ୱାରା ଶ୍ରମଜୀବୀ ମାନଙ୍କର ସଞ୍ଚଯ କରିବା ନିମିର ଗୋଟିଏ ପ୍ରଭୃତି ଜାତ ହେବ ଏବଂ ରଣ ସମିତିର ସତ୍ୟ ହେଲେ ବିପଦ ଆପଦରେ ଏହା ତାଙ୍କର ଗୋଟିଏ ବଳ ସ୍ଵରୂପ ହେବ । ତାହା ବ୍ୟତୀତ ଏହି ସମିତିର ସତ୍ୟ ହେବାକୁ ହେଲେ, ଲୋକଙ୍କୁ ସାଧୁ, ସମୟ ନିଷ୍ଠ ଓ ଚରିତ୍ରବାନ ହେବାକୁ ହେବ । ଏହାଦ୍ୱାରା ଶ୍ରମଜୀବୀ ଦଳର ଚରିତ୍ରର ପ୍ରଭୃତି ଉନ୍ନତି ହେବ, ଏବଂ ସେମାନେ ସତ୍ତ୍ଵଶାଳୀ ହେବା ଦ୍ୱାରା ନିଜ ନିଜ ବ୍ୟବସାୟ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଉରରୋତର ଉନ୍ନତି କରିବାକୁ ସମର୍ଥ ହେବେ । ଯେଉଁ ଉପାୟରେ ଏହି ସମିତି ଏଠାରେ ଶୀଘ୍ର କାର୍ଯ୍ୟ କରେ ତାହା ପ୍ରତି

କଲିକତାରେ ଓଡ଼ିଆ ଜାଗୃତି

ଏହି ସମାଜ ବିଶେଷ ମନୋଯୋଗୀ ହେବେ ଏବଂ ଅଣିଷ୍ଟ ଶ୍ରମଜୀବୀ ମାନଙ୍କୁ ତାହାର ନିୟମାବଳୀ ଉତ୍ତମ ରୂପେ ବୁଝାଇ ଦେବେ ।

ପରିଶେଷରେ ମୋର କଲିକତାୟ ଉଛଳୀୟ ଭାଇମାନଙ୍କୁ ଅନୁରୋଧ ଯେ ସେମାନେ ସମସ୍ତେ ସାଧୁ, ସତ୍ୟନିଷ୍ଠ ଓ ପରିଶ୍ରମୀ ହେଉନ୍ତୁ । ସେମାନେ ଯେପରି ଓଡ଼ିଆ ଚରିତ୍ରେ କଳଙ୍କ ନ ଲଗାନ୍ତୁ । ଯେପରି କେହି ଓଡ଼ିଆ ଶ୍ରମଜୀବୀଙ୍କୁ ଅଳସ ଓ ଅସତ୍ତ ବୋଲି ନ କହୁନ୍ତୁ । ତାହାଦ୍ୱାରା ଜାତୀୟ ଚରିତ୍ର କଳଙ୍କମୁକ୍ତ ହୋଇଯିବ । ଭାଇମାନେ, ଆପଣମାନେ ଯେଉଁ ଓଡ଼ିଆ ଜାତିର ବନ୍ଧୁଧର, ସେହି ଓଡ଼ିଆ ଜାତି ପୂର୍ବରେ କିପରି ଉନ୍ନତ ଓ ପରାକ୍ରମଶାଳୀ ଥିଲେ ତାହା ଆପଣମାନଙ୍କ ଜାତିହାସ, ସାହିତ୍ୟ ଓ ଶିଳ୍ପକାର୍ଯ୍ୟ ପ୍ରଭୃତିରୁ ଜଣାପଡ଼େ । ବିଦେଶୀୟ ଓ ବିଜାତୀୟ ଜାତିହାସ ଲେଖକ ମାନେ ଆପଣମାନଙ୍କର ପୂର୍ବ ପୁରୁଷମାନଙ୍କର ଶ୍ରୀମାନୀ କର୍ତ୍ତାନ କରି ମୁସ୍ତ ହୋଇଛନ୍ତି । ଓଡ଼ିଶାର ଗଜପତି ବନ୍ଦି ଭାରତର ଗୋଟିଏ ଅନ୍ତିମୀୟ ଏବଂ ପ୍ରଖ୍ୟାତନାମା ରାଜବନ୍ଦି । ଏହି ଗଜପତି ବନ୍ଦି ରାଜତ୍ବ ସମୟରେ ଓଡ଼ିଶାର ଗୋରବ ଭାରତର ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଶରେ ବ୍ୟାୟାମ ହୋଇଥିଲା । ସେତେବେଳେ ଓଡ଼ିଶାର ରାଜମାନେ ଦିଲ୍ଲୀଠାରୁ କୁମାରିକା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅଧିକାର କରିଥିଲେ ବୋଲି ପ୍ରସିଦ୍ଧ ଏତିହୟକି ଷାରଳି ସାହେବ କହିଛନ୍ତି । ଆପଣମାନଙ୍କ ପ୍ରାଚୀନ ଭୂପତି ପୁରୁଷୋରମ ଦେବ ଦାକ୍ଷିଣ୍ୟ ବିଜୟ କରି ଗୋଦାବରୀ ଚାରରେ ଅଭିଷିତ ହୋଇଥିଲେ । ଆପଣମାନଙ୍କର ପ୍ରାଚୀନ ରାଜା ନରଦିଦ୍ଦ ଦେବଙ୍କ ରାଜକୋଷ ଭାରତର ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ବିଭାଗରୁ ଶୁନ୍ଦୀତ ରାଜସ୍ଵ ଦ୍ୱାରା ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଥିଲା ଏବଂ ଏହି ଓଡ଼ିଆ ରାଜା ମୁକୁଦ ଦେବ ବନ୍ଦି ଦେଶର ଏହି ତ୍ରିବେଣୀ ବିଜୟ କରି ତ୍ରିବେଣୀ ଘାଟରେ ନିଜର ଅକ୍ଷୟ କାର୍ତ୍ତ ରଖି ଯାଇଛନ୍ତି । ଯେତେବେଳେ ବନ୍ଦି ଦେଶର ରାଜା ଲକ୍ଷ୍ମଣ ସେନ ମୁସଲମାନଙ୍କଠାରୁ ଭୀତ ହୋଇ ପଳାୟନ କରିଥିଲେ, ସେତେବେଳେ ତୁମ୍ଭର ଜଣେ ଓଡ଼ିଆ ରାଜା ତାହାକୁ ଆଶ୍ରମ ଦାନ କରିଥିଲେ । ଏହି ଓଡ଼ିଆ ରାଜମାନେ ବହୁ କାଳ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ନିଜର ମାତୃଭୂମିକୁ ମୁସଲମାନ ରାଜମାନଙ୍କ ଅତ୍ୟାଚାରରୁ ବାହୁବଳ ଦ୍ୱାରା ରକ୍ଷା କରି ଆଜି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ନିଜ ଜାତିର ଗୋରବ ରକ୍ଷା କରି ଯାଇଛନ୍ତି ।

ଏହି ଓଡ଼ିଆମାନେ ପୂର୍ବରୁ କିପରି ଶିଷ୍ଟୀ ଓ ଧର୍ମପରାୟଣ ଥିଲେ ତାହା ଆସମାନଙ୍କ ଜଗନ୍ନାଥ ମନ୍ଦିର, ଭୁବନେଶ୍ୱର ଓ କୋଣାର୍କ ମନ୍ଦିର ପ୍ରଭୃତି ପ୍ରତି ଦୃଷ୍ଟିପାତ କଲେ ମୁସ୍ତ ଜଣାଯିବ । ଏତେ ସୁନ୍ଦର କାରୁକାର୍ଯ୍ୟ ବିଶିଷ୍ଟ ଲକ୍ଷ ଲକ୍ଷ ମୁଦ୍ରା ବ୍ୟୟିତ ସୁରମ୍ୟ ଦେବାଳୟମାନ ଭାରତର ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଜାତି ଗଠନ କରିବାକୁ ସମର୍ଥ ହୋଇ ନାହାନ୍ତି । ଏହି ମନ୍ଦିର ମାନ ଦେଖିଲେ ଆପଣ ମାନଙ୍କର ପୂର୍ବ ପୁରୁଷ ମାନଙ୍କର ବୁଦ୍ଧି, ଜ୍ଞାନ ଓ ଗାରିମା ସ୍ଵରଣ କରି ପ୍ରାଣ ପୂଲକିତ ହୋଇଉଠେ । ଏହି ମନ୍ଦିର ମାନ ଯେ କେବଳ ଓଡ଼ିଆ ଶିଷ୍ଟୀ ଦ୍ୱାରା ଗଠିତ

ଓଡ଼ିଆ ବାହାରେ ଓଡ଼ିଆ ଜାଗୃତି

ଆଜି ଓଡ଼ିଆ ଜାତିର ଦୁର୍ଦ୍ଧଶା ଦେଖି ଅନ୍ୟ ଜାତୀୟ କୌଣସି କୌଣସି ଏତିହାସିକ ସେଥିରେ ସଦେହ ପ୍ରକାଶ କରିଥାଆନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ସେ ସମସ୍ତ ଉଭାଇ ଦିଆ ଯାଇପାରେ । ଏ ମନ୍ଦିର ମାନଙ୍କରେ ଯେ ଓଡ଼ିଆ ରାଜମାନଙ୍କର ରାଜସ୍ତା, ଓଡ଼ିଆ ଶିଳ୍ପୀର ବୁଦ୍ଧି, ଓଡ଼ିଆ କାରିଗରର ଶ୍ରମଧାଳ ନିଯୋଜିତ ହୋଇଅଛି, ଏପରି କଦାପି ଲଂଘନ କରିଛେବ ନାହିଁ । କୋଣାର୍କର ସୂର୍ଯ୍ୟ ସୂର୍ଯ୍ୟ କାରୁକାର୍ଯ୍ୟ ଦେଖି ଆଜି କାଲି ସତ୍ୟ ଜଗତ ବିସ୍ମିତ ହୋଇଅଛି । ଆହୁର ମଧ୍ୟ ଜତିହାସ କହେ ଯେ ଭାରତର ଶିଳ୍ପ ଶୈଳୀରବ - ତାଜମହଲ ନିର୍ମାଣରେ ଓଡ଼ିଆ କାରିଗର ମାନେ ଆମନ୍ତିତ ହୋଇ ଯାଇଥିଲେ । ଏଥରୁ ଓଡ଼ିଆମାନେ କିପରି ଗୋଟିଏ ଶୌରବମୟ ଜାତି ଥିଲେ ତାହା ସହଜରେ ଜଣାପଡ଼ୁଥିଲା ।

ଆପଣମାନେ ଅନେକ ଉପେତ୍ରଜୀବ, କବିସୂର୍ଯ୍ୟ ଓ ଅଭିମନ୍ୟକୁ ଜାଣନ୍ତି । ବୈଦେହୀଶ ବିଳାସ, ଚଞ୍ଚୁ ଓ ବିଦଗଧ ଚିତ୍ରମଣି ଗ୍ରନ୍ତମାନ ଆଜି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆପଣମାନଙ୍କର ଚିର ବନୋଦନ କରି ଆସୁଅଛି । ଏପରି ପୁଷ୍ଟକମାନ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଭାରତୀୟ ଜାତିର ପ୍ରାଚୀନ ସାହିତ୍ୟରେ ବିରଳ କହିଲେ ମିଥ୍ୟା ହେବ ନାହିଁ । ଆଉ ଜଗନ୍ନାଥ ଦାସଙ୍କ ଭାଗବତ ପରି ମୂଳ ସଂସ୍କରଣ ଭାଗବତର ସୁଲକ୍ଷଣ ଓ ସରଳ ପଦ୍ୟାନୁବାଦ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଭାରତୀୟ ଭାଷାରେ ନାହିଁ । ଏଥରୁ ଓଡ଼ିଆ କବିମାନେ କିପରି ପ୍ରତିରାଶାଳୀ ଥିଲେ ଏବଂ ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟ କିପରି ସମୃଦ୍ଧିଶାଳୀନୀ ଥିଲା, ତାହା ଆପଣମାନେ ସମସ୍ତେ ହୃଦୟଙ୍କମ କରିଥିବେ ।

ଆମମାନଙ୍କର ମାତୃଭୂମି ଉଛଳ ଭାରତରେ ଚାରିଧାମ ମଧ୍ୟରୁ ଗୋଟିଏ ବୋଲି ଗଣ୍ୟ । ଆଜି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଭାରତର ଲକ୍ଷ ଲକ୍ଷ ନରନାରୀ ପୂରୀର ଧୂଳିକଣା ମାତ୍ର ଲାଭ କରି ନିଜକୁ ଧନ୍ୟ ମନେ କରନ୍ତି । ଆଜି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଭାରତରେ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ପ୍ରଦେଶବାସୀ ପ୍ରତ୍ୟେକ ହିୟ ସନ୍ତାନ ଓଡ଼ିଆଙ୍କୁ ଦେଖିଲେ “ଆପଣ ଯେ ଜଗନ୍ନାଥବାସୀ ଆପଣଙ୍କୁ ମୋର ପ୍ରଣାମ ବୋଲି କହି ନିଲାଚଳ ନାଥଙ୍କ ପ୍ରତି ନିଜର ଭକ୍ତି ଅର୍ପଣ କରିଥାନ୍ତି, ଏହି ଜଗନ୍ନାଥ ମନ୍ଦିରର ନିର୍ମାଣ ଓ ସ୍ଥାପନୀତା ଆମମାନଙ୍କର ଓଡ଼ିଆ ରାଜା ରହୁଦ୍ୟୟ ଦେବ ଏବଂ ଅନଙ୍ଗରୀମାନ ଦେବ । ଉଛଳର ପବିତ୍ର ଷ୍ଟେତ୍ର ରାମାନୁଜ, ଶକ୍ତରାତାର୍ଯ୍ୟ, ଚୌତନ୍ୟ, ନିତ୍ୟାନନ୍ଦ ପ୍ରଭୃତି ମହାତ୍ମାଙ୍କର ଲୀଳାସୂଳ । ପ୍ରକୃତରେ ଯେଉଁ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଜଗନ୍ନାଥ ଧାମ ବିଦ୍ୟମାନ ଥିବ ଆଉ ଯେଉଁ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ହିୟାମାନଙ୍କର ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ପ୍ରତି ଅଚଳା ଭକ୍ତି ଥିବ ସେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଓଡ଼ିଶାର ସ୍ଥାନ ଭାରତର ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ପ୍ରଦେଶର ଅନେକ ଉପରେ ।

ଭାରମାନେ ଓଡ଼ିଶାର ଏ ଶୌରବମୟ ଆସନ ଆପଣଙ୍କ ହସ୍ତରେ । ଆପଣମାନେ ଯେପରି ନିଜର ଚରିତ୍ରର ଗରିମା ଦ୍ୱାରା ଉଛଳର ପୂର୍ବ ଶୌରବ ବଜାୟ ରଖନ୍ତି । ଭାରମାନେ, ବର୍ତ୍ତମାନ ଓଡ଼ିଆମାନଙ୍କୁ ନାନା ଦିଗରେ ବହୁ କ୍ଷତି ସହ୍ୟ କରିବାକୁ ହେଉଅଛି । ଶାସନର

କଳିକତାରେ ଓଡ଼ିଆ ଜାଗୃତି

ସୁରିଧା ନିମିତ୍ତ ଆସ୍ତମାନଙ୍କର ଭାଷା ଓ ଲେଖିବା ସାହିତ୍ୟ ପ୍ରତି ଲକ୍ଷ୍ୟ ନରଜି ଆସ୍ତମାନଙ୍କୁ ବିଭିନ୍ନ ଚାରୋଟି ଶାସନାଧୀନରେ ରଖିଅଛନ୍ତି । ସେ ଦିନ ଓଡ଼ିଆ ମାନଙ୍କର ଏହି ସବୁ ଦୁଃଖ ଜଣାଇବା ନିମିତ୍ତ ଓଡ଼ିଶା ପକ୍ଷରୁ ପ୍ରତିନିଧିମାନେ ଭାରତ ସତୀବ ମାନ୍ୟବର ମଞ୍ଜେଗୁ ସାହେବଙ୍କ ପାଖକୁ ଆସିଥିଲେ । ଭଗବାନଙ୍କ ନିକଟରେ ମୋର ପ୍ରାର୍ଥନା ଯେ ଆସ୍ତମାନଙ୍କର ସାଧୁ ଉଦେଶ୍ୟ ସଫଳ ହେଉ ।

କଳିକତା ଓଡ଼ିଆ ସମାଜ ୧୯୧୮ ରୁ ସକ୍ରିୟ ହୋଇ ଉଠିଲା ଏବଂ ଓଡ଼ିଶାର ବିଶିଷ୍ଟ ଜାତୀୟବାଦୀ ନେତାମାନଙ୍କ ସର୍ପକରେ ଆସି ଅନେକ ବାଟ ଆଗେଇ ଗଲା । ଆଜି ରାଜାଙ୍କର ଚିତ୍ତପୂର୍ଣ୍ଣ ଅଭିଭାଷଣ ଓଡ଼ିଆମାନଙ୍କ ମନରେ ନବ ଉନ୍ନାଦନା ଆଣିଦେଲା । ଓଡ଼ିଆ ସମାଜ ୧୯୧୯ ବେଳକୁ ବେଶ୍ୱର ସକ୍ରିୟ ହୋଇ ଯାଇଥିଲା । ସମାଜ ୧୯୧୯ରେ କଳିକତା ପ୍ରବାସୀ ଶ୍ରମଜୀବୀ ଓଡ଼ିଆ ମାନଙ୍କ ଶିକ୍ଷା ନିମାନ୍ତେ ଗୋଟିଏ ନୈଶ୍ୟ ବିଦ୍ୟାଲୟ ସ୍ଥାପନ କରିଥିଲେ । (ଉଛଳ ଦୀପିକା, ୩-୪-୧୯୧୯) ଏହି ଉଦେଶ୍ୟରେ ଗୋଟିଏ ଘର ମଧ୍ୟ ରଢା ନିଆ ଯାଇଥିଲା । ବାଲେଶ୍ୱରର ମହାମାରୀ ଜନପୁନ୍ଦରିଙ୍କାର ପ୍ରାବଳ୍ୟ ସମୟରେ ସମାଜ ପକ୍ଷରୁ ଅର୍ଥ ସାହାଯ୍ୟ ଦିଆ ଯାଇଥିଲା ଏବଂ କେତେକ ସେହିପ୍ରେବକ ମଧ୍ୟ ଯାଇଥିଲେ । ବାମଶାର ମହାରାଜା ବାର୍ଷିକ ୨୪୦ ଟଙ୍କା ସାହାଯ୍ୟ ଦେବାକୁ ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ହୋଇ ୧୯୧୮ ମସିହାରୁ ୨୪୦ ଟଙ୍କା ଦେଇଥିଲେ । ଏହି ସମାଜର ସମ୍ପାଦକ ଥିଲେ ସୁରେତ୍ର ନାରାୟଣ ଆଚାର୍ଯ୍ୟ ।

କଳିକତା ଓଡ଼ିଆ ସମାଜର ଦ୍ୱିତୀୟ ବାର୍ଷିକ ଅଧିବେଶନ ଅଗଷ୍ଟ ମାସ ୯ ତାରିଖରେ ଓଡ଼ିଆ ସମାଜ ହଲରେ ବସିଥିଲା । (ଉଛଳ ଦୀପିକା, ୧୭-୮-୧୯୧୯) ସାର ଦେବପ୍ରସାଦ ସର୍ବାଧିକାରୀ ସଭାପତିର ଆସନ ଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ । (ସମ୍ବଲପୁର ହିତେଶ୍ୱର, ୩୦-୮-୧୯୧୯) କଳିକତାରେ ସେତେବେଳେ ମାଜୁରି କରିବା ନିମିତ୍ତ ପ୍ରାୟ ଏକ ଲକ୍ଷ ଟିରିଶି ହଜାର ଓଡ଼ିଆ ବାସ କରୁଥିଲେ । ଏମାନଙ୍କର ଦୁରାବସ୍ଥା ନେଇ ସମାଜରେ ଅନେକ ଆଲୋଚନା ହୋଇଥିଲା । ସଭାପତି ବଙ୍ଗ ଭାଷାରେ ଦୀର୍ଘ ଭାଷଣ ଦେଇଥିଲେ । ଏହାର ଅନୁବାଦ ସମ୍ବଲପୁର ହିତେଶ୍ୱରରେ ପ୍ରକାଶିତ ହୋଇଥିଲା । ନିମ୍ନରେ ଚିତ୍ର ଉତ୍ସେଖକାରୀ ସେହି ଅଭିଭାଷଣଟି ଉପସ୍ଥାପନ କରାଯାଇଛି -

“ଓଡ଼ିଆ ସମାଜର ସଭ୍ୟଗଣ ଓ ଓଡ଼ିଆ ଭାଜମାନେ, ମୁଁ ଆଜି କିଛି ବିପଦରେ ପଡ଼ିଛି । ଓଡ଼ିଆ ମୋର ପିତ୍ର ପୁରଷଙ୍କ ଭାଷା । ମୁଁ ସେ ଭାଷା ଭୁଲିଯାଇଛି । ମୁଁ ଆଜି ଆହୁ ବିସ୍ମୃତ । ଆଜି ଓଡ଼ିଆ ଭାଗ୍ରମୀଗଣ ଓ କର୍ମୀଗଣ ଯେପରି ସୁଲକ୍ଷିତ ଭାଷାରେ ଝାରାଜୀ କହିଲେ ତାହା ଶୁଣି ମୋର ଝାରାଜୀରେ କହିବାକୁ ସୁହା ହେଉନାହିଁ । ଓଡ଼ିଆରେ କହିବାକୁ ମଧ୍ୟ ଶାନ୍ତି

ଓଡ଼ିଶା ବାହାରେ ଓଡ଼ିଆ ଜାଗୃତି

ନାହିଁ । ମାତ୍ରଦୂପିଣୀ ଓଡ଼ିଶା ଦେଶ ଏହି ଦୀନ ନଶଣ୍ୟ ସନ୍ଧାନକୁ ଯେଉଁ ମାତା ନିଜଟକୁ ପୁଷ୍ଟି ଲାଭ ନିମତ୍ତେ ପଠାଇଥିଲେ ମୁଁ ସେହି ବଙ୍ଗ ଭାଷାରେ କିଛି କହିବି ।

ଜାଣେ ନାହିଁ, ଅତୀତର କେଉଁ ନିବାଡ଼ ତମସାଳାନ୍ତି ରଜନୀରେ ସେହି ଦେବଲକ୍ଷ କୁଳି, ଯେଉଁମାନେ ଚିରଦିନ ଓଡ଼ିଶାରୁ ବଙ୍ଗଦେଶକୁ ଆସିଛନ୍ତି, ସେହି କୁଳିମାନଙ୍କର ପଣ୍ଡାତ୍ରବର୍ତ୍ତୀ ହୋଇ ସର୍ବାଧିକାରୀ ବଙ୍ଗ ବଙ୍ଗ ଦେଶରେ ଆଶ୍ରମ୍ୟ ନେଲେ । ଆଜି ଯଦି ପୂର୍ବ ଓଡ଼ିଆ ହୋଇ ଆପଣମାନଙ୍କ ପାଖକୁ ଆସି ପାରିଥାଆନ୍ତି ତାହାହେଲେ ଆପଣମାନେ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ହୋଇଥାଆନ୍ତେ । କିନ୍ତୁ ମୁଁ ଆଜି ସେପରି ଭାବରେ ଆସିପାରି ନାହିଁ । ତେଣୁ ଆପଣମାନେ ମୋ ଉପରେ କେତେ ଦୂର ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ତାହା ମୁଁ ଜାଣେ ନାହିଁ ।

ଓଡ଼ିଆ ନିଜକୁ ଓଡ଼ିଆ କହିବାକୁ ଲଜ୍ଜା କରିବ ? ମୁଁ ଯେତେବେଳେ ଅବକାଶ ପାଇଛି ସେତେବେଳେ ନିଜକୁ ଓଡ଼ିଆ କହିବାକୁ ଛାଡ଼ି ନାହିଁ । ଇତିହାସରୁ ଯେ ଗୋଟିଏ ମାତ୍ର ପୃଷ୍ଠା ଲେଉଟାଇଛି ସେ ଓଡ଼ିଶାର ଶିକ୍ଷ, ବିଜ୍ଞାନ, ସାହିତ୍ୟ, ବୃଦ୍ଧି ଓ ବୀର୍ଯ୍ୟର ପରିଚୟ ପାଇଛି, ସେ ଆଉ ଓଡ଼ିଶାକୁ ଭୁଲି ପାରିବ ନାହିଁ । ବଙ୍ଗ ଦେଶର ଅମର ଲେଖକ ବଙ୍ଗମର୍ତ୍ତ୍ଵ ଓଡ଼ିଶାର ଭାସ୍ୟକ୍ୟ, ବିଜ୍ଞାନ, କଳା ଇତ୍ୟାଦି ଲକ୍ଷ୍ୟ କରି କହିଛନ୍ତି, “ଯେଉଁ ଭାରତ ବର୍ଷରେ ଏପରି କଳା ଅଛି ମୁଁ ସେହି ଭାରତ ବର୍ଷରେ ଜନ୍ମ ଗ୍ରହଣ କରି ନିଜକୁ ଧନ୍ୟ ମନେ କରୁଅଛି” । ଶ୍ରୀ ଭଗବାନଙ୍କ ରାଜ୍ୟରେ ନିଜେ ନିଜକୁ ପଦଦଳିତ ନକଳେ କାହାର ସାଥ ନାହିଁ ଅନ୍ୟ କେହି ତାକୁ ପଦ ଦଳିତ କରିବ । ଦେଶମାତାର ଉନ୍ନତି ନିମିର ୧୫୦ ଜଣ ଛାତ୍ର ନିଜର ସ୍ଥାର୍ଥ ଓ ସମୟ ବଳି ଦେଇ ଏହି ଯେଉଁ ଶକ୍ତି ଉଦ୍ବୋଧନ କରୁଛନ୍ତି ଅତିଥଃ ସେହି ଶକ୍ତି ବଳରେ ଓଡ଼ିଶା ପଦ ଦଳିତ ହେବନାହିଁ ।

ଉନ୍ନତି ପରେ ଅବନତି ଅବଶ୍ୟମାବୀ । କାଳର ଗତିରେ କେତେବେଳେ ବା ଉନ୍ନତି କେତେବେଳେ ବା ଅବନତି ଏହା ଭଗବାନଙ୍କର ନିୟମ । କୌଣସି ଜାତିଗତ ପାପରୁ ଜାତିର ଅବନତି ହୁଏ ଏବଂ ସେଥିରୁ ଉଦ୍ଧାର ପାଇବା ପାଇଁ ଜାତିଗତ ପ୍ରାୟଶ୍ଵିତ ସମୟ ସମୟରେ କରିବାକୁ ହୁଏ- କବିରାଜ ମହାଶୟ ନାହିଁ ଠିକ୍ ଧରିଛନ୍ତି (କବିରାଜ ଶ୍ୟାମସୁନ୍ଦର ସାତିଆଙ୍କ ବନ୍ଧୁବ୍ୟ ପ୍ରତି ଲକ୍ଷ୍ୟ କରି) । ତେବେ ତାଙ୍କର ସମସ୍ତ ଉପଦେଶ ଗ୍ରହଣ କଲେ ଚଳିବ ନାହିଁ । କଳିକତା ପୋଲିସ୍ ଆଇନ୍ ବଡ଼ କଡ଼ା, ପୁଣି ଦୂଆ ପୋଲିସ୍ ଆଇନ୍ ହେଉଅଛି । ନିଜେ ନିଜର ଗୌରବ ସ୍ଥାପନ କରି ପାରିଲେ ଅନ୍ୟ କେହି ଧକ୍କା ଦେଇ ପାରିବେ ନାହିଁ ।

ଆପଣ ମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଅନେକ ପରକୁ ଦୋଷ ଦେଉଅଛନ୍ତି । ଆପଣମାନେ କହନ୍ତି ବଙ୍ଗାଳି ଓଡ଼ିଆକୁ ଘୃଣା କରନ୍ତି । ମାତ୍ରାଜୀ ଓଡ଼ିଆକୁ ଘୃଣା କରନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ମୁଁ ପଚାରେ ଓଡ଼ିଆ

କଲିକତାରେ ଓଡ଼ିଆ ଜାଗୃତି

କ'ଣ ଓଡ଼ିଆ କୁ ଘୁଣା କରେ ନାହିଁ ? ମୋର ଓଡ଼ିଆ ବିଷୟ ମର୍ମେ ମର୍ମେ ଜଣାଅଛି । ଏତେ ଦୂଃଖ, ଏତେ ଦୈନ୍ୟ, ଉଥାପି ଓଡ଼ିଶାରେ ନାନା ବିବାଦ, ନାନା କଳହ । ଏହି ନୀତି, ହୀନଭାବ, ପରସ୍ଵର ପ୍ରତି ବିଦ୍ୟେଷ, ଘୁଣା ଓଡ଼ିଶାରେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ଅଛି । ପରସ୍ଵର ପ୍ରତି ହିସା ଏବଂ ଆକ୍ରୋଶ ଯାହା ସମସ୍ତ ଭାରତକୁ ସର୍ବନାଶ ପଥରେ ଘେନି ଯାଇଛି ତାହା ଓଡ଼ିଶାକୁ ମଧ୍ୟ ଛାଡ଼ି ନାହିଁ । ପାଖକୁ ପାଖ ଠିଆ ହୋଇ କାର୍ଯ୍ୟ କଲେ କାର ସାଧ ଅଛି ପଦ ଦଳିତ କରିପାରିବ ? ପରସ୍ଵର ପ୍ରତି ପ୍ରୀତି ଓ ସଭାବ ଘେନି ଏହି ଯେଉଁ ସମାଜ ସୃଷ୍ଟି କରିଅଛନ୍ତି, ଭଗବାନଙ୍କ କୃପାରୁ ତାହା ଜୟମୁକ୍ତ ହେଉ । ଏ ସମସ୍ତ ସମାଜରେ କେବଳ ବହୁତା ବା ବାର୍ଗବିତଣ୍ଟା କଲେ ଚଳିବ ନାହିଁ । ପରସ୍ଵର ମଧ୍ୟରେ ସ୍ଵେଚ୍ଛା ଓ ସଭାବ ରଖି ଦୋଷଗୁଣ ବିଚାର ନକରି କର୍ତ୍ତବ୍ୟ କଲେ “ସମାଜ”ର ଉନ୍ନତି ହେବ ।

ମୋ’ର ଯେତେଦୂର ମନେହୁଏ କଲିକତାରେ ଶ୍ରୀହଙ୍କ ସମ୍ବିଲନୀ ପ୍ରଥମେ ସ୍ଥାପିତ ହେଲା । ତା’ପରେ ତାକା, ପରିଦୟୁର ଇତ୍ୟାଦି ଅନେକ ସମ୍ବିଲନୀ ଚାରିଆଡ଼େ ସ୍ଥାପିତ ହୁଏ କିନ୍ତୁ ଏଠାରେ ଓଡ଼ିଶାରେ କୌଣସି ସମ୍ବିଲନୀ ବିଷୟ ମୁଁ ଶୁଣି ନାହିଁ । ମୁଁ ସେତେବେଳେ ମନେକଳି ଓଡ଼ିଶାରେ କ’ଣ ଓ ଜଣ / ୧୦ ଜଣ ଲୋକ ନାହାନ୍ତି, ଯେଉଁମାନେ କି ଗୋଟିଏ ସମ୍ବିଲନୀ ସ୍ଥାପନ କରି ପାରିବେ । ଆପଣମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଥମେ ଏହି ସମାଜ ସ୍ଥାପିତ ହେଇଛି ଦେଖି ବଡ଼ ଆନନ୍ଦିତ ହେଲି । ଏହା ଅବଶ୍ୟ ଓଡ଼ିଶାର ଉନ୍ନତିର ପରିଚାୟକ । ଏ ସମାଜ ସୃଷ୍ଟି କରି ଆପଣମାନେ ନାନା ମହତ କାର୍ଯ୍ୟ ଆରମ୍ଭ କରିଛନ୍ତି । ସାମାଜିକ ସେବା, ନୈଶ୍ୟ ବିଦ୍ୟାଳୟ, fever relief ଦୀନହୀନ ଓଡ଼ିଆକର ଖବର ନେବା ଆଦି ତାହାର ସୂଚନା । ଆପଣମାନଙ୍କର ଏହି ସତ୍ତ୍ଵ ଉଦ୍ୟମରେ ଭଗବାନ ଅଜସ୍ର କୃପା ବର୍ଷଣ କରିବେ, ଏଥରେ କୌଣସି ସମେହ ନାହିଁ । ମୋର ଗୋଟିଏ ପ୍ରତାବ କଲିକତାରେ ଯେ ସମସ୍ତ ଉଛନୀ ଛାତ୍ର, କୁଳି, ଭଦ୍ରଲୋକ ଏବଂ ସ୍ଥାଯୀ ଅଧ୍ୟବାସୀ ଅଛନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କର ଗୋଟିଏ ତାଳିକା କରିବା ଉଚିତ । ସେମାନେ ସର୍ବ ଦୁଆରୁ ବା ନ ଦୁଆରୁ ସେମାନଙ୍କୁ ପ୍ରତ୍ୟେକ କାର୍ଯ୍ୟରେ ନିମନ୍ତ୍ରଣ କରନ୍ତୁ । ତାଙ୍କର ସାହାୟ୍ୟ ଲୋଡ଼କୁ, ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ କେହି ଆସନ୍ତୁ ବା ନ ଆସନ୍ତୁ ଆପଣମାନେ ହତାଶ ହେବେ ନାହିଁ । ସେମାନଙ୍କ ଭିତରେ ମନୁଷ୍ୟ ଥିଲେ ଅବଶ୍ୟ ଆପଣଙ୍କ ଆହାନ ଶୁଣିବେ ।

କିଏ କହେ ଓଡ଼ିଶାରେ ଶିକ୍ଷା ନାହିଁ ? ଓଡ଼ିଶାରେ ଯେପରି ଲୋକଶିକ୍ଷା ଅଛି ଭାରତର ଅନ୍ୟ କୌଣସି ସ୍ଥାନରେ ସେପରି ନାହିଁ । Mass Education ବିଷୟରେ ଓଡ଼ିଶା ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ପ୍ରଦେଶ ଠାରୁ ତେବେ ଉଚିତ । ଆପଣ ମାନେ କହନ୍ତୁ ଦେଖି ଓଡ଼ିଶାର ଗ୍ରାମେ ଗ୍ରାମେ କ’ଣ

ଓଡ଼ିଶା ବାହାରେ ଓଡ଼ିଆ ଜାଗୁଚି

ଭାଗବତ ସମାଜ ନାହିଁ ? କହନ୍ତୁ ଦେଖି ଓଡ଼ିଶାର ନିତାନ୍ତ ଆଭ୍ୟନ୍ତରିକ ସ୍ଥାନରେ ସୁନ୍ଦର କେଉଁ ଓଡ଼ିଆ ପୂଜା ନକରି ଜଳ ଗ୍ରହଣ କରେ ? କେଉଁ ଘରେ ଭାଗବତ ଦିନେ ପଡ଼ା ନଯାଏ ? ଶିକ୍ଷା କାହାକୁ କହନ୍ତି ? ଯାହା ମନୁଷ୍ୟଙ୍କୁ ମନୁଷ୍ୟର ପୂର୍ଣ୍ଣତା ଦିଏ ତାହା ହେଲୁ ପ୍ରକୃତ ଶିକ୍ଷା । ସେ ଶିକ୍ଷା ଓଡ଼ିଶାରେ ଅଛି । ଓଡ଼ିଶା ବଜାଳା ଠାରୁ ଦିନେ ସେ ଶିକ୍ଷାର ସହାୟତା ଓ ସହାନୁଭୂତି ପାଇଥିଲା । ସେହି ଶିକ୍ଷା ନିମିର ବଜାଳା ଓ ଓଡ଼ିଶାର ନିଗୁଡ଼ି ସମ୍ବନ୍ଧ । କୃଷ୍ଣପ୍ରେମ ଭରା ଶ୍ରୀ ଚୈତନ୍ୟ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଉନ୍ନତିର ପୂର୍ଣ୍ଣତା ନିମିର ଓଡ଼ିଶାରେ ଜଗବନ୍ଧକର ଆଶ୍ରମ ନେଇଥିଲେ । ଯେଉଁ ଜଗନ୍ନାଥ ଭାରତର ସମସ୍ତ ସ୍ଥାନକୁ ଏକ ସଂଗରେ ବାନ୍ଧି ରଖି ଅଛନ୍ତି ସେ ଓଡ଼ିଶାର ଜଗନ୍ନାଥ । ଓଡ଼ିଶାକୁ ଘୁଣା କରିବ କିଏ ? ଶ୍ରୀ ଭଗବାନଙ୍କର ଚରଣ ଛାଯାରେ ଯେ ଥାଏ ସେ କି ନିଜକୁ ଘୁଣିତ ମନେ କରିବ ? ଓଡ଼ିଶା କାହାକୁ ଘୁଣା କରେ ନାହିଁ । ଯେଉଁ ଉତ୍ତଳର ପୂରୀ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଆଚାର୍ଯ୍ୟାଳ-ବ୍ରାହ୍ମଣ ସମାନ ତାକୁ ଘୁଣା କରିବ କିଏ ? କହନ୍ତୁ ଦେଖି ଭାରତର ଅନ୍ୟତ୍ର କେଉଁ ଠାରେ ଏପରି ଅଛି ? ଉତ୍ତଳ ଆଜି ଏହି ଗୁଣରେ ସମଗ୍ର ଭାରତକୁ ବାନ୍ଧି ରଖିଛି । ଆସେମାନେ ଆଜି ଆତ୍ମବିସ୍ମୃତ । ତେଣୁ ନିଜର ସର୍ବସ୍ଵ ଭୁଲି ଯାଇ ବିଦେଶୀକୁ ତୋଷାମଦ କରି ନିଜର ହୀନତା ପ୍ରକାଶ କରିଅଛୁ ।

ଓଡ଼ିଆ ଭାଗ୍ୟ ବିପର୍ଯ୍ୟୟରୁ ନିଜସ୍ଵ ଭୁଲି ଯାଇଅଛି । କେତେ ସହସ୍ର ଓଡ଼ିଆ ସଙ୍କୀର୍ଣ୍ଣତା ଓ ନିତତା ବିରୁଦ୍ଧରେ ଯୁଦ୍ଧ ନ କରିଛନ୍ତି ? କେତେ ଶତ ବର୍ଷ ପ୍ରବଳ ପରାକ୍ରାନ୍ତ ମୁସଲମାନ ସେନା ପରାସ୍ତ ନ କରିଛନ୍ତି ? ଓଡ଼ିଆ ସ୍ରୀ ସ୍ବାଧୀନତା ଆୟୋଜନ ନ କରି ଆସେମାନେ ବିଦେଶୀୟ ମାନଙ୍କ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ନିଜକୁ ଘୁଣା କରୁଅଛୁ । ଓଡ଼ିଶାରେ କ'ଣ ସ୍ରୀ ସ୍ବାଧୀନତା ନାହିଁ ? ଓଡ଼ିଶାରେ ଯଥାର୍ଥ ସ୍ରୀ ସ୍ବାଧୀନତା ଅଛି । ଓଡ଼ିଶାରେ ସାମାଜିକ ଜଳ ତଳେ ପକିନତା ନାହିଁ । ଯଦି ସ୍ରୀ ମାନଙ୍କର ସ୍ଵେଚ୍ଛାଚାରିତା ଏବଂ ବ୍ୟକ୍ତିଚାର ସ୍ବାଧୀନତା ହୁଏ, ହୋଇପାରେ, ସେ ସ୍ବାଧୀନତା ଓଡ଼ିଶାରେ ନାହିଁ । ଯଦି ନବ୍ୟ ଧରଣର ବେଶଭୂଷା ସ୍ରୀ ସ୍ବାଧୀନତାର ଅଂଗ ହୁଏ, ହୋଇପାରେ, ସେ ସ୍ବାଧୀନତା ଓଡ଼ିଶାରେ ନାହିଁ; କିନ୍ତୁ ଭରିନୀ ରୂପିଣୀ ସୁଭଦ୍ରା ଦେବୀଙ୍କୁ ମଧ୍ୟରେ ରଖି ପ୍ରଭୁ ଜଗନ୍ନାଥ, ବଳଭଦ୍ର ସ୍ରୀ ସ୍ବାଧୀନତାର ଭୁଲତ ଉଦାହରଣ ଦେଖାଉ ଅଛନ୍ତି ଏବଂ ଓଡ଼ିଶା ଏହି ଶିକ୍ଷା ସମଗ୍ର ଭାରତ ବର୍ଷକୁ ଦେଉଅଛି । ନିଜକୁ ଭୁଲଦୁ ନାହିଁ । ନିଜ ଭିତରେ ଯେଉଁ ଶକ୍ତି ଅଛି ତାହାକୁ ପରିସ୍ଥିତ କରିପାରିଲେ ଜାତୀୟତାର ଶର୍ଷ ସ୍ଥାନକୁ ଉଠି ପାରିବେ ।

ଆଜି ଓଡ଼ିଶା କୁଳି ଦିନ ହୀନ । ଓଡ଼ିଆଙ୍କ ପରି ଶିକ୍ଷା ତ ଅନ୍ୟ କେହି ନଥିଲେ ? ଆଜି ତାଙ୍କର ଦଶା ଏପରି କାହିଁକି ? ମୋର ବାଲ୍ୟ କାଳରେ ମୁଁ ଦେଖିଥିଲି ଓଡ଼ିଆ ଶିକ୍ଷା ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଥିଲା । ଓଡ଼ିଆ ଶିଳ୍ପର ଯଥେଷ୍ଟ ଆଦର ଥିଲା । କୌଣସି ଗୋଟିଏ ଭଲ କାମ କରିବାକୁ

କଲିକତାରେ ଓଡ଼ିଆ ଜାଗୃତି

ହେଲେ ଓଡ଼ିଆ ଶିଳ୍ପର ପ୍ରଯୋଜନ ହେଉଥିଲା । କିନ୍ତୁ ବର୍ଷମାନ କାହିଁକି ୩୧୯, ଜାପାନରୁ ଶିଳ୍ପୀ ଆସି ଓଡ଼ିଆଙ୍କର ଗ୍ରାସ କାଢି ନେଉଛନ୍ତି ? ଅନ୍ୟ ପ୍ରାଦେଶିକ ଲୋକ ତାଙ୍କର କୌଣସି ଛଡ଼ାଇ ନେଉଛନ୍ତି ? ଏହାର କାରଣ କ'ଣ ଆପଣମାନେ ଭାବିଛନ୍ତି ? ସମାଜ ପକ୍ଷରୁ ଏହା କ'ଣ କେବେ ଅନୁସରାନ କରିଛନ୍ତି ? ଓଡ଼ିଆମାନେ ଆତ୍ମ ବିସ୍ମୃତ ହୋଇ ଜାତୀୟ ପ୍ରଧାନ ଗୁଣ ଶୁଦ୍ଧିକ ଭୁଲି ଯାଉଛନ୍ତି । ତେଣୁ ଲୋକମାନଙ୍କର ବିଶ୍ୱାସ ତାଙ୍କ ଉପରେ କ୍ରମଶଃ ହ୍ରାସ ହେଉଅଛି ଏବଂ ସେମାନେ ତାଙ୍କ ଉପରେ କାର୍ଯ୍ୟ ନିର୍ଭର ହୋଇ ପାରୁନାହାନ୍ତି । ସେକ୍ରେଟାରୀଙ୍କ ରିପୋର୍ଟରୁ ଜାଣିଲି ଏଠାରେ ଯେଉଁମାନଙ୍କୁ ଶିକ୍ଷା ଦେଉଛନ୍ତି ସେମାନଙ୍କୁ ନିଜ ନିଜ କର୍ମରେ better instrument କରିବା ଆପଣମାନଙ୍କର ଜଣ୍ଠା । କିନ୍ତୁ ମୁଁ ହାତ ଯୋଡ଼ି ଆପଣମାନଙ୍କ ଠାରେ ପ୍ରାର୍ଥନା କରୁଛି ତାହା କରିବେ ନାହିଁ । ଭଗବାନ ସେମାନଙ୍କୁ ମନୁଷ୍ୟ କରି ପଠେଇ ଅଛନ୍ତି, ତାଙ୍କୁ ଶିକ୍ଷା ଦ୍ୱାରା ମନୁଷ୍ୟରେ ଶିଖାନ୍ତି ।

ବ୍ୟାଗାଳୀ ଜାତି ବଡ଼ ଅଳ୍ପ । ବ୍ୟାଗାଳୀ ଚାଷୀର ଖାଇବାକୁ ନାହିଁ । ଅଥବା ସେ ବିଳାସ - ସମ୍ମୋଗ - ରତ । ବିଳାସ ପାଇଁ ତାର oil cloth ର pomp shoes ଦରକାର । White away Company ର shirt ଟି ଦରକାର । କିନ୍ତୁ ତେଣେ ସନ୍ତାନ ତାର ଜମି ଚାଷ କରୁଛି । ଭୋଜପୁରୀ ତାର ଘର ଜଗୁଛି । କହନ୍ତୁ ଦେଖି ବ୍ୟାଗାଳୀ କେତେ ପରାଧୀନ ? ବଗଳା ଓଡ଼ିଶା ଉପରେ ଚିର ଦିନ ନିର୍ଭର କରି ଆସୁଅଛି । ଆଜି ସୁନ୍ଦର ବ୍ୟାଗାଳୀ ଗ୍ରାମ ମାନଙ୍କରେ ତାହାର ବୈପରୀତ୍ର ସତିନାହିଁ । ଚେଷ୍ଟା କରନ୍ତୁ ଶିଳ୍ପ ବତୁରତା ଓଡ଼ିଆ ମିସ୍ଟାଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରତାରିତ ହେଉ । ପରକୁ ଗାଳି ଦେଲେ କିଛି ହେବନାହିଁ । ଶିଳ୍ପୀଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ମନୁଷ୍ୟତା କର୍ଷଣ କରିବାକୁ ହେବ । ଏକଳକ୍ଷ ତେଇଶି ହଜାର ପ୍ରବାସୀ ଲୋକଙ୍କୁ କ, ଖ, ଗ, ଘ, ଛ ଶିଖାଇଲେ କିଛି ହେବ ନାହିଁ । ସେମାନେ କିମରି ଖାଣିମାଲ ହେବେ ସମିତିର ତତ୍ତ୍ଵ ପ୍ରତି ଚେଷ୍ଟା କରବା ଉଚିତ । କର୍ତ୍ତବ୍ୟପ୍ରରାଯଣତା ଏବଂ ସାଧୁତା ବିଷୟରେ ଶିକ୍ଷାଦାନ ନିତାନ୍ତ ଆବଶ୍ୟକ ।

ଗୋପବନ୍ଧୁ, ନୀଳକଣ୍ଠ ଓ ଗୋଦାବରୀଶ୍ଵର ପରି ତ୍ୟାଗୀ ଓ କର୍ମୀ ଓଡ଼ିଶା ପ୍ରସବ କରିଅଛି । ଭବିଷ୍ୟତ ବିଷୟରେ ଆଉ ଭୟ ନାହିଁ । କାର୍ଯ୍ୟ ସଂପର୍କରେ ମୁଁ କେବଳ ଏହି ମାନଙ୍କୁ ଚିହ୍ନେ । କିନ୍ତୁ ଉଛଳରେ ଅନ୍ୟ କାହା ସଂଗେ କିମ୍ବା ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଅନୁସାନ ସଂସ୍କର୍ଣ୍ଣରେ ଆସିନାହିଁ । ତେଣୁ ମୁଁ ଉଛଳ ମାତାର ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସୁପୁତ୍ରମାନଙ୍କୁ ଜାଣିବାର ଅବକାଶ ପାଇନାହିଁ । ସତ୍ୟବାଦୀ ବିଦ୍ୟାକୟ ତ୍ୟାଗର ଜ୍ଞାନତ ଉଦ୍ଦାରଣ । ବ୍ୟାଗଦେଶରେ Servants of Indian Society ପରି ସମିତି ଗଠନ କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା ହୋଇଥିଲା ; କିନ୍ତୁ ତାହା କାର୍ଯ୍ୟରେ ପରିଣତ ହୋଇ ପାରିଲା ନାହିଁ । ସେହି ବନଭୂମି ସତ୍ୟବାଦୀ ବିଦ୍ୟାକୟର ଛାତ୍ରମାନେ ଏହିପରି

ଓଡ଼ିଆ ବାହାରେ ଓଡ଼ିଆ ଜାଗୃତି

(ସମାଜର ସର୍ବେ ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଉତ୍ତରଲୋକ ମାନଙ୍କ ଆସନ ଭୁପୁଷ୍ଟରେ ଥିଲା ଏବଂ ସଭାପତି କାଷ୍ଟାସନୋପରି ଉପବିଷ୍ଟ ଥିଲେ । ସଭାପତି ସଭା ପ୍ରତି ଅଙ୍ଗୁଳି ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ପୂର୍ବକ ଏହିପରି କହିଥିଲେ ।) ଶୁରୁକୁ ପାଠୀ ଉପରେ ବସାଇ ଏବଂ ନିଜେ ତଳେ ବସି ଯେଉଁ ପରି ବିଦ୍ୟାଶିକ୍ଷା କରନ୍ତି, ତାହା ଆଜି ଆକଷି ଆଗରେ ନାହୁଛି । ମୁଁ ସେଠାକୁ ଯାଇଥିଲି ବୋଲି ନିଜକୁ ସୌଭାଗ୍ୟବାନ ମନେ କରୁଛି । ସତ୍ୟବାଦୀ ବିଦ୍ୟାଳୟ ତ୍ୟାଗର ଚିର ସାକ୍ଷୀ ହୋଇ ରହିବ ।

କଲିକତା ଓଡ଼ିଆ ସମାଜର ଅଗ୍ରଗତି ଅଭ୍ୟାସିତ ହେଲା । ପଢ଼ିଲୋଚନ ମହାନ୍ତି କଲିକତା ଓଡ଼ିଆ ସମାଜର ମୁଖ୍ୟପତ୍ର ସ୍ଵରୂପ ଗୋଟିଏ ଓଡ଼ିଆ ସମାଦପତ୍ର କଲିକତାରୁ ପ୍ରକାଶିତ ହେବାପାଇଁ ବହୁ କାଳରୁ ଆଶା କରିଥିଲେ । କିନ୍ତୁ ସମୟର ଘାତ ପ୍ରତିଘାତରେ ତାଙ୍କର ଆଶା ୧୯୧୯ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସଙ୍ଗକ ହୋଇ ପାରି ନଥିଲା । ତେଣୁ ସେ ସମ୍ବଲପୁର ହିତେଷିଣୀର ସମାଦକଙ୍କ ଏ ସଂପର୍କରେ ଏକ ପତ୍ର ପଠାଇଥିଲେ ଯାହା ନରେମର ୧, ୧୯୧୯ରେ ପ୍ରକାଶିତ ହୋଇଥିଲା । ସେଥିରେ ଥିଲା - “ବର୍ଷମାନ ଏ ଷେତ୍ରରେ ଆପଣମାନେ ଆସମାନଙ୍କର ଜାତୀୟ କଲ୍ୟାଣ ପାଇଁ ଯଥେଷ୍ଟ ଉଦ୍ୟମ, ଉତ୍ସାହ ଓ ତ୍ୟାଗ ସ୍ବୀକାର ପ୍ରଦର୍ଶନ କରି ଓଡ଼ିଆ ସମାଜକୁ ଉଜ୍ଜ୍ଵଳିତ କରି ଆସମାନଙ୍କ ପଣ୍ଡାତ୍ମକ ଜାତିକୁ ନାନା ଦିଗରେ ଓ ନାନା ଭାବରେ ଶୌରାବାହିତ କରି ଅଛନ୍ତି । ଏହା ଦେଖି ମୁଁ ସମଧିକ ଉତ୍ସାହିତ ଓ ଆଗ୍ରହାହିତ ହୋଇ ମୋର ସେହି ଦୀର୍ଘ ପୋଷିତ ନିଭୃତ କହନାର ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ବିକାଶ ନିମିତ୍ତ ଆପଣମାନଙ୍କର ଏକାତ୍ମ ମନୋଯୋଗ ଓ ସହାନୁଭୂତି ଲାଭରେ ବସ୍ତୁତ ହେବି ନାହିଁ ବୋଲି ଉତ୍ସାହ କରିଅଛି । ମୋର ଦୃଢ଼ ବିଶ୍ୱାସ ଯଦି ଆପଣମାନେ ମୋ ମତରେ ଏକ ମତ ହୋଇ ଆସମାନଙ୍କର ଏହି ଓଡ଼ିଆ ସମାଜ ରୂପକ ନବଜାତ ଶିଶୁଚିକୁ ଉତ୍ସାହରର ଶକ୍ତିଶାଳୀ କରିବାକୁ ଚାହାଁଛି ତେବେ ଓଡ଼ିଆ ସମାଜର ମୁଖ୍ୟପତ୍ର ଭାବରେ ପ୍ରତ୍ୟାବିତ ସମାଦପତ୍ରଟି ଦେଶର ଓ ଜାତିର ସେ ପ୍ରଭୃତି କଲ୍ୟାଣ ସାଧନ କରି ପାରିବ ଏଥୁରେ ଅଣୁ ମାତ୍ର ସଦେହ ନାହିଁ । ମୋର ଯଥାଗତି ସହାନୁଭୂତି ସ୍ଵରୂପ ମୁଁ ଉଚ୍ଚ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ୫୦୦ ଟଙ୍କା ମୂଲ୍ୟରେ ଗୋଟିଏ ମେସିନ୍ ପ୍ରେସ ସମାଜ ହଞ୍ଚରେ ପ୍ରଦାନ କରିବାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ଅଛି । ମାତ୍ର କେବଳ ପ୍ରେସ ପାଇଲେ କାର୍ଯ୍ୟ ଚଲିବ ନାହିଁ । ତହିଁର ଆନୁଷ୍ଠାନିକ ଟାଇପ୍ କାଗଜ ପ୍ରତ୍ୟେ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଉପକରଣ ସହିତ ଜଣେ ସୁଦର୍ଶନ ସଂପାଦକ ମଧ୍ୟ ବିଶେଷ ଆବଶ୍ୟକ ଯେହେତୁ ଆସମାନଙ୍କ ଦେଶରେ ଉପଯୁକ୍ତ ସଂପାଦକୀୟ ଦକ୍ଷତାର ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଯଥେଷ୍ଟ ଅଭାବ ରହିଛି । ସେଥି ନିମିତ୍ତ ଜଣେ ଉଚ୍ଚ ଶିକ୍ଷିତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ଏ ଦିଗରେ ନିଯୋଗ କରି ଉଚ୍ଚ ମାର୍ଗରେ ଯଥାଯୋଗ୍ୟ ରୂପେ (କଲିକତାରେ କୌଣସି ସଂବାଦପତ୍ରର କାର୍ଯ୍ୟାଳୟରେ) ଶିକ୍ଷାଦାନର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିବା ଆବଶ୍ୟକ । ଏଥୁପାଇଁ ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଉପକରଣ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ପାଇଁ ନିତାନ୍ତ

କଲିକତାରେ ଓଡ଼ିଆ ଜାଗୃତି

ପଞ୍ଚେ ୫୦୦୦ ଟଙ୍କା ଏକାନ୍ତ ପ୍ରୟୋଜନ । ଉପସ୍ଥିତ ମୋର ଏ ପ୍ରସାଦକୁ ଯଦି ଆପଣମାନେ ସମିତୀନ ମନେକରିଛି ତେବେ ଆବଶ୍ୟକୀୟ ଅର୍ଥ ସଂଗ୍ରହ ପାଇଁ ଅବଶ୍ୟ ଚେଷ୍ଟିତ ହେବେ । ଆପଣମାନେ ଯତ୍ନ କଲେ ସମାଜର ବହୁ ହିତାକାରସୀ ଓ ପୃଷ୍ଠାପୋଷକ ଉତ୍ତର ଦାନଶୀଳ ଓ ଦେଶ ବସ୍ତଳ ରାଜୀ ମହାରାଜୀ ମାନଙ୍କଠାରୁ ଯତ୍କିଷ୍ଟ ଅର୍ଥ ଅନ୍ତର୍ଭାବରେ ଜୀବ କରି ପାରିବେ ।

ଏହି ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ଆଉ ଗୋଟିଏ କଥା ମୋର ମନେ ପଢ଼ୁଅଛି ଓ ଆପଣମାନଙ୍କୁ ଜଣାଇବାକୁ ଅଛି । ଅଛଦିନ ତଳେ ସମାଜର ନୈଶ ବିଦ୍ୟାଳୟର ସଂପାଦକଙ୍କ ଆବେଦନ ପଡ଼ୁ ଜାଣିଲି ସମାଜ ବର୍ତ୍ତମାନ ଅଭାବଗୁଡ଼ । କିନ୍ତୁ ସମାଜର ସହସା ଏତେହୁର ଅଭାବଗୁଡ଼ ହେବାର କୌଣସି ସଂଗତ କାରଣ ମୁଁ ଦେଖିପାରୁ ନାହିଁ । ସର୍ବ ସାଧାରଣଙ୍କୁ ଅବଶ୍ୟ ଜଣାଅଛି ଯେ ଦେଶ ବସ୍ତଳ ସ୍ଵନାମଧନ୍ୟ ବାମଶା ମହାରାଜ ମହୋଦୟ ପ୍ରାୟ ୫ ବର୍ଷ ହେଲା କଲିକତା ଓଡ଼ିଆ ସମାଜକୁ ତହିଁରେ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ ନିମନ୍ତେ ଗୋଟିଏ ହଲ୍ ଭଡ଼ା ଦେବା ନିମନ୍ତେ ବାର୍ଷିକ ୨୪୦ ଟଙ୍କା ଲେଖାଏଁ ରୀତିମତି ପ୍ରଦାନ କରି ଆସୁଅଛନ୍ତି । ଅଥବ ଉଚ୍ଚ ପ୍ରକାର ଗୋଟିଏ ବିଦ୍ୟାଳୟର ସରା କେତେକ ମାସ ତଳେ ଆବୋ ଦେଖା ପାଇନଥିଲା । ଆହୁରି ମଧ୍ୟ ଏତେ ଗୁଡ଼ିଏ ଟଙ୍କା କେଉଁ ଦିଗରେ ବ୍ୟୟ କରାଯାଇ ଅଛି କିମ୍ବା ଗଛିତ ରହିଅଛି ତହିଁର କିଛି ମାତ୍ର ହିସାବ ସାଧାରଣରେ କେବେ ହେଁ ପ୍ରକାଶିତ ହୋଇନାହିଁ । ଯାହା ପ୍ରକାଶିତ ହୋଇଅଛି ତାହା କେବଳ ଗତ ବର୍ଷ ମାତ୍ର । ସର୍ବସାଧାରଣଙ୍କ ଅବଶତି ନିମନ୍ତେ ଉଚ୍ଚ ଅର୍ଥ କେଉଁ ମାର୍ଗରେ ବ୍ୟୟିତ ହୋଇଅଛି ସମାଦପତ୍ର ମାନଙ୍କରେ ପ୍ରକାଶ କରିବା ସମାଜର କର୍ତ୍ତପକ୍ଷ ମାନଙ୍କର ଏକାନ୍ତ ବିଧେୟ । ତାହା ନ ହେଲେ ସମାଜ ପ୍ରତି ସାଧାରଣଙ୍କ ଅବଶତି ନିମନ୍ତେ ଉଚ୍ଚ ଅର୍ଥ କେଉଁ ମାର୍ଗରେ ବ୍ୟୟିତ ହୋଇଅଛି ସମାଦପତ୍ର ମାନଙ୍କରେ ପ୍ରକାଶ କରିବା ସମାଜର କର୍ତ୍ତପକ୍ଷ ମାନଙ୍କର ଏକାନ୍ତ ଅନୁରୋଧ ସେମାନେ ଶୀଘ୍ର ଏହାର ସମାଧାନ କରିବେ । ସମାଜ ଯେଉଁପରି ଉଚିତିକିତ ଯୁବକମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପରିଚାଳିତ ହେଉଅଛି ତହିଁର କାର୍ଯ୍ୟକଲାପ ପ୍ରତି ମୋର ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ବିଶ୍ୱାସ । ତଥାପି ସମାଜର ପରମ ହିତେଷୀ ଭାବରେ ମୋର ଏହି ଅନୁରୋଧଟି ଅଯୋଜିକ ବୋଲି କାହାକୁ ମନେ ହେବ ନାହିଁ ।”

କଲିକତା ଓଡ଼ିଆ ସମାଜ ଲକ୍ଷ୍ୟକ ଓଡ଼ିଆ କୁଳି ମଜୁରୀଆକର ସାହାଯ୍ୟ ପାଇଁ ସାଧମନ୍ତେ ଚେଷ୍ଟା କରିଥିଲା । କଲିକତାର ଦାରିଦ୍ର୍ୟ ନିଷ୍ପେସିତ ଓଡ଼ିଆ କୁଳମାନେ ଶିକ୍ଷାଭାବ ବସତଃ ଯେପରି କଦର୍ଯ୍ୟ ଓ ନିକୃଷ୍ଟ ଭାବରେ ଜୀବିକା ନିର୍ବାହ କରୁଥୁଲେ ତାହା ଜାତୀୟ

ଓଡ଼ିଶା ବାହାରେ ଓଡ଼ିଆ ଜାଗୃତି

ଦମ୍ଭର କଥକ ଛଡ଼ା ଆଉ କିଛି ନଥିଲା । ଏମାନଙ୍କର ଏହି ଅବସ୍ଥା ଦୂରୀକରଣ ପାଇଁ ସମାଜ ସର୍ବଦା ଚେଷ୍ଟା କରିଥିଲା । ଓଡ଼ିଆ କୁଳମାନଙ୍କର ଶିକ୍ଷା ପାଇଁ ସମାଜ ଗୋଟିଏ ନୈଶ୍ୟ ବିଦ୍ୟାଳୟ ଓ ଦିବା ବିଦ୍ୟାଳୟ ସ୍ଥାପନ କରିଥିଲା । ଏହାଛଡ଼ା ମଧ୍ୟ ଓଡ଼ିଶାର ବିଭିନ୍ନ ଅଞ୍ଚଳରେ ଅନେକ ମଞ୍ଜଳ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାରେ ସମାଜ ଦୃଢ଼ି କରି ନଥିଲା । ୧୯୧୮ ରେ ବାଲେଶ୍ୱରର ଜନପୁଲେଖନଙ୍କ ମହାମାରୀ ପ୍ରପାଡ଼ିତ ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କୁ ଔଷଧ ଓ ପଥ୍ୟ ବନ୍ଧନ କରି ଯେଉଁ ଉପକାର କରିଥିଲା ତାହା ସମସ୍ତଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଶରିତ ହୋଇଥିଲା । ୧୯୧୯ରେ ତାହାର ସ୍ଥାଯୀ ସଭାପତି ଦେବପ୍ରସାଦ ସର୍ବାଧ୍ୟକାରୀଙ୍କ ବିଶେଷ ଯତ୍ନ ଓ ଚେଷ୍ଟାରେ ପୁରୀ ବନ୍ୟା ପ୍ରପାଡ଼ିତ ଲୋକମାନଙ୍କୁ ଅନେକ ପ୍ରକାର ସାହାଯ୍ୟ ଦିଆ ଯାଇଥିଲା । ସହସ୍ରାଧ୍ୟକ ଟଙ୍କା ଏବଂ କେତକ ପରିମାଣରେ ଚାଉଳ ଏବଂ ଲୁଗା ପୁରୀ ବନ୍ୟା ପ୍ରପାଡ଼ିତ ସ୍ଥାନମାନଙ୍କୁ ପ୍ରେରିତ ହୋଇ ସାରିଥିଲା । ବିଦ୍ୟାଳୟ ସ୍ଥାପନ ସମାଜର ଏକମାତ୍ର କାର୍ଯ୍ୟ । ଦିବା ଓ ନୈଶ୍ୟ ବିଦ୍ୟାଳୟମାନ ଭଡ଼ାୟରେ ସ୍ଥାପିତ ହୋଇଥିଲା । ଏ ସବୁର କାର୍ଯ୍ୟ ପରିଚାଳନା ପାଇଁ ଜଣେ ବେତନଭୋଗୀ ନିଯୁକ୍ତ ହୋଇଥିଲେ ଏବଂ ପ୍ରାୟ ୪୦ ଜଣ ଛାତ୍ର ସ୍ଵେଚ୍ଛାସେବକ ରୂପେ ଶିକ୍ଷକତା କରୁଥିଲେ । ସମାଜ ଏବଂ ବିଦ୍ୟାଳୟର କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ ଦେଖି ଗଞ୍ଜାମ ଏବଂ ଓଡ଼ିଶାର କେତକ ମୁଖ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତି ସତୋଷ ପ୍ରକାଶ କରିଥିଲେ । ବିଦ୍ୟାଳୟର ଛାତ୍ର ସଂଖ୍ୟା ମଧ୍ୟ ବୃଦ୍ଧି ହେଉଥିଲା । ନୈଶ୍ୟ ବିଦ୍ୟାଳୟ ବିଭାଗ ଓଡ଼ିଆ ସମାଜର ସଂପାଦକ ହରିହର ମିଶ୍ର ସମଲପୁର ହିତେଷିଣାରେ ୨୦ ଡିସେମ୍ବର ୧୯୧୯ରେ ଏକ ନିବେଦନରେ ଏହି ସମାଜର କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ ପ୍ରତି ଉଛଳର ସ୍ଵଦେଶ ପ୍ରେମିକ ବଦାନ୍ୟ ସାଧାରଣଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟି ଆକର୍ଷଣ କରି ଲେଖିଥିଲେ - “ଯଦି ଓଡ଼ିଶାର ସ୍ଥାନାମ ଓ ଉଛଳମ ସ୍ଵାର୍ଥ ଅଶୁର୍ଷ ରଖିବାକୁ ହୁଏ ତେବେ ଯେ ସହସ୍ର ସହସ୍ର କୁଳି ପେଟପାଇଁ ଦୂରଦେଶକୁ ପ୍ରତିବର୍ଷ ଚାଲି ଆସୁଛନ୍ତି ତାହାର ଗୋଟିଏ ପ୍ରତିବିଧାନ କରିବା ଉଚିତ । ଶିକ୍ଷା ବିଷ୍ଟାର ଏକାତ୍ମ ଆବଶ୍ୟକ । ଆପଣମାନେ ଆମମାନଙ୍କର ଏହି ସତଚେଷାରେ ଯଥାସାଧ ସାହାଯ୍ୟ କରି ଉଛଳୀୟ ଭାଇ ମାନଙ୍କର ଉପକାର, ଜାତୀୟ ଗୌରବ ବନ୍ଦନ ତଥା ଆମମାନଙ୍କୁ ଉପାହିତ କରିବା ହେବେ ।”

୧୯୨୦ ମେ ଶାହିର କଲିକତା ଓଡ଼ିଆ ସମାଜ ହଲରେ ଗୋଟିଏ ସାଧାରଣ ସଭା ହୋଇଥିଲା । (ସମଲପୁର ହିତେଷିଣୀ, ଜୁନ ୧୨, ୧୯୨୦; ଉଛଳ ବୀପିକା, ୪.୫. ୧୯୨୦) ତାଙ୍କର ସ୍ଵରେସ୍ତ୍ର ନାରାୟଣ ଆଚାର୍ଯ୍ୟ ସଭାପତି ହୋଇଥିଲେ । ସଭାରେ କଲିକତାର ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ସ୍ଥାନମାନଙ୍କର ଓଡ଼ିଆମାନେ, ଗଞ୍ଜାମ, ସମଲପୁର ପ୍ରଭୃତି ଅଞ୍ଚଳରୁ ବହୁ ଉତ୍ସବ୍ୟକ୍ତି ଯୋଗ ଦେଇଥିଲେ । ନୈଶ୍ୟ ବିଦ୍ୟାଳୟର ଶୈରବ ଚନ୍ଦ୍ର ଦାସ ନାମକ ଜଣେ ଛାତ୍ର ଗୋଟିଏ ଜାତୀୟ ସଂଗୀତ ଗାନ କରିଥିଲେ । ସଭାପତିଙ୍କ ଆଦେଶ କ୍ରମେ ନୈଶ୍ୟ

କଲିକତାରେ ଓଡ଼ିଆ ଜାଗୃତି

ବିଦ୍ୟାଳୟର ଶିକ୍ଷକ ସଭାର ଉଦେଶ୍ୟ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ବୁଝାଇ ଦେଇଥିଲେ । ଓଡ଼ିଆ ସମାଜର ଅର୍ଥ ସଂପାଦକ ସତ୍ୟବାଦୀ ମିଶ୍ର କଲିକତାର ସମସ୍ତ ଓଡ଼ିଆ ଭାଜମାନଙ୍କର ଅବସ୍ଥା ପରଦ୍ଵାରା ଲାଞ୍ଛିତ, ଅପମାନିତ, ପରସ୍ପର ଭାତ୍ରଭାବ ଅଭାବ, ଏକତା ପ୍ରଭୃତି ନାନା ପ୍ରକାର ବିଷୟ ନେଇ ବହୁତ ସମୟ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବହୁତା ଦେଇଥିଲେ । ମିଶ୍ର ମହାଶୟଙ୍କର ମର୍ମଭେଦୀ ଆଶ୍ଵାସ ବାଣୀ ବହୁତ ଲୋକଙ୍କୁ ବିଚିନ୍ତି କରିଥିଲା । କଲିକତା ଶ୍ରମଜୀବୀ ଓଡ଼ିଆମାନେ ଏ ଭାଷଣ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଭାବିତ ହୋଇଥିଲେ ।

ପରିଶେଷରେ ସଭାପତି ବହୁତ ସଦୁପଦେଶ ପୂର୍ଣ୍ଣ ସାରକଥା ପ୍ରକାଶ କରି ମୁଗ୍ଧ କରିଥିଲେ । ସାଧାରଣ କଲିକତାର ଶ୍ରମଜୀବୀ ଓଡ଼ିଆ ମାନଙ୍କର ଓଡ଼ିଆ ସମାଜ ପ୍ରତି ପୂର୍ଣ୍ଣ ସହାନୁଭୂତି, ନିଜ ନିଜ ଭିତରେ ଭାତ୍ରସ୍ଥେହ ଦୃଢ଼ୀକରଣ, ସାଧାରଣ ଶିକ୍ଷା ଯୋଗୁଁ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ସ୍ଥାନରେ ନୈଶ୍ୟ ବିଦ୍ୟାଳୟ ସ୍ଥାପନ, ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ସ୍ଥାନରେ ସଭା କରିବା, ନିଜ ଜାତି, ନିଜ ଦେଶର ମାନ ରଖିବାପାଇଁ ସମସ୍ତଙ୍କର ପ୍ରାଣ ପଣେ ଚେଷ୍ଟା, ଛୋଟ ବଡ଼ ସମସ୍ତ ଶ୍ରମଜୀବୀ ଓଡ଼ିଆ ଭାଜମାନେ ନୈଶ୍ୟ ବିଦ୍ୟାଳୟରେ ଭର୍ତ୍ତା ହୋଇ ସାଧାରଣ ଶିକ୍ଷା ଲାଭ କରିବା, ଅବକାଶ ସମୟରେ ସାଧାରଣ ଓଡ଼ିଆମାନେ ସମାଜ ଗୃହରେ ମିଳି ନିଜ ଜାତି, ଦେଶ ପ୍ରଭୃତି ନାନାଦି ବିଷୟ କଥୋପକଥନ କରିବା ଇତ୍ୟାଦି ବିଷୟ ପ୍ରଷ୍ଟାବ କରିଥିଲେ ।

ସେହିପରି ଅଗଷ୍ଟ ୫. ୧୯୭୦ରେ ତେଜାନାନ୍ଦର ସାରଜଧର ଦାସ ୧୩ ବର୍ଷ ପରେ ଜାପାନ ଓ ଆମେରିକାରେ ଚିନି ପ୍ରସ୍ତୁତ ପ୍ରଣାଳୀ ମାନଙ୍କରେ ଶିକ୍ଷିତ ହୋଇ ଫେରି ଆସିଥିବାରୁ କଲିକତା ଓଡ଼ିଆ ସମାଜ ଉଚ୍ଚପର୍ଦ୍ଦ ଏକ ଅଭିନନ୍ଦନ ପତ୍ର ଦେବା ପାଇଁ ବହୁବଜ୍ଞାର ନ-୧୪୪ ରେ ଦେବପ୍ରସାଦ ସର୍ବାଧୂକାରୀଙ୍କ ସଭାପତିତ୍ବରେ ଗୋଟିଏ ସଭା ହୋଇଥିଲା । (ଉତ୍ତର ଦୀପିକା, ୨୧ ଅଗଷ୍ଟ ୧୯୭୦) ପଢ଼ିଲୋଚନ ମହାନ୍ତି ଓ ବନବିହାରୀ ମହାନ୍ତି ଏହି ସଭାର ପ୍ରଧାନ ଉଦ୍ଦେୟାଙ୍କ ଥିଲେ । ଏହି ସଭାରେ ‘ନାୟକ’ର ସଂପାଦକ ପାଞ୍ଚକଟି ବାବୁ, ନିର୍ମଳ ବାବୁ (ସର୍ବାଧୂକାରୀଙ୍କ ଜ୍ୟୋତିଷପୁତ୍ର) ପ୍ରଭୃତି ବିଶିଷ୍ଟ ବ୍ୟକ୍ତି ଉପସ୍ଥିତ ହୋଇଥିଲେ । ରୈରବଚନ୍ଦ୍ର ବାବୁ, ଜାତୀୟ ସଂଗୀତ ଗାନ୍ଧ ପରେ ଶାରଜଧର ବାବୁ ପ୍ରଥମେ ଉଠି ତାଙ୍କର ଆମେରିକା ଜୀବନୀରୁ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ କେତେକ ଉପଦେଶ ଗର୍ଭକ ବହୁତା ଦେଇଥିଲେ ।

କଲିକତା ଓଡ଼ିଆ ସମାଜ କେତେଜଣ ଛାତ୍ରଙ୍କ ଚେଷ୍ଟାରେ ଅସ୍ରଗତି ଲାଭ କରିଥିଲା । ଏହା କିଛି ବର୍ଷ ବେଶ କର୍ମମୁଖୀର ହୋଇଥିଲା । କିନ୍ତୁ, ୧୯୭୭ରେ ଏହି ସମାଜର ଆର୍ଥିକ ଅବସ୍ଥା ଶୋଚନୀୟ ହୋଇ ପଡ଼ିଲା । ଅକ୍ଷୟବର ୭ ୧୯୭୭ର “ସମାଜ” ପତ୍ରରେ ସମାଜର ସାଧାରଣ ସଂପାଦକ ଗୋଟିଏ ନିବେଦନ ପ୍ରକାଶ କରିଥିଲେ । ସଂପାଦକ ଲେଖିଥିଲେ,

ଓଡ଼ିଶା ବାହାରେ ଓଡ଼ିଆ ଜାଗୃତି

“ଗରୀବ ନିସହାୟ ଦେଶବାସୀଙ୍କର ଉନ୍ନତି ପାଇଁ କିଛି କିଛି ବାବଦରେ ସେମାନଙ୍କର ଦେଶବାସୀ ନିରୀହ ଭାଇ ଗୁଡ଼ିକ ଏ ଦୂରଦେଶରେ ଯଥାର୍ଥ ଉପକୃତ ହୁଅଛେ ।” ପୁଣି ସଂପାଦକ ଲେଖିଥିଲେ, ““ଓଡ଼ିଶାର ରାଜା, ପ୍ରଜା, ଧନୀ ମହାଜନ, ଜମିଦାର, ଓକିଲ, ମୁକ୍ତାର, ସ୍କୁଲ କଲେଜର ଛାତ୍ର ବୁଦ୍ଧ ସମିତିକୁ ଶାସ୍ତ୍ର ସାହାୟ୍ୟ ନକଳେ ସମିତିର ଅବସ୍ଥା ବଡ଼ ଖରାପ ହେବ ଏବଂ ଚଳିବା ଅସମ୍ଭବ ହେବ ।” (ସମ୍ବଲପୁର ହିନ୍ଦେଶ୍ଵରୀ, ୨୧-୧୦-୧୯୭୭) ଏପରି ଆର୍ଥିକ ଅବସ୍ଥାକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରି ହିନ୍ଦେଶ୍ଵରୀ ମନ୍ତ୍ରବ୍ୟ ଦେଇଥିଲେ - “ଆସ୍ତ୍ରେମାନେ ମନେ କରିଥିଲୁ ଶତ ଶତ ଓଡ଼ିଆ ବଜା ଦେଶକୁ ଯାଉଅଛନ୍ତି । ସେ ଆତ୍ମ ପଇସା ରୋଜଗାର କରି ଆଣି ଦରିଦ୍ର ଓଡ଼ିଶାର ବିଭବ ବଢ଼ାଇବେ ପୁରି ଦେଶର ନାନାବିଧ କୃତନ ଆୟୋଜନ ସୃଷ୍ଟି କରିବେ । ମାତ୍ର ଫଳ ଦେଖୁଛୁ ବିପରୀତ । ଏ ଦେଶର ରାଜାମାନେ କଲିକତାର ଓଡ଼ିଆଙ୍କ ଅର୍ଥ ଦେବାର କୌଣସି ଆବଶ୍ୟକ ନାହିଁ । ନିଜ ମୃତ ପ୍ରଜାଫୁଲଙ୍କ ପ୍ରତି କରୁଣା ଥିଲେ ସେମାନଙ୍କୁ ସମ୍ବଲିଲେ ଭଲ ହେବ । ଆଧୁନିକ ଓଡ଼ିଆ ମାନଙ୍କ ମନର ଗତି ଯେପରି ଦେଖା ଯାଉଛି ସେମାନେ ସ୍ଵଦେଶରେ ତଥା ବିଦେଶରେ କେବେ ଉଧେଇବେ ନାହିଁ । ସେମାନେ କୌଣସି ମତେ କର୍ମରେ ଅଗ୍ରସର ହେବା ଆବୋ ସମାବନା ନାହିଁ । କଲିକତା ଓଡ଼ିଆ ସମାଜର ଗତିବିଧି ଆସ୍ତ୍ରେମାନେ ବରାବର ଦେଖି ଆସିଅଛୁଁ । କଲିକତାର ଓଡ଼ିଆ ବ୍ୟବସାୟୀ ପଦ୍ମଲୋଚନ ମହାନ୍ତି କେତେକ ବର୍ଷ ପୂର୍ବେ ଓଡ଼ିଆ ସମାଜ ସମନ୍ଦେଶ ଯେଉଁ ପ୍ରତ୍ଯାବ ଉପଗତ କରିଥିଲେ ତାହା ସମାଦପତ୍ରର ପାଠକ ମନେ ରଖିଥିବେ । ସମାଜର କର୍ତ୍ତାଧାର ମାନେ ତାଙ୍କ ପ୍ରତ୍ଯାବ ଆଲୋଚନା କରିଥିଲେ କି ? ଓଡ଼ିଆ ସମାଜ ସହିତ ମିଶ୍ରମାନ୍ତି ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅଛନ୍ତି କି ନା ? କିଏ କହିବ ?

କଲିକତାରେ ଯେଉଁ ସବୁ ଓଡ଼ିଆମାନେ ରହିଛନ୍ତି ସେମାନେ ସ୍ଵଜାତିର ଉନ୍ନତି ନିମନ୍ତେ ବା ଭାଷାର ଉନ୍ନତି ପାଇଁ କ'ଣ କରିଅଛନ୍ତି କି ? ହିନ୍ଦୀଭାଷୀ ୧୦୦ମାନେ କଲିକତାକୁ ଦଖଲ କରି ବସିଲେଣି । ଏବେ ବୈଦେଶିକ ମାରୁଆଡ଼ୀ, ଗୁଜରାଟି, ପାର୍ଶ୍ଵିକ ପ୍ରଭାବ କଲିକତାରେ ଏତେ ବଢ଼ି ଗଲାଣି ଯେ ସ୍ଵଦେଶୀ ମ୍ରିଯମାଣ ଅବସ୍ଥା ଭୋଗ କରୁଅଛନ୍ତି । ଓଡ଼ିଆ କୁଳି କାମ କରି ପଶୁ ପରି ପେଟ ପୋଷ୍ଟୁଅଛି । ସଭ୍ୟତା, ଆଲୋକ କଲିକତାରେ ଦ୍ରୁତ ବେଗରେ ନିଜର ପ୍ରଭାବ ବଢ଼ାଉଅଛି । ଓଡ଼ିଆ ସେହି ଆଲୋକରେ ଆଲୋକତି ହେବାର ସମାବନା ଅଛି ବୋଲି ବିଶ୍ୱାସ କରା ଯାଇ ନ ପାରେ । ଆଧୁନିକ ଉନ୍ନତ ଯୁଗରେ ଅଗ୍ରସର ହେବା ନିମନ୍ତେ ଯେଉଁ ସବୁ ଉପାଦାନ ଆବଶ୍ୟକ ତାହା ମୃତ ଓଡ଼ିଆ ଜାତିର ଅଛି କି ନା, ଦେଶବାସୀ ଉନ୍ନତି ଲିପ୍ସୁ ଛାତ୍ରମାନେ ପ୍ରଥମେ ଅନ୍ତେଷ୍ଟଣ କରନ୍ତୁ । ଓଡ଼ିଆର ଜାତୀୟ ଜୀବନ ଆବୋ ନାହିଁ । ସ୍ଵ ଦେଶର ବା ନିଜର ଭାଷାର ମାନ ବଢ଼ାଇବାକୁ ଓଡ଼ିଆ କୌଣସି ଠାରେ

କଲିକତାରେ ଓଡ଼ିଆ ଜାଗୃତି

ଦୟାଯମାନ ହୋଇଅଛି କି ? ଜାମାମ, ସିଂହଭୂମିର ଓଡ଼ିଆମାନେ କ୍ରମେ କ୍ରମେ ଭିନ୍ନ ଭାଷା ହୋଇଯିବାକୁ ବସିଲେଣି । ମେଦିନିପୁର ଓଡ଼ିଆ ପୂର୍ବରୁ ବାଗ ପିଟେଇ ଦେଇଅଛନ୍ତି । କଲିକତାର ଓଡ଼ିଆ ଭାଇ ମାନେ ବୋଧହୁଏ ଏସବୁ ଭଲ କରି ଜାଣୁଥିବେ । ନିଜ ଘରେ ଯେ ମୁରବି ହୋଇ ପାରୁ ନାହିଁ ସେ ବିଦେଶରେ ଯେ ପ୍ରଭାବ ବିଷ୍ଟାର କରିବ ଏହା ନିତାନ୍ତ ଅସମବ ।

ଚାରିଆତ୍ମେ ନିରାଶାର ବିକଟ ନର୍ତ୍ତନ । “ଓଡ଼ିଆ ଜାତି ଉଠିବ” ଏ କଥା ଚିତ୍ରାଶାଳାକୁ ଲୋକ ସୁନ୍ଦର ଦେଖି ପାରୁନାହିଁ । କଲିକତା ସହିତ ଓଡ଼ିଶାର ସଂପର୍କ କ୍ରମେ କ୍ରମେ ଭାଙ୍ଗି ଯାଉଛି । ଓଡ଼ିଆ ଛାତ୍ରମାନେ କଲିକତାରେ ଥାଇ ପାଠ ପଢା ସହିତ ସମାଜ କାର୍ଯ୍ୟ ଚଳାଇ ପରିବେ ତ ? ଯେଉଁମାନେ ସମଜର ଭିତ୍ତି ସ୍ଵାପନ କରିଥିଲେ ଏବେ ସେମାନେ ସମାଜକୁ କିପରି ଭାବରେ ଦେଖୁଛୁଛନ୍ତି ତାହା ସାଧାରଣରେ ପ୍ରକାଶିତ ହେଲେ ସମାଜର ଗୁରୁତ୍ୱ ସାଧାରଣ ବୁଝି ପାରନ୍ତେ । ସମାଜର ବିଶେଷ ବିବରଣୀ ପାଠକ ମାନଙ୍କୁ ଶୁଣାଇବାକୁ କଲିକତା ପ୍ରବାସୀ ଓଡ଼ିଆମାନଙ୍କୁ ଆସେମାନେ ଅନୁରୋଧ କରୁ । ଏବେ ଶୁଣୁଛୁ କଲିକତାରୁ “ଓଡ଼ିଶା” ନାମରେ ଖଣ୍ଡିଏ ସାପ୍ତୁତ୍ତିକ ସମାଜ କାଗଜ ବାହାରୁଛି । ଓଡ଼ିଆ ସମାଜ କି ଏହାର ପରିଚାଳକ ଏହାହିଁ ଶୁଣିବାକୁ ବାକି ରହିଲା । ଓଡ଼ିଶା କଂଗ୍ରେସ କମିଟି କଲିକତା ଶ୍ରମ୍ଜୀବୀ ସଂସକ୍ରମିତି ରିତରେ ରଖି ଅଛନ୍ତି ? ଯେଉଁ ମାନଙ୍କ ଉପରେ ଏ ଭାର ଦିଆ ଯାଇଥିଲା ସେହି କର୍ମମାନେ ଏବେ କେଉଁଠାରେ ? ଶ୍ରମ୍ଜୀବୀ ସଂସକ୍ରମିତି ଓ ଓଡ଼ିଆ ସମାଜର ସହଯୋଗୀତା କିପରି ଅଛି ତାହା ପ୍ରକାଶିତ ହେବା ବାଞ୍ଚନୀୟ ।

ଏହି ମନ୍ତ୍ରବ୍ୟ ଉପରେ ଏକ ପ୍ରତିକ୍ରିୟା ସମ୍ବଲପୂର ହିଟେଷ୍ଟିଶାଫର କଲିକତା ଓଡ଼ିଆ ସମାଜର ସାଧାରଣ ସଂପାଦକ ବନବିହାରୀ ମହାନ୍ତି ପ୍ରକାଶ କରିବା ପାଇଁ ପତ୍ର ମାଧ୍ୟମରେ ମାତ୍ର ଅନ୍ତେବର ୧୯୭୭ ରେ ପଠାଇଥିଲେ । (ସମ୍ବଲପୂର ହିଟେଷ୍ଟିଶାଫର, ନିର୍ଭେମର ୧୧, ୧୯୭୭) ସେଥିରେ ସେ ଦାର୍ଘ୍ୟ ବିବରଣୀରେ ଲେଖିଥିଲେ : “ସଂପାଦକ ମହାଶୟ ସାଧାରଣ ସଂପାଦକଙ୍କର ଅନ୍ତେବର ମାସ ୭ ଚାରିଖଣ ଖବରକାଗଜ ମାନଙ୍କରେ ପ୍ରକାଶିତ ହୋଇଥିବା ନିବେଦନ ପ୍ରତି ଅନ୍ତ୍ରାଶ ଭାବ ପ୍ରକାଶ କରିଅଛନ୍ତି । ଆମେ କହୁଁ ରାଜା, ମହାରାଜା, ଧନୀ, ଜମିଦାର ଇତ୍ୟାଦିଙ୍କର ଆମ ଦେଶରେ ଦେଶୀ ପ୍ରତିପରି - ସେମାନଙ୍କର କର୍ତ୍ତବ୍ୟର ଅବହେଳାରେ ସିନା ଏ ଦୂର ଦେଶକୁ ଶତ ଶତ ଓଡ଼ିଆ ଭାଇ ପଳାଇ ଆସୁଅଛନ୍ତି । ନା କାହିଁକି ? ଆମ ଦେଶରେ କ'ଣ ଧନୀ ନାହାନ୍ତି ନା କଳ କାରଖାନା ବସାଇବାକୁ ଲୋକ ନାହାନ୍ତି ? ତେବେ କେତେଟା କଳ କାରଖାନା ଆମ ଦେଶରେ ? ଧନୀ, ରାଜା, ମହାରାଜା, ଜମିଦାର ଇତ୍ୟାଦି ବୁଝୁ ଅଛନ୍ତି ଓ ଦେଖୁ ଅଛନ୍ତି ଯେ ଶତ ଶତ ଓଡ଼ିଆ ଏ ଦୂର ଦେଶକୁ ପିଠିକି କନା ପେଟକୁ ଦାନା ଦେଶରେ ନ ପାଇଲେ ବୋଲି ଏଠାକୁ ରସ୍ତାନି ହେଉ ଅଛନ୍ତି ।

ଓଡ଼ିଆ ବାହାରେ ଓଡ଼ିଆ ଜାଗୃତି

ତାହାର ପ୍ରତି ବିଧାନରେ ସେମାନେ ଦେଶରେ ସେମାନଙ୍କର ସୁଖ ଶାନ୍ତି ସକାଶେ କ'ଣ କରୁ ଅଛନ୍ତି ବା କଲେଣି ? ସଂପାଦକ ମହାଶୟ ଏ ବିଷୟରେ କୌଣସି ତଥ୍ୟ ଦେଇ ପାରିବେ କି ? ଏ କଳିକତା ନଗରୀରେ ସେହି ମାନ୍ଦିଲ ଦେଶବାସୀ ଭାଇ ମାନେ ଅଛନ୍ତି । ତେବେ ସେମାନଙ୍କ ମଞ୍ଜଳ ସକାଶେ କାହିଁକି ବା ଏମାନେ ସାହାଯ୍ୟ ନଦେବେ ? ସଂପାଦକ ମହାଶୟ ଓଡ଼ିଆ ଜାତିର ଉନ୍ନତି ପକ୍ଷେ ନୈରାଶ୍ୟ ଜର୍ଜରିତ । ଏଥରୁ ବିଶେଷ ରୂପେ ବୁଝା ଯାଉଛି ଏକାବେଳକେ ଯେ ସଂପାଦକ ମହୋଦୟ କୌଣସି ସାଧାରଣ କାର୍ଯ୍ୟରେ କର୍ଣ୍ଣଧାର ରୂପେ ବ୍ରତୀ ହୋଇ ବିପଳ ମନୋରଥ ହୋଇ ଅଛନ୍ତି । ସେ ହେତୁରୁ ଆଜି ସଂପାଦକ ମହୋଦୟଙ୍କର ଓଡ଼ିଆ ଜାତିର ଉନ୍ନତି ପକ୍ଷେ ଏପରି ବୈରାଗ୍ୟ ଜନ୍ମିଅଛି । ନଚେତ୍ ସେ ଏପରି ହଠାତ୍ ବାଣୀ ଆୟମାନଙ୍କୁ ଶୁଣାଇ ନଥାନ୍ତେ । ପୁଣି ସଂପାଦକ ମହୋଦୟ ଯେଉଁମାନଙ୍କ ଉଦୟମରେ ପ୍ରଥମେ ସମାଜର ଜନ୍ମ ହୋଇଅଛି ସେମାନେ ବର୍ତ୍ତମାନ ସମାଜ ବିଷୟରେ କ'ଣ କରୁଅଛନ୍ତି ଏ ବିଷୟରେ ସର୍ବସାଧାରଣରେ ପ୍ରକାଶିତ ହେଲେ ସଦେହ ତୁଟିଯିବ ଏ ବିଷୟରେ ଅନୁରୋଧ କରିଅଛନ୍ତି । ଆମେ ଏଥରୁ ଉଚିତରେ ଏତିକି କହିପାରୁ ସ୍ଵର୍ଗୀୟ ବାମଶା ମହାରାଜ ଅର୍ଥ ଓ ପ୍ରାଣ ଭାଳିଦେଇ ସମାଜକୁ ପୁନରୁଦ୍ଧାର କରିବାର ପ୍ରଧାନ ସହାୟକ ହୋଇ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ରାଜନ୍ୟ ବର୍ଗଙ୍କୁ ଏଥରେ ଟାଣି ଓଟାରି ପୂରାଇଥୁଲେ କିନ୍ତୁ ସେ ମହରାଜାଙ୍କ ତିରୋଧାନ ବେଳୁ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ମାନଙ୍କର ମଧ୍ୟ ସାହାଯ୍ୟ ଓ ସହାନୁଭୂତିର ମଧ୍ୟ ତିରୋଧାନ ଘଟିଅଛି । ଏହି ତ ଆମ ଜାତିର ଗୌରବ । ସଂପାଦକ ମହୋଦୟ ଏଠାକାର ଓଡ଼ିଆ ସ୍ବଜାତି ଓ ସ୍ବରାଷା ଉନ୍ନତି ନିମିତ୍ତ କ'ଣ କରି ଅଛନ୍ତି ଏ ବିଷୟରେ ସମିହାନ । ଆମେ ଏତିକି କହିପାରୁ ଏ ସକାଶେ ତ ସମାଜର ଜନ୍ମ । ଆଉ ଅଧୁକ କ'ଣ ଲେଖିବୁଁ ।

ତେବେ ସମାଜ ତାର ଶୀଘ୍ର ଶତିର ଗନ୍ଧବ୍ୟ ପଥକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ ରଖି ସମ୍ମୋହପୋଶୀ ବ୍ୟବସ୍ଥାମାନ କରିବାରେ କୌଣସି ସମୟରେ କୌଣସି ଘଟଣାରେ କେବେ ହେଁ ପଣ୍ଡାତପଦ ହୋଇନାହିଁ । ଏ ବିଷୟରେ ଲୋକ ସାଧାରଣଙ୍କୁ ତଥା ସଂପାଦକ ମହୋଦୟଙ୍କୁ ଶତ ନିବେଦନ ଓ “କଳିକତା ଓଡ଼ିଆ ସମାଜ” ଗତ ସେପ୍ଟେମ୍ବର ମାସ ୯ ତାରିଖରେ ପ୍ରକାଶିତ ହୋଇଥିବା ଶୀର୍ଷକ ପ୍ରବନ୍ଧଟି ଆଜାସ ଦେବ । ସଂପାଦକ ମହୋଦୟ ଛାତ୍ରମାନଙ୍କ ଉଦୟମରେ ଓଡ଼ିଆ ସମାଜ ସ୍ଥାପନ ଜତ୍ୟାଦି ଲେଖି ଅଛନ୍ତି । ଆମେ କିନ୍ତୁ ସମାଜ ତ ଛାତ୍ରମାନଙ୍କ ସହାନୁଭୂତି ଉପରେ ନିର୍ଭର କରେ ନାହିଁ । କହିବାକୁ ଗଲେ ଛାତ୍ରମାନଙ୍କର ମଧ୍ୟ ସହାନୁଭୂତି ଅଛି । ସଂପାଦକ ମହୋଦୟ ପଦ୍ମଲୋଚନ ମହାନ୍ତିଙ୍କ ସଂବନ୍ଧେ ବଡ଼ କୌତୁହଳ ହୋଇଥିବା ଜାଣି ଆୟେମାନେ ଯାହା ଜାଣୁ ତାହା ବ୍ୟକ୍ତ କରୁଛୁ । ପ୍ରାୟ ବର୍ଷକ ପୂର୍ବେ ପଦ୍ମଲୋଚନ ବାବୁ ଓଡ଼ିଆ ସମାଜର ଆନୁମାନିକ ବ୍ୟୟ ଚକାଇବା ପାଇଁ ପ୍ରାୟ ୫୦୦୦ ଟଙ୍କା ସଂଗ୍ରହୀତ

କଲିକତାରେ ଓଡ଼ିଆ ଜାଗୁଚି

କରିପାରିଲେ ସେ ତାଙ୍କର ତିନି ହଜାର ଟଙ୍କାର ପ୍ରେସ୍ଟି ଦାନ କରିବେ ବୋଲି ପତ୍ରିକା ମାନଙ୍କରେ ପ୍ରକାଶ କରିଥିଲେ ଓ ସମାଜ ଏହି ମର୍ମରେ ଖଣ୍ଡିଏ ପତ୍ର ଲେଖିଥିଲେ । ଅଧିକନ୍ତୁ ପଦ୍ମଲୋଚନ ବାବୁଙ୍କର ବିଶେଷ ସହାନୁଭୂତି ଥାଏ । ସେ ଦିଗରେ ଆୟମାନଙ୍କର ଚେଷ୍ଟା ବିଶେଷ ଫଳବରୀ ହୋଇ ପାରି ନଥିବାରୁ ଆଜି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପ୍ରେସ୍ଟି ଆୟମାନଙ୍କର ହସ୍ତଗତ ହୋଇ ପାରିନାହିଁ ।

ସେଇଁ ସୁର୍ଜୀୟ ବାମଶା ମହାରାଜା ଏହାର ସ୍ଵାପନ କର୍ତ୍ତା ଓ ଗତ ବର୍ଷରେ ଶ୍ରୀ ଜଗନ୍ନାଥ ଜେନାମଣି ସମାଜର କାର୍ଯ୍ୟକଲାପ ପୁଞ୍ଜାନୁପୁଞ୍ଜ ଦେଖି ସତୋଷ ଲାଭ କରିଅଛନ୍ତି, ସେହି ଦେଓଗଡ଼ର “ହିତେଷିଣୀ” ସଂପାଦକଙ୍କର ମନ୍ତବ୍ୟ ପ୍ରକାଶରେ ଆୟେମାନେ ବଡ଼ ଆଶ୍ୟର୍ୟ ହୋଇଥାଏ । ଆୟମାନଙ୍କର ବିଶ୍ୱାସ ସଂପାଦକ ମହୋଦୟ ଏ ସବୁ ମନ୍ତବ୍ୟ ପ୍ରକାଶ କଲା ପୂର୍ବରୁ ନିଶ୍ଚୟ ଜଗନ୍ନାଥ ଜେନାମଣିଙ୍କ ଠାରୁ ସମାଜ ସଂପର୍କରେ କୌଣସି ଖବର ଲୋଡ଼ି ନାହାନ୍ତି ।

ଏହି ଲେଖା ଶେଷ କରିବା ପୂର୍ବରୁ ମୋର ବନ୍ଧୁବ୍ୟ ଏହି ଯେ କେତେକ ଓଡ଼ିଆ ଖବର କାଗଜର ସଂପାଦକ ମାନେ କୌଣସି ବିଷୟ ଅନୁସରନ ନ କରି ମନ୍ତବ୍ୟ ପ୍ରକାଶ କରିବା ଦ୍ୱାରା କେବଳ ନିଜ ଭାବନା ଶକ୍ତିର ଅପରାଧ କରୁଥାନ୍ତି । କାରଣ ଆୟେମାନେ ଦେଖୁଛୁ ହିତେଷିଣୀ ସଂପାଦକ କିଛି ନ ବୁଝି ନ ସୁଝି ଗୁଡ଼ାଏ ଓଡ଼ିଆ ସମାଜ ଓ ଓଡ଼ିଆ ଜାତି ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଗାଇ ଦେଇଗଲେ । ପୁଣି ଗୋଟିଏ ଉତ୍ତରିଷ୍ଟ ଶିଶୁ ପତ୍ରିକାର ସଂପାଦକ ଅର୍ଥାତ୍ କଲିକଟି “ଓଡ଼ିଶା”ର ସଂପାଦକ ଓଡ଼ିଆ ସମାଜ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ତାଙ୍କର ପ୍ରଥମ ଭାଗ ଦ୍ୱାରା ସଂଖ୍ୟା ସଂପାଦକୀୟ ସ୍ମୃତିରେ ଯାହା ଲେଖି ଅଛନ୍ତି ସେଥିରୁ ସୁଷ୍ଠୁ ଜଣା ଯାଉଛି ଯେ କଲିକତାରେ ଥିଲେ ସୁନ୍ଦର ଓଡ଼ିଆ ସମାଜ ବିଷୟରେ ବିଶେଷ କିଛି ଜାଣି ନାହାନ୍ତି । କଲିକତା କରିପାରେସନରୁ ନେଶନ୍ୟ ବିଦ୍ୟାଳୟ ପାଇଁ ଗ୍ରାହ୍କ ନେବା ଦ୍ୱାରା ଯଦି ଓଡ଼ିଆ ସମାଜଟି ଗୋଟିଏ ସରକାରୀ ଅନୁଷ୍ଠାନ ହୋଇଯାଏ ତେବେ ଓଡ଼ିଆ ଅପିସ ଯାବତୀୟ ମାଲିମୋକଦମା ମାନଙ୍କରେ ସବୁବେଳେ ସରକାରଙ୍କ କଟେରୀ ଦ୍ୱାରରେ ଦ୍ୱାରମୁ ହେଉଥିବା ସ୍ଥଳେ କିପରି ବେସରକାରୀ ବା “ସ୍ଵରାଜ ଜାତ” ଅନୁଷ୍ଠାନ ହେଲା ଆୟେମାନେ ଜାଣିପାରୁ ନାହିଁ । ତେବେ ଓଡ଼ିଆ ସମାଜର ତତ୍ତ୍ଵବିଧାରକ ଓ ଅପିସର ତତ୍ତ୍ଵବିଧାରକ ମଧ୍ୟରେ ଏତିକି ମାତ୍ର ପ୍ରଭେଦ ଯେ ଓଡ଼ିଆ ଅପିସ ତତ୍ତ୍ଵବିଧାରକ ୨/୩ ଜଣ ସମୟେ ସମୟେ ଶୁଭ ଖଦଢ଼ ମାତ୍ର ବ୍ୟବହାର କରନ୍ତି । ଏହାଦ୍ୱାର ଆୟମାନଙ୍କର ଜାଣିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନୁହେଁ, ଓଡ଼ିଆ ସମାଜଟି ଅସହଯୋଗ ଆଦୋଳନର ଶାଖା ବିଶେଷ । ପ୍ରକାରତରେ କହିବାକୁ ଗଲେ ଆୟମାନଙ୍କର ସହଯୋଗ ବା

ଓଡ଼ିଆ ବାହାରେ ଓଡ଼ିଆ ଜାଗୃତି

ଅସହଯୋଗରେ କୌଣସି ପ୍ରକାର ରାଜନୈତିକ ସମ୍ବନ୍ଧ ନାହିଁ । “ଓଡ଼ିଆ”ର ସଂପାଦକ ଓଡ଼ିଆ ସମାଜ ଉଦେଶ୍ୟରେ ବା କାର୍ଯ୍ୟପ୍ରଣାଳୀ ସମ୍ବନ୍ଧରେ କିଛି ନ ଲେଖି ଯାହା ଲେଖିଲେ ଲୋକ ସାଧାରଣଙ୍କ ଅବିଶ୍ୱାସ ବା ସଦେହ ବଢ଼ିବ । କେବଳ ତାହା ହିଁ ଲେଖିବା ଦ୍ୱାରା ପ୍ରକୃତ ଅସହଯୋଗୀର ସତ୍ୟବାଦିତା ଦେଶପ୍ରିୟତା ଓ ନିରପେକ୍ଷତା କିପରି ବିଷବ ଭାବରେ ଦେଖାଇ ଅଛନ୍ତି ତାହା ଦେଖି ଆସେମାନେ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟାନ୍ଵିତ ହୋଇଥାଏଁ ଏବଂ ପାଠକ ସାଧାରଣ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟାନ୍ଵିତ ହୋଇଥିବେ ବୋଲି ବିଶ୍ୱାସ କରୁଁ । ତାଙ୍କର ଧର୍ମର ଦ୍ୱାରି ଦେଇ ଆସେମାନେ କହିପାରୁ ସତ୍ୟର ମହିମା ଶୀଘ୍ର ବା ବିଳମ୍ବରେ ଚିତ୍ରିତ ହେବ । ଅସତ୍ୟ ଓ ଉତ୍ସାମି ମଧ୍ୟ ଅଛିରେ ପ୍ରକାଶିତ ହେବ ।

ସଂପାଦକ ବନବିହାରୀ ମହାତ୍ମିକ ପ୍ରତିବାଦ ମୁଦ୍ରିତ ହେବାପରେ ହତେଷିଣୀର ସଂପାଦକ ଏଥୁରେ ନିଜର ପ୍ରତିକ୍ରିୟା ପ୍ରକାଶ କରିଥିଲେ । (ସମ୍ବଲପୁର ହିତେଷିଣୀ, ୧୮-୧୯-୧୯୬୬) ସେଥୁରେ ସେ ଲେଖିଥିଲେ :-

ଓଡ଼ିଆ ସମାଜର ସାଧାରଣ ସଂପାଦକ ବନବିହାରୀ ମହାତ୍ମି ଯେଉଁ ପ୍ରତିବାଦ ପତ୍ର ପଠାଇ ଅଛନ୍ତି ତାହା ଗତ ସପ୍ତାହରେ ମୁଦ୍ରିତ ହୋଇଥାଛି । ଆସେମାନେ ଯେଉଁ ବିଷୟକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରି କେତେକ କଥା କହିଥିଲୁ ଶ୍ରୀମାନ ପ୍ରୋକ୍ତ କଥାର କୌଣସି ପ୍ରତିବାଦ ନ କରି ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଜାତିର ଗୋଟିଏ କାହାଣୀ କହି ଅଛନ୍ତି । ଆସେମାନେ ଲେଖିଥିଲୁ କଲିକତା ଓଡ଼ିଆ ସମାଜ ଛାତ୍ରମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସ୍ଵାପିତ । ପ୍ରତିବାଦରେ ଶ୍ରୀମାନ କହିଛନ୍ତି, “ଆସେ କହୁଁ ସମାଜ ତ ଛାତ୍ରମାନଙ୍କ ସହାନୁଭୂତି ଉପରେ ନିର୍ଭର କରେ ନାହିଁ । କହିବାକୁ ଗଲେ ଛାତ୍ରମାନଙ୍କର ମଧ୍ୟ ସହାନୁଭୂତି ଅଛି । ଏହି ସରଳ ଫାନ୍ଦିର ଅର୍ଥ ପାଠକେ ବୁଝିଲେ ତ ? ଶ୍ରୀମାନଙ୍କର ପ୍ରଧାନ ଆପରି ଏହି ଯେ - ଓଡ଼ିଶାର ରାଜ୍ଯ ମହାରାଜା ମାନେ ସ୍ଵଦେଶରେ କଳ କାରଖାନ ନ କରିବାକୁ ପେଟକୁ ଦାନା ନ ପାଇ ରାଜ୍ଯ ଜମିଦାରମାନଙ୍କ ପ୍ରଜାମାନେ କଲିକତାକୁ ପଳାଉ ଅଛନ୍ତି ।

କଲିକତାକୁ କେବଳ ଓଡ଼ିଶାର ଲୋକେ ଯାଉ ନାହାନ୍ତି, ଭାରତର ଚାରିଆହୁ ଯାଉଅଛନ୍ତି । ରାଜପୁତାନା ମରୁଭୂମିରୁ ସହସ୍ର ସହସ୍ର ଲୋକ ଯାଇ ଧନମାନରେ ଯୋଗ୍ୟତା ଉପାର୍ଜନ କରି କଲିକତାରେ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ପ୍ରତିପାଦନ କରୁଛନ୍ତି । ଆଜକୁ ପ୍ରାୟ ୧୦୦ ବର୍ଷ ହେଲା ଓଡ଼ିଆ କଲିକତାକୁ ଯାଇ ମୁଦ୍ରିଆ-ବେହା/କୁଲିରୁ ଅଧିକ ଉନ୍ନତି କରିନାହିଁ । ଏଥୁର କାରଣ କଣ ? ଆମ ବିହାର ଓଡ଼ିଶାର ଜାମାସେବପୁର ଠାରେ ଟା ଟା କଂପାନୀ ଯେଉଁ ପ୍ରକାଶ କାରଖାନା ଖୋଲିଛନ୍ତି ତହିଁରେ କେତେ ଜଣ ଓଡ଼ିଆ ପ୍ରବେଶ କରି ନିଜର ମାନ ବଢ଼ାଇ ଅଛନ୍ତି ?

କଲିକତାରେ ଓଡ଼ିଆ ଜାଗୃତି

ନାନା ଦେଶର ଲୋକେ କଲିକତାରୁ ଟଙ୍କା ନେଇ ନିଜ ଦେଶର ଶ୍ରୀବୃଦ୍ଧି କରୁଥାନ୍ତି । ଆମ ଓଡ଼ିଆ ଭାଇ ମାନେ ତାହା କରିବା ଦୂରେ ଆଉ ଦେଶର ଧନ ନେଇ କଲିକତାରେ ଉଡ଼ାଇବାର ଚେଷ୍ଟା କରୁଥାନ୍ତି । ଶ୍ରୀମାନ୍ ଏ ସମ୍ମେ ନୀରବ କାହିଁକି ? ଓଡ଼ିଶାର କୌଣସି କୌଣସି ରାଜ୍ଞୀ ଜମିଦାର ସମାଜକୁ ଅର୍ଥ ସାହାୟ୍ୟ କରିଥିଲେ । ସେ ସବୁ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଦାନ । ତତ୍ତ୍ଵାରା ସମାଜ କି କାର୍ଯ୍ୟ କରିଥାନ୍ତି ତାହା ପ୍ରକାଶ ହେବା ବାଞ୍ଚନୀୟ । ଆମେମାନେ ପୂର୍ବରୁ ବରାବର କହି ଆସିଥିଲୁ ଓଡ଼ିଆ ସମବ୍ରତ ରାବରେ ମିଳିମିଶି କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ କରୁନାହିଁ । ନବ ପ୍ରକାଶିତ “ଓଡ଼ିଆ” ସହିତ ଓଡ଼ିଆ ସମାଜ କିପରି ଭାବ ଶ୍ରୀମାନଙ୍କର ପ୍ରତିବାଦରୁ ସ୍ଵକ୍ଷପନ କରୁଥାନ୍ତି । କଲିକତାକୁ ବିଦ୍ୟା ଶିକ୍ଷାରେ ଓଡ଼ିଶାରୁ ସୁବକମାନେ ଯିବା ଆସିବା କରୁଥାନ୍ତି । ସେମାନେ ସେଠାରେ ରହି ଓଡ଼ିଶାର ମାନ ବଡ଼ାଇବାର ତ ଶୁଣା ନାହିଁ । କାରଣ କ'ଣ ?

କଲିକତା ଓଡ଼ିଆ ସମାଜର ସଂପାଦକ ବନ୍ଦବିହାରୀ ମହାନ୍ତି ସମ୍ମଲପୁର ହିଟେଷିଣୀର ସଂପାଦକଙ୍କୁ ଏକ ଦୀର୍ଘ ବିବରଣୀ ପ୍ରକାଶ ପାଇଁ ପଠାଇଥିଲେ । ତାହା ଡିସେମ୍ବର ୯, ୧୯୭୨ରେ ସମ୍ମଲପୁର ହିଟେଷିଣୀରେ ପ୍ରକାଶ ପାଇଥିଲା । ସେଥିରେ ୧୮ ନ଱େମ୍ବର ୧୯୭୭ ହିଟେଷିଣୀ ସଂପାଦକୀୟ ମତ ଉପରେ ଓଡ଼ିଆ ସମାଜ ସଂପାଦକ କୁ ପ୍ରତିକ୍ରିୟା ପ୍ରକାଶିତ ହୋଇଥିଲା । ସଂପାଦକ ମହାନ୍ତି ଲେଖିଥିଲେ - “ଆପଣ ସର୍ବାଦୌ ଆୟ୍ୟ ପ୍ରତିବାଦକୁ ଗୋଟିଏ କାହାଣୀ ଭାବିନେଲେ । ହେଉ - ବେଶ । ଆପଣ ଯେ ସବୁ ମନ୍ତବ୍ୟ ପ୍ରକାଶ କରିଥିଲେ - ତାର ବିଚାର କରିବା ଆୟ୍ୟମାନଙ୍କର ଉଦେଶ୍ୟ ନୁହେଁ । ଆମେ କଦାପି ଆୟ୍ୟ ସୀମା ଲଙ୍ଘନର ପକ୍ଷପାତ୍ର ନୋହୁଁ । ମହୋଦୟଙ୍କ ଲେଖାରୁ ଜଣାୟାୟ ଯେ ଓଡ଼ିଆ ପୁଅଙ୍କୁ ଏକାଦିନକେ ଉନ୍ନତିଶୀଳ ଦେଖିଲେ ମହୋଦୟ ଭାରି ଖୁସି ହୋଇ ଯାଆନ୍ତେ ପରା । ମହୋଦୟ ପରା ଜାଣନ୍ତି “Rome was not built in a day” ତେବେ ?

ଆମ ୨୧ ନ଱େମ୍ବର ୧୯୭୨ ପ୍ରତିବାଦରୁ “ଆୟ୍ୟ କହୁଁ ସମାଜ ତ ଛାତ୍ରମାନଙ୍କ ସହାନୁଭୂତି ଉପରେ ନିର୍ଭର କରେ ନାହିଁ - କହିବାକୁ ଗଲେ ଛାତ୍ରମାନଙ୍କର ସହାନୁଭୂତି ଅଛି” । ଏହି ଉତ୍କିଳୁ ଉତ୍ୱତ କରି ମହୋଦୟ ପଚାରିଛନ୍ତି - “ଏ ସବୁ ଫନ୍ତିର ଅର୍ଥ ପାଠକ ବୁଝିଲେ ତ ?” ଏପରି ପ୍ରଶ୍ନ କରିବାର କାରଣ କ'ଣ - ବୁଝି ପାରିଲୁ ନାହିଁ ?” ବୋଧହୁଁ - ପ୍ରକୃତ ଅର୍ଥ ବୁଝି ନପାରି ମହୋଦୟ ପାଠକଙ୍କର ଦୃଷ୍ଟି ଟାଣିଥାନ୍ତି । ମହୋଦୟ ସାଧା ସିଧା ଭାବରେ ଟିକିଏ ଗବେଷଣା କରି ଟିକିଏ ଅର୍ଥ ଦେଖନ୍ତୁ । ମହୋଦୟ ଟା ଟା କମ୍ପାନୀଠାରୁ କଲିକତାରେ ଓଡ଼ିଆ ମାନଙ୍କର ୧୦୦ ବର୍ଷ ବିତିଯିବା କଥା ଲେଖିଛନ୍ତି । ହସ୍ତ କଣ ହେଲା ? ଅନ୍ୟାନ୍ୟଙ୍କ

ଓଡ଼ିଆ ବାହାରେ ଓଡ଼ିଆ ଜାଗୃତି

ସଙ୍ଗେ ଓଡ଼ିଆ ସମକଷ ନ ହେବାର ମହୋଦୟ ଆଶ୍ରମ୍ୟ କାହିଁକି ? ଏହି ବାରିତ୍ୟ ଓ ଅଣିଷା ଲୋକଙ୍କୁ ଭଲ ଉପାୟ କେବେ କିଏ ଦେଖାଇ ଅଛି ବା ହୋଇଛି କି ? ଉପାୟ ପ୍ରଦେଶର ଲୋକମାନଙ୍କର ଘର ହାଲଚାଳ ଅଣ୍ଟାଳିଲେ କାରଣ ଜଣାଯିବ । ତେବେ ମହୋଦୟ ଅଣ୍ଟାଳକୁ । ମହୋଦୟ ଲେଖିଛନ୍ତି ନାନା ଦେଶର ଲୋକେ ନିଜ ଦେଶର ଶ୍ରୀବୃଦ୍ଧି କରୁଥାଇଛନ୍ତି - ଆୟ ଓଡ଼ିଆ ଜାଇମାନେ ତାହା କରିବା ଦୂରେ ଥାଉ- ନିଜ ଦେଶରୁ ଟଙ୍କା ନେଇ କଲିକତାରେ ଉଡ଼ାଉଥାଇଛନ୍ତି - ଶ୍ରୀମାନ୍ ଏ ସମ୍ବନ୍ଧେ ନୀରବ କାହିଁକି ? ନା - ନୀରବ ନୋହୁ । ଆମେ ପଚାରୁ ମହୋଦୟ ଏତେ ଅଗ୍ରୋହିକ କଥା କହନ୍ତି, ଗୋଟା କେତେ ଉଦାହରଣ ଦେଇଥିଲେ ଭଲ ହୋଇଥାଏ । ମହୋଦୟ ରାଜା ଜମିଦାର ଜତ୍ୟାଦିକ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଧନ ନେଇ ସମାଜ କରିଛୁ - ତାର ଗୋଟିଏ ବିବରଣୀ ଲୋଡ଼ନ୍ତି । ଆମେ ତ ଏ ସର୍ପର୍କରେ ଅବ୍ଲୋବର ଗରେ ପ୍ରକାଶିତ ହୋଇଥିବା ଆୟ ନିବେଦନରୁ ଆରାସ ମିଳିବ ବୋଲି କେତେ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ କରି ଦେଇଥିଲୁଁ । ସେ କ'ଣ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହେଲା ନାହିଁ । ହେଉ- ତେବେ ଶୁଣନ୍ତୁ ।

ସମାଜ ୧୯୧୭ ମ ସିହାରେ ସ୍ଥାପିତ ହୋଇ ଅଛି ଅଛି କାଳ ମଧ୍ୟରେ ଶିକ୍ଷାର ଉପକାରିତା କଲିକତାର ବିଭିନ୍ନ ଅଞ୍ଚଳର ଓଡ଼ିଆମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଚାର କରିଅଛି, ଦୁଇଟି କେତ୍ର ନେଇଶ୍ୟ ବିଦ୍ୟାଳୟ ସ୍ଥାପନ କରିଅଛି । ସମାଜର ଗୋଟିଏ ମାତ୍ର ସ୍କୁଲରୁ ତ ମାତ୍ର ଜଣ ଛାତ୍ର ଶିକ୍ଷା ଲାଭ କରି ତାର ଆର୍ଥିକ ଉନ୍ନତି କରିଅଛନ୍ତି । ସମାଜ ତାର କ୍ଷେତ୍ର ଶିକ୍ଷିରେ ପୂରୀର ଲୋମହର୍ଷଣକାରୀ ଦୁର୍ଗର୍ଭକୁ ୨୦୦ ଟଙ୍କା, ବଂଗଲା ବତାସ ସାହାୟ୍ୟ ପାଣ୍ଟିକୁ ୧୫୦ ଟଙ୍କା, ଦୌଲତପୂରକୁ ୧୫୦ ଟଙ୍କା, ଖୁଲନା ଶିକ୍ଷକ ପାଣ୍ଟିକୁ ୫୦ ଟଙ୍କା, ଡାକା ଶିକ୍ଷକ ପାଣ୍ଟିକୁ ୫୦ ଟଙ୍କା, କଟକ-ଯାଜପୂରକୁ ୫୦ ଟଙ୍କା, ଏବଂ ଯାଜପୂରର ବନ୍ୟା ପ୍ରପାଡ଼ିତ ଲୋକଙ୍କୁ ସାହାୟ୍ୟ ନିମିତ୍ତ ୨୭୦ ଟଙ୍କା ଏବଂ ଉତ୍ତର ବଂଗର ବନ୍ୟା ସାହାୟ୍ୟ ପାଣ୍ଟିକୁ ପ୍ରାୟ ୧୭ ଟଙ୍କା, ୨୦୦ ଖଣ୍ଡ ଲୁଗା ଏବଂ କିଛି ବାରଳ ପଠାଇଅଛି । ଏହା ବ୍ୟତୀତ ବିଭିନ୍ନ ଓଡ଼ିଆ ଅଞ୍ଚଳରେ ସମୟକୁ ସମୟ ସଭା ସମିତି ହେଉଥାଇଛି । ସେମାନଙ୍କ ସାମାଜିକ, ନୈତିକ, ଆର୍ଥିକ ଓ ବ୍ୟବସାୟିକ ଉନ୍ନତି ନିମିତ୍ତ ନାନା ବିଚାର କରାଯାଏ । ସୁବିଧା ଓ ସମୟ ହେଲେ କାହାରି କାହାରି ସେବା ଶୁଶ୍ରୂଷା ମଧ୍ୟ କରିଥାଉ ।

ମହୋଦୟ କଲିକତାର ଓଡ଼ିଆ ସମ୍ବନ୍ଧେ ଲେଖିବାକୁ ଯାଇ ଆମକୁ ଆବ୍ରାହାର କରି ଅଛନ୍ତି । ସେ ବିଷୟରେ ବେଶି ଗୁଡ଼ିଏ ଲେଖିବାର ପ୍ରୟାସୀ ନୋହୁଁ- ଏକୋଇଶିଆ ନ ଯାଉଣୁ ତ ଓଡ଼ିଆର ମୃତ୍ୟୁ- କୌଣସି ସାଧାରଣ କାର୍ଯ୍ୟରେ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଅଧିକାର ବା ଦାବୀକୁ ପ୍ରଶାସା କରୁନାହିଁ - ଏହି ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଅଧିକାର ଓ ଦାବୀ ଯୋଗୁଁ ତ ଆଜି ଓଡ଼ିଶାର ମୃତ୍ୟୁ ।

କଲିକତାରେ ଓଡ଼ିଆ ଜାଗୁଚି

ହିତ୍ତେଷିଣୀଙ୍କର ଘାଣ୍ଡ ଚକଟାରେ ଆସେମାନେ ଆଉ ସମୟ ନଷ୍ଟ କରିବାକୁ ଚାହୁଁନା । ଓଡ଼ିଆ ସମାଜର କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ ସାଧାରଣରେ ଜଣାଇ ଆସୁଅଛୁଁ । ତାଙ୍କ ଜଣାଇବା ନିମିର ତାଙ୍କ ପାଖକୁ ବାର୍ଷିକ ରିପୋର୍ଟ ପଠାଇଲୁ । ତାରି ଆଡ଼କୁ ଦୃଷ୍ଟି କରି ସମାଜକୁ ଆଜି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଚଳାଇ ଆଣିଛୁ - କେତେକ ଛାତ୍ରଙ୍କୁ ଶିକ୍ଷା ଦେଇଅଛୁଁ - କିନ୍ତୁ ହିତ୍ତେଷିଣୀ ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଦେଶର କି ଉପକାର କରି ଅଛନ୍ତି - ତାହାର ତାଲିକା ଦେବେ କି ? ପ୍ରତିବାଦଟିକୁ କାହାଣୀ କରି ତେଳିଛନ୍ତି - ଯଦି ପ୍ରତିବାଦଟି କାହାଣୀ ହେଲା - ତେବେ ମହୋଦୟଙ୍କର ପ୍ରବନ୍ଧଟି କ'ଣ ? ବର୍ତ୍ତମାନ କହି ରଖୁଅଛୁଁ ଯେ ହିତ୍ତେଷିଣୀଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ଆଉ କାଗଜ କଲମ ଯୁଦ୍ଧ କରିବୁ ନାହିଁ ।

କଲିକତା ଓଡ଼ିଆ ସମାଜ ସଂପାଦକଙ୍କ ବନ୍ଧୁବ୍ୟ ପରେ ପରେ ଡିସେମ୍ବର ୯, ୧୯୭୭ରେ ସମ୍ମଲପୁର ହିତ୍ତେଷିଣୀରେ ସଂପାଦକୀୟ ମନ୍ତ୍ରବ୍ୟ ପ୍ରକାଶ ପାଇଥିଲା । ସେଥିରେ ସଂପାଦକ ଲେଖିଥିଲେ - “ଆସେମାନେ ଯେଉଁସବୁ ବିଷୟକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟକରି ମନ୍ତ୍ରବ୍ୟ ଦେଇଥିଲୁ ସଂପାଦକ ତହିଁର ଉଭର ଦେବାକୁ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଅକ୍ଷମ ବୋଲି ବୋଧ ହୁଏ । କଲିକତାରୁ ନବ ପ୍ରକାଶିତ “ଓଡ଼ିଆ” ସହିତ ସମାଜର କିପରି ସଦରାବ ଥିଲା ତାହା ଆସେମାନେ ଗତ ଥର ଦେଖାଇଅଛୁଁ । ଏଥର ପ୍ରତିବାଦରେ ଆଉ ଟିକିଏ ଅଧିକ ସମ୍ବାଦ ସଂପାଦକ ଦେଇଅଛନ୍ତି - “ଏକୋଇଶିଆ ନ ଯାଉଣୁ ଓଡ଼ିଆର ମୃତ୍ୟୁ ।” ବିଦେଶରେ ଓଡ଼ିଆ କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ କରିପାରିବ ନାହିଁ ଏହା ଆସେମାନେ ପୂର୍ବରୁ କହି ଆପିଅଛୁଁ । ବୋଧହୁଏ ପାଠକର ସ୍ଵରଣ ଥିବ । ଆସେମାନେ ଗତ ଥର କହିଥିଲୁ ଶିକ୍ଷିତ ଓଡ଼ିଆ କଲିକତାରେ ରହେ ନାହିଁ କାହିଁକି ? ସଂପାଦକ କହନ୍ତି - “ସୁବିଧା ସୁଯୋଗ ନଥିବାରୁ” । ଓଡ଼ିଆ ଭାତ ରାଶିବାକୁ, କୁଳିକାମ କରିବାକୁ, ନିଜ ନିଜ ମଧ୍ୟରେ ଅସଦରାବ ବଡ଼ାଇବାକୁ କଲିକତାରେ ସୁଯୋଗ ପାଏ । ମାତ୍ର ଶିକ୍ଷିତ ଓଡ଼ିଆ ବିଶାଳ କଲିକତା ନଗରୀରେ କର୍ମକ୍ଷେତ୍ର ପାଏ ନାହିଁ । ଏପରି ଉଣ୍ଡି କିପରି ମୂଳ୍ୟବାନ ଶିକ୍ଷିତ ଓଡ଼ିଆ ମାନେ ଚିନ୍ତା କରନ୍ତୁ । ଶିକ୍ଷିତ ଓଡ଼ିଆର ଯଦି ସୁବିଧା ସୁଯୋଗ ନଥାଏ ତେବେ ନୈଶ୍ୟ ବିଦ୍ୟାଳୟ ସ୍ଥାପନ କରି ଶିକ୍ଷା ଦେବାର କି ପ୍ରୟୋଜନ ?

ସାଧାରଣ ସଂପାଦକ ବନ୍ଦିହାରୀ ବାକୁ କହନ୍ତି - “ହିତ୍ତେଷିଣୀର ଘାଣ୍ଡ ଚକଟାରେ ଆସେମାନେ ଆଉ ସମୟ ନଷ୍ଟ କରିବାକୁ ଚାହୁଁନା ।” କଲିକତାରେ ଅବସ୍ଥାନ କରୁଥିବା ଓଡ଼ିଆ ଛାତ୍ରମାନେ ଗଭୀର ସାଧନାରେ ସର୍ବଦା ନିମନ୍ତ୍ରଣ । ବୈଜ୍ଞାନିକ, ଦାର୍ଶନିକ, ରାଜନୈତିକ ପ୍ରତ୍ୟେ ଉଚ୍ଚଚିତ୍ତ ଗୁଡ଼ିକ ସର୍ବଦା ସେମାନଙ୍କର ଆଦର ସାମଗ୍ରୀ । ଆସେମାନଙ୍କର ନଗରୀ ଲେଖା ଆଲୋଚନା କରିବାକୁ ସେମାନଙ୍କୁ ସମୟ ମିଳିବ କେଉଁଠାରେ ? କଲିକତାରେ ଓଡ଼ିଆ ଛାତ୍ରମାନଙ୍କର ସାରଦା ପାଠ ପୂର୍ବ ବସାଗୁହ (ପଞ୍ଚାନନ୍ଦ ଗୋପ ଲେନ) ଗବେଷଣା ମନ୍ଦିର ନାମେ ପରିଚିତ ହୋଇଥିବା କଥା ଅନେକଙ୍କର ସ୍ଵରଣ ଥିବ । ଆସେମାନେ ନିଜେ

ଓଡ଼ିଆ ବାହାରେ ଓଡ଼ିଆ ଜାଗୃତି

ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଭାବରେ କଲିକତାରେ ଦଶବର୍ଷ କାଳ ଅତିବାହିତ କରି ପ୍ରବାସୀ ଓଡ଼ିଆଙ୍କର ଭଲମନ୍ଦ ଭଲ ରୂପେ ଜାଣୁ । ଏ ସମ୍ବନ୍ଧେ ଅଧ୍ୟକ କହିବା ଦରକାର ନାହିଁ । କଲିକତାରେ ଯେଉଁମାନେ ଉଚ୍ଚ ଶିକ୍ଷା ଲାଭକରି ଦେଶକୁ ବାହୁଦ୍ଧି ଆସିଛନ୍ତି ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ କେତେଜଣ ସାହିତ୍ୟକ, ଦାର୍ଶନିକ, ଚିକିତ୍ସାତ୍ତ୍ବବିତ୍, ଆଇନ୍‌ବିତ୍ ହୋଇଅଛନ୍ତି ? ସମୟର ସଦ୍ୟ ବ୍ୟବହାର କରିବାକୁ ଶିକ୍ଷିତ ଓଡ଼ିଆ ଶିଖିଲାଣିତ ?

ମୁକୁତକ ସଂପାଦକ ଶ୍ରୀମାନ୍ ବନ ବିହାରୀ କହିଅଛନ୍ତି - “କିନ୍ତୁ ହିତେଷିଣୀ ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଦେଶର କି ଉପକାର କରିଅଛନ୍ତି ତାହାର ତାଲିକା ଦେବେକି ?” ହିତେଷିଣୀ ୩୪ ବର୍ଷ ହେଲା ଓଡ଼ିଶାରେ ନିଜର କ୍ଷୁଦ୍ର ଶକ୍ତି ନେଇ କାର୍ଯ୍ୟ କରିଅଛି । ହିତେଷିଣୀ କିନ୍ତୁ ଉପକାର କରି ଅଛି କି ନା ତାର ସାକ୍ଷ - ଏକକୋଟି ଓଡ଼ିଆ ଦେଇ ପାରିବେ । ଆମ ଦେଶର ଦୂରବସ୍ତୁ ଆୟୋମାନେ ବହୁବାର ନାନା ସ୍ଵତ୍ରରେ ପାଠକମାନଙ୍କୁ ଶୁଣାଇ ଆସିଥିବୁ । ସବୁଆଡ଼େ ନିରାଶା ଛଡ଼ା ଅନ୍ୟ କିଛି ନାହିଁ । ଲକ୍ଷ୍ମାଧୁକ ଓଡ଼ିଆ କଲିକତାରେ ଅଛନ୍ତି । ଏବେ ଗଞ୍ଜାମ - ଆଶ୍ରମ ଶତ ଶତ ଓଡ଼ିଆ ଲୋକ ବ୍ରହ୍ମଦେଶକୁ କୁଳିକାମ କରିବା ନିମିତ୍ତ ବାହରି ଯାଉଛନ୍ତି । ସେମାନେ ସର୍ବତ୍ର ଅସମ୍ଭାନ୍ତି ଅବହେଳିତ ଅବସ୍ଥାରେ ରହୁଅଛନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କୁ ସର୍ବ ପଥରେ ପରିଚାଳନ କରିବାକୁ ଶିକ୍ଷିତ ଓଡ଼ିଆ କେବେ ସୁଚିତ୍ରା ଉପାୟ ଉଭାବନ କରିବ ତାହା ଉଗବାନଙ୍କୁ ଜଣା ।

କଲିକତା ଓଡ଼ିଆ ସମାଜ ଭଲଭୂପେ କାମ କରୁ ଆୟୋମାନେ ଏହାହିଁ କାମନା କରୁଅଛୁଁ । ମାତ୍ର ଆୟୋମାନଙ୍କର ଆଶା ନାହିଁ ଯେ ବିଦେଶରେ ଓଡ଼ିଆ ଉନ୍ନତ ଅବସ୍ଥା ଲାଭ କରିବ । ପ୍ରାଣର ଆବେଗରେ ଆୟୋମାନେ ଓଡ଼ିଆ ସମାଜ ସମ୍ବନ୍ଧେ କେତେକ କଥା ଲେଖିଅଛୁଁ । ଆଉ ସମସ୍ତ ଆଲୋଚନା ଆବଶ୍ୟକ ନାହିଁ ।”

କଲିକତା ଓଡ଼ିଆ ସମାଜ ପାଣ୍ଟିରେ ଅର୍ଥ ନଥବାରୁ ଏହାର ଅବସାନ ୧୯୭୩ ରେ ଘଟିଥିଲା । ସେତେବେଳେ ସମ୍ବଲପୁର ହିତେଷିଣୀ ମାର୍ଚ୍ଚ ମା ୧୯୭୩ ର ଏକ ସଂଖ୍ୟାରେ ସମାଜର ବିଲୟ ସର୍ପକରେ ମତ ଦେଇ ଲେଖିଥିଲେ :

“ସମାଜ ସମ୍ବନ୍ଧେ ଆୟୋମାନଙ୍କର ସରଳୋକ୍ତି କିଛିଦିନ ପୂର୍ବ ପାଠକ ମାନଙ୍କୁ ଶୁଣାଇଥିଲୁଁ । ଆୟୋମାନେ ଯାହା ଆଶକା କରିଥିଲୁ ତାହା ହେବାକୁ ବସିଅଛି । କଲିକତାରେ ପ୍ରାୟ ଦେଢ଼ ଲକ୍ଷ ଓଡ଼ିଆ ବାସ କରନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ସେମାନଙ୍କ ହୃଦୟରେ ଜାତୀୟ ପ୍ରୀତି ଉଦ୍ବୋଧନ କରିବା ଅତୀବ କଷ୍ଟପାଦ । ଓଡ଼ିଆ ହୃଦୟ କୋମଳ । ବିଶାଳ କଲିକତାରେ ସମ୍ବାଦନ ଆକର୍ଷଣ ଶକ୍ତିରେ ଓଡ଼ିଆ ନିଜସ୍ଵ ହରାଇବା ଆଶ୍ରୟ ନୁହେଁ ।” କଲିକତା ଓଡ଼ିଆ ସମାଜ ନାମରେ ଅନେକ ଅଭିଯୋଗ ହୋଇଥିଲା । ଫଳରେ ସମାଜ ପ୍ରତି ଲୋକମାନଙ୍କର

କଲିକତାରେ ଓଡ଼ିଆ ଜାଗୃତି

ଘଣା ଓ ଅବିଶ୍ୱାସ ଜାତ ହେଲା । ସମାଜର ଅର୍ଥ ବିଭାଗର ସଂପାଦକ ଓ ସାଧାରଣ ସଂପାଦକ ମଧ୍ୟରେ ବୁଝାମଣାର ଅଭାବ ଯୋଗୁଁ ସମାଜର ସ୍ଥିତି ଦୋହଳିଗଲା । (ଉଛଳ ଦୀପିକା, ୨୮ ଏପ୍ରିଲ, ୧୯୭୩) ।

॥ ୪ ॥

କଲିକତାରେ ଓଡ଼ିଆ ଜୀବନ କଳକ୍ଷୟୁକ୍ତ ନଥିଲା । (ଆଶା, ଫେବୃଆରୀ ୨୭, ୧୯୭୩) କଲିକତାରୁ ପ୍ରକାଶିତ ‘ନିର୍ଭୀକ’ ନାମକ ସମାଦପତ୍ରରେ ବ୍ୟକ୍ତିଚାର ଆଶ୍ରମ ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ଏହା ବିଶେଷ ଭାବେ ସ୍ମୃତି ହୋଇଥିଲା । କଲିକତାରେ ଖାଲିକୋଠି ବୋଲି କେତେ ଗୁଡ଼ିଏ ଖାଲି ଘର ଥିଲା । ୧୯୭୩ ବେଳକୁ ସେଠାରେ କାମୁକ କାମୁକିନୀ ମାନଙ୍କର ମିଳନ ଘରୁଥିଲା । ଓଡ଼ିଆ ଗଭିରମାନେ ଏହି ଖାଲିକୋଠିର ମାଲିକ । ସେହି ଗଭିରମାନେ ଅଧିକାଂଶ ପଟାମୁଣ୍ଡାଳ ଏବଂ କେତ୍ରାପଡ଼ା ଅଞ୍ଚଳର ଲୋକ । ସେମାନେ ଏହି ଘୃଣିତ ବ୍ୟବସାୟ ଦ୍ୱାରା ଚାରି ପଇସା ରୋଜଗାର କରୁଥିଲେ । ଓଡ଼ିଶାରେ ଆଶା ପରି ଜାତୀୟବାଦୀ ସମାଦପତ୍ର ଏପରି ପାପଜନକ ଏବଂ ଘୃଣିତ ବ୍ୟବସାୟକୁ ତୀର୍ତ୍ତ ନିଦା କରିଥିଲେ । ସମାଜ ସଂସ୍କାରକ ଉତ୍ସମଙ୍ଗଳ ରଥ କଲିକତାରେ ଓଡ଼ିଆ ମାନଙ୍କର ଘୃଣାକର କାର୍ଯ୍ୟକୁ ପ୍ରବଳ ନିଦା କରିଥିଲେ । (ଉଛଳ ଦୀପିକା, ମେ ୨୩, ୧୯୭୪)

୧୯୭୩ ବେଳକୁ କଲିକତାରେ ପ୍ରବାସ କରୁଥିବା ଶ୍ରମଜୀବୀ ମାନଙ୍କର ଏକ ଶ୍ରମଜୀବୀ ସଂସ ଥିଲା । ଏହାର ସଂପାଦକ ରୂପେ ପୂର୍ଣ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର କୋଷ ୧୯୭୧ରୁ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଥିଲେ । (ଉଛଳ ଦୀପିକା, ଜୁଲାଇ ୭, ୧୯୭୩) ୧୯୭୪ ମସିହା ଜାନୁଆରୀ ୧୮ ତାରିଖରେ କଲିକତାରେ ଓଡ଼ିଆ ମାନଙ୍କର ଏକ ବିରାଟ ସଭା ହୋଇଥିଲା । (ଜାନୁଆରୀ ୨୭, ୧୯୭୪, ଉଛଳ ଦୀପିକା) ପ୍ରାୟ ୪୦୦୦ ରୁ ଅଧିକ ଲୋକ ଏହି ସଭାରେ ଉପସ୍ଥିତ ଥିଲେ । ସଭାରେ ବିଶ୍ଵାନାଥ କର ସଭାପତି ହୋଇଥିଲେ । ଉଛଳ ପ୍ରାଦେଶିକ କଙ୍ଗରେ କମିଟିର ଭୂତପୂର୍ବ ସଂପାଦକ ବ୍ୟବସାୟ ଦାସ ମୁଲ ଭାବରେ କଲିକତା ପ୍ରବାସୀ ଓଡ଼ିଆ ଶ୍ରମଜୀବୀ ମାନଙ୍କର ଅବସ୍ଥା ଓ ସଂଗଠନ ସମକ୍ଷରେ କେତେକ କଥା କହିଥିଲେ । ତତ୍ପରେ ଲକ୍ଷ୍ମୀଧର ମହାନ୍ତି ଶ୍ରମଜୀବୀର ମର୍ଯ୍ୟାଦା ବିଷୟରେ ଏକ ମର୍ମସ୍ଵର୍ଣ୍ଣୀ ବଜ୍ରତା ଦେଇଥିଲେ । ଜଗବନ୍ଧୁ ସିଂହ ଓଡ଼ିଆ ଜାତିର ପ୍ରାଚୀନ ଗୌରବ ବିଷୟରେ ଅନେକ ଗୁଡ଼ିଏ କଥା କହିଥିଲେ । ସେହି ଗୌରବକୁ କିପରି ଦେଶ ବିଦେଶରେ ଓଡ଼ିଆମାନେ ରକ୍ଷା କରିପାରିବେ ଓ ସେଥି ନିମିତ୍ତ କଲିକତା ପ୍ରବାସୀ ଓଡ଼ିଆମାନଙ୍କର କି ଦାୟିତ୍ୱ ରହିଥିଲା, ଏ କଥା ସେ ସ୍ଵର୍ଗ ଭାବରେ ବୁଝାଇ ଦେଇଥିଲେ । ତାଙ୍କ ପରେ ବୈରାଗୀ ତ୍ରିପାଠୀ ଓଡ଼ିଆ ଶ୍ରମଜୀବୀର କିପରି ମର୍ଯ୍ୟାଦା

ଓଡ଼ିଆ ବାହାରେ ଓଡ଼ିଆ ଜାଗୃତି

ବୃଦ୍ଧି ହେବ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଶ୍ରମଜୀବୀଙ୍କ ତୁଳନାରେ ସେ ଘୃଣ୍ୟ ବା ଅପଦସ୍ତ ନ ହେବ ସେ ସମ୍ବନ୍ଧରେ କେତେ ଗୁଡ଼ିଏ ଉପଦେଶ ପ୍ରଦାନ କରିଥିଲେ । ଶେଷରେ ପ୍ରାଞ୍ଚ ସରାପତି ବିଶ୍ଵନାଥ କର ମହାଶୟ ଧୀର ଗଂଭୀର ଭାଷାରେ ନିଜର ଅଭିଭାବଣ ବ୍ୟକ୍ତ କଲେ । ସେ କହିଲେ - “ଶ୍ରମଜୀବୀ ଆଦୋଳନଟା ଦେଶ ବିଦେଶରେ ସର୍ବତ୍ର ବ୍ୟାପ୍ତ ହେଲାଣି । ସମସ୍ତ ଜାତି ଉପରକୁ ଉଠିବାରେ ବ୍ୟଷ୍ଟ । ଆଜି କାଲି ଯୁଗରେ ଯେଉଁ ସର୍ବ୍ୟତା ଆସେମାନେ ଗଢ଼ିଅଛୁଁ ତାହା କେବଳ ଶ୍ରମଜୀବୀ ମାନଙ୍କର ଶ୍ରମର ଫଳ । ମେଧାବୀ ଲୋକମାନେ ଯାହା ମସ୍ତିଷ୍କରେ ଭାବନ୍ତି, ଶ୍ରମଜୀବୀ ମାନେ ତାହା କାର୍ଯ୍ୟରେ ପରିଣତ ନ କଲେ ଏ ସର୍ବ୍ୟତା ଗଢ଼ି ହୋଇ ପାରି ନଥାନ୍ତା । ଶ୍ରମଜୀବୀ ମାନଙ୍କ ହେତୁ ସମସ୍ତର ଚଳୁଅଛି । କଲିକତା ସେହିମାନଙ୍କ ସକାଶେ ପ୍ରାସାଦମୟ ସହର ହୋଇଅଛି । ଶ୍ରମଜୀବୀ ମାନେ ଶାରୀରିକ ପରିଶ୍ରମ କରୁଅଛନ୍ତି ବୋଲି ଘୃଣାର ପାତ୍ର ନୁହେଁ । ଜଗତରେ ଯେ କୌଣସି ମତେ ମସ୍ତିଷ୍କ ଓ ଶରୀରର ଚାଲନା ଚାଲିଥିବ । ନିଶ୍ଚୟ କେତେକ ଲୋକ ସର୍ବଦା ଶାରୀରିକ ପରିଶ୍ରମ କରୁଥିବେ । ଅତ୍ୟବ ଶ୍ରମଟା ତୁଳା ଜିନିଷ ନୁହେଁ । କିନ୍ତୁ କି ପ୍ରକାରରେ ତାହା ସାଧୁତାର ସିଦ୍ଧି କରିବାକୁ ତାହା ଭାବିବାର ବିଷୟ । ଲୋକ ସାଧୁତାରୁ ସାହସ ପାଏ ଓ ସେହି ସାହସର ବଳରେ କୃତିତ୍ତ ଲାଭ କରେ । ଓଡ଼ିଆ ଜାତିର ଗୌରବ ରକ୍ଷା କରିବାକୁ ହେଲେ ସାଧୁତା କର୍ତ୍ତବ୍ୟନିଷ୍ଠା ଏକାତ୍ମ ଆବଶ୍ୟକ । ତତ୍ପରେ ଓଡ଼ିଆ ଶ୍ରମଜୀବୀ ସଂଘକୁ କିପରି ସଂଘଠନ କରିବାକୁ ହେବ ଓ କିପରି ସମସ୍ତଙ୍କର ସହାନୁଭୂତି ଓ ଉଦ୍ୟମରେ ସଂଘଟି ବିନୁକ ଦିନ ଉନ୍ନତି ଲାଭ କରି ଓଡ଼ିଆ ମାନଙ୍କର ଉପକାର କରିବ ଏହି ସମ୍ବନ୍ଧରେ କିଛି କହି ସେ ତାଙ୍କ ବକ୍ତ୍ଵା ଶେଷ କଲେ ।

କଲିକତା ଓଡ଼ିଆ ଶ୍ରମଜୀବୀ ଶତ ପଣ୍ଡିତ ଗୋପବନ୍ଧୁ ଦାସଙ୍କ ଅଦମ୍ୟ ଚେଷ୍ଟାରେ ସ୍ଥାପିତ ହୋଇଥିଲା । ଅସହଯୋଗ ଆଦୋଳନ କାଳରେ ତାଙ୍କ ଜେଲ୍‌ଯିବା ସଂଗେ ସଂଗେ ଏହାର ଶୋଚନୀୟ ଅବସ୍ଥା ଘଟିଲା । ଏହାର ଏକମାତ୍ର କାରଣ ଭାରପ୍ରାୟ କର୍ମୀମାନଙ୍କର ଦାୟିତ୍ବ ହାନିତା । (ଉତ୍କଳ ଦୀପିକା, ଅଗଷ୍ଟ ୯, ୧୯୭୪) ଶ୍ରମଜୀବୀ ସଂଘ ପ୍ରଥମେ ପ୍ରଥମେ ଯେପରି କାର୍ଯ୍ୟ କରି ଆସୁଥିଲା ସେହିପରି ଚଳି ଆସୁଥିଲେ ଏହା ଉତ୍କଳର ଏକ ପ୍ରବଳତମ ଜାତୀୟ ଅନୁଷ୍ଠାନରେ ପରିଣତ ହୋଇଥାଆନ୍ତା । ମୂଳରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ୧୯୭୪ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସଂପାଦକ ପୂର୍ଣ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର ବୋଷଙ୍କ ନାମରେ ନାନା ଅଭିଯୋଗ ମାନ ଶୁଣା ଯାଉଥିଲା । କଲିକତାରୁ ବାହାରୁଥିବା ‘ନିର୍ଭୀକ’ ଖବରକାଗଜରେ ମଧ୍ୟ ସଂପାଦକଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଅନେକ ଅପ୍ରିୟ କଥା ବାହାରିଥିଲା । ୧୯୭୪ରେ ଓଡ଼ିଆ ଶ୍ରମଜୀବୀ ସଂଘ ଗୋପବନ୍ଧୁଙ୍କ ଅନୁପମ୍ପିଟିରେ କଲିକତରେ ତଥାପି ଅପ୍ରିୟ ରଖି ପାରିଥିଲା । ସେଥିପାଇଁ ୧୯୭୪ ଅଗଷ୍ଟ ୯ ଉତ୍କଳ ଦୀପିକାରେ ବଂଶ ନେତା ଦେଶବନ୍ଧୁ ଚିତ୍ରରଙ୍ଗନ ଦାସ ଓ ଉତ୍କଳ ନେତା ଗୋପବନ୍ଧୁ

କଲିକତାରେ ଓଡ଼ିଆ ଜାଗୃତି

ଦାସଙ୍କୁ ଏହି ଅନୁଷ୍ଠାନ ଟି ଯେପରି ନଷ୍ଟ ହୋଇ ନୟାଏ ତାହାର ଉପାୟ ବିଧାନ ପାଇଁ ଯତ୍ନବାନ ହେବାକୁ ଅନୁରୋଧ କରାଯାଇଥିଲା ।

ଅଗଷ୍ଟ ୧୦ ତାରିଖ ୧୯୭୪ରେ ଜଗନ୍ନାଥ ପାଟରେ କଲିକତା ଶ୍ରମିକ ସଭାର ଏକ ସାଧାରଣ ଅଧ୍ୟବେଶନ ହୋଇଥିଲା ଏବଂ ସେ ସଭାରେ ଏକ କାର୍ଯ୍ୟ ନିର୍ବାହିକା ସମିତି ଗଠିତ ହୋଇ ତା ଉପରେ ସମସ୍ତ ପରିଚାଳନା ଭାର ନୟସ୍ତ ହୋଇଥିଲା । (ଉଛଳ ବୀପିକା, ଅଗଷ୍ଟ ୧୭, ୧୯୭୪) ଦେଶବନ୍ଦୁ ଚିରରଙ୍ଗନ ଦାସ, ଗୋପବନ୍ଦୁ ଦାସ, ବାରିଷ୍ଟର ସୁରେଶ ଚନ୍ଦ୍ର ଘୋଷ, ବ୍ରଜବନ୍ଦୁ ଦାସ, ପୂର୍ଣ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର ବୋଷ, ସୁକୁମାର ରଙ୍ଗନ ଦାସ - ଏମାନେ ସମିତିରେ ସର୍ବ ରହିଲେ । ଚିରରଙ୍ଗନ ଦାସ ଏ ଫଳର ସଭାପତି ହେବାକୁ ସ୍ଵାକୃତ ହେଲେ ।

ସେପ୍ରେମ୍ବର ୧୪, ୧୯୭୪ରେ ସୁଭାଷ ଚନ୍ଦ୍ର ବୋଷଙ୍କ ଘର ୩୦ରେ କଲିକତା ଓଡ଼ିଆ ଶ୍ରମଜୀବୀ ସଂଘ କାର୍ଯ୍ୟ ନିର୍ବାହିକା ସମିତିର ଗୋଟିଏ ବିଶେଷ ବୈଠକ ହୋଇଥିଲା । (ଉଛଳ ବୀପିକା, ସେପ୍ରେମ୍ବର ୨୦, ୧୯୭୪) ଏହି ବୈଠକରେ ଗୋପବନ୍ଦୁ ଦାସ, ସୁରେଶ ଚନ୍ଦ୍ର ଘୋଷ, ସୁଭାଷ ଚନ୍ଦ୍ର ବୋଷ ଏବଂ କମିଟିର ଅନ୍ୟାନ୍ୟ କେତେକ ସର୍ବ ଉପସ୍ଥିତ ଥିଲେ । ଗୋପବନ୍ଦୁ ଦାସ ସଭାପତି ହୋଇଥିଲେ । ଏହି ବୈଠକରେ କେତେକ ପ୍ରାଣୀବ ଗୃହୀତ ହୋଇଥିଲା ;

(୧) ଯେହେତୁ ପୂର୍ଣ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର ବୋଷ ଅବାଧ ହୋଇ କଲିକତା ଓଡ଼ିଆ ଶ୍ରମଜୀବୀ ସଂଘର କାର୍ଯ୍ୟ ନିର୍ବାହିକା ସମିତିର କ୍ଷମତାକୁ ଅମାନ୍ୟ କରି ତତ୍ତ୍ଵ ପରିବର୍ତ୍ତ ଆହୁରି ଗୋଟିଏ ଅଲଗା କମିଟି ସ୍ଥାପନ କରିଥିଲେ ଏବଂ ଯେହେତୁ ବରାବର ଉଚ୍ଚ ସଂଘର ହିସାବ ପତ୍ର ସବୁ ଗୋଲମାଳ କରି ହିସାବ ମାଗିଲାବେଳକୁ ଆୟବ୍ୟୟର ସନ୍ତୋଷଜନକ କୌଣସି ଦେଇ ପାରୁ ନଥିଲେ ଏବଂ ପରିଶେଷରେ ତାଙ୍କର ସାଧାରଣ ଚରିତ୍ର ଦୃଷ୍ଟିରେ ସେ ଓଡ଼ିଆ ଶ୍ରମଜୀବୀ ସଂଘର ସଂପାଦକ ହେବାକୁ ଅନୁପ୍ରତି ତେଣୁ ଏହି କମିଟି ନିର୍ବାରଣ କରିଥିଲେ ସେ ପୂର୍ଣ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର ବୋଷଙ୍କ ଏହି ସଂପାଦକଙ୍କ ପଦରୁ ବରଖାଷ୍ଟ କରି ତାଙ୍କ ସ୍ଥାନରେ ଅନ୍ୟ ସଂପାଦକ ନିଯୁକ୍ତ ହେବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସୁରେଶ ଚନ୍ଦ୍ର ଘୋଷଙ୍କ ଶ୍ରମଜୀବୀ ସଂଘର କାଗଜପତ୍ର ସବୁ ବୁଝାଇବା ନିମନ୍ତେ ତାଙ୍କ ଅନୁରୋଧ କରାଗଲା ।

(୨) ପୂର୍ଣ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର ବୋଷ କାର୍ଯ୍ୟ ତ୍ୟାଗ କରି ୭ ନମ୍ବର ଭବାନୀ ୧ ଦର ଲୋନରେ ଥିବା ଓଡ଼ିଆ ଅପିସ ଘର ସୁରେଶ ଚନ୍ଦ୍ର ଘୋଷ କିମ୍ବା ତାଙ୍କର ପ୍ରତିନିଧିକୁ ଛାଡ଼ି ଦେବା ନିମନ୍ତେ ତାଙ୍କ ଜଣାଇ ଦିଆଯିବା ଏବଂ ଏହି ଜଣାଇ ଦିଆ ଯିବାର ତିନି ଦିନ ମଧ୍ୟରେ ସେ ଯଦି ସେପରି ନକଲେ ତେବେ ସେ ତାଙ୍କ ନିଜ ଦାୟିତ୍ବରେ ଘର ରଞ୍ଜିଲେ ବୋଲି ଜଣାଗଲା ।

ଓଡ଼ିଆ ବାହାରେ ଓଡ଼ିଆ ଜାଗୃତି

(୩) ପୂର୍ଣ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର ବୋଷ ଯଦି ଅଫିସ ଘର ଛାଡ଼ି ନ ଦିଅନ୍ତି ତେବେ ତହିଁ ନିମନ୍ତେ ସ୍ଥାୟୀ ବନ୍ଦୋବନ୍ଦ ମୁଣିତ ରଖି ଅସ୍ଥାୟୀ ଭାବରେ ୨୦୩ ନମ୍ବର ସେଣ୍ଟାଲ୍ ଆଭେନ୍ୟୁ, ହାଲିଡେ ଶ୍ରୀଚ୍ (କାଶୀ ପାରମୋଶୀ) କୁ ଅଫିସ୍ ସ୍ଥାନାକ୍ତରିତ କରାଯିବା ପାଇଁ ସ୍ଥିର କରାଗଲା ।

ସୁରେଶ ଚନ୍ଦ୍ର ଘୋଷ ନମ୍ବର ଯୋଗେଶ ମିତ୍ର ରୋଡ୍, ଉବାନୀପୁରଙ୍କ ତତ୍ତ୍ଵବିଧାନରେ ଓଡ଼ିଆ ଶ୍ରମଜୀବୀ ଅଫିସର କାର୍ଯ୍ୟ ପରିଚାଳିତ ହେଉଥିଲା । ପୂର୍ଣ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର ବୋଷଙ୍କ ଏହା ସହିତ ଆର କିଛି ସଂପର୍କ ରହିଲା ନାହିଁ । ସୁରାଷ ଚନ୍ଦ୍ର ବୋଷ କଲିକତା ଓଡ଼ିଆ ମାନଙ୍କ ଉନ୍ନତି ପାଇଁ ବିଶେଷ ଯତ୍ନବାନ୍ ଥିଲେ । ସୁରେଶ ଘୋଷ ଏବଂ ସୁଭାଷ ଚନ୍ଦ୍ର ବୋଷ କଲିକତା ଓଡ଼ିଆ ଶ୍ରମଜୀବୀ ସଂଘର ପରିଚାଳନା ପାଇଁ ଉଦ୍ୟମ ଚଳାଇ ଥିଲେ ।

ସେପ୍ଟେମ୍ବର ୨୧ ଡାରିଖ ୧୯୭୪ ରେ ଜଗନ୍ନାଥ ଘାଟରେ କଲିକତା ଓଡ଼ିଆ ଶ୍ରମଜୀବୀ ମାନଙ୍କର ଏକ ବିରାଟ ସଭା ହୋଇଥିଲା । (ଉଛଳ ଦୀପିକା, ସେପ୍ଟେମ୍ବର ୨୭, ୧୯୭୪) ପଣ୍ଡତ ଗୋପବନ୍ଦୁ ଦାସ ଏହି ସଭାରେ ଯୋଗ ଦେଇଥିଲେ । କାର୍ଯ୍ୟ ନିର୍ବାହିକା କମିଟିର ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ଅନୁମୋଦନ କରାଯାଇ ପୂର୍ଣ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର ବୋଷଙ୍କ ସଂପାଦକ ପଦରୁ ବରଖାସ୍ତ କରାଗଲା । ଓ ତାଙ୍କର କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ ଅସତୋଷଜନକ ଓ ଅନ୍ୟାୟ ବୋଲି ଘୋଷଣା କରାଗଲା । କମିଟିର ସଭ୍ୟମାନେ ହେଲେ -

୧- ଘୋପବନ୍ଦୁ ଦାସ

୭- ତ୍ରୁମର ବର ସାମନ୍ତରାୟ

୨- ସୁଭାଷ ଚନ୍ଦ୍ର ବୋଷ

୮- ଜଗନ୍ନାଥ ମହାନ୍ତି

୩- ନୀଳକଣ୍ଠ ଦାସ

୯- ଭଗବାନ ପଢ଼ି

୪- ସୁରେଶ ଚନ୍ଦ୍ର ଘୋଷ

୧୦- ଅଞ୍ଚିନ ଜେନା

୫- ସୁକୁମାର ରଙ୍ଜନ ଦାସ

୧୧- ଭରତ ଜେନା

୬- ବ୍ରଜବନ୍ଧୁ ଦାସ

୧୯୭୮ ମସିହା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କଲିକତାରେ ଶ୍ରମଜୀବୀ ସଂଘ ମାଧ୍ୟମରେ ସୁଭାଷ ଚନ୍ଦ୍ର ବୋଷ ଏବଂ ଘୋପବନ୍ଦୁ ଦାସ ଓଡ଼ିଆ ପରିଚିତିର ଉଚ୍ଚାରଣ କରିଥିଲେ । ସେମାନଙ୍କ ସହଯୋଗରେ କଲିକତାର ଓଡ଼ିଆମାନେ ଜାଗୃତିର ଉଚ୍ଚ ସୋପାନରେ ପହଞ୍ଚି ଆପଣାର ଅଧ୍ୟକାର ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରିବାକୁ ଉଦ୍ୟମ କରିଥିଲେ ।

କଲିକତାରେ ଓଡ଼ିଆ ଜାଗୃତି

॥ ୪ ॥

୧୯୭୮ ମସିହା ଓଡ଼ିଆ ସମାଜ (କଲିକତା) ଅଗ୍ରଗତିର ଏକ ଅବିସ୍ମରଣୀୟ ବର୍ଷ । ପ୍ରବାସୀ ଓଡ଼ିଆମାନଙ୍କର କଲିକତାରେ ଏହି ବର୍ଷରୁ ସଂଗଠିନିକ ଦୃଢ଼ତା ଆସିଲା । ଡିସେମ୍ବର ୨ ତାରିଖ ୧୯୭୮ରେ କଲିକତା ଓ ତନ୍ମିଳିକଟର୍ଚୀ ସ୍ଥାନମାନଙ୍କରୁ ଆସିଥିବା ପ୍ରତିନିଧିମାନଙ୍କର ଗୋଟିଏ ବୈଠକ ବସିଥିଲା । ଏଥରେ ଆର୍ତ୍ତତ୍ରାଣ ମିଶ୍ର ସଭାପତି ହୋଇଥିଲେ । (ଉଛଳ ଦୀପିକା, ୧୫ ଡିସେମ୍ବର ୧୯୭୮) ସଭାପତି କଲିକତା ଓଡ଼ିଆମାନଙ୍କର ସାମାଜିକ, ଆର୍ଥିକ ଓ ନୈତିକ ବିଷୟ ପ୍ରଭୃତି ବିଶେଷ ଭାବରେ ବୁଝାଇ ବେଳାପରେ ଆସନ୍ତା କଲିକତା କ୍ଷଣେସ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ମଧ୍ୟରେ କଲିକତାର ସମସ୍ତ ଓଡ଼ିଆମାନଙ୍କର ଗୋଟିଏ ସମ୍ମିଳନୀୟ ହେବାର ସ୍ଥିର ହେଲା । ସମ୍ମିଳନୀୟ ଆୟୋଜନ ନିମନ୍ତେ କଲିକତା ଓ ତନ୍ମିଳିକଟର୍ଚୀ ଅଞ୍ଚଳ ମାନଙ୍କର ପ୍ରତିନିଧି ମାନଙ୍କୁ ନେଇ ଗୋଟିଏ ଅଭ୍ୟର୍ଥନା ସମିତି ଗଠିତ ହୋଇଥିଲା । ଏହି ବୈଠକରେ ନିମ୍ନ ଲିଖିତ ପ୍ରପ୍ତାବମାନ ସର୍ବ ସମ୍ମାନ କ୍ରମେ ଶୁଣୀତ ହେଲା ।

୧- ନିମ୍ନଲିଖିତ ଉତ୍ସବ୍ୟକ୍ତି ମାନଙ୍କୁ ନେଇ କାର୍ଯ୍ୟ ନିର୍ବାହିକା ସମିତି ଗଠିତ ହେଲା ।

୨- ଅଭ୍ୟର୍ଥନା ସମିତିର ସଭାପତି

୩- ଭାବଗ୍ରାହୀ ପତି (ସଂପାଦକ)

୪- ଅର୍ଦ୍ଧନ ମହାରଣା (କୋଷାଧକ୍ଷ)

୫- ଲିଙ୍ଗରାଜ ପଟ୍ଟନାୟକ (ସହ ସମାଦକ)

୬- ଭଗବାଦ ଚନ୍ଦ୍ର ବଳ (")

୭- ରାମଚନ୍ଦ୍ର ମହାପାତ୍ର, ହଳଧର ମିଶ୍ର, ରାମଚନ୍ଦ୍ର ଦାସ, ରାମଚନ୍ଦ୍ର ନାୟକ, ପଦ୍ମନାର ଦାସ, ନାରାୟଣ ଚନ୍ଦ୍ର ଦାସ, କ୍ଷେତ୍ରମୋହନ ଦାସ, ଆର୍ତ୍ତତ୍ରାଣ ମିଶ୍ର, ଉଦୟନାଥ ପାତ୍ର, ମହେଶ୍ୱର ପଟ୍ଟନାୟକ, ତ୍ରମରବର ସାମନ୍ତରାୟ, ହରି ସରଦାର, କୃଷ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର ରାଉଳ, ଗଙ୍ଗାଧର ମହାପାତ୍ର, ଜଣଶ୍ଵର ଚନ୍ଦ୍ର ବରାଳ, ପରଶୁରାମ ମହାନ୍ତି, ଗୋବିଦ ଚନ୍ଦ୍ର ଦାସ ।

୮- ନିମ୍ନଲିଖିତ ଉତ୍ସବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କୁ ନେଇ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ସମିତିର ସବ୍-କମିଟି ମାନ ଗଠିତ ହେଲା ।

ଅର୍ଥ ସଂଗ୍ରହ ବିଭାଗ - ବୈଦ୍ୟନାଥ ଦାସ, ଅର୍ଦ୍ଧନ ମହାରଣା, ଗଙ୍ଗାଧର ମହାପାତ୍ର, ତ୍ରମରବର ସାମନ୍ତରାୟ, ରାମଚନ୍ଦ୍ର ମହାପାତ୍ର ।

ପ୍ରଚାର ବିଭାଗ - ଆର୍ତ୍ତତ୍ରାଣ ମିଶ୍ର, ଉଦୟନାଥ ପାତ୍ର, ଲିଙ୍ଗରାଜ ପଟ୍ଟନାୟକ ।

ଓଡ଼ିଆ ବାହାରେ ଓଡ଼ିଆ ଜାଗୃତି

ଉଦୟେମର ନାଟ ଏବଂ ଜାନୁଆରୀ ୧ (୧୯୭୮ ଏବଂ ୧୯୭୯)ଦୁଇଦିନ କଲିକତା କଂଗ୍ରେସ ମଣ୍ଡପ ଠାରେ ପ୍ରବାସୀ ଉଛଳୀ ସମ୍ମିଳନୀର ପ୍ରଥମ ଅଧ୍ୟବେଶନ ହେବାପାଇଁ ଆୟୋଜନ ଚାଲିଲା । ସମ୍ମିଳନୀର ସାପଲ୍ୟ ପାଇଁ ଏକ ନିବେଦନ ପତ୍ର ଉଦୟେମର ୧୯୭୮ ଉଛଳ ଦୀପିକାରେ ପ୍ରକାଶ ପାଇଥିଲା । ନିମ୍ନଲିଖିତ ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ଏହି ନିବେଦନରେ ଥିଲେ;

୧- ଭୂମ୍ବା ଭାସ୍କୁରଚ୍ଚ୍ଵ ମହାପାତ୍ର

୨- ବୈଦ୍ୟନାଥ ଦାସ, ୩- ରାମକଷ୍ଣ ଦାସ, ୪- ଗଙ୍ଗାଧର ମହାପାତ୍ର, ୫- ପର୍ବ୍ରାମ ମହାତ୍ମି, ୬- ରାମଚନ୍ଦ୍ର ମହାପାତ୍ର, ୭- ଭ୍ରମରବର ସାମନ୍ତରାୟ, ୮- ଶ୍ରୀନାଥ ମହାପାତ୍ର, ୯- କୃଷ୍ଣଚରଣ ବେହେରା, ୧୦- ଆର୍ତ୍ତତ୍ରାଣ ମିଶ୍ର, ୧୧- ଜଳଧର ମିଶ୍ର, ୧୨- ଲିଙ୍ଗରାଜ ପଞ୍ଜନାୟକ, ୧୩- ଗୋବିଦ ଚନ୍ଦ୍ର ଦାସ, ୧୪- ଉଦୟନାଥ ପାତ୍ର, ୧୫- ନାରାୟଣ ଚନ୍ଦ୍ର ଦାସ, ୧୬- କୃଷ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର ରାଉଡ଼, ୧୭- ଦେବେନ୍ଦ୍ର ପ୍ରସାଦ ମିଶ୍ର, ୧୮- ଭାବସ୍ରାହୀ ପତ୍ତି (ସଂପାଦକ, ଅଭ୍ୟର୍ଥନା ସମିତି)

ଭାରତୀୟ ଜାତୀୟ ମହାସଭାର ବୈଠକ କଲିକତାରେ ହେଉଥିବା ସମୟରେ କଲିକତାବାସୀ ଓଡ଼ିଆମାନେ ଉଛଳ ସମ୍ମିଳନୀର ଅଧ୍ୟବେଶନ ପୂର୍ବ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ଅନୁସାରେ ଆରମ୍ଭ କରିଥିଲେ । (ଉଛଳ ଦୀପିକା, ୧୨-୧-୧୯୭୯) ଏହି ସମ୍ମିଳନୀ ଦେଶବାନ୍ଧୁ ନଗରସ୍ଥ ଅତିରିକ୍ତ କଂଗ୍ରେସ ମଣ୍ଡପରେ ଜାନୁଆରୀ ୧, ୧୯୭୯ରେ ହୋଇଥିଲା । ଉଛଳ ପ୍ରାଦେଶୀକ କମିଟିର ସଭାପତି ଗୋପକନ୍ତୁ ଚୌଧୁରୀ ସମ୍ମିଳନୀର ସଭାପତି ହୋଇଥିଲେ । ସମ୍ମିଳନୀ ଦିକସରେ ସକାଳ ଟାଙ୍କା ୧୦ ରୁ କଲିକତାର ବିଭିନ୍ନ କେନ୍ଦ୍ରର ଉଛଳୀୟ ସଂକୀର୍ତ୍ତନ ଦଳ ମାନ ବାହାରି ରାସ୍ତାରେ ଜୟଧୂନୀ ଉଚାରଣ କରି ୧ ଟାଙ୍କା ବେଳେ କଂଗ୍ରେସ ମଣ୍ଡପରେ ପହଞ୍ଚିଥିଲେ । ୧ଟାଙ୍କା ବେଳକୁ ସମ୍ମିଳନୀ ମଣ୍ଡପ ଲୋକାରଣ୍ୟରେ ପରିଣାତ ହୋଇଥିଲା । ପ୍ରାୟ ୧୦୦୦୦ରୁ ଉପର ଉଛଳୀୟମାନେ ସଭାରେ ଯୋଗ ଦେଇଥିଲେ ଏବଂ କଂଗ୍ରେସକୁ ଆସିଥିବା ଉଛଳ ପ୍ରତିନିଧି ବୃଦ୍ଧ ସମ୍ମିଳନୀରେ ଯୋଗ ଦେଇଥିଲେ । ସଭାପତିଙ୍କ ଛଡ଼ା ସମ୍ମିଳନୀ ମଣ୍ଡପରେ ବିଶ୍ୱନାଥ ଦାସ, ଆଶା ସମ୍ବାଦପତ୍ରର ସଂପାଦକ ଶିଶିତୃଷ୍ଣଣ ରଥ, ହରେକୁଷ ମହାତାବ, ଲିଙ୍ଗରାଜ ମିଶ୍ର, ଗୋଦାବରୀଶ ମିଶ୍ର, ନନ୍ଦକିଶୋର ଦାସ, ରାଜକୃଷ୍ଣ ବୋଷ, ପ୍ରଚାରକ ଅନନ୍ତ ମିଶ୍ର, ଆଚାର୍ୟ ହରିହର ଦାସ, ଲକ୍ଷ୍ମୀନାରାୟଣ ସାହୁ, ଯଦୁମଣି ମଙ୍ଗରାଜ, ନିରଞ୍ଜନ ପଞ୍ଜନାୟକ, ମୁକୁଦ ପ୍ରସାଦ ଦାସ, ମଧୁସୁଦନ ଦାସ, ଦେବାନ୍ତ ବାହାଦୁର ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ମହାପାତ୍ର, ଡାକ୍ତର ଅଟଳ ବିହାରୀ ଆଚାର୍ୟ, ବାବାଜୀ ରାମଦାସ, ବଂଶୀଧର ମିଶ୍ର, ପ୍ରାଣକୃଷ୍ଣ ପଢ଼ିହାରୀ ପ୍ରଭୃତି ଉପସ୍ଥିତ ଥିଲେ । ଓଡ଼ିଶାରୁ ଅନେକ ମହିଳା ପ୍ରତିନିଧି ଏଥରେ ଯୋଗ ଦେଇଥିଲେ । ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ସରଳା ଦେବୀ, ଜାନୁବୀ ଦେଇ, ରସାମଣି

କଳିକତାରେ ଓଡ଼ିଆ ଜାଗୃତି

ଦେଇ ଓ ରମାଦେବୀ ଅନ୍ୟତମ । ବଂଶ ଦେଶର ସୁବିଖ୍ୟାତ ନେତା ପଣ୍ଡିତ ଶ୍ୟାମସୁନ୍ଦର ଚକ୍ରବର୍ତ୍ତୀ, ସୁଶୀଳ କୁମାରୀ ଚାର୍ଚ୍‌୧, ଡଃ. ଆର.ପି. ବର୍ମନ, ବାରିଷ୍ଟର ସୁରେଶ ଚନ୍ଦ୍ର ଘୋଷ, ଅମର ନାଥ ପାଲିତ ଓ ଲିଲୁଆ, ଶ୍ରମିକ ସଂଘର ସାଧାରଣ ସଂପାଦକ କେ.ସି. ମିତ୍ର ପ୍ରଭୃତି ଉପମୁଖ ଥିଲେ । ପ୍ରାୟ ୧-୩୦ ମିନିଟ୍ ବେଳେ ସ୍ଵାଗତ ସଂଗୀତ ଶାନ ହେବାପରେ ସମ୍ବିଳନୀର କାର୍ଯ୍ୟ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଥିଲା । ସଭାପତି ଗୋପବନ୍ଧୁ ଚୌଧୁରୀଙ୍କ ଗଳାରେ ଫୁଲମାଳ ପିନ୍ଧାଇ ଦେଇ ଅଭ୍ୟର୍ତ୍ତନା ସମିତିର ସଭାପତି ବୈଦ୍ୟନାଥ ଦାସ ନିଜର ସ୍ଵାଗତ ଅଭିଭାଷଣ ପାଠ କଲେ । ତାଙ୍କର ଅଭିଭାଷଣ ଅତିଶ୍ୟ ସାରଗର୍ଭକ ହୋଇଥିଲା ଓ ସେ କଳିକତା ଉଛଳୀୟମାନଙ୍କ ବର୍ତ୍ତମାନ ଦୂରାବସ୍ଥା ପ୍ରତି ସମବେତ ନେବ୍ରବୁଦ୍ଧକ ତୀଙ୍କୁ ଦୃଷ୍ଟି ଆକର୍ଷଣ କରିଥିଲେ ।

ସଭାପତି ଗୋପବନ୍ଧୁ ଚୌଧୁରୀ ନିଜର ସହଜ ଓ ସରଳ ସୁନ୍ଦର ଭାଷାରେ ବହୁ ଉପଦେଶ ପୂର୍ଣ୍ଣ ନିଜର ବନ୍ଦବ୍ୟ ଶୁଣାଇ ଦେଇଥିଲେ । ତାଙ୍କର ଅଭିଭାଷଣ ସମ୍ପିଦ୍ଧ ହୋଇଥିଲେ ହେଁ ନୀତିକଥା ପୂର୍ଣ୍ଣ ଥିଲା । ତପୁରେ ଦେବାନ୍ତ ବାହାଦୁର ଶ୍ରୀବୃଷ୍ଟ ମହାପାତ୍ର ଛିଡାହୋଇ ଓଡ଼ିଆ ମାନଙ୍କ ବିଷୟରେ ନାନା କଥା ଆଲୋଚନା କରିଥିଲେ । ତାଙ୍କ ପରେ ଅଭ୍ୟର୍ତ୍ତନା ସମିତିର ସଂପାଦକ ଭାବଗ୍ରହୀ ପତି ବିବରଣୀ ପାଠ କରିଥିଲେ । ସଭାପତିଙ୍କ ଅନୁରୋଧ କ୍ରମେ ପଣ୍ଡିତ ଶ୍ୟାମସୁନ୍ଦର ଚକ୍ରବର୍ତ୍ତୀ ଉଛଳୀୟମାନଙ୍କୁ ଆହ୍ଵାନ କରି ଅତି ତେଜସ୍ଵିନୀ ଭାଷାରେ ବନ୍ଦୁତା ଦେଇଥିଲେ । ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରସ୍ତାବମାନ ସର୍ବ ସମତି କ୍ରମେ ଗୃହୀତ ହୋଇଥିଲା । ସେ ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ହରେକୁ ମହତାବ, ନାଳକଣ୍ଠ ଦାସ, ବିଶ୍ଵନାଥ କର, ଭୁବନୀନ୍ଦ୍ର ଦାସ, ରାଜକୃଷ୍ଣ ବୋଷ, ଯତ୍ନମଣି ମଙ୍ଗରାଜ, ବାବାଜୀ ରାମଦାସ, ଡାକ୍ତର ଅଟ୍ଟଳବିହାରୀ ଆଚାର୍ଯ୍ୟ, ସରଳା ଦେବୀ, ଜାହୁବୀ ଦେବୀ ଓ ଅନ୍ୟମାନେ ବନ୍ଦୁତା ଦେଇଥିଲେ । ପ୍ରସାବ ଗୁଡ଼ିକ ନିମ୍ନରେ ଉପସ୍ଥିତ ।

୧- (କ) ଉଛଳମଣି ପଣ୍ଡିତ ଗୋପବନ୍ଧୁ ଦାସଙ୍କ ବିଯୋଗରେ ଉଛଳରେ ଘୋର କ୍ଷତି ହୋଇଥିବାର ଏ ସମ୍ବିଳନୀ ଉପଲବ୍ଧ କରି ଶୋକ ପ୍ରକାଶ କରିଥିଲେ ।

(ଖ) ଭାରତୀୟ ନେତା ହାକିମ ଅଭମଳା ଖୀଁ, ପଞ୍ଚାବ କେଶରୀ ଲାଲା ଲାଜପତ୍ର ରାୟ ଓ ଆଶ୍ରମତ୍ତୁ ଗୋପାଳ କୃଷ୍ଣଯାଙ୍କ ମୃତ୍ୟୁରେ ଏ ସମ୍ବିଳନୀ ଗରୀର ଶୋକ ପ୍ରକାଶ କରିଥିଲେ ।

୨- କଳିକତା ପ୍ରବାସୀ ଓଡ଼ିଆ ମାନଙ୍କ ଉନ୍ନତି ପାଇଁ କଳିକତା ଓଡ଼ିଆ ସମାଜ ନାମରେ ଗୋଟିଏ କେତ୍ର ଅନୁଷ୍ଠାନ ସ୍ଥାପନ ଓ ତାହାର ନିୟମାବଳୀ ପ୍ରଣୟନ କରିବା ଭାର କେତେକ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ଉପରେ ଅର୍ପିତ ହେବାର ପ୍ରସାବ ଗୃହୀତ ହେଲା । ସେହି ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ହେଲେ -

ଓଡ଼ିଆ ବାହାରେ ଓଡ଼ିଆ ଜାଗୁଚି

- ୧- ପଣ୍ଡିତ ନୀଳକଣ୍ଠ ଦାସ
- ୨- ପଣ୍ଡିତ ଲିଙ୍ଗରାଜ ମିଶ୍ର
- ୩- ହରେକୃଷ୍ଣ ମହତାବ (ଉଦ୍‌ଦେୟାତ୍ମା)
- ୪- ବିଶ୍ୱନାଥ ଦାସ
- ୫- ନାରାୟଣ ଚନ୍ଦ୍ର ଦାସ
- ୬- ରାବନ୍ଦ୍ରାହୀ ପତି
- ୭- ଆର୍ତ୍ତତ୍ରାଣ ମିଶ୍ର
- ୮- ରାମଚନ୍ଦ୍ର ଦାସ
- ୯- ବୈଦ୍ୟନାଥ ଦାସ
- ୧୦- ଲିଙ୍ଗରାଜ ପଟ୍ଟନାୟକ
- ୧୧- ଗଜାଧର ମହାପାତ୍ର
- ୧୨- ଭ୍ରମରବର ସାମତରାୟ ଓ ଅଞ୍ଚଳ ମହାରଣା

୩- ଉଛଳ ଭାଷ୍ଟୀ ସମସ୍ତ ଓଡ଼ିଆ ଅଞ୍ଚଳ ଏକତ୍ରିତ ହୋଇ ଏକ ସ୍ଵତନ୍ତ୍ର ପ୍ରଦେଶ ଗଠିତ ନ ହେବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଓଡ଼ିଆ ଜାତିର ସର୍ବାଜୀନ ଉନ୍ନତି ଅସମ୍ଭବ । ସର୍ବଦଳ ସମ୍ମିଳନୀ ଭାଷ୍ଟୀ ସ୍ଵତନ୍ତ୍ରରେ ପ୍ରଦେଶ ଗଠନ ନୀତି ଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ ହେଁ ସିଦ୍ଧୁ, ଆନ୍ତ୍ର, କର୍ଣ୍ଣାଟକ ପ୍ରତି ସେମାନେ ଯେ ପରିମାଣରେ ନ୍ୟାୟ ଓ ସହାନୁଭୂତି ଦେଖାଇ ଥିଲେ ସର୍ବାଦୌ ଉଛଳରୁ ଏ ଆହୋଳନ ର ଉପରି ହୋଇଥିଲେ ହେଁ ଉଛଳର ଦାବୀ ପ୍ରତି ତାଦୁଶ ସହାନୁଭୂତି ନ ଦେଖାଇ ଥିବାରୁ ଏ ସମ୍ମିଳନୀ ଆକ୍ଷେପ ପ୍ରକାଶ କରିଥିଲେ ଏବଂ ଦାବୀ କରିଥିଲେ ଯେ ନୃତ୍ୟ ଶାସନ ପଦ୍ଧତି କାର୍ଯ୍ୟରେ ପରିଣତ ହେବା ସଂଗେ ସଂଗେ ସମସ୍ତ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷ୍ଟୀ ଅଞ୍ଚଳମାନଙ୍କୁ ଏକ ସ୍ଵତନ୍ତ୍ର ପ୍ରଦେଶ ଗଠନ କରାଯିବାର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରାଯାଉ ।

୪- ଭାରତର ନ୍ୟାୟ ଦାବୀ ଜାରେଇ ସରକାର ବରାବର ଉପେକ୍ଷା କରୁଥିବାରୁ ଦେଶର ସମସ୍ତ ନେତା ଓ ଅନୁଷ୍ଠାନ ମାନ ସାଇମନ୍ କମିଶନ୍ ବନ୍ଦନ ବିଷୟରେ ଏକମତ ହୋଇ ଯେ ଘୋଷଣା ଦେଇଥିଲେ ତାହା ଏ ସମ୍ମିଳନୀ ସାଦରେ ଗ୍ରହଣ କରି ମତବ୍ୟକ୍ରମ କରନ୍ତି ଯେ ସାଇମନ୍ କମିଶନ୍ ସହିତ କଲିକତା ପ୍ରବାସୀ ଓଡ଼ିଆମାନେ କୌଣସି ପ୍ରକାର ସଂପର୍କ ରଖିବେ ନାହିଁ ।

୫- କଲିକତା କର୍ପୋରେସନ୍ ସୀମା ମଧ୍ୟରେ ବାସ କରୁଥିବା ଓଡ଼ିଆମାନଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା ଦୂର୍ଭିରେ କଲିକତା କର୍ପୋରେସନ୍ରେ ଅନ୍ତର୍ଗତ ୨ ଜଣ ଓଡ଼ିଆ ପ୍ରତିନିଧି ନିର୍ବାଚିତ ହେବାର

କଲିକତାରେ ଓଡ଼ିଆ ଜାଗୃତି

ଆବଶ୍ୟକତା ଏ ସମ୍ବିଳନୀ ଉପଲବ୍ଧ କରିଛନ୍ତି ଏବଂ ଉକ୍ତାଯ ମାନଙ୍କର ଏ ନ୍ୟାୟ ଦାବୀର ବିଚାର କରିବା ନିମିତ୍ତ କଲିକତା କର୍ପୋରେସନ୍ ତଥା ବଂଗଲା ସରକାରଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟି ଆକର୍ଷଣ କରୁଛନ୍ତି ।

୭- (କ) ଗତ ବଦୋବସ୍ତୁରେ ପ୍ରଜାଙ୍କ ଅବସ୍ଥା ପ୍ରତି ଦୃଷ୍ଟି ନରଶ୍ଵର ଯେଉଁ ଅଯଥା ଓ ଅବିଚାରିତ କର ବୃଦ୍ଧି ହୋଇଅଛି ତାହାର ଫଳ ଉକ୍ତ ପକ୍ଷରେ ଭୟାବହ ହେବ ବୋଲି ଏ ସମ୍ବିଳନୀ ଉପଲବ୍ଧ କରନ୍ତି ।

(ଖ) ପୁନଃ ପୁନଃ ବଦୋବସ୍ତୁ ହେତୁ ଓଡ଼ିଶାର ଦରିଦ୍ର ପ୍ରଜା ସାଧାରଣ ଯେ ରୂପ କଷ ଓ ଯାତନା ଅନୁରବ କରୁଛନ୍ତି ଓ କ୍ଷତିଗ୍ରୁପ୍ତ ହେଉଛନ୍ତି ତାହା ନିରାଶ କରିବା ନିମନ୍ତେ ପୁନଃ ପୁନଃ ବଦୋବସ୍ତୁ ନ ହୋଇ ଖୋରଧା ଖାସ ମାହାଲ ସଦୃଶ ମେଣ୍ଡେନାନ୍ସ୍ ଆଦି ରେକର୍ଡ୍ ପ୍ରଥା ଓଡ଼ିଶାରେ ପ୍ରଚଳିତ ହେବାର ଆବଶ୍ୟକତା ଏହି ସମ୍ବିଳନୀ ଉପଲବ୍ଧ କରୁଅଛନ୍ତି ।

୭- କଲିକତା ପ୍ରବାସୀ ଓଡ଼ିଆ ମାନେ ନିଜ ନିଜ ସ୍ତ୍ରୀ ପରିବାର ନେଇ ଏ ସହରରେ ଅଧିବାସ କରିବା ସାମାଜିକ ହିତ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଏକାନ୍ତ ଆବଶ୍ୟକ ବୋଲି ଏହି ସମ୍ବିଳନୀ ଉପଲବ୍ଧ କରନ୍ତି ।

କଲିକତା ଓଡ଼ିଆ ସମାଜର ୧୯୭୯ ଜାନୁଆରୀ ୨ ରେ ନେବୁତଳା ଭୁବନ୍ପାଳ ଠାକୁରବାଡିରେ ନନ୍ଦକିଶୋର ଦାସ ସଭାପତିତ୍ବରେ ପ୍ରଥମ ବୈଠକ ହୋଇଥିଲା । ନିମୟ ଗଠନକାରୀ କମିଟି ଦ୍ୱାରା ପ୍ରସ୍ତୁତ ନିୟମାବଳୀର ଆଲୋଚନା ହୋଇ କେତେକ ପରିବର୍ତ୍ତନ ସହ ଗୃହୀତ ହେଲା । ବିଭିନ୍ନ ଶାଖା ସମିତି ମାନଙ୍କରୁ ପାଞ୍ଚଭଣ କରି ବିଶିଷ୍ଟ ସଭ୍ୟକୁ ନେଇ “କଲିକତା କେନ୍ତ୍ର ଓଡ଼ିଆ ସମାଜ” ଗଠିତ ହେଲା ଓ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କମିଟି ମଧ୍ୟ ନିର୍ବାଚନ କରାଗଲା । ସର୍ବ ସମ୍ବତ୍ କ୍ରମେ ପ୍ରଥମ ବର୍ଷ ପାଇଁ ହରେକୁ ମହତାବ, ନନ୍ଦକିଶୋର ଦାସ (ସଭାପତି), ଓ ବାରିଷ୍ଠର ସୁରେଶ ଚନ୍ଦ୍ର ଘୋଷ ସହକାରୀ ସଭାପତି, ଭାବଗ୍ରାହୀ ପଢି ଓ ଆର୍ତ୍ତାଶ ମିଶ୍ର ସଂପାଦକ, ଅର୍ଜୁନ ମହାରଣା କୋଷାଧକ୍ଷ । ଏ ଛ'ଜଣଙ୍କ ଛଡା ବୈଦ୍ୟନାଥ ଦାସ, ଲିଙ୍ଗରାଜ ପଟ୍ଟନାୟକ, ହଳଧର ମିଶ୍ର, ଉଦୟନାଥ ପାତ୍ର, ରାମଚନ୍ଦ୍ର ଦାସ, ଭ୍ରମରବର ସାମନ୍ତରାୟ, ଗଙ୍ଗାଧର ମହାପାତ୍ର, ହରେକୁ ରାତରାୟ, ନାରାୟଣ ଚନ୍ଦ୍ର ଦାସ ନ ଜଣା କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ସମିତିର ସଭ୍ୟ ନିର୍ବାଚିତ ହେଲେ ।

ସେପ୍ଟେମ୍ବର ୨୮/୨୯, ୧୯୭୯ ରେ କଲିକତା ଓଡ଼ିଆ ସମାଜର କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ସମିତିର ଅଧିବେଶନ ହୋଇଥିଲା । ହରେକୁ ମହତାବ ସଭାପତି ଆସନ ଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ । (ଉକ୍ତ ଦୀପିକା, ନଭେମ୍ବର ୨, ୧୯୭୯) ଏଥରେ ଭାବଗ୍ରାହୀ ପଢି, ତାତ୍କର ଆର୍ତ୍ତାଶ

ଓଡ଼ିଶା ବାହାରେ ଓଡ଼ିଆ ଜାଗୃତି

ମିଶ୍ର, ହୁଲସୀଚରଣ ସେନ, ଅର୍ଜୁନ ମହାରଣା, ଅଭିରାମ ନନ୍ଦ, ହଳଧର ମିଶ୍ର, ବଳଭଦ୍ର ରଥ, ହାଡ଼ିବନ୍ଧୁ ପିତ୍ର, କବିରାଜ ବିଶ୍ୱନାଥ ମହାପାତ୍ର, ଅପ୍ରତି ଚରଣ ନାୟକ, କୃଷ୍ଣଚରଣ ବେହେରା, ପ୍ରହଲାଦ ବିଶ୍ୱାଳ, କାଙ୍ଗାଳି ଚରଣ ମହାତ୍ମି ପ୍ରଭୃତି ଉତ୍ସବ୍ୟତ୍ତି ଗଣ ଓ ଓଡ଼ିଆ ସମାଜର କେତେ ଜଣ ସ୍ଵେଚ୍ଛାସେବକ ଏଥରେ ଯୋଗ ଦେଇଥିଲେ । ହରେକୁଷ ମହତାବ ଏକ ଶାଖା ସମାଜର ଉତ୍ସବ ନିମନ୍ତେ ସଭାସଦ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଉପସାହ ଉରେଇନା ଦେଇଥିଲେ । ଭାବସ୍ରାହୀ ପତି ଓ ଡାକ୍ତର ଆର୍ତ୍ତାଣ ମିଶ୍ର ମଧ୍ୟ ସଭା ସ୍ଥାନରେ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ବହୁତା ଦେଇ ଶ୍ରମିକ ସଂଘ ଗଠନ, ଖଦଡ଼ ପରିଧାନ ଉତ୍ସାହି ବିଷୟରେ ଜୋର ଦେଇ କହିଥିଲେ ।

୧୯୩୧ ମସିହା ବେଳକୁ କଲିକତା ଏଇଲୋ ସଂସ୍କୃତ ପ୍ରେସର ଉଦୟନାଥ ପାତ୍ର ଙ୍କ ସଂପାଦନାରେ “ଉତ୍ସବାଣୀ” ସାପ୍ତାହିକ ଖବରକାଗଜ ପ୍ରକାଶ ପାଇଲା । ସୁବୁଦ୍ଧ କଲିକତା ନଗରୀରେ ଏହା ଏକମାତ୍ର ଓଡ଼ିଆ ପତ୍ରିକା । ୧୯୩୪ ବେଳକୁ କଲିକତାରେ ଯୁଗବାର୍ଷୀ ନାମରେ ଆଉ ଗୋଟିଏ ଓଡ଼ିଆ ସାପ୍ତାହିକ ଗୋରାଚରଣ କାନ୍ଦୁନଗୋ ଙ୍କ ସଂପାଦନାରେ ପ୍ରକାଶ ପାଇଥିଲା । ଉତ୍ସାହି ପତ୍ରିକା କଲିକତାରେ ଓଡ଼ିଆ ଜାଗୃତିର ସାରଥ ହିସାବରେ କାମ କରୁଥିଲେ । (ନବୀନ, ନା ନରେମର ୧୯୩୧, ଏପ୍ରିଲ ୧୦, ୧୯୩୪)

୧୯୩୪ ନରେମର ୨୫ରେ କଲିକତାରେ ପ୍ରବାସୀ ଉତ୍ସବ ସମ୍ମିଳନୀର ଦ୍ୱିତୀୟ ଅଧିବେଶନ ହୋଇଥିଲା । (ନବଭାରତ, ବିଜ୍ଞା, ୧୯୪୧, ପୃ- ୪୮୯-୪୯୧) ୧୯୨୮ ଡିସେମ୍ବରରେ ପ୍ରଥମ ପ୍ରବାସୀ ଉତ୍ସବ ସମ୍ମିଳନୀ ହୋଇଥିଲା । ୧୯୨୮ ରେ କଲିକତା କଂଗ୍ରେସ କେଳେ ପେଉଁ ସର୍ବଦଳ ସମ୍ମିଳନୀ ବସିଥିଲା, ସେଥିରେ ତଥା ନିଖିଳ ଭାରତ କଂଗ୍ରେସ କମିଟିରେ ସେ ବର୍ଷର କଂଗ୍ରେସ ସଭାପତି ପଣ୍ଡିତ ମୋତିଲାଲ ନେହେରୁ ଦାରିଦ୍ର୍ୟକାରଣ ଦେଖାଇ ଓଡ଼ିଶା ସ୍ଵତନ୍ତ୍ର ପ୍ରଦେଶ ହେବା ପ୍ରତ୍ୟାବରେ ପ୍ରତିବାଦ କରିଥିଲେ । ସେହି ପ୍ରତିବାଦର ପ୍ରତିବାଦ ରୂପେ କଲିକତାର ବିରାଟ ଓଡ଼ିଆ ଜନସଂଘ ଶୋଭାୟାତ୍ମା କରି ପ୍ରଥମ ପ୍ରବାସୀ ଉତ୍ସବ ସମ୍ମିଳନୀର ଶୁଭ ଦେଇଥିଲେ । ସେତେବେଳେ କଲିକତାରେ ଉତ୍ସବ ସମାଜ ଜୀବନ୍ତ ଓ ଜାଗୃତ ହୋଇଉଠିଲା । ଏହାର ସାତବର୍ଷ ପରେ ପ୍ରବାସୀ ଓଡ଼ିଆର ଶକ୍ତି ପୂଣି ଜାଗିଗଲା । ରାଯି ବାହାଦୁର ଭୂପୀ ଭାସ୍କରଚନ୍ଦ୍ର ମହାପାତ୍ର ଅର୍ଯ୍ୟନା ସଭାର ସଭାପତି ଥିଲେ । ଦିଲ୍ଲୀର ସ୍ଵନାମଧନ୍ୟା ଉତ୍ସବ ଭାରତୀ କୁତ୍ତଳା କୁମାରୀ ଦେବୀ ସମ୍ମିଳନୀର ସଭାପତି ହୋଇଥିଲେ ।

ଅର୍ଯ୍ୟନା ସଭାର ସଭାପତି ଉତ୍ସବର ଅତୀତ ଗୋରବ ପ୍ରତି ଲକ୍ଷ୍ୟ କରି ଗୋପବାଧୁ, ମଧୁବାବୁଙ୍କ ଜାତୀୟ ଉଦ୍ବୋଧନ ସ୍ଥାନ କରି ସାରି ଶ୍ରମିକ ସଂଘଗଠନର କଥା କହିଥିଲେ । କଲିକତା ମୁନିସିପାଲିଟି ତଥା ବନ୍ଦ ବ୍ୟବସ୍ଥାପକ ସଭାରେ ଓଡ଼ିଆ କିପରି ଯୁନ ପାଇବେ

କଲିକତାରେ ଓଡ଼ିଆ ଜାଗୃତି

ତାହାର ଆଭାସ ତାଙ୍କ ବଢ଼ିବ୍ୟରୁ ମିଳିଥିଲା । ସେହି ଭାଷଣର ଏକ ଅଶ୍ରେ ସେ କହିଥୁଲେ - “ଉପରୋକ୍ତ ସମସ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟ (କଲିକତା ମୁନିସିପାଲଟି ଏବଂ ବ୍ୟବସ୍ଥାପକ ସଭାରେ ଓଡ଼ିଆର ସ୍ଥାନ) ପରିଚାଳନା ପାଇଁ ଗୋଟିଏ ସ୍ଥାୟୀ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ ରଖିବା ଦରକାର ହୋଇ ଉଠିଛି । କଲିକତାର କେନ୍ତ୍ର ସ୍ଥାନରେ ଖଣ୍ଡ ସ୍ଥାନ ଖରିଦ କରି ଘରଟାଏ ତିଆରି କରିବାକୁ ହେବ । ଏହାର ଅଭାବରେ ଆମର ଅସୁବିଧା ଦିନକୁ ଦିନ ବଢ଼ି ଯାଉଛି । ଆସ୍ତେମାନେ କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟରେ ପାଞ୍ଚ ଜଣ ଏକାଠି ବସି କଥାବାର୍ତ୍ତା ହେବାକୁ ସ୍ଥାନ ନାହିଁ । ପରସ୍ଵର ପରସ୍ଵରକୁ ଚିହ୍ନିବାର ଉପାୟ ନାହିଁ । ତେଣୁ ସ୍ଥାୟୀ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟଟିଏ ରଖିବା ନିତାନ୍ତ ଦରକାର ।”

ସଭାନେତ୍ରୀ ତାଙ୍କର କୁଞ୍ଚିଳୀ କୁମାରୀ ସାବତ ତାଙ୍କର ଦୀର୍ଘ ଭାଷଣରେ ଓଡ଼ିଆ ଜାଗୃତି ସର୍ପକରେ ବହୁ କଥା ଉଠାଇ ଥିଲେ । ସେହି ଦୀର୍ଘ ଭାଷଣକୁ ଏଠାରେ ଉତ୍ତାର କରାଯାଇଛି ; “ଭାଇମାନେ ! ଆସ୍ତେମାନେ ଉଛଳମଣି କୁ ଭୁଲିବା ସମ୍ଭବ କି ? ଆମରି କହିବୁ ଫେରି ଭାଷଣ ଆନ୍ତିକ କ୍ଷରରେ ତାଙ୍କର ନଶ୍ଵର ଦେହାବସାନ ଘଟିଥିଲା । ବୋଧହୁଏ ମୃତ୍ୟୁର ପର ମୁହଁର୍ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେ ଆସ୍ତେମାନଙ୍କ କଥା ଚିନ୍ତା କରିଥିବେ । ସ୍ଵଜାତି ପ୍ରେମର ସେ ଉଛଳ ବିଗ୍ରହକୁ ଭଲା କୌଣସି ଉଛଳ ସତ୍ତାନ, ସେ ପଛେ ପୃଥ୍ବୀର ଯେ କୌଣସି ସ୍ଥାନରେ ଥାଉ - ଭୁଲି ପାରିବ କି ? ତାଙ୍କର ରକ୍ତ ପ୍ରତ୍ୟେକ ବିନ୍ଦୁ ଦେଶ ମାତୃକାର ପାଦଶିଖ କରି ବହି ଯାଇଛି । ସେ ରତ୍ନ ରଣି ଆସ୍ତେମାନେ, ସେ ରତ୍ନ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଟୋପାର ମୂଳ୍ୟ ଆମକୁ ଦେବାକୁ ହେବ । ଆମେ ନିଶ୍ଚେଷ, ଅଳ୍ପ । ଆମେ ଦେଶ ବିଦେଶରେ ଲାହୁତ ହେଉଥିବାଯାକେ, ଆମ ମଧ୍ୟରେ ସଂଗ୍ରହିତ ଜାଗୃତ ନ ହେଲା ଯାକେ, ଗୋପବନ୍ୟକ୍ଷର ବଳିଦାନର ଯୋଗ୍ୟ ଆମେ ହେବୁନାହିଁ । ଭାଇମାନେ ! ଥରେ ତାଙ୍କୁ ମନେପକାଅ । ଥରେ ସ୍ଥରଣ କର, ସେ ଆମରି ପାଇଁ ଜୀବନ ଦାନ କରିଛନ୍ତି ।

ଆଜି ସ୍ଵର୍ଗତଃ ମଧ୍ୟସୁଦନ ଆମର ମନେ ପଡ଼ୁଛନ୍ତି । କଲିକତାରୁ ତାଙ୍କର କର୍ମୀ ଜୀବନର ଆରମ୍ଭ । କଲିକତାରେ ପ୍ରଥମ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ପାଇଥିବା ଓଡ଼ିଆ ସେ । ତାଙ୍କର ଜୀବନର ପ୍ରତ୍ୟେକ ମୁହଁର୍ ଧନ, ପ୍ରାଣ ଶକ୍ତି ସବୁ ଶେଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଉଛଳକୁ ଦାନ କରି ଯାଇଛନ୍ତି । ଓଡ଼ିଶା ଶିଶୁର ଶିଶୁକଳାକୁ ଜଣତ ସମକ୍ଷରେ ଆଣିବାକୁ ପ୍ରାଣାନ୍ତ ପରିଶ୍ରମ କରିଛନ୍ତି । ଏ ଶୁଭ ଅବସରରେ ତାଙ୍କର ସ୍ଵର୍ଗୀୟ ଆହ୍ଵାକୁ ଅଣ୍ଣଳ ଶ୍ରଦ୍ଧାଞ୍ଜଳି ଦାନ କରିବା ଆମ ପ୍ରତ୍ୟେକଙ୍କର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ।

ଉଛଳର ଏ ମଧ୍ୟରେ ଅନେକ କ୍ଷତି ଘଟିଛି - ନାନା କ୍ଷେତ୍ରରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିଥିବା ବିଶିଷ୍ଟ ଉଛଳୀୟମାନେ ଜାତିକୁ କନ୍ଧାଇ ଅମର ଧାମକୁ ଚାଲି ଯାଇଛନ୍ତି । ଯେଉଁମାନେ ଜାତି ହୃଦୟରେ ଶିକ୍ଷା, ସାଧନା, ସାହିତ୍ୟ, ଜୀବିତାର ପ୍ରେରଣା କର୍ତ୍ତା ସେହିମାନଙ୍କ ଭିତରୁ ଅନେକ ବିଶିଷ୍ଟ

ଓଡ଼ିଶା ବାହାରେ ଓଡ଼ିଆ ଜାଗୁଣି

ବ୍ୟକ୍ତି ଆଜି ଆଉ ନାହାନ୍ତି । ଏ ମୁହଁର୍ଭରେ ଏ ସମ୍ମିଳନୀୟ ପବିତ୍ର ମଣ୍ଡପରେ କ୍ଷଣକ ସକାଶେ ଉଛଳର ସେହି ସ୍ଵର୍ଗୀୟ ଆହ୍ଵା ବିଶ୍ଵନାଥ କର, ରାମଚନ୍ଦ୍ର ଆଚାର୍ୟ, ଆର୍ତ୍ତତ୍ରାଣ ଶତପଥ ଆଦିଙ୍କୁ ସ୍ମୃତି କରି ଜାତି ସହିତ ଆମର ହୃଦୟ ସ୍ମୟନର ଏକତା ଅନୁଭବ କରିବାକୁ ମୁଁ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଆହ୍ଵାନ କରୁଛି । ଆମେ ଯେତେ ଦୂରେ ଥାଏଁ, ଆମେ ଓଡ଼ିଆ - ଓଡ଼ିଶା ସହିତ ଆମର ପ୍ରାଣର ସମସ୍ତ । ଓଡ଼ିଶାର ଉତ୍ଥାନରେ ଆମର ଗୌରବ, ପତନରେ ଆମର ଘୋର ଲଜ୍ଜା ଓ ଶୁନି ।

ଉଛଳ ସହିତ ଏକତା ଅନୁଭବ କରି ଆଜି ଆମ ମଧ୍ୟରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିଥିବା ଉଛଳୀୟ ନେତାଙ୍କୁ ଆମେ ତାଙ୍କର ସେବା ଓ ଆମ ପାଇଁ ନିଜର ଅମୂଲ୍ୟ ସମୟ ଓ ସ୍ଵାର୍ଥ ଦାନ ଲାଗି ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଧନ୍ୟବାଦ ଦେଉଅଛୁ । କାରଣ, ସେହିମାନେ କଲିକତାରେ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଜାଗାରେ ଓଡ଼ିଆ ମୁଭମେଣ୍ଟର ପ୍ରାଣ । ଅକ୍ଷୁନ୍ମାଦ କର୍ମୀ ହରେକୁ ମହତାବ, ପଣ୍ଡିତ ନୀଳକଣ୍ଠ ଦାସ, ଗୋଦାବରୀଶ ମିଶ୍ର, ଲକ୍ଷ୍ମୀନାରାୟଣ ସାହୁ, ପୁର୍ଣ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର ବୋଷ, ସରଳା ଦେବୀ, ଶଶାରୁଷଣ ରଥ ଆଦି ପୁରାତନ ଓ ଆଧୁନିକ ସମସ୍ତ କର୍ମୀଙ୍କୁ ଆମେ ଆସ୍ତର ସେହି ଶ୍ରଦ୍ଧାର ପୁଷ୍ପାଞ୍ଜଳି ପ୍ରଦାନ କରୁଛୁ । କଲିକତା, କାଲିମାଟି, ପଞ୍ଜାବ, ଦିଲ୍ଲୀ ଆଦି ବିଜିନ୍ ସ୍ଥାନକୁ ବାରମ୍ବାର ଯାଇ ସେମାନେ ନାନା ଭାବରେ ନିଜର ସତ୍ୱ ପରାମର୍ଶ, ସୁଚିତ୍ରା, ଉପଦେଶ ଓ କାର୍ଯ୍ୟ ଦ୍ୱାରା ଆମ ପ୍ରବାସୀ ଉଛଳୀୟ ଭାଇ ଉତ୍ତରୀଙ୍କୁ ଉଛଳର ମମତା ସୂତ୍ରରେ ବାହିନ୍ତି । ଆମ ମଧ୍ୟରେ ଦେଶ ପ୍ରେମର ପ୍ରେରଣା ଦାନ କରିଛନ୍ତି । ଆମେ ତାଙ୍କଠାରେ କୃତଙ୍କ ।

ପ୍ରବାସୀ ଉଛଳୀୟଙ୍କର ମୁଖ ଉଛଳକାରୀ ମହାମନୀ ଦାନବୀର ଭାସ୍କର ଚନ୍ଦ୍ର ମହାପାତ୍ରଙ୍କୁ ଦେଶ ଓ ଜାତି ଲାଗି ତାଙ୍କର ବହୁବିଧ ଦାନର ଓ ବିଶେଷତା ଆହୁବଳରେ ତାଙ୍କର କଲିକତା ଭଳି ମହାନଗରୀରେ ଉଛଳୀୟ ରୂପେ ପ୍ରତିଷ୍ଠାର ପ୍ରଣୟା ନ କରି ମୁଁ ରହି ପାରୁନାହିଁ । କଲିକତା ପ୍ରବାସୀ ଉଛଳୀୟ ଫଂଦାଯର ସେ ପ୍ରକତ ମଥାମଣି । ସେ ମନେ ପ୍ରାଣେ ଓଡ଼ିଆ । ଉତ୍ତାପନକୁ ଆସି ସେ ଉଛଳକୁ ଭୁଲି ନାହାନ୍ତି । ଏକା କଲିକତାବାସୀ ଓଡ଼ିଆଙ୍କର ନୁହେଁ, ନିଶ୍ଚିନ୍ଦନ ଉଛଳବାସୀଙ୍କର ତାଙ୍କଠାରେ କୃତଙ୍କ ହେବାର ଅନେକ କାରଣ ରହିଛି । ଦେଶର ଅନେକ ସଦମୁଖୀନ, ବହୁ ଦରିଦ୍ର ଛାତ୍ର ଓ ଶିଷ୍ଟୀ ବା ଅନ୍ୟାନ୍ୟ କର୍ମୀ ତାଙ୍କର ବିପୁଳ ଦାନ ପଳକରେ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହୋଇ ପାରିଛନ୍ତି । ବିଦେଶରେ ଓଡ଼ିଆ ଗୌରବ ମହାପାତ୍ରଙ୍କୁ ମୁଁ ବିଶେଷ ଭାବେ ଏ ସମ୍ମିଳନୀ ମଣ୍ଡପରୁ ଧନ୍ୟବାଦ ଦେଇ ତାଙ୍କୁ ଆହୁରି ଅଧିକ ଭାବେ ସ୍ଵଜାତି ଓ ସ୍ଵଦେଶର ଗୌରବ ଲାଗି ସତ୍ୱ କାର୍ଯ୍ୟରେ ନିଜେ ଅଗ୍ରସର ହେବା ଏବଂ ଅନ୍ୟକୁ ତାଙ୍କର ସତ୍ୱ ଦାନ ଦ୍ୱାରା ଉତ୍ସାହ ଓ ସାମର୍ଥ୍ୟ ଦେବାଲାଗି ସାଗ୍ରହ ଅନୁରୋଧ କରୁଛି ।

କଳିକତାରେ ଓଡ଼ିଆ ଜାଗୃତି

ଏପରି ଯେଉଁମାନେ ବର୍ମାରେ ପ୍ରବାସୀ ଓଡ଼ିଆ ସେମାନଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ଆମ ସହିତ ଏକୀରୁଚି ହୋଇ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାକୁ ଆମେ ସାଦରେ ନିମନ୍ତଣ କରୁଥାଏଁ । ଓଡ଼ିଆଙ୍କ ପ୍ରବାସ ସ୍ଥାନ ରୂପେ ବହୁ ପ୍ରାଚୀନ ଯୁଗରୁ ବର୍ମାର ପ୍ରସିଦ୍ଧି । ଉଛଳୀୟ ସଭ୍ୟତା ବର୍ମାର ଅଙ୍ଗେ ଅଙ୍ଗେ ବିରାଜିତ । ପ୍ରାଚୀନ କଳିଙ୍ଗର ପ୍ରଧାନ ଉପନିବେଶ ବ୍ରହ୍ମଦେଶ, ରଙ୍ଗପୁରୀ, ମଣ୍ଡଳନଗରୀ ଆଦିରେ ବହୁ ପୂରାତନ ଓଡ଼ିଆ ସଭ୍ୟତା ଓ କୀର୍ତ୍ତ ଏପରିକି ପୂରାତନ କଳିଙ୍ଗ ଜାତି ବିଦ୍ୟମାନ । ସେଠି କେବଳ ଓଡ଼ିଆ ଶ୍ରମିକ ରୂପରେ ନୁହେଁ- ଧନିକ, ନାଗରିକ, ସାର୍ବଜନିକ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ଦେଶର ଅସ୍ଥିମଙ୍ଗା ପ୍ରାଣରେ ମିଶି ରହିଥିବା ଅନେକ ଓଡ଼ିଆ ଅଛନ୍ତି । ସେଠାରେ ଯେପରି ଓଡ଼ିଆ ଗୌରବ କ୍ଷୁର୍ଣ୍ଣ ନ ହୁଏ, ଏଥପାଇଁ ଆମର ସର୍ବଦା ଚେଷ୍ଟିତ ରହିବା ପ୍ରୟୋଜନ । ସୁଖର ବିଶ୍ୟ, ବର୍ମାରୁ ଓଡ଼ିଆରେ ଖବରକାଗଜ ବାହାରୁଛି, ରେଙ୍ଗୁନ୍ତରେ ଓ ବାସିନ୍ତରେ ବିଶିଷ୍ଟ ଓଡ଼ିଆ ବ୍ୟବସାୟୀ ମାନେ ରହିଛନ୍ତି; ଏପରି କି ଓଡ଼ିଆ ନାରୀ ଓକିଲ ବର୍ମା କୋର୍ଟରେ ଓକିଲାତି ପ୍ରାକଟିସ କରୁଛନ୍ତି । ବର୍ମାରେ ଉଛଳୀୟ ହିମ୍ବ ଶ୍ରୀ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କର ମନ୍ଦିର ମଧ୍ୟ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରି ପାରିଅଛି । ଏସବୁ ଜାତୀୟ ଉନ୍ନତିର ଚିହ୍ନ, ସଦେହ ନାହିଁ ।

ଦିନଭୂମି ନିଶ୍ଚିଳ ଉଛଳର ଏକ ବିଶିଷ୍ଟ ଅଂଶ । ରାଜନୈତିକ କାରଣରୁ ଉଛଳରୁ ଅନେକ ବର୍ଷ ପୃଥିକ ହୋଇଥିଲେ ସୁବୀରା ଦିନଭୂମିର ବିରାଟ ଓଡ଼ିଆ ଜାଗରଣ କଥା କିଏ ନିଜାଣେ ? ଜାମସେଦପୁରର ଗତ ଉଛଳ ସମ୍ମିଳନୀୟ ବିପୁଳ ସଫଳତା ଏହାର ପ୍ରମାଣ । ଜାମସେଦପୁରର ଲୁହା କାରଣାନାରେ ଅନେକ ଓଡ଼ିଆ କାର୍ଯ୍ୟକରି ନିଜର ପରିଶ୍ରମ ଦ୍ୱାରା କଂପାନୀୟ ଶ୍ରୀବୃଦ୍ଧି କରୁଛନ୍ତି । ସେମାନେ ସେଠାରେ ପାଠାଗାର, କୁବ, ଖବରକାଗଜ ଆଦି ସ୍ଥାପନ କରି ଓଡ଼ିଆର ଜାତୀୟ ଜାଗରଣରେ ସାହାୟ୍ୟ କରୁଥାଏଁ । ମୁଁ ସେମାନଙ୍କୁ ଆହୁରି ଉତ୍ସାହରେ ସଂଘବନ୍ଦ ଭାବରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାକୁ ଆହ୍ଵାନ କରୁଛି । ଜାମସେଦପୁର କଳିକତାର ଅତି ନିକଟରେ । ଅତେବ ଜାମସେଦପୁର ଓ ଖଡ଼ଗପୁରର ଓଡ଼ିଆମାନେ କଳିକତା ପ୍ରବାସୀ ଉଛଳୀୟଙ୍କ ସହିତ ସମ୍ବନ୍ଧ ରଖି ପାରନ୍ତି, ରଖିବା ମଧ୍ୟ ଉଚିତ । ଏ ଦିଗରେ ସମ୍ବଲନୀ ଚେଷ୍ଟି ହେବା ଆବଶ୍ୟକ ।

ପଞ୍ଜାବ, ରାଜପୁତନା, ଦିଲ୍ଲୀ ଆଡ଼େ ଯଦ୍ୟପି ଓଡ଼ିଆଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା ଅଛି, ତଥାପି କାର୍ଯ୍ୟବଶତଃ କେତେକ ବିଶିଷ୍ଟ ଓଡ଼ିଆ ସେ ସବୁ ସ୍ଥାନ ମାନଙ୍କର ରହିଛନ୍ତି । ଦିଲ୍ଲୀ ଓ ଆହୁବାଦରେ ଓଡ଼ିଆ ଛାତ୍ରମାନେ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟରେ କୁତିତ୍ତ ଦେଖାଇଛନ୍ତି । ଏପରିକି ପଞ୍ଜାବର ଜଳଶର କନ୍ୟା ମହାବିଦ୍ୟାଳୟରେ ଏବେ କେତେକ ଓଡ଼ିଆ ବାଳିକା ଛାତ୍ରୀ ଓ ଶିକ୍ଷୟିତ୍ରୀ ରୂପେ ଗୃହୀତ ହୋଇଛନ୍ତି । ଯେଉଁ ଓଡ଼ିଆ ଶ୍ରମିକ ମାନେ ଏହି ସବୁ ପ୍ରଦେଶରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଛନ୍ତି ସେମାନଙ୍କର ନିଜ ହିସାବରେ ଗୋଟିଏ ସୁନାମ ଅଛି । ଦିଲ୍ଲୀର ହାତୀ ଦାନ୍ତ

ଓଡ଼ିଶା ବାହାରେ ଓଡ଼ିଆ ଜାଗୃତି

କାମ ଅଧିକାରୀ ଓଡ଼ିଆଙ୍କର ହାତର କୃତୀ । ଏଥପାଇଁ କେତେ ଶୁଦ୍ଧିଏ ଓଡ଼ିଆ ଶିଳ୍ପୀ ପୁରୁଷାନ୍ତକୁମେ ଏ ସବୁ ଜାଗାରେ ରହିଛନ୍ତି ଏବଂ ନୂଆ ନୂଆ ଲୋକେ ଓଡ଼ିଶାରୁ ଆସୁଛନ୍ତି । ଶିଳ୍ପୀ ଓ ଶ୍ରମିକ ରୂପେ ଓଡ଼ିଆ ନିଜକୁ ହୀନ ନ ଭାବନ୍ତୁ । ତାଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟର ମହତ୍ତ୍ଵ, ସାମାନ୍ୟ ମୂଲ୍ୟ ଆଠ ଅଣା ଦଶ ଅଣା ମଞ୍ଚର ମାତ୍ର ପାଇଁ ବିକି ନ ଦିଅନ୍ତୁ । ସେମାନେ ତାକୁ ନିଜର ବୋଲି ଚିହ୍ନିତ କରିବାକୁ ସର୍ବଦା ସତେଷ ହୁଅନ୍ତୁ । ସାମାନ୍ୟ ପଶୁ ମଧ୍ୟ ଅନୁରେ ଜୀବନ ଧାରଣ କରେ; କେବଳ କେତୋଟି ଟଙ୍କା ମାସିକ ରୋଜଗାର କରି କିଛି ଦେଶକୁ ପଠାଇ କିଛି ନିଜର ଜୀବନ ଧାରଣ ଓ ବିଳାସ ବ୍ୟସନରେ ଖର୍ଚ୍ଚ କରି ନିତାନ୍ତ ନିକୃଷ୍ଟ ଅପଦାର୍ଥ ଭଲି ଜୀବନ କାଟିବା ଜୀବନର ଏକମାତ୍ର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନୋହୁ । କଲିକତାରେ ଓଡ଼ିଆ ସଂଖ୍ୟା ଦୁଇଲକ୍ଷ, ଦୁଇ ଲକ୍ଷ ଲୋକର ସାମୃତ୍ୟିକ ଶକ୍ତି କିଛି ଛୋଟ ବିଷୟ ନୁହେଁ । ଓଡ଼ିଶାର ରାଜଧାନୀ କଟକ ସହରର ଜନସଂଖ୍ୟା ମାତ୍ର ଷାଠିଏ ହଜାର । କଲିକତାର ଓଡ଼ିଆ ମାନେ ଶିକ୍ଷା ଓ ସାଧନା ବଳରେ ଉଦ୍ଯୋଗ କଲେ କଲିକତା କରିପାରେସନ୍ତର ମେମର ଏପରିକି ମୁଖୀଆ ମଧ୍ୟ ହୋଇ ପାରିବେ । କଲିକତାର ସାର୍ବଜନୀକ ଜୀବନରେ ଏମାନେ ସମ୍ମିଳିତ ଚେଷ୍ଟା କଲେ ବହୁତ ଭାଗ ନେଇ ପାରନ୍ତି । ଏମାନେ କ'ଣ କେବଳ ଶ୍ରମିକ ? ଅନେକ ଓଡ଼ିଆ କୃତି ଛାତ୍ର ତ କଲିକତାରେ ଅଛନ୍ତି । ଅନେକ ଡାକ୍ତର, ବୈଦ୍ୟ, ଓକିଲ, ବ୍ୟବସାୟୀମାନେ ଅଛନ୍ତି । ସେମାନେ ନିଜର ସାମିତ ସ୍ଵାର୍ଥକୁ ନ ଅନାଇ ଜାତିର ବିଶାଳ ସ୍ଵାର୍ଥକୁ ନିଜର କରିନେବା ଉଚିତ । କଲିକତାର ଓଡ଼ିଆ ପ୍ରସ୍ତୁତି ଅଛି । ପତ୍ରିକା ଅଛି । ପାଠୀଗାର ଅଛି । କୁବ ଅଛି । କିନ୍ତୁ ସେ ଶୁଦ୍ଧିକର ଅବସ୍ଥା କିପରି ? ଏପରି ନିର୍ଜୀବ, ନିର୍ବଳ ସଂସ୍ଥାଗୁଡ଼ିକ ଦ୍ୱାରା ବା ଜାତିର କି ଉପକାର ହୋଇପାରେ ? କଲିକତାର ପତ୍ରିକା ଆହ୍ଲାଦାଦରୁ ପ୍ରଥମେ ପ୍ରକାଶିତ ବଜ୍ରାଳୀ ମାସିକ ପ୍ରବାସୀ ଭଲି କି Modern Review ଭଲି ଶକ୍ତିଶାଳୀ ହେବା ପ୍ରଯୋଜନ । ଆଜି କାଲି ଯୁଗରେ ଦୀପର ଛାଲୁ ଛାଲୁ ଆଲୁଅରେ କାମ ହୁଏ ନାହିଁ । ଏ ତ ବିଜୁଳୀ ବଢାଇ ଯୁଗ । ଆସ ବିଜ୍ଞାପନ ଛାତ୍ରା ଜାତିର ଆହ୍ଲାଦାନ୍ତି ଅସମ୍ଭବ । ତା'ର ପ୍ରଧାନ ପନ୍ଥ ହେଉଛି ପତ୍ରିକା । ପ୍ରବାସୀ ଉତ୍ତଳର ଗୋଟିଏ ଜୀବରଦସ୍ତ ପେପର ଗୋଟିଏ ବିଶିଷ୍ଟ ଜୀବାଜୀ ଓଡ଼ିଆ ସମାଦପ୍ତର - ଦେଖିକ ବା ସାପ୍ତାହିକ - ଦିଶେଷ ପ୍ରଯୋଜନ । ପ୍ରେସ ଆଉ ପେପର ନହେଲେ ଏ ଯୁଗରେ ଜାତୀୟ ଜାଗୃତି ଅସମ୍ଭବ । ଏ ଦିଗରେ କଲିକତାରେ ଓଡ଼ିଆ ପ୍ରସ୍ତୁତି ଏବଂ ପତ୍ରିକା ମହଲର ଧାନ ଦେବା ଉଚିତ । ବର୍ଷା ଓ ଜାମାସେଦପୁର ଏବଂ ଦିଲ୍ଲୀରେ ମଧ୍ୟ ଏଗୁଡ଼ିକର କ୍ଷାଣତା ତାକୁ ଭାବରେ ଆମ୍ବେମାନେ ଅନୁଭବ କରୁଅନ୍ତୁ । ବର୍ଷା ଓ ଜାମାସେଦପୁର ପତ୍ରିକା ଶୁଦ୍ଧିକ ମଧ୍ୟ ଅଛି ଦୁର୍ବଳକାନ୍ତ । ଦୁର୍ବଳର କ୍ଷାଣ ସରକୁ କିଏ ଖାତିର କରିବ ? ପତ୍ରିକା ଶୁଦ୍ଧିକ ଓଜସ୍ବୀ ଏବଂ ଜାତୀୟତା ରେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ହେବା ଉଚିତ ।

କଲିକତାରେ ଓଡ଼ିଆ ଜାଗୃତି

ସେଥିପାଇଁ ମୁଁ କଲିକତା ପ୍ରବାସୀ ଓଡ଼ିଆ ଭାଇ ମାନଙ୍କର ଏ ସମ୍ପିଳନୀ ଅନୁଷ୍ଠାନକୁ ଶତକଣ୍ଟରେ ପ୍ରଶଂସା ନ କରି ରହି ପାରୁନାହିଁ । ବିଦେଶରେ ଲକ୍ଷ ଲକ୍ଷ ଓଡ଼ିଆ ମାନଙ୍କର ମିଳନର ଏ ଯେଉଁ ଶୁଭ ଭୂମିକା ସେମାନେ ଆରମ୍ଭ କରଇଛି, ଏ ଉଦ୍ୟମ ସ୍ଥାୟୀ ହେଲେ, ତାର ଫଳ ଅତି ଉତ୍ତମ ହେବ । ଆଉ ଦେଶ ବିଦେଶରେ ଓଡ଼ିଆମାନେ ଜାତ୍ୟାଭିମାନରେ ମୁଣ୍ଡ ଟେକି ବାଟ ଚାଲି ପାରିବେ । ସେମାନଙ୍କୁ ବିଦେଶରେ ବଞ୍ଚାଳୀ ବା ଦକ୍ଷିଣୀ ସାହିବାକୁ ପଡ଼ିବ ନାହିଁ । ଓଡ଼ିଆର ଜାତୀୟତା ଭାରତୀୟତା ମଧ୍ୟରେ ଅତୀତର ସେହି କେଶରୀ ଗଜପତି ଅମଳ ପରି ଏକ ବିଶିଷ୍ଟ ସ୍ଥାନ ଅଧିକାର କରିବ । ବଞ୍ଚାଳୀର “ଉଡ଼େ ଭେଡ଼ା” ଭାରତ ବା ବର୍ମାର “ଯେ ଓଡ଼େଯା କୁଳି” ର ଲାଙ୍ଘନା ରହିବ ନାହିଁ । ଭାରତ ବୁଝିବ - ଏହି ଅସଂଖ୍ୟ କୁଳି ହାତରେ ହେଁ ତାର ଜୀବନ ସମସ୍ୟାର ଏକ ବିଶେଷ ସୂତ୍ର ରହିଛି - ବୁଝିଲେ ସିନା ସେ ତାର ଯଥେଷ୍ଟ ସମ୍ବାନ୍ଧ କରିବ । ତାକୁ ଏ କଥା ବୁଝିବାକୁ ଦେବା ଆମର ପ୍ରଧାନ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ।

ବିଦେଶରେ ଓଡ଼ିଆ ଜାତିର ଶାଆଣୀ ଗାଇ ଆପଣମାନଙ୍କର ସମୟ ନଷ୍ଟ କରିବାକୁ ମୁଁ ଚାହେଁ ନାହିଁ - କାରଣ ମୋ ଭଲି ଆପଣମାନେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଭୁକ୍ତ ଭୋଗୀ । ଦକ୍ଷିଣ ଆପ୍ରିକାରେ ମହାଭ୍ରାତା ଶାନ୍ତିକର ଅନୁଭବ ଠାରୁ ବର୍ମା ଓ କଲିକତା ପ୍ରବାସୀ ଓଡ଼ିଆଙ୍କ ଲାଙ୍ଘନାୟୁକ୍ତ ଅନୁଭବ କିଛି ଜଣା ନୁହେଁ; ବରଞ୍ଚ ଅନେକ ପରିମାଣରେ ବେଶି । ପ୍ରକୃତରେ କହିବାକୁ ଗଲେ ଏହି ମାନଙ୍କର ଲାଙ୍ଘନା ହେଁ ଆମ ଜାତୀୟ ଜୀବନର ଏକ ବିଷାକ୍ତ ଫୋଟକା ଭଲି - ଦୁର୍ଗନ୍ଧ ପଚା ଘାଆ ଭଲି - ଏଇ ବିଷୟରେ ଆମେ ମରୁରୁ । କଲିକତା ରେଜୁନ୍଱ର ଓଡ଼ିଆ ଆଉ ଓଡ଼ିଆଣୀଙ୍କର ଦୂର୍ଗତି ଆମକୁ ଭାରତରେ ଗୋଟିଏ ଅତି ନଗଣ୍ୟ ପରିସ୍ଥିତିରେ ପକେଇ ପାରିଛି ।

ଓଡ଼ିଶା ସେ କି ମହାନ୍ ଶିକ୍ଷ କଲାର ଦେଶ - ସେ ଦେଶର ସ୍ଥାୟୀ ବାସିଦା ସୁଦ୍ଧା ଓଡ଼ିଆଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଯେ କିଛି ମନୁଷ୍ୟକୁ ଅଛି, ଏହା ସ୍ଥାନର କରିବାକୁ ନାରାଜ । ଅନ୍ୟ ଦେଶ ଲୋକେ ବା ତାକୁ ପାସଗରେ କାହିଁକି ପକେଇବାକୁ ଯିବେ । ପ୍ରବାସୀ ଉତ୍କଳୀୟର ସବୁ ଆତ୍ମ ମହା ବିପଦ । ଏକେ ତାର ଜାତୀୟତା ଯିବାକୁ ବସିଛି । ଦ୍ୱାତୀୟରେ ତା’ର ସୋଦର, ତା ଦେଶର ଲୋକେ ତାକୁ ଆପଣାଠାରୁ ଦୂରକୁ ଫୋପାଡ଼ିବାକୁ ସର୍ବଦା ପ୍ରସ୍ତୁତ । ଦ୍ୱାତୀୟରେ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଜାତିଙ୍କ ଲାଙ୍ଘନାରେ ତା’ ମୁଣ୍ଡ ଏପରି ନଇଁ ପଡ଼ିଛି ଯେ ସେ ନିଜେ ଭାବି ପାରୁନାହିଁ, ଜଗତରେ ତାର କୌଣସି ବିଶିଷ୍ଟ ସ୍ଥାନ ଅଛି ବୋଲି । ଅଛ ଦିନ ତଳେ ମୋତେ ସ୍ଵର୍ଗୀୟ ବିପିନ୍ ପାଲଙ୍କ କନ୍ୟା ଶ୍ରୀମତୀ ଲୀଳାବତୀ ବୋଷ ତାଙ୍କର ବିଲାତ ପ୍ରବାସର ଗୋଟିଏ କଥା କହୁଥୁଲେ ଯେ ସେଠାକାର ପାଠ ପଢ଼ୁଆ ବଞ୍ଚାଳୀ ଛାତ୍ରଙ୍କର ଜଗତକ ସାମନାରେ ବଞ୍ଚାଳୀ

ଓଡ଼ିଆ ବାହାରେ ଓଡ଼ିଆ ଜାଗ୍ରତ୍ତି

କହିବାକୁ ଏତେ ଲାଜ ଯେ ପରସ୍ପର ମଧ୍ୟରେ ସୁବା ସେମାନେ ବିନା ଜୀରାଜୀରେ କଥା କହି ପାରନ୍ତି ନାହିଁ । ମୁଁ ଭାବିଲି, ଓଡ଼ିଆଙ୍କର ଠିକ୍ ଏହି ଅବସ୍ଥା । ଶିକ୍ଷିତ ଭନ୍ଦୁ ଓଡ଼ିଆ ମଧ୍ୟ ବିଦେଶରେ ନିଜ ଭାଷା କହିବାକୁ ଲାଜ କରନ୍ତି । ବିଚରା ମୁଲିଆ ବାପୁଡ଼ାର କଥା କିଏ ପଚାରେ ? ବର୍ଣ୍ଣାରେ ଓଡ଼ିଆଙ୍କର ପରସ୍ପର ମଧ୍ୟରେ ଦରଉଜା ହିୟା, କଲିକତାର ବଂଗଳା ଯେ ଶୁଣିଥିବ ସେ ଏ କଥାକୁ ପ୍ରମାଣ କରିଦେବ । ମାତୃଭୂମି, ମାତୃଭାଷା ଆମେ ଦୁଇଟାର ଦ୍ରୋହୀ ତ ଆମ ଭିତରେ ଜାତୀୟ ଜୀବନ ପରିବ କୋଉଁଠା ? କିନ୍ତୁ ତଥାପି ନୌରାଶ୍ୟର କାରଣ ନାହିଁ ।

ଜାତିଟା ଯେତେ ଛୋଟ ହେଉ, ଜାତିର ଲୋକ ସଂଖ୍ୟା ଯେତେ ଜଣା ହେଉ ଚିନ୍ତା ନାହିଁ । ଯଦି ତା ମଧ୍ୟରେ ବଳିଷ୍ଠ କର୍ମୀ, ଉପସ୍ଥିତ ପୁରୁଷ ସ୍ତ୍ରୀ ଅଛନ୍ତି, ସେହି ମାନଙ୍କ ଯୋଗ୍ଯୁଁ ଜାତି ମୁଣ୍ଡ ଟେକି ଛିଡ଼ା ହୋଇ ପାରିବା ଭଲି କ୍ଷମତା ଅର୍ଜନ କରିଛି । ଆମ ଜନ୍ମଭୂମି ଓଡ଼ିଶା ଅତି ଶୁଦ୍ଧ ଦେଶ ନୁହେଁ । ସ୍ଵରୋପରେ ଓଡ଼ିଶାଠାରୁ ବି ଛୋଟ ଛୋଟ ସ୍ଥାଧୀନ ସ୍ଥାଧୀନ ରାଜ୍ୟମାନ ସଭ୍ୟତା ଓ ସଂସ୍କୃତରେ ପୃଥ୍ବୀର ରାଷ୍ଟ୍ର ସଂଘରେ ସ୍ଥାନ ପାଇଛନ୍ତି । ବିଶାଳ କଲିକତା ମଧ୍ୟରେ ଦୁଇ ଲକ୍ଷ ଓଡ଼ିଆ କିଛି ଗୋଟାଏ ଜଣା ଶକ୍ତି ନୁହେଁ । ଏଇ ଦୁଇ ଲକ୍ଷ ଶ୍ରମିକ ଦ୍ୱାରା ହିଁ କଲିକତାରେ ଓଡ଼ିଆର ଜାତୀୟ ଜୀବନ ଜାଗ୍ରତ୍ତ ହେବ । ସଭ୍ୟ ଆମେରିକାରେ ଦାସ ଜାତି କଳା ନିଗ୍ରୋକ ମଧ୍ୟରେ ଯଦି ଅଛ ସମୟ ମଧ୍ୟରେ ଅବରୁଦ୍ଧ ଜାତୀୟ ଜୀବନ ଜାଗ୍ରତ୍ତ ହୋଇପାରିଲା, କଲିକତାରେ ତା' କାହିଁକି ବା ସମ୍ବନ୍ଧ ନ ହେବ ? ପୁଣି କଲିକତାର ଦେଖା ଦେଖି ରେଙ୍ଗୁନ୍ତରେ, ରେଙ୍ଗୁନ୍ତରେ ଦେଖା ଦେଖି ଆସାମରେ ହେବ । ଆସାମ ୧୦୨୦ ପଞ୍ଜାବରେ ହେବ । ଅତ୍ୟବ୍ରତ, ଆସ ଆମର ପ୍ରବାସୀ ଓଡ଼ିଆ ଭାଇ ଉତ୍ତରଣ । ଆମେ ସଂଘବନ୍ଧ ହେବା, ଆମେ ଗୋଟିଏ ବିଶାଳ ପ୍ରବାସୀ ଉତ୍ତଳ ସମ୍ପିଳନୀର ଜାତୀୟ ବାନା ତଳେ ଏକା ମନପ୍ରାଣରେ ଏକତ୍ରିତ ହୋଇ ଆମ ଭିତରୁ ଦୋଷ ଦୁର୍ବଳତା ଗୁଡ଼ିକ ଦୂର କରିଦେବା । ପ୍ରବାସୀ ଓଡ଼ିଆଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଯେଉଁମାନଙ୍କର ଶକ୍ତି ସାମର୍ଥ୍ୟ, ଧନ ସଂସ୍ଥାନ ଅଛି, ମୁଁ ବିଶେଷ ଭାବରେ ସେଇମାନଙ୍କୁ ଏଇ କାର୍ଯ୍ୟରେ ଅସ୍ରଣୀ ହେବାକୁ ଆହ୍ଵାନ କରୁଛି । ସେମାନେ ଆପଣା ଶ୍ରମିକ ଭାଇ ମାନଙ୍କର କାନ୍ଦକୁ କାନ୍ଦ ମିଶାଇ ଛିଡ଼ା ହୁଅନ୍ତି ଏବଂ ଉତ୍ତଳ ମାତାର ଜୟଗାନ କରି ଜାତୀୟ କାର୍ଯ୍ୟରେ ଲାଗି ପଡ଼ନ୍ତି । ଏଥରେ ସରକାରୀ, ବେସରକାରୀ କୌଣସୀ ଲୋକର କିଛି ଭୟର କାରଣ ନାହିଁ । ଏହା ଗୋଟିଏ ସୁପ୍ର ଜାତିକୁ ଜାଗ୍ରତ୍ତ କଲାଭଲି କଲ୍ୟାଣକର ପ୍ରଚେଷ୍ଟା । ଏହାର କାର୍ଯ୍ୟ ନିଜ ଜାତି ମୁଣ୍ଡରୁ କଳକର ଦାଗ ଲିଭେଇବା । ସେଥିପାଇଁ ଯେଉଁ ଯେଉଁ ଜାଗାରେ ଓଡ଼ିଆମାନେ ଅସତ୍ର କାର୍ଯ୍ୟରେ ଲିପ୍ତ ଅଛନ୍ତି, ସେଠାରୁ ସେ ସବୁର ଚିନ୍ହ ବର୍ଣ୍ଣ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଲୁପ୍ତ କରିବାକୁ ହେବ । ଓଡ଼ିଆ ଶ୍ରମିକ ବିଦେଶକୁ ଆସୁଚିତ ସଂସ୍କାର ଆସୁ ।

କଳିକତାରେ ଓଡ଼ିଆ ଜାଗ୍ରତ୍ତି

ସପରିବାର ରହୁ । ଯଦି ତା ନ ହୁଏ, ଏପରି ଜୀବନ ଠାରୁ ସ୍ଵଦେଶରେ ଜୀବନାଟ ହେବା ଭଲ । ବିଦେଶରେ ଜାତି ମୁହଁରେ କଳଙ୍କ ଲିପି ବଞ୍ଚିବାଟା ମହା ଦୁର୍ଗାଗ୍ୟ ।

ସବୁ ଦେଶର ସବୁ ସ୍ଥାନରେ ଶ୍ରମିକ ମାନଙ୍କର ଅଭାବ ଅଭିଯୋଗ ଅନେକ । ସେମାନଙ୍କ ପ୍ରତି ତାଙ୍କର ମାଲିକମାନେ ଯଥେଷ୍ଟ ଅନ୍ୟାୟ କରନ୍ତି । ସଂଘବଦ ନହେଲେ ସେ ସବୁ ଅନ୍ୟାୟର ପ୍ରତିକାର ହେବ କିପରି ? ଭାରତବାସୀର ଦୂର୍ନାମ ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ମେଳ ନାହିଁ । ଓଡ଼ିଆ ମଧ୍ୟ ଉତ୍ତରାଧ୍ୟକାରୀ ସୂତ୍ରରେ ତାହା ଅଧିକ ରୂପେ ପାଇଛି । ଓଡ଼ିଆଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ସୁନ୍ଦର ପରସ୍ପର ମଧ୍ୟରେ ଏକତା ନାହିଁ । ଏକତା ନାହିଁ କହିଲେ ଠିକ୍ ହେଲା ନାହିଁ - ଏକତା ନାହିଁ ଭଲ କାମ ପାଇଁ - ଏକତା ନାହିଁ ଅତ୍ୟାଚାରର ପ୍ରତିରୋଧ କରିବା ପାଇଁ ; କିନ୍ତୁ ଏକତା ଅଛି ତାସ, ପସା, ନାଚ, ତାମାସା, ତ୍ରିନାଥ ମେଳା, ପଞ୍ଚାନନ୍ଦ ମେଳା କରିବାରେ, ନିଶା ଖାଇବାରେ । ଏହିପରି ନାନା କୁକାର୍ଯ୍ୟ ପାଇଁ ଏକତା ଅଛି - ଓଡ଼ିଆଙ୍କର ଦେଶରେ ଯେଉଁ ହାଲ, ବିଦେଶରେ ବି ସେହି ଅବସ୍ଥା । ଏ ସବୁ ସୁଧାରିବାର ପ୍ରକୃତ ଉପାୟ କ'ଣ ? ଏ ସବୁ କିଏ ସୁଧାରିବ ? ଦୋଷ ଗୁଡ଼ିକ ବଖାଣି ବସିଲେ ତ ହେବ ନାହିଁ । ଆହୁୟ ଭଲ ଦୋଷ ଗୁଡ଼ିକ ଦୂର କରିବା ଲାଗି ଚେଷ୍ଟା କିଏ କରିବ ? ଏ କାର୍ଯ୍ୟର ଭାର କାହା ଉପରେ ? ଏହାର ଦାସ୍ତଖତ ଶିକ୍ଷିତ ଓଡ଼ିଆଙ୍କ ଉପରେ, ସେମାନେ ଆପଣା କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ଭାବୁଛନ୍ତି ତ ? ନୀ ସାଧାରଣ ଶ୍ରମିକଙ୍କ ଥାର୍ଦ୍ଦ କୁଳି ବୋଲି ଭାବି ଘୁଣାରେ ବହୁ ଦୂରରେ ଥାଇ ଆହୁୟତାର ପରିଚୟ ଦେଉଛନ୍ତି । ଏ ସବୁ ବିଷୟରେ ନିଜେ ନିଜେ ଆମର ଭାବିବାର ଖୁବ ଅଛି । ଯଦି ବିଦେଶରେ ଆମେ ଆମ ଜାତିର ଟେକ ରଖିବାକୁ ଚାହଁ, ତା'ହେଲେ ଆମ ଭାଇ ଭରଣୀଙ୍କ ଦଶା ଆମକୁ ସୁଧୁରେଇବାକୁ ହେବ । ତା' ନକରି କେବଳ ତାଙ୍କ ଦୋଷ ଦେଇ ବସିଲେ ଦୁନିଆଁ ଦାଖରେ ଆମର ନିଷ୍ଠାର ନାହିଁ । ତାଙ୍କ କଳଙ୍କର କାଳିମା ତକ ଆମ ଦେହରେ ବୋଲି ହେବ । ଆମ ଭବିଷ୍ୟତ କଣ୍ଶଧର ତାଙ୍କରି ସୁନାମ ଦୂର୍ନାମର ଭାଗବାଣୀ ପାଇବେ । ଅତ୍ୟବ ବେଳକୁଁ ସାବଧାନ ହେବା ଆମର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ । କଳିକତାରେ ଯେଉଁ ଦୂର ଲକ୍ଷ୍ୟ ଓଡ଼ିଆ ଅଛନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କ ଭିତରୁ କେତେକ ସ୍କୁଲ ଛାତ୍ର ବା ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ଛାତ୍ର ଦେଲେ ବାକି ସମସ୍ତେ ନିଃସମେହରେ ଶ୍ରମିକ ।

ଦିଲ୍ଲୀ, ପଞ୍ଜାବ, ସିମଳା ଆଡ଼େ ମଧ୍ୟ ଦୁଇଶ ଓଡ଼ିଆ ଥୁବେ । ସେମାନେ ପ୍ରାୟ ସମସ୍ତେ ଶ୍ରମିକ । ଆଉ ସେହିମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ମୁଁ ବି ଜଣେ । ମଜୁରିଆ ବା ଶ୍ରମିକ ହେବା ନାଚତାର ପରିଚାୟକ ନୁହେଁ - ମନୁଷ୍ୟ ନାଚ ହୁଏ ହିସା, ସ୍ଵାର୍ଥାନ୍ତତା, ଆଚରଣର ଦୁଷ୍ଟତାରେ । କେବଳ ଶ୍ରମିକ ହେଲା ମାତ୍ରେ କେହି ନାଚ ହୋଇ ଯାଏ ନାହିଁ । ସେଥିପାଇଁ ଲକ୍ଷ ଲକ୍ଷ ଓଡ଼ିଆ ଶ୍ରମିକର ନିଜର ଆହୁ ସମ୍ବାନ୍ଧ ଲାଗି କୌଣସି ଶ୍ଵାନି ଥିବା ଉଚିତ ନୁହେଁ । ସେମାନେ ଶ୍ରମିକ

ଓଡ଼ିଶା ବାହାରେ ଓଡ଼ିଆ ଜାଗ୍ରତ୍ତି

ବୋଲି ତାଙ୍କର ଲଜ୍ଜାର କୌଣସି କାରଣ ନାହିଁ । ଯେ ଉପଯୁକ୍ତ ଶ୍ରମ କରି ମୁଣ୍ଡର ଟାଳ ଦୁଷ୍ଟରେ ମାରି ଅନ୍ତରେ ଭୋଜନ କରେ - ସେ ତାର ଅନ୍ତରେ ବସି ଉପଯୁକ୍ତ ଭାବେ ଅର୍ଜନ କରିଛି - ସେ ଚୋର ନୁହେଁ - ପୃଥିବୀର ଧନିକ ସଂପ୍ରଦାୟ ଯେ ପରର ଟାଳକୁହା ପଇସାରେ ଗୋଡ଼ ଉପରେ ଗୋଡ଼ ଥୋଇ ଅଏସ କରନ୍ତି, ସେମାନେ ପ୍ରକୃତରେ ଚୋର - ଯେ ପେଟ ସକାଶେ ଖଣ୍ଡ ରୋଟି ଚୋରୀ କରେ, କି ଦେହ ସକାଶେ ଖଣ୍ଡ ଲୁଗା ଚୋରୀ କରେ, ସେ ପ୍ରକୃତରେ ବଡ଼ ଚୋର ନୁହେଁ । ବଡ଼ ଚୋର ସେଇମାନେ, ଯେଉଁମାନେ ପୃଥିବୀର ତିନି ଭାଗ ଲୋକଙ୍କୁ ନିଜର ସ୍ଵାର୍ଥ ସକାଶେ ଗୋଲାମ କରି ରଖିଛନ୍ତି; ତାଙ୍କୁ କୁଳି ମଜୁରିଆ, ତାଙ୍କର ପୂଜାରୀ ବନେଇ ଅତି ଅଛ ମୂଲ୍ୟରେ ତାଙ୍କର ରକ୍ତ ବୁହା ପରିଶ୍ରମର ଲାଭ ସୁଖ ସ୍ଵାକ୍ଷରି ଲୁଗୁଛନ୍ତି । ଥରେ ଦିନେ ଦିଲ୍ଲୀରେ କେହି ଜଣେ ଭଦ୍ରଲୋକ ଓଡ଼ିଶା ସମ୍ବନ୍ଧରେ ପଚାରିଥିଲେ - ଓଡ଼ିଆ ଜାତି ମଧ୍ୟରେ ଏତେ ଆଳସ୍ୟ ଏବଂ କୁଳିଗିରି କରିବା ପାଇଁ ଉତ୍ସବତା କହିଛି ? ମୁଁ ତାଙ୍କୁ କହିଥିଲି - ଓଡ଼ିଶାରେ ପୂର୍ବ ଦୁଇଟି ଜିନିଷ ଥିଲା - ଗୋଟିଏ ଖଣ୍ଡାର ବ୍ୟବସାୟ ଅର୍ଥ ଯୁଦ୍ଧ କରିବା । ଆଉ ଶାତ୍ର ସମୟରେ ରାଜଦର ଭୂମିଚାଷ ଜାୟଗିରଦାରୀ ଘରେ ନାରାମାନଙ୍କର କୁଟୀର ଶିକ୍ଷ ଥିଲା ପ୍ରଧାନ । ଏବେ ଖଣ୍ଡାରଟି ନାହିଁ କି ଚାଷରେ ପେଟ ପୁରୁ ନାହିଁ । କୁଟୀର ଶିକ୍ଷ ବା ଜାତୀୟ ବ୍ୟବସାୟ ଗୁଡ଼ିକ ମୃତପ୍ରାୟ - ଶତବର୍ଷ ବ୍ୟାପୀ ବଢ଼ି ଆଉ ମରୁଡ଼ି - ତାହାହେଲେ ଆମ ପାଇକ ପୁଅଙ୍କର ଆଉ ଶିଖୀ ସତାନମାନଙ୍କର ସମଳ କଣ ? ସେଥିପାଇଁ ଅତୀତର ଏତେ ବଡ଼ ବାର ଜାତି ଆଜି କୁଳି ଜାତିରେ ପରିଣତ । ମୁସଲମାନ ଶାସନରେ ରାଜପୁତାନାର ଯେ ଅବସ୍ଥା । ପ୍ରତାପ - ସମର ସଙ୍ଗର ବଂଶଧରମାନେ ଯେପରି ଅର୍ଜନ ଅର୍ପିମର ଦାସ - ଉଦାର ବ୍ରିଟିଶ ଶାସନରେ ଲକ୍ଷେ ରଜାର ମନ୍ତ୍ର ମଣିର ଦାତୁଆ ଖଣ୍ଡାଧାରୀ ଓଡ଼ିଆ ପୁଅର ଆଜି ତତୋଧୁକ ଅବସ୍ଥା - ଓଡ଼ିଆ କୁଳି, ଶ୍ରମିକ, ମଜୁରିଆ । ଓଡ଼ିଆଣୀ ଦୂର ଦେଶରେ ଉଦରାନ୍ତ ସକାଶେ ନିର୍ବାସିତା । କାରଣ ସ୍ଵର୍ଗଭୂମି କଳିଙ୍ଗ ଜନନୀ ଆଜି କାଙ୍ଗାଲଣୀ - ତା'ର ସୁନା ଫରୁଆ ଶୁନ୍ୟ ହୋଇଯାଇଛି - ତାର ହୀରା, ଲୁହା, କାଠ, ପଥର, ହାତୀ ଦାତ, କଂସା ପିତଳ ଲୁଣ, କର୍ତ୍ତବ୍ୟ, ସିପ, କାଇଁଶ ଆଦି କାହିଁରେ ତାର ନିଜରୁ ନାହିଁ । ତା ଦେଶରେ କ୍ଷାର ନୀରର ପାଳନ କରୀ ମା ଭଲି ବୈଚରଣୀ, କାଠଯୋଡ଼ି, ମହାନଦୀ, ହ୍ରାନ୍ତଶାଖା ତାଙ୍କୁ ପାତାଳ ଗର୍ଭର ବୁଢ଼ାଳ ପ୍ରତିବର୍ଷ ସର୍ବସ୍ଵାନ୍ତ କରି ଛାତ୍ରଙ୍କରେ ଲକ୍ଷ ଲକ୍ଷ ଓଡ଼ିଆ ଭାଇ ଅତି ଅଛ ମୂଲ୍ୟରେ ବିଦେଶରେ ପଡ଼ି ରହି ଜାବିକା ଅର୍ଜନ କରିବା ହତ୍ତା ତାଙ୍କର ଗତ୍ୟତର ନାହିଁ । କୁଳିଗିରି ଯେ ତାଙ୍କର ବର୍ତ୍ତମାନ ଜୀବନର ସାର ଲକ୍ଷ୍ୟ । ବହୁ ଦିନ ତଳେ ମୁଁ ଗୋଟିଏ କବିତାରେ ଲେଖିଥିଲା -

କଳିକତାରେ ଓଡ଼ିଆ ଜାଗୃତି

ପଖାଳ ଭାତକୁ ନ ମିଳେ ଲୁଣ

ତବତ ସାଥକୁ ନାହିଁ ତିଆଶ

ଗୋରୁ ହେଲେ ହଡ଼ା ଲୋକେ ହେଲେ ମଡ଼ା

(ସାର) କୁଳିଗିରି ଚାହା ବରିତା କାମ ।

ଚାଉଳିଆ ଗଂଜ ଡିପୋରୁ ଶହ ଶହ ହଜାର ହଜାର କୁଳି ଓ କୁଳିଆଣି ବର୍ମା, ଆସାମ, କଳିକତା ରଷ୍ଟ୍ରାନ୍ତି ହେବା କଥା କିଏ ନ ଜାଣେ ? ଓଡ଼ିଆ ଜାତି ଏ ସବୁ ଅଙ୍ଗେ ନିଭେଇ ନିଭେଇ ଜରାଜୀର୍ଣ୍ଣ ହେଲାଣି । ଆଉ କେତେ କାଳ ଯେ ଏ କର୍ମ ଭୋଗ ଅଛି, କିଏ କହିବ ? ଭାରତ ଜଗତରେ ସୁବଠାରୁ ହାନି ଲାଗୁଇଥିବା ପର ପଦଦଳିତ ଦେଶ - ତାର କୋଟି ଶୁଣ ଉତ୍କଳ ସୁବର୍ଣ୍ଣ ଅତୀଚ ଥିଲେ ସୁଦ୍ଧା ପୃଥ୍ବୀର ସର୍ବ୍ୟ ଦେଶ ମାନଙ୍କ କଢ଼ିରେ କୁଳି, କିରାଣୀ, କୃଷ୍ଣକ ଦେଶ ଛଡ଼ା ତାର ଆଉ ଅଧିକ କିଛି ସମାନ ନାହିଁ । ଏତେ ବଡ଼ ନୃତ୍ୟନ ରାଜଧାନୀ ପରମ ସୁନ୍ଦର ନୃତ୍ୟନ ଦିଲ୍ଲୀ - କୁଳୀ କିରାଣି ବନ୍ଦି ଛଡ଼ା ଆଉ କିଛି ନୁହେଁ - ଭାରତ ଜାତୀୟତାର ଛାପ ତାର କୌଣସି ଅଗରେ ନାହିଁ । ଭଙ୍ଗା, ବଦରା, ପୋପରା ଖଣ୍ଡିଆ କୋଠା କଙ୍କାଳମାଳ ଝୁଲା ପୁରୁଣା ଦିଲ୍ଲୀର ଅଙ୍ଗେ ଅଙ୍ଗେ ପୁରୁଣା କାର୍ତ୍ତି । ଭାରତୀୟ ସର୍ବ୍ୟତା, ଭାରତୀୟ ଶିଳ୍ପର ଗୌରବ ଶାରିମା ଗୋଟିଏ ହିଣ୍ଣା ଚାରୁ ଚିତ୍ର ଭଳି ଓହଳିଛି । ସେ ସବୁ ଦେଖିଲେ ଏବଂ ବର୍ଷମାନ ଭାରତର ଅବସ୍ଥାକୁ ତା ସହିତ ତୁଳନା କଲେ ସହଜେ କିଏ ବିଶ୍ୱାସ କରିବ ଯେ ଏ ସବୁ ଏହି କୁଳୀ ମଜୁରିଆ, କୃଷ୍ଣକ ଭୂମିର ସନ୍ଧାନକର ଅମର କାର୍ତ୍ତି । ସାତେ ତାରି ଶହ ବର୍ଷର ପୁରୁଣା ଲାଲ କିଲା ପଥର ଉପରେ ପଥର ଦୃଢ଼ ଭାବରେ ଜମେଇ ଗର୍ବରେ ଆଜି ସୁଦ୍ଧା ଛିଡ଼ା ହୋଇଛି । ଏଣେ ନବ ନିର୍ମିତ ପ୍ରାସାଦ ମାନଙ୍କର କାନ୍ଦୁ ଠାଏ ଠାଏ ଆଜହୁଁ ଫାଟିଲାଣି । ଭାରତୀୟ ଶିଳ୍ପୀର, ଭାରତୀୟ ଶ୍ରୀମିକର ପୃଥ୍ବୀକୁ ଅମର ଦାନ, ଭାରତୀୟ ଶିଳ୍ପ କଳା ଗୁଡ଼ିକ ଦେଖିଲେ କିଏ ବିଶ୍ୱାସ କରିବ ଯେ ସେମାନେ ଆଠ ଅଣା ଦଶ ଅଣା ମଜୁରୀ ଲାଗି ହାତ ମାସ ପଚେଇ ଖଟଣୀ ଖଟି ପଶୁଠ ହୀନ ଜୀବନ୍ୟାପନ କରି ପିଲା ପରିବାରର, ସୁଖ ଶାନ୍ତି - ଜୀବନର ସମସ୍ତ ଦେଯ ଆରାଧ ଏକାବେଳେ ଭୁଲିଯାଇ ନରକର କାଟ ପାଲଟି ଯାଇଛନ୍ତି ବୋଲି । କୋଣାର୍କ ରତ୍ନିତାଙ୍କ ପୁଅମାନେ ଆଜି କଳିକତାର ଖୋଟକଳ, ସୁତାକଳର କୁଳି - ଗଣ୍ଠରୀ ଠେଲା ବୁଝା ମଜୁରିଆ, ବାସନ ବର୍ଜନ ମଜା, ଭାତ ରନ୍ଧା ବେହେରା, ପୁଣ୍ଡାରୀ; ପୁଣି ଲକ୍ଷ ଲକ୍ଷ ସଂଖ୍ୟାରେ ଜଗତରେ ଭାରତ କୁଳିର ଦେଶ ବୋଲି ସମାନିତ । ପୃଥ୍ବୀ ନିକଟରେ ଭାରତୀୟ, ଭାରତୀୟ ନିକଟରେ ଉଛଳୀୟ ଏକା ମାନଦଣ୍ଡରେ ମପା - ଏକା ନିକିତିରେ ତତ୍ତଵା । ଆମେ ଓଡ଼ିଆ ଭାରତର ଦୁଃଖ

ଓଡ଼ିଆ ବାହାରେ ଓଡ଼ିଆ ଜାଗୃତି

ଦୁର୍ଦ୍ରଶ୍ୟାର ଜୀବନ୍ତ ଉଦ୍ଧାରଣ । ଭାରତୀୟ କୁଳି ଶ୍ରେଣୀର ମନ୍ତ୍ରୀ ମଣି ଓଡ଼ିଆ - ସେହି ଓଡ଼ିଆ କୁଳି ଜାତିର ଜଣେ ହିଂଥ - ମୁଁ ନିଜକୁ କୁଳି ବା ଶ୍ରମିକ ବୋଲି ଜଗତ ସାମନାରେ କହିବାକୁ କହାପି ଲଜ୍ଜିତ ନୁହେଁ । କାରଣ କୁଳିର ବି ସମ୍ମାନ ଅଛି । କୁଳିର ବିରାଟ ଅତୀତ ଥିଲା- ବିଶାଳ ଭବିଷ୍ୟତ ଅଛି । ଜଗତର ଭାଗ୍ୟ ନିର୍ଣ୍ଣୟ ଏଣିକି ଯଦି କୌଣସି ଗୋଟିଏ ଶ୍ରେଣୀ ହାତରେ ଅଛି ତ ସେ ଶ୍ରେଣୀ କୁଳିର । ଅତେବ ଆମର ନିରାଶ ହେବାର କୌଣସି କାରଣ ନାହିଁ । ଜଣେ କୁଳି ବର୍ତ୍ତମାନ କ୍ରିଟିଶ୍ମ ରାଜ୍ୟର ଭାଗ୍ୟ ବିଧାତା । କୁଳି, ମୁଲିଆ, ଶ୍ରମିକ ଏ ଶବ୍ଦ ଆଉ ଲଜ୍ଜାଜନକ ନୁହେଁ । ଅତେବ ଓଡ଼ିଆ କୁଳି ହିସାବରେ ଜଗତରେ ତଥା ଭାରତରେ ଆମର ଗୋଟିଏ ବିଶେଷ ସ୍ଥାନ; ଗୋଟିଏ ବିଶେଷ ଅଧିକାର । ଜଗତର ସମ୍ମନ ପ୍ରଶ୍ନର ଉଭର ଦେବା ଲାଗି ଗୋଟିଏ ବିଶେଷ ଶକ୍ତି ଅଛି ।

ବର୍ତ୍ତମାଜ ଜଗତର ପ୍ରଶ୍ନ କ'ଣ ? ଖାଦ୍ୟ, ବସ୍ତ୍ର ଏବଂ ବାସସ୍ଥାନ । ଏତକ ପାଇବା ପାଇଁ ପୁଥୁବୀ ମାତାର ପ୍ରତ୍ୟେକ ସତାନ ନ୍ୟାୟତଃ ଅଧିକାରୀ । ବିଶ୍ଵମାତା କୃପଣ ନୁହେଁ - ବିଶ୍ଵଜନନୀର ଉତ୍ସାହରେ ଅକ୍ଷୟ ସପରି, ଅଶେଷ ଅନ୍ତ୍ର ବସ୍ତ୍ର, ତାଙ୍କ କୋଳରେ ଅମାପ ସ୍ଥାନ; କିନ୍ତୁ ଏ ସବୁରୁ ଅଧିକାଶ କାହିଁକି ବଞ୍ଚିତ ? ଏହାର କାରଣ ଆମ ଭିତରେ ଅସଂଖ୍ୟକର ମାନସିକ ଦୁର୍ବଲତା । ସଂଗବନ୍ଧ ଶକ୍ତିର ଅଭାବ । ଆମେ ବହୁ ହୋଇ ସୁନ୍ଦର ଅଛି ସଂଖ୍ୟକ ଅତ୍ୟାବାରୀର ଭୟରେ ବା ଉତ୍ସାହକାରେ ବ୍ୟାକୁଳ । ଆମେ ମହାମୁଖୀ, ମହା ଦୁଖୀ । ଆମେ ପ୍ରତି ମୁହଁର୍ବ ରକ୍ତ ବୁହାଇ ସୁନ୍ଦର ଆମ ପେଟ ପୁରେନାହିଁ । ଆମ ଦେହ ଲୁଚେ ନାହିଁ - ଆମେ ପଶୁ ରହିବା ଅଯୋଗ୍ୟ ସ୍ଥାନରେ ପଡ଼ି ସବୁ ଥାଉ । ଆମେ ଏପରି ଅଧିମ ହୋଇ ଗଲୁଣି ଯେ ନ୍ୟାୟନ୍ୟାୟ, ଧର୍ମାଧର୍ମ, ଚରିତ୍ରୋକ୍ତ ଆଦିର ବିଚାର ଆମଠି ନାହିଁ । ଆମେ ମାଲିକ, ପ୍ରତ୍ଯେକ ମହାରାଜା, ସାହେବ, ହାକିମ ଆଦି ମହାଭୁତ ଭୟରେ ସର୍ବଦା ବ୍ୟସ୍ତ । ଉପରିସୁର ତୋଷାମୋଦ କରିବା ଛଡ଼ା ଯେପରି ଆମର ଗତ୍ୟତର ନାହିଁ । ଏହି ତ ସାଧାରଣ ଶ୍ରୀମିକର ଜୀବନୀ । ତା'ରୁ ମନୁଷ୍ୟାଚିତ ସଦ୍ଗୁଣ, ମହାନତା, ଆତ୍ମାର ବିଶାଳତା, ଉଦ୍‌ଦେଶ୍ୟ ଆଶା କରିବା ବିଢ଼ମ୍ବନା ।

ଧରନ୍ତୁ, କଲିକତାର ହିଁ ଦୁଇ ଲକ୍ଷ ଓଡ଼ିଆ ଶ୍ରମିକଙ୍କର କଥା । ସେମାନଙ୍କ ଜୀବନର ଅଧ୍ୟପତିତ ଅବସ୍ଥା ବୋଧହୁଏ ମୋ ଠାରୁ ମଧ୍ୟ ଆପଣମାନେ ଅଧିକ ଭଲ ରୂପେ ଜାଣନ୍ତି । ଅକଥ୍ୟ ପରିଶ୍ରମର ସେମାନେ ଉପସ୍ଥିତ ମୂଳ୍ୟ ପାଆନ୍ତି ନାହିଁ । ଯାହା ପାଆନ୍ତି ତାହା ପୁଣି ସେମାନଙ୍କର ବ୍ୟସନ, ବିଲାସିତାକୁ ନିଅଣ୍ଟ । ଘରେ ପିଲା ଭାର୍ଯ୍ୟା ଦୁଖରେ ଦରମଳା ପ୍ରାଣ ଘେନି ପଡ଼ିଆ'ନ୍ତି । ଅଧିକାଶ ଗ୍ରାମର ନିୟମହାୟ ସ୍ଥାନାନ୍ତେ ଅନ୍ତ୍ର ବସ୍ତ୍ର ବିହୀନ ହେବାରୁ ନାନା ପ୍ରକାର ଦୁଖ, ଗଞ୍ଜଣା, ଲଙ୍ଘନା ସହି ନପାରି ଘରୁ ପଳେଇ ଆସି କୁଳିଆଣିଗିରି

କଲିକତାରେ ଓଡ଼ିଆ ଜାଗତି

କରନ୍ତି । ନୋହିଲେ ପାପ ବ୍ୟବସାୟରେ ନିଜକୁ ଢାଳି ଦିଅନ୍ତି । ପୁଣି ତାଙ୍କରି ପୁଅ ଭାଇ ତାଙ୍କୁ ଘେନି ଅସତ୍ତ ବ୍ୟବସାୟରେ ଦି ପଇସା ରୋଇଶାର କରିବାର ବାଟ କରିଆ'ନ୍ତି । ହାୟ କି ପରିଚାପର ବିଷୟ । କୁଳି ବା ଶ୍ରମିକ ହେବା ଅର୍ଥ ନିଶା କି ବେଶ୍ୟା, ବ୍ୟରିଚାର ର ଦାସ ହେବା ନୁହେଁ । ସେପରି କୁଳି ଜାତି ଜଗତରୁ ଲୋପ ପାଏ ତା ହେଲେ କିଛି ଦୁଃଖ ନାହିଁ । ବରଂ ପୃଥିବୀର ଭବିଷ୍ୟତ ବନ୍ଧନରଙ୍କର ସେଥୁରେ ମଙ୍ଗଳ । ମାତ୍ର କୁଳି ବା ଶ୍ରମିକ ହେବା ଅର୍ଥ ପୃଥିବୀର ଭାଗ୍ୟ ଡୋରିକୁ ନିଜ ହାତରେ ରଖିବା ।

ଯେ ପୃଥିବୀର ମାଟିରୁ ଶସ୍ୟ ଉପନ୍ନ କରେ, ଯେ କପାରୁ ସୂତା ଓ ଲୁଗା ବାହାର କରେ, ଯେ ଜୀବନ୍ତ ଉପାୟରେ ସମଗ୍ର ସାମଗ୍ରୀ ତିଆରି କରେ, ସେହି ତାର ପ୍ରକୃତ ମାଲିକ । ଅନ୍ୟ ନୁହେଁ । ସାମାନ୍ୟ ମକ୍କାରୀ ଦେଇ ଅନ୍ୟ ତା'ଉପରେ ମାଲିକାନା ସବୁ ହାସଲ କରି ହସୁଥୁବ, ଆଉ ସେହିପରି ମାଲିକ ଠାରୁ ନୁଣ ଖାଇ ଦେହରେ ଚନ୍ଦନ ବୋଲିବା ଭଲି ଚଳିବା ଅର୍ଥ ପ୍ରକୃତ କୁଳିଗିରି ନୁହେଁ – ପଶୁ ବି ଅତ୍ୟାଚାର ପାଇଲେ ଆତ୍ମବଳ ଦେଖାଏ । ମନୁଷ୍ୟ କ'ଣ ପଶୁଠୁ ଅଧିମ ? କୁଳିର ସଂଘବନ୍ଦ ଶକ୍ତି ହିଁ ପୃଥିବୀର ଅସବ ଭାଗ୍ୟ ବିଧାତା । କଲିକତା ସହରର କୁଳି । ତୁମେମାନେ ହେଁ କଳକତାର ଭାଗ୍ୟ ବିଧାତା । ଏକ ଦଣ୍ଡରେ ତୁମେମାନେ ଏ ସହରର ଆଲୁଆକୁ ଅନ୍ଧାରରେ ପରିଣତ କରିପାର । ଏକ ଦଣ୍ଡରେ ଏ ପରିଛନ୍ତି ରାଜପଥକୁ ନରକ କୁଣ୍ଡ କରିଦେଇ ପାର । ତୁମ ଯୋଗେ ତୁମ ମାଲିକମାନଙ୍କର ଅଣ୍ଟିରେ ପଇସା । ପୁଣି ସେହିମାନେ ତୁମରି ତଣ୍ଡି ଚିପିବେ । ଆଉ ତୁମେ ଉତ୍ସାର୍ହ ଠେକୁଆ ଭଲି ତାଙ୍କ ଗୋଡ଼ର ଏଣେ ତେଣେ ନସର ପସର ହେଉଥୁବ । ଯା ନୁହେଁ ଆତ୍ମବଳ ବା ଜାତୀୟତା । କୁଳିଗିରି କର ଚିନ୍ତା ନାହିଁ । ଶ୍ରମରେ କାମ କରିବାରେ କିଛି ଲାଭ ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ମଣିଷ ହୋଇ କାମ କର । ତୁମ ଭିତରେ ଯେ କେତେ ଶକ୍ତି ଲୁଚି ଛପି ରହିଛି, ସେଇଟା ଥରେ ଭାବ, ସେହିପରି ଶକ୍ତିର ଆରାଧନା କର । ସଂଘବନ୍ଦ ହୁଅ । ସଂଘଶକ୍ତି କୁ ଚିହ୍ନ । ଏକାଠି ହେବା ମୂଳରେ ଯେ ମହାବଳ ରହିଛି, ସେଇଟା ଭାବ । କେବଳ ଆତ୍ମଚିନ୍ତା ନୁହେଁ – ଆତ୍ମୀୟର ବି ଚିନ୍ତା କର । ତା ହେଲେ ଯାଇ ନିଜର, ନିଜ ଦେଶର, ନିଜ ଜାତିର କି ଦେଶ କି ବିଦେଶ ସବୁଠାରେ ମୁଖ ଉଚ୍ଛଳ କରିପାରିବ । ଅଛଦିନ ତଳେ ଦିଲ୍ଲୀର ଲୁଗା ମାର୍କେଟରେ ଜଣେ ମୁଲିଆ ଯୁବକ ଅମୀର ସିଂହକୁ ଲୁଗା ମାଲିକ ମାନଙ୍କ ତରଫରୁ ମାଡ଼ ହେଲା । ସଂଗେ ସଂଗେ ସବୁ ମଙ୍ଗୁରିଆ ତକ ଲୁଗା ଗଣ୍ଠିରା ଉଠେଇବେ ନାହିଁ କହି ସତ୍ୟାଗ୍ରହ କରି ବସିଲେ । ଲୁଗା ମାର୍କେଟ ବନ୍ଦ, ମାଲିକଙ୍କର ଖୋସାମଦ କିଏ ଦେଖେ ? ଆଜିକାଲି ଧର୍ମଘଟ କରିବା ସତ୍ୟାଗ୍ରହ କରିବା ତ କଥାକଥାକେ ହୁଏ । କିନ୍ତୁ ଏଠି କଲିକତାରେ ଏପରି ବ୍ୟକ୍ତି କି ଅଛନ୍ତି ଯେ ନିଜର ଭାଇର ଅଭିଯୋଗ ଉପେକ୍ଷା କରି ମାଲିକଙ୍କ କଟିରେ ଉଣା ମଙ୍ଗୁରିରେ ଅପରର କାମ ଛଢଇ କରି

ଓଡ଼ିଆ ବାହାରେ ଓଡ଼ିଆ ଜାଗୃତି

ନେଇ ପାରନ୍ତି । ହାୟ । ଧୂଳ । ଏପରି ରୋଜଗାର ଠାରୁ ତ ଉପବାସ ଭଲ । ଏପରି ହାନତାର କାରଣ ଜାତୀୟ ଜୀବନର ଅଭାବ । ଜାତୀୟ ଜୀବନର ଅଭାବ ଲାଗି ଦାୟୀ କିଏ ? ଦାୟୀ ଆମେମାନେ । ଆମ ଓଡ଼ିଆ ଜାତିର ସମ୍ବୂଦ୍ଧ କଲ୍ୟାଣ ଲାଗି, ଆମ ଜାତିର ଶ୍ରମିକମାନଙ୍କର ଭନ୍ଦୁତି ଲାଗି, ତାଙ୍କ ପାରିବାରିକ ଜୀବନର ସୁଖ ବିଧାନ ଲାଗି ଆମେ ଦାୟୀ । କିନ୍ତୁ ଆମେ କେବେ ଏ ବିଷୟ ଚିତ୍ରା କରିବୁ କି ? ଯଦି ଆମେ କରି ନଥାଉ - ଆସ, ଆଜି ସମୟ ଅଛି - ଆଜି ଆମେ ଏକାଠି ହେବା, ଆମେ ନିଜ ଜାତିର ନିଜ ଭାଇ ଭଉଣୀଙ୍କର ଅଧ୍ୟପତନ ମାର୍ଗ ବଦ କରି ତାଙ୍କୁ ସଂଘବଦ୍ଧ କରିବା । ଖାଲି କଲିକତା ପ୍ରବାସୀ ଓଡ଼ିଆଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ସମ୍ବିଳନୀଟିଏ ଗଢ଼ି ରଖିଲେ ଚଳିବ ନାହିଁ; କଲିକତା, ବର୍ମା, ଆସାମ, ପଞ୍ଜାବ, ରାଜପୁତନା ଆଦି ଉରର ଦକ୍ଷିଣ ସମ୍ବୂଦ୍ଧ ଭାରତ ଓ ଅନ୍ୟ ଦେଶର ପ୍ରବାସୀ ଉତ୍ତଳୀୟ ଭାଇ ଭଉଣୀଙ୍କୁ ଏକାଠି କରିବା ଭାର ଆମ ଉପରେ । ଯା ପାଇଁ ଜବରଦଷ୍ଟ ଆମୋଳନ ଚଳାଇବାକୁ ହେବ । କେବଳ ସଭାରେ ବସି କେତୋଟି ପ୍ରସ୍ତାବ ପାସ କଲେ ହେବ ନାହିଁ ।

ପୃଥବୀର ପ୍ରତ୍ୟେକ ଦେଶରେ ଆଜି କାଳି ଶ୍ରମିକ ଆମୋଳନ ଅତି ପ୍ରବଳ ଭାବେ ହେଉଛି । ଏପରି ସ୍ଵାଳେ ଓଡ଼ିଆ ଶ୍ରମିକର ଆଳସ୍ୟ ସୁପ୍ରି ଏକା ଓଡ଼ିଶା ନୁହେଁ, ଭାରତ ତଥା ଜଗତ ପାଇଁ ଘୋର ଅପମାନ ଜନକ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ଶ୍ରମିକ ସାଧାରଣ । ସେ ସ୍ଵରୋପ ଆମେରିକାରେ ଜନ୍ମୁ ହୋଇଥାଉ, ଭାରତ ବା ଗରୀବ ଓଡ଼ିଶାରେ ଜନ୍ମୁ ହୋଇଥାଉ, ଶ୍ରମିକ ହିସାବରେ ସେମାନେ ସହୋଦର, ସେମାନଙ୍କର ଦୃଷ୍ଟି କଷ୍ଟ ଅଭାବ ଅଭିଯୋଗ, ଅତ୍ୟାଚାର କାହାଣୀ ଏକା ।

ପହିଲୁ କହିବି ପୃଥବୀର ପ୍ରଶ୍ନ - ଖାଦ୍ୟ, ବସ୍ତ୍ର, ବାସସ୍ଥାନ । ପୁଣି ଜଗତରେ ମଣିଷ ବୋଲାଇବା ପାଇଁ ଉପସୂତ୍ର ଶିକ୍ଷା ମଣିଷଙ୍କୁ ମଣିଷ ଭଲି ରଖିବା ଲାଗି ତାର ଜନ୍ମଗତ ଅଧିକାର, ମାନବିକ ସ୍ବାଧନତା । ପୃଥବୀର ସେ କୌଣସି ଶକ୍ତି ମଣିଷଙ୍କୁ ଏଥରୁ ବଞ୍ଚିତ କଲେ ସେ ତା' ବିରୁଦ୍ଧରେ ନିଶ୍ଚୟ ମୁଖ ଟେକିବ । ଏହି ମୁଖ ଟେକା ତା ଏକୁଟିଆ ଲୋକର ହେଲେ ଏହାର ବିଶେଷ କିଛି ମୂଲ୍ୟ ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ଏକାଠି କେତେ ଲୋକର ମିଶି କରି ହେଲେ ଏହା ଆମୋଳନ ରୂପ ଧାରଣ କରି ଜଗତର ଭାଗ୍ୟ ଓଲାଟାଇବା ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ସମ୍ବନ୍ଧ । ସତ୍ୟାଗ୍ରହ ଆମୋଳନ, କଷ୍ଟକ ଆମୋଳନ, ବଲସେଭିକ ଆମୋଳନ, ଶ୍ରମିକ ଆମୋଳନ, ଯୁଦ୍ଧକ ଆମୋଳନ, ନାରୀ ଆମୋଳନ ଯାହା କିଛି ଆମୋଳନ ବା ହଳଚଲ ସବୁର ମୂଳ କାରଣ ମଣିଷ ଉପରେ ମଣିଷର ଅମାନୁଷୀଳିତ ଅତ୍ୟାଚାର । ଆଧୁପତ୍ୟର ଗର୍ବ, ଯଥେଷ୍ଟ ଖାଇବା ପିନ୍ଧିବା, ଭଲ ସ୍ଵାନରେ ସୁଖର ରହିବା, ନିୟମିତ ପରିଶ୍ରମ କରିବା, ଶିକ୍ଷା, ସାଧନା, ମଣିଷ ମାତ୍ରର ପ୍ରଯୋଜନ । ଏଥରୁ ମଣିଷଙ୍କୁ ବଞ୍ଚିତ କଲେ ସେ ଯଦି ତାର ପ୍ରତିକାର କରି ନ

କଲିକତାରେ ଓଡ଼ିଆ ଜାଗୃତି

ପାରେ ତା'ହେଲେ ତା'ର ସେପରି ବଞ୍ଚିରହି ଅଯଥା ପୃଥବୀର ଭାର ବୃଦ୍ଧି କରିବା ଅନ୍ୟାୟ । ଦଳିତ ଦୁର୍ବଳ ଭୀରୁର ଏ ପୃଥବୀରେ ସ୍ଥାନ କମ । ଅତେବ ଆମକୁ ଚିତ୍ତା କରିବାକୁ ହେବ, ଆମେ କ'ଣ କରିବୁ ? ଆମେ ଆଉ କେତେ କାଳ ନିର୍ଜୀବ, ନିରାଶ, ରୋଗଶ୍ଵର, ଫଶୁ, ବ୍ୟସନର ଦାସ ହୋଇ ପଡ଼ିଥିବୁ ? ଆମେ ଆଉ କେତେ କାଳ ଧନିକ ମାନଙ୍କର, ମାଲିକମାନଙ୍କର “ଦେହି ମେ ପଦପଲୁବମୁଦାରମ୍” ର କୃପାରିଷାକୁ ସମଳ କରିଥିବୁ ?

ଶ୍ରୀମିକ ଭାଇମାନେ । ମନେରଖ - ଆରିଜାତ୍ୟର ଉଚ୍ଚାସନରୁ ମୁଁ ଦୂଷମାନଙ୍କୁ ଏ କଥା କହୁନାହିଁ । ମୁଁ ଜଣେ ନାରୀ । ନାରୀ ଭଳି ଆଜନ୍ମ ମୁଲିଆଗିରି ବୋଧନ୍ତୁଏ କେହି କଦାପି କରିପାରିବ ନାହିଁ । ଗତ ହଜାର ହଜାର ବର୍ଷ ଧରି ନାରୀ ପ୍ରାୟ ସବୁ ଦେଶରେ ବିଶେଷତଃ ଭାରତରେ ଅଶୋଷ ଲାଙ୍ଘନାର ପୁଞ୍ଜିଭୂତ ନିଶ୍ଚରି । ଅକଥ୍ୟ ଅତ୍ୟାଚାର, ଦୁସ୍ଥିତ ପାଠା, ଏ ଆଖିର ଲୁହ ସେ ଆଖିରେ ପୋଛି ପେଟ ସକାଶେ ଦେହ ବିକି, ଦାସତ୍ତ କରି କରି ଏଜାତିର ବନ୍ଦ ଧାରା ରକ୍ଷା କରି ଆସିଛି, ନିଜର ଅମୂଲ୍ୟ ରକ୍ତ ଢାଳି । କିନ୍ତୁ ପୃଥବୀ ତାର ମୂଲ୍ୟ ଦେଇନାହିଁ । ଦେବାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ନୁହେଁ । ଦେବ କି ନାହିଁ ଜଣା ନାହିଁ । ଅତେବ ପରାଧୀନ, ବନୀ, ଦାସ, ଶ୍ରୀମିକ ହିତାବରେ ଜଣେ ନାରୀ ହୃଦୟର ଯେ ବିଶିଷ୍ଟ ସହାନ୍ତ୍ରୁତି ତା ମୋ ଠାରୁ ଆପଣମାନଙ୍କର ପ୍ରାପ୍ୟ । ଶ୍ରୀମିକ ସମସ୍ୟା ସହିତ ପୃଥବୀର ଅର୍ଜ୍ଞାକ ମାନବ ଜାତି ଯେ ନାରୀ, ତାର ଭାଗ୍ୟ ଯେ ଜଟିଳ ଭାବେ ଜହିତ, ଏ ଯୁଗରେ ଆଉ କାହାରିକୁ ତାହା ବୁଝାଇବାକୁ ହେବ ନାହିଁ । ପୁରୁଷ ଜାତି ମଧ୍ୟରେ କେତେକ ସଂଖ୍ୟାରେ ବା କୁଳି, ଦାସ, ମନ୍ତ୍ରିଆ, ହରିଜନ, ଚଣ୍ଡାଳ, ପଞ୍ଚମ ବର୍ଣ୍ଣୀ, ଅସ୍ତ୍ରୀୟ ଥାଇ ପାରନ୍ତି; କିନ୍ତୁ ଅଛୁ କେତେଟି ଭାଗ୍ୟବତୀଙ୍କୁ ଛାଡ଼ିଦେଲେ ନାରୀ ଦେହଧାରୀ ଜୀବସବୁ ଅତି ନିମ୍ନ ଶ୍ରେଣୀର କୁଳ ମୁଲିଆ । ତାଙ୍କ ରକ୍ତବୁଦ୍ଧା ପରିଶ୍ରମ ର ସମ୍ବାନ୍ଧ କରିବା ଦୂରେ ଆଉ ତାଙ୍କର ଗର୍ଭଜାତ ପୁରୁଷ ତାଙ୍କୁ ସର୍ବଦା ଅନ୍ୟାୟ ଅତ୍ୟାଚାରରେ ଏପରି ପଦଦଳିତ କରି ରଖିଛନ୍ତି ଯେ ଅନ୍ୟାୟର ପ୍ରତିକାର କରିବା ଦୂରେ ଆଉ, ତାଙ୍କ ପ୍ରତି ଯେ ଅନ୍ୟାୟ ହେଉଛି, ଏ ମଧ୍ୟ ତାଙ୍କର ବୋଧଗମ୍ୟ ନୁହେଁ । ଠିକ୍ ଓଡ଼ିଆ ଶ୍ରୀମିକର ଅବସ୍ଥା ସେହିପରି । ଅନ୍ୟାୟ ଅତ୍ୟାଚାରର ବୋଧଗମ୍ୟ ଯାହାର ନାହିଁ, ତାଙ୍କୁ ଅନ୍ୟାୟ ଅତ୍ୟାଚାରର ପ୍ରତିକାର ଲାଗି ପ୍ରବର୍ତ୍ତାଇବା ବାହୁନତା ମାତ୍ର ।

ଏ ସବୁର ପ୍ରତ୍ୟେକ ଶବ୍ଦ କେବଳ ଜିଭରୁ ନୁହେଁ, ମୋର ଅତରାହ୍ନାରୁ ଉଚ୍ଚାରିତ । ଶ୍ରୀମିକ ପ୍ରାଣର ନୈରାଶ୍ୟ, ଦରିଦ୍ର ପରପଦାନତର କ୍ଲୀବ୍ୟ, ବୀନତା, ବ୍ୟଥା, ବ୍ୟାକୁଳତାର ଯେ ଅଶ୍ଵରୋଦନ ସେ କେବଳ ତାର ଅତରାହ୍ନାକୁ ଘାରୁ ନାହିଁ, ବିଶ୍ଵାଦାକୁ କନାଇଲାଣି । ଏହି ବିଶ୍ଵାଦାର କ୍ରୁଦ୍ଧନ, ଅସଂଖ୍ୟ ରଙ୍ଗା କୁଡ଼ିଆ ହିଣ୍ଗା ଶେଇ ଉପରେ ଖଣ୍ଡିଆ କନାସମଳ ରୋକବ୍ୟାକୁଳ ପରମପିତାର କୋଟି କୋଟି ସତାନର ଅଶ୍ରୁ ସେହି ପରମାହ୍ନାକୁ ବ୍ୟଥିତ

ଓଡ଼ିଆ ବାହାରେ ଓଡ଼ିଆ ଜାଗୃତି

କଳାଶି । ଆଉ ତାରି ଫଳ ସ୍ଵରୂପ ଜଗତରେ ଆଜି ଏତେ ଆନ୍ଦୋଳନ, ଏତେ ଲେନିନ, ଗାନ୍ଧିର ଜନ୍ମ । ଏତେ ରତ୍ନା ଧାର ବୁଝାଚାଲିଛି ।

ଓଡ଼ିଆ ଶ୍ରମିକ ! ଏଥରେ ଦୂମର ବଡ଼ ଭାଗ୍ୟ । ଦୂମେ ଯେ ଶହ ଶହ ବର୍ଷ ଦେବୀ ପୁଣି ମାନୁଷୀ ସବୁ ପ୍ରକାର ବିପରିରେ ଅସ୍ତ୍ରିକଙ୍କାଳ ସାର । କିନ୍ତୁ ଏହି ମାଟିର ମଣିଷ ଭିତରେ ମହାନ୍ ଆତ୍ମା ଗୁପ୍ତ ଅଛି - ଏ ନିଶ୍ଚୟ ଏ ଜାତିର ପ୍ରାଣକୁ ଉଦ୍‌ବୁଦ୍ଧ କରିବ । କେହି କୁଳି କହି ଟାପରା କରୁଛନ୍ତି, କେହି ମେଘା କହି ଉପହାସ କରୁଛନ୍ତି । କେହି ଘୁଣାରେ ନାକ ଟେକି ଦୂର କରିଦେଇଛନ୍ତି ବୋଲି କଦାପି ହତାଶ ହୁଅ ନାହିଁ । ଦୁର୍ବଳ ଭୀରୁ ! ଅଧୁକାର ଦୁଷ୍ଟମାନଙ୍କର ! ଦୁଷ୍ଟେମାନେ ଯେ ଧରଣୀ ମାତାର ମାଟିର ସନ୍ତାନ, ଦୁଷ୍ଟମାନଙ୍କର ଦାବୀକୁ ଉପେକ୍ଷା କଲାଇଲି କ୍ଷମତା ପୃଥିବୀର ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ଦୁଷ୍ଟେମାନେ ଦାବୀ କରି ଜାଣିଲେ ତ ? ଯଦି ଦୁଷ୍ଟେମାନେ ମୂଳ ବଧୀର, ସବୁପ୍ରକାର ଅପମାନ ଅସମ୍ଭାନକୁ ମୁଣ୍ଡରେ ମୁଣ୍ଡାଇ ଦେବାକୁ ସଦା ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇ ରହିଥାଏ ଏବଂ ଦୁଷ୍ଟର ମାଲିକ, ଦୁଷ୍ଟ ପ୍ରଭୁ, ଦୁଷ୍ଟ ଅଧ୍ୟାତ୍ମିକୁ ଜଣାଇବାକୁ ଅବତାର, ନର ଦେହଧାରୀ ଦେବତା ଭାବି ପୂଜା କରିବାକୁ ମନ ବଳାଇ ଥାଅ, ତା ହେଲେ ଦୁଷ୍ଟେମାନେ ଅତି କରୁଣାର ପାତ୍ର ; ଭଗବାନ ମଧ୍ୟ ଦୁଷ୍ଟମାନଙ୍କର ଗୁହାରୀ ଶୁଣିବାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେବେନାହିଁ । କଥାରେ ଅଛି “ଆପେ ନ ମଲେ ସ୍ଵର୍ଗ ନ ଯାଇ” । ନିଜ ଆତ୍ମବଳରେ ଯାହା ନସାଧୁ ପାରିବ, ଅନ୍ୟ କେହି ତାହା ଦୁଷ୍ଟପାଇଁ କରିଦେବେ ନାହିଁ । ଅତ୍ୟବ ଦୂମେ -

(କ) ଅକଥ୍ୟ ପରିଶ୍ରମ କରୁଚ

(ଖ) ଅଛ ମଜୁରୀ ପାଉଚ

(ଗ) ପଚାସଢ଼ା ଦୁର୍ଗନ୍ଧ ଅନ୍ଧକାର ସ୍ଥାନରେ ରହିଛ

(ଘ) ଦୂମେ ନାନାବିଧ ଅତ୍ୟାଚାରରେ ପାଢ଼ିତ

(ଙ୍ଗ) ଉଚିମରି ଲାଞ୍ଛ ରିସପତ ଦେଇ ସୁନ୍ଦର ଛାଡ଼ ପାଉନାହିଁ

(ଚ) ନାନାଦି ଅସଦ ବ୍ୟସନରେ ଲିପ୍ତ

(ଛ) ପାରିବାରିକ ସ୍ଵର୍ଣ୍ଣ ଶାନ୍ତି ଦୂମ ଭାଗ୍ୟରେ ନାହିଁ

କିନ୍ତୁ ଦୂମେ ନିର୍ବାକ ନିଷ୍ଠଳ ଭାବେ ସହୁତ - ପାଷାଣତୁ ବଳି ସହୁତ - ସତେ ଯେପରି ଦୂମେ ସହିବା ପାଇଁ ଜୀବିତ ଅଛ । କିନ୍ତୁ ଭାଇ, ଏଣିକି ଅଧିକ ସହିବାଟା ଦୂମର ଭଲ ଗୁଣ ନୁହେଁ । ଏଥର ଦୂମେ ଅସହିଷ୍ଣୁ ହୁଅ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ଅନ୍ୟଯାର ପ୍ରତିକାର ପାଇଁ ବନ୍ଦ ପରିକର ହୁଅ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ଅଭାବ ଅଭିଯୋଗର ପରିପୂରଣ ପାଇଁ ଚେଷ୍ଟିତ ହୁଅ । ଦୂମେ ନିଜର ଅମୂଲ୍ୟ

କଲିକତାରେ ଓଡ଼ିଆ ଜାଗୃତି

ସ୍ଵାମ୍ୟ, ଶିକ୍ଷା, ବୀକ୍ଷା ଆତ୍ମକୁ ମନ ଫଳ୍ୟୋଗ କର । ଚାସ, ପଶା, ନିଶା, ବେଶ୍ୟାର ଦାସତି ତ୍ୟାଗ କର । ସସ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ସପତାନ ଜୀବନ ନିର୍ବାହ ପାଇଁ ଦୃଢ଼ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ହୁଅ । ଜାଣେ ତୁମର ରୋଜଗାର ଆହୁ, କିନ୍ତୁ ଯେଉଁମାନେ ତୁମର ହାତ ମାସ ପେଷା ଧନରେ ଉଚ୍ଚ ଉଚ୍ଚ ମହଲାରେ ବିଜୁଳି ବଚୀ, ବିଜୁଳି ଫଞ୍ଚା ତଳେ ଆଳସ୍ୟ ଅଯ୍ୟରେ ସମୟ ହେଲାରେ କଟାଇ ମୋଟର, ଜାହାଜ, ରେଲ, ଏରୋପ୍ଲେନରେ ବୁଲି ନିତି ସିନେମା ଥୁଏଟର ଆନନ୍ଦ ଲୁଟି ସୁନ୍ଦର ଶ୍ରାନ୍ତ ଅପନୋଦନ କରି ପାରୁ ନାହାନ୍ତି, ତୁମେ ତାଙ୍କଠାରୁ ତୁମର ହଳ ଆଦାୟ କର । ସେମାନେ ନିଜର ଭଲପାଇଁ, ତୁମର ଭଲପାଇଁ ନିଶ୍ଚଯ ତୁମର ମୁହାରୀ ଶୁଣିବାକୁ ବାଧ ହେବେ । ତୁମେ ଏକତାର ମୂଳ୍ୟ ଶିକ୍ଷା କର । ସଂଘବଧ ଭାବେ ନିଜର ସ୍ଵାର୍ଥକୁ ଚିନ୍ତାକର । ତୁମେ ସଂଘଚିତ ନହେଲେ ଜାତିର ଯେ ସର୍ବନାଶ ହେବ, ନିଜ ମାତ୍ରଭୂମିର ମାନରକ୍ଷା ଯେ ତୁମରି ହାତରେ । ନିର୍ମିଳ ବ୍ରିଟିଶ ଭାରତରୁ ଓଡ଼ିଆ କୁଳିର, ଓଡ଼ିଆ ଶ୍ରମିକର ଅପମାନ-କାଳିମାର ଦୂର କରିବାର ଭାର କଲିକତା ପ୍ରବାସୀ ଓଡ଼ିଆ ଭାରମାନେ, ତୁମରି ହାତରେ ଅଛି । ଏଥରେ ପଛିଯୁଦ୍ଧା ଦିଅ ନାହିଁ । ସାରା ଦେଶଟା ତୁମ ଆତ୍ମକୁ ଆଗ୍ରହ ସତ୍ତ୍ଵ ନୟନରେ ଚାହିଁଛି । ଭଲକରି ଦେଖିନିଅ । ତୁମ ମଧ୍ୟରେ ଜାଗରଣ ଏକ ମହାଜାଗରଣ । ଏହା ନିର୍ମିଳ ଉତ୍ତଳ ଜାତିର ଶିରା ପ୍ରଶିରାରେ ପ୍ରାଣଧାରା ସଞ୍ଚାର କରିବ ।

ଆଜି ବିଶ୍ଵ ଶତାବ୍ଦୀରେ ରୁଷ, ତୁରଷ, ଜାପାନ, ଯୁଗୋପ, ଆମେରିକା ମୂର୍ଖ ଜାଗୃତ ହେଲାବେଳକୁ ଏ ଭାରତ ମଧ୍ୟ ଚେରୁ ଉଠିଲା ସମୟକୁ ପ୍ରବାସୀ ଓଡ଼ିଆ ଭାଲ ଶ୍ରମିକ ! ତୁମେ କ'ଣ ନିଦରେ ଶୋଇଥିବ ? ନା ତୁମେ ଜାଗି ଉଠ । ପ୍ରବାସୀ ଉତ୍ତଳୀୟ ଛାତ୍ରବୃଦ୍ଧି । ତୁମର ଦେଶ ପାଇଁ କିଛି ଜଣା କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ନାହିଁ । ତୁମେମାନେ କର୍ମବୀର ମଧ୍ୟସ୍ଥଦନଙ୍କର ଛାତ୍ର ଜୀବନର ଆଦର୍ଶ ଅନୁସରଣ କର । ମାତ୍ରଭୂମି ଆଉ ମାତ୍ରଭାଷା ଏ ଦୁଇଟିର ଟେକକୁ ମୁଣ୍ଡରେ ମଥା ଟିଳକ ରୂପେ ଘେନିଆଥ । ତୁମେମାନେ ଦେଶର ଭବିଷ୍ୟତ ଆଶା ଭରସା । ତୁମେ ଯୁଆଡ଼େ ଯାଅ ଓଡ଼ିଆ ଜାତିର ଟେକ ରଖ । ଓଡ଼ିଆର ଗୌରବକୁ ଆପଣା ସହିତ ବହି ନେଇଯାଅ । ତୁମେ ଓଡ଼ିଆ ବୋଲି ନିଜର ପରିଚୟ ଦେବାକୁ କଦାପି କୁଣ୍ଡିତ ହୁଅନାହିଁ । ତୁମେ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ଦେଶର ସନ୍ତାନ । ସମ୍ବ୍ରଦ ଭାରତରେ ତୁମର ନିଜର ଗୋଟିଏ ସମ୍ବାନ୍ଧିତ ସ୍ଥାନ ଅଛି । ଅତେବ ତୁମର ମାତ୍ରଭୂମି ପ୍ରେମରେ ହେଲା ଜାତିର ଜୀବନ ।

ଆଉ ପ୍ରବାସୀ ଉତ୍ତଳୀୟ ବ୍ୟବସାୟୀ, ଧନୀମାନୀ, ଝାନୀ, ଅଭିଜାତ ବର୍ଗ । ତୁମେମାନେ ସଂଖ୍ୟାରେ ଅଛ ହେଲେ ସୁନ୍ଦର ବିଦେଶରେ ଉତ୍ତଳର ଗୌରବ ବାନା ଟେକିବା ତୁମର ପ୍ରଧାନ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ । ତୁମେ କେବଳ ଜାତିର ସନ୍ତାନ ନୁହଁ - ତୁମେ ଜାତୀୟ ସମ୍ବାନ୍ଧିତ

ଓଡ଼ିଶା ବାହାରେ ଓଡ଼ିଆ ଜାଗୁଡ଼ି

ଗତାପରିଆ । ଅନ୍ୟ ଜାତି ନିକଟରେ ଓଡ଼ିଆକୁ ଓଡ଼ିଆ ବୋଲି ପରିଚିତ କରେଇବା ଭାର ଦୂସମାନଙ୍କ ଉପରେ । ଦୂମେ ଯଦି ନିଜକୁ ଓଡ଼ିଆ ବୋଲି ଜଣାଇବାକୁ କୁଣ୍ଡିତ ହୁଅ, କି ନିଜ ଜାତିର ଦରିଦ୍ର ସନ୍ତାନକୁ ଅବଜ୍ଞା ଦୃଷ୍ଟିରେ ଦେଖ, ତେବେ ଜାଣିଥାଅ, ସେହିମାନଙ୍କର ଲାଙ୍ଘନାରେ ପୃଥିବୀ ନିକଟରେ ଦୂମ ମୁଣ୍ଡ ତଳକୁ ହୋଇଯିବ । ବିଦେଶୀ ନିକଟରେ ଦୂମେ ସର୍ବଦା ଚୋର ଭଳି ଆହୁ ପରିଚୟ ଲାଗି ମୌନ ରହିବ । ବିଦେଶରେ ଦୂମର ଗରିବ ଶ୍ରମିକ ଭାଇ ଭଉଣୀଙ୍କ ସ୍ଵାର୍ଥ ଦୂମଠାରୁ ଭିନ୍ନ ନୁହେ । ତାଙ୍କର ସ୍ଵାର୍ଥ ସମ୍ବାନ୍ଧ ରକ୍ଷାରେ ହେଁ ଦୂମର ସ୍ଵାର୍ଥ ଓ ସମ୍ବାନ୍ଧ ରକ୍ଷିତ ହେବ । ତାଙ୍କର ହିତ ଲାଗି ସର୍ବଦା ପ୍ରସ୍ତୁତ ରହିବା ଦୂମର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ । ତାଙ୍କ ଶିକ୍ଷା, ଦୀକ୍ଷା, ସ୍ବାମ୍ଭୁତ୍ୱ, ସୁଖ ସ୍ଵାଜ୍ଞଯ୍ୟ ପ୍ରତି ଦୂମର ବରାବର ଦୃଷ୍ଟି ରଖିବା ଦରକାର । ତାଙ୍କ ମାନକୁ ନିଜର ମାନ, ତାଙ୍କ ଅପମାନକୁ ନିଜର ଅପମାନ ଭାବିନେବା ଏବଂ ତଦନୁସାରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା ଦୂମର ଉଚିତ । ଦେହର ଗୋଟିଏ ସ୍ଥାନରେ ବେଦନା ହେଲେ ସାରା ଦେହକୁ ବାଧେ ନାହିଁ କି ?

ଶ୍ରମିକଙ୍କ ଛାଡ଼ିଦେଲେ ବ୍ୟବସାୟ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଓଡ଼ିଆଙ୍କ କୃତିତ୍ୱ ବିଶେଷ କିଛି ନାହିଁ । ଖାସ, ଓଡ଼ିଶାରେ ମଧ୍ୟ ଧନୀ, କୋଟିପତି ବା ଲକ୍ଷ୍ୟପତି ବିରଳ । ଦେଶର ସମସ୍ତ ବ୍ୟବସାୟ ପ୍ରାୟ ବିଦେଶୀଙ୍କ ହାତରେ । ସେ ବୋଇତ ବଣିଜ କରି ଦୂର ଦେଶରୁ ବିଜୟ ଲକ୍ଷ୍ୟ, ଧନ ମାଣିକରେ ଭଣ୍ଣାର ପୂର୍ଣ୍ଣ କରିବା ବର୍ତ୍ତମାନ ଓଡ଼ିଆ ଜାତି ନିକଟରେ ଅତୀତର କେବଳ ଗୋଟିଏ ସୁନ୍ଦର ସ୍ଵପ୍ନ । ଓଡ଼ିଆ ସାଧବ ବୋହୁକର ବୋଇତ ବନାଣି କଥା ଗାଉଁଳୀ ଗୀତ ମଧ୍ୟରେ ମାତ୍ର ସୀମାବନ୍ଦ । ମୂଳଧନ ଅଭାବରେ ଏବଂ ବ୍ୟବସାୟ କରିବା ଲାଗି ଯେତେବେଳେ ଗୁଣର ଆବଶ୍ୟକ ସେ ସବୁର ଅଭାବରେ ଓଡ଼ିଆ ଜାତିର ବ୍ୟବସାୟ କ୍ଷେତ୍ରରେ, ବ୍ୟାଙ୍ଗ୍ଜ କରିବାରେ, ଧନପତି ହେବାରେ ଏକାବେଳେ ସ୍ଥାନ ନାହିଁ । ବ୍ୟବସାୟ ବାଣିଜ୍ୟ ବିନା ଜାତିର ଶ୍ରୀରୂପି କୁଆହୁ ହେବ ? ଆମରି ଦେଶକୁ ମାରାହୁତି ପୁଅ ଲୋଟା କମ୍ଳ ସମ୍ବଲ ହୋଇ ଆସି ବର୍ଷ କେତେଟାରେ ଲକ୍ଷପତି ହେବାକଥା କିଏ ନ ଜାଣେ ? ଓଡ଼ିଆଙ୍କ ଦେହରେ ସେ ନିରଳସ ଉଦୟମ, ସେ ଅଦମ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟ ସୃହ୍ବ ମୋଟେ ନାହିଁ । ଆଜିକ ପାଇଁ ଭାତ ଥୁଲେ କାଲିପାଇଁ ଚିତ୍ତାଶୂନ୍ୟ ଭାବେ ଶୋଇବା ଲାଗି ଓଡ଼ିଆ ଖୁବ୍ ପାରେ । ଏପରି ଅତି ଅଛକେ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ, ସାଗପେଜରେ ପେଟ ପୁରାଇ ସଂସାର ବୈରାଗ୍ୟ ଦେଖାଇ ବସିଥୁଲେ ଆଜିକାଲିର ଧନି ଜାତିମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରେ ଯେ ଗୋଲାମ ହେବାକୁ ହେବ, ଏହା ସ୍ଵତଃସିଦ୍ଧ । ସମବାୟ ବ୍ୟାଙ୍ଗ୍ଜ ସିଂହମର ଉପକାରିତା ଆମେ ଅତି ଉଣା ବୁଝୁ । ଆମ ଭିତରେ ବାଣିଜ୍ୟ କୌଶଳ ଓ ନୀତି ମୋଟେ ନାହିଁ । ସମବାୟ ନାତିରେ ପରମ୍ପରା ମିଳି ବାଣିଜ୍ୟ କରିବା ଦୂରେ ଥାଉ, କେବଳ ଜଣେ ଜଣକର ଛିଦ୍ର ଖୋଜିବା ଆମ ଚରିତ୍ରର ପ୍ରଧାନ ଗୁଣ । ଗୋଟିଏ ମାରାହୁତି କି ଗୋଟିଏ

କଳିକଟାରେ ଓଡ଼ିଆ ଜାଗୃତି

ବଂଶାଳୀ ନିଃସ୍ଵ ହୋଇ ପରଦେଶ ଗଲେ ସୁବା ତାଙ୍କ ଜାତିଭାଇ ଅପରିଚିତ ଲୋକେ ମଧ୍ୟ ସ୍ଵତଃ ତାର ସାହାଯ୍ୟ ପାଇଁ ଦଉଡ଼ିଯିବେ । କିନ୍ତୁ ଆମ ମଧ୍ୟରେ ସେ ଗୁଣ ମୋଟେ ନାହିଁ । “ବାଣିଜ୍ୟ ବସତେ ଲକ୍ଷ୍ମୀ, ଚଦର୍ଭ କୃଷିକର୍ମଣି”, ଏହା ଆମେ ଭୁଲି ଯାଇବୁ । କେବଳ ପରାଧୀନତା, ଚାକିରା ମଜ୍ଜୁରା ଏଇଥିପାଇଁ ଆମେ ଲାକାଯିଛି । ଏ ହୀନ ମନୋଭାବ ଦୂର କରି ବାଣିଜ୍ୟ ଦିଗକୁ ମନ ବଳାଇବା ଆମର ଏକାତ୍ମ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ । ଆଜି ସୁବା ଓଡ଼ିଶାରେ ଏପରି ପଦାର୍ଥମାନ ଅଛି, ଯାହା ଘେନି ବିଦେଶୀ ଲାଭ କରୁଅଛି । ଆଉ ଆମ ମଧ୍ୟରେ ମେଳ ନଥୁବାରୁ ଆମେ ଭୋକରେ ମରୁରୁ । ପୂରୀ, ସତ୍ୟବାଦୀର ନଡ଼ିଆ ପଲାସାକୁ ଗୋଟିଏ କିଣି ମାରଦ୍ଵାଢ଼ି ମହାଜନ ଦିଲ୍ଲୀରେ ତିନି ଅଣା, ଚାରିଆଣାରେ ବିକୁଣ୍ଠି । ସେ ଫଳ କଥଣ କେହି ଓଡ଼ିଆ ପରଦେଶର ବିକି ନପାରେ ? ଚିଲକାର ମାଛ ବଂଶାଳୀମାନେ କଳିକଟା ଆଦି ସ୍ଥାନକୁ ରପ୍ତାନି କରୁଛନ୍ତି । ରୂପାକାମ, ପିତଳକାମ, ବାଲେଶ୍ଵରର କଂସାବାସନ, କଟକୀ ଶିଶ କାମ, ପୁଣି ଗୋଟିଏ ପ୍ରଧାନ ସାର ଖାଦ୍ୟବସ୍ତୁ ହାତକୁଟା ତାତକ, ଯାହାକି ମିଳ ଚାଉଳ ୩୦ରୁ ଶ୍ରେଷ୍ଠ, ବେରୀ ବେରୀ ରୋଗ ନାଶକ ଏବଂ ଡାକ୍ତରମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଉତ୍ତରପ୍ରଶାସନ - ଖାଣ୍ଡ ପୋରିଷ ତେଲ, ଏ ସବୁର ବ୍ୟବସାୟ ଏବଂ ଏହିପରି ନାନା ଖାଦ୍ୟ ପଦାର୍ଥ ବା ଧାରୁ ପଦାର୍ଥର ବ୍ୟବସାୟାକୁ କ’ଣ ସମବାୟ ନୀତିରେ କରି ହୁଅଛା ନାହିଁ ? ତୁମ ଦେଶକ ବିଦେଶୀ ଆସି ଧନ ବୋହିନେବେ ତୁମେ ଯିବ ତାଙ୍କ ଦେଶକୁ କେବଳ ମୂଲ ଜାଗି ? ଭାରତର ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଜାଗରେ ବିଶିଷ୍ଟ ପଦାର୍ଥମାନ ଯେପରିକି କାଶ୍ମୀର ଦେଶର ରେଶମ ଓ ଗରମ ଲୁଗା, ଶାଲ, କାଶ୍ମୀରୀ କେଶର, ସୁଗଣ୍ଠା, କାବୁଲି ଫଳ, ବର୍ମାର ବାଉଁଶର ରଜପେଡୀ, ପାନବଟା ଆଦି ସୁନ୍ଦର କାମମାନ, ମୁରାଦାବାଦୀ ବାସନ, ଶଞ୍ଚମର୍ମର ପାଆରର ପଦାର୍ଥ ଏହିପରି ନାନା ଶୁଦ୍ଧ ବୃଦ୍ଧତା ପଦାର୍ଥ ଘେନି ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ଦେଶ ଲୋକେ ଆମ କେଶରେ ବିକି ଦି ପରିସା କରୁଛନ୍ତି । ଆମେ ସବୁ କ୍ଷେତ୍ରରେ କଣ କରୁତେ ? ଆମକୁ ବ୍ୟବସାୟର ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ କ୍ଷେତ୍ର ଖୋଜି ମୂଳଧନ ଅଭାବରେ ସମବାୟ ନୀତି ବା **Partnership** ସହଯୋଗ ସହକାରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାକୁ ହେବ । ଜାତୀୟ ଧନ ବୃଦ୍ଧି ନହେଲେ ଅସଂଖ୍ୟ ମଜ୍ଜୁରିଆର ଦ୍ୱାରା କୌଣସି ବିଶିଷ୍ଟ ଅବସ୍ଥାରେ ପହଞ୍ଚିବା ଅସମ୍ଭବ । ଓଡ଼ିଆ ଜାତି କେବଳ ଘେପରି ଶ୍ରମିକ ସମସ୍ତି ନ ହୋଇପଡ଼େ ।

ଧନିକ ଶ୍ରମିକ ସମସ୍ୟା ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ପୃଥିବୀ ବ୍ୟାପୀ ବିଶାଳ ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ଦେବା କି ସମାଲୋଚନା କରିବାର ଅବସର ଏ ନୁହେଁ । ତଥାପି ଏତିକି କିମ୍ବା ରଖିବା ଉଚିତ ଯେ ଉତ୍କଳର ସମସ୍ୟା ଧନୀର ସମସ୍ୟା ନୁହେଁ । ଉତ୍କଳର ସମସ୍ୟା ହିଁ ଦରିଦ୍ର ମଜ୍ଜୁରିଆର ସମସ୍ୟା, କେତେକାଂଶରେ ଅଞ୍ଜିଲ ଭାରତର ସମସ୍ୟା ମଧ୍ୟ ତାହା ହିଁ । ଏତେବେ ଭାରତ ସନ୍ତାନ

ଓଡ଼ିଶା ବାହାରେ ଓଡ଼ିଆ ଜାଗୃତି

ଉଛଳୀୟକୁ ପୁଣ୍ୟ ଦୃଷ୍ଟିରେ କେହି ଯଦି ଅନ୍ୟ ଭାରତୀୟ ଦେଖୁଥାଏ, ତେବେ ତାହା ତାହାର ବିଷମ ଭୁଲ; କାରଣ ସମସ୍ତେ ଏକ ମୌକାରେ । ବୁଡ଼ିଲେ ସମସ୍ତେ ବୁଡ଼ିବେ, ଉଠିଲେ ସମସ୍ତେ ଉଠିବେ । ଅତେବେଳେ ଓଡ଼ିଆ ଅପମାନ ଏକା ଓଡ଼ିଶାର ଅପମାନ ନୁହେଁ । ସମୁଦାୟ ଭାରତୀୟ ଜାତିର । ଆମେ ସମସ୍ତ ଭାରତୀୟ ଜିନ୍ଦା ନୋହୁ । ଭାରତୀୟ ପରିସ୍ଥିତିରୁ ଆମେ ବିଛିନ୍ନ ହୋଇ ପାରିବୁ ନାହିଁ । ଭାରତର ସୁଖ, ଦୁଃଖ, ଲାଭନା, ଅପମାନ, ହତାଦର, ଦାରିଦ୍ର୍ୟରେ ଆମେ ପୂର୍ଣ୍ଣତଃ ସମଭାଗୀ । ପ୍ରବାସୀ ଉଛଳୀୟ ! ତୁମେ ଉଛଳରୁ ବିଛିନ୍ନ ହୋଇଥିଲେ ସୁନ୍ଦର ଆସମୁଦ୍ର ହିମାଳୟ ଦୂମର ଜନ୍ମଭୂମି, ଦୂମର ମାତୃଭୂମି, ତୁମେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ସ୍ଥାନରେ ମାତୃଭୂମିର ଗୌରବକୁ ଭାରତୀୟ ଭାବେ ରକ୍ଷା କରିବାକୁ ଶିକ୍ଷା କର । ଭାରତ ଗୋଟିଏ ଜାତି ଭାବରେ ଉତ୍ତର ହେଲାବେଳକୁ ତୁମେ ସେଥିରେ ପ୍ରକୃତ ଭାରତୀୟ ରୂପେ ଆପଣା ଆପଣା ସ୍ଥାନ ବଞ୍ଚିଲ କର । ତୁମେ ନିଜର ଓଡ଼ିଆ ସ୍ଵରୂପଟି ମାତ୍ର ଚିତ୍ତା କରନାହିଁ । ବୁଝଇର ଭାରତୀୟ ସ୍ଵରୂପକୁ ସଦା ଆଖି ଆଶରେ ଥୋଇ ନିଜ ଜାତିର ବୈଶିଷ୍ଟ୍ୟ ଓ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ପ୍ରତିପାଦନ କର । ତାହାହେଲେ ଭାରତର ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଜାତି, ବଂଗାଳୀ, ମାର୍ଗ୍ବାଡ଼ି, ହିନ୍ଦୁସ୍ଥାନୀ, ତେଲୁଗୁ ଆଦି କେହି ଦୂମକୁ ହତମାନ୍ୟ କରିବେ ନାହିଁ । ନିଜ ଗୋଡ଼ରେ ନିଜେ କୁରାଡ଼ି ମାରିବା କି ନିଜ ହାତକୁ ନିଜେ କାମୁଡ଼ିବା କିଏ କେବେ ଚାହିଁବ କି ? ଭାରତର ବିଭିନ୍ନ ସ୍ଥାନରେ ଥିବାରୁ, ପ୍ରବାସୀ ଉଛଳୀୟ ଦୂମର ଅତର୍ତ୍ତାରତୀୟ ହେବାର ମହାନ୍ ସୁଯୋଗ ସ୍ଵତଃ ଲାଭ ହୋଇଛି । ଏ ସୁଯୋଗରୁ ନିଜକୁ ବଞ୍ଚିତ କର ନାହିଁ । ଅତର୍ତ୍ତାରତୀୟ ହେବାପାଇଁ ଯେ ଯେ ଗୁଣ ଆବଶ୍ୟକ, ତାହାର ସାଧନାରେ ଲାଗପଡ଼ି । ତୁମ ଭିତରେ ଶିକ୍ଷା, ବିଶେଷତଃ ରାଷ୍ଟ୍ରଭାଷା ହିନ୍ଦୀ ଶିକ୍ଷାର ବହୁଳ ପ୍ରତାର ହେବା ବଂଛନୀୟ । ହିନ୍ଦୀ, ଝରାଜୀ ଏ ଦୁଇ ଭାଷାରେ ଭଲ ଦଖଲ ଥିଲେ, ଭାରତ ତଥା ପୃଥ୍ବୀର ଯେ କୌଣସି ସ୍ଥାନରେ କଳ ପ୍ରଚଳ ପାଇଁ କଷତ ହୁଏ ନାହିଁ । ପ୍ରବାସୀ ଜାତିର ଅତର୍ତ୍ତା ଏ ଦୁଇ ଭାଷା ଜାଣିବା ବଡ଼ ପ୍ରୟୋଜନ । ଯେଉଁ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଶ୍ରମିକ ଶିକ୍ଷା, ଦୀକ୍ଷା, ଧନ, ମାନ ବିହୀନ ହୋଇ ହଠାତ୍ ଦେଶରୁ ବିଦେଶକୁ ଆସୁଛନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କର ଶିକ୍ଷା ଓ ସହାୟତା ଲାଗି ଓଡ଼ିଆ ବହୁଳ ସ୍ଥାନମାନଙ୍କରେ ଅନୁଷ୍ଠାନ ମାନ ସଂସ୍ଥାପିତ ହେବା ଉଚିତ । ଏ ସମ୍ବିଳନୀର ଏ ଦିଗକୁ ବିଶେଷ ଲକ୍ଷ୍ୟ ଥିବା ଦରକାର । କଲିକତା, କାଳିମାଟି, ରାଜୁନ୍, ଦିଲ୍ଲୀ ଆଦି ବିଶିଷ୍ଟ ସ୍ଥାନମାନଙ୍କରେ ଓଡ଼ିଆ ଅଫିସ ବା ସଂଘ ସୃଷ୍ଟି କରି ବିପନ୍ନ, ସମଳହୀନ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ସ୍ଥାନ ଓ କାର୍ଯ୍ୟ ଖୋଜିବା ଲାଗି ରହିବା ସୁବିଧା କରି ଦେବାକୁ ହେବ । ଏ ଦିଗରେ ମୂର୍ଖ ଓ ଦିଗିଦ୍ରି ହିମାଳ୍ୟର ପାହାଡ଼ି ଜାତି ଓଡ଼ିଆଙ୍କ ଠାରୁ ଭଲ । ପାହାଡ଼ି ମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଅଧିକାଂଶ ଆଲମୋଡ଼ା, ନୈନିତାଳ, କୁମାୟୁନ ଜିଲ୍ଲାମାନଙ୍କ ଠାରୁ ଦିଲ୍ଲୀ, ସିମଳା, ପଞ୍ଜାବ, କଲିକତା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଚାକିରୀ ପାଇ ଯାଇଛନ୍ତି । ପାହାଡ଼ି ତ୍ରାହୁଣ ଓ ରାଜପୁତ ରୋଷାଇ କରନ୍ତି

କଳିକଟାରେ ଓଡ଼ିଆ ଜାଗୃତି

। ଆଉ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଜାତି ଚାକର ବେହେରା କାମ କରନ୍ତି । ସେମାନେ ଯେଉଁଠିକି ଯାଏଇ ସଂଘବଦ୍ଧ ଭାବେ ଯାଆନ୍ତି - ତାଙ୍କ ଭିତରେ ଭାରି ମେଳ । ପ୍ରତି ସହର ଓ ଶା ମାନଙ୍କରେ ତାଙ୍କର ନିଜର ଟୋଲି ଥାଏ । ସେଠି ସେ ଅନ୍ୟ ପାହାଡ଼ିଆ ସାହାୟ୍ୟରେ ଖାଇ ପିଇ ଚାକିରା ଖୋଜନ୍ତି । କେହି ରୋଗରେ ପଢ଼ିଲାତ ଅନ୍ୟ ଲୋକ ତାର ସେବା କରନ୍ତି । ପାହାଡ଼ୀଙ୍କ ଠାରୁ ପ୍ରବାସୀ ଓଡ଼ିଆଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା ଅତି ଅଧିକ । ସେମାନେ ଜଛା କଲେ, ସଂଘବଦ୍ଧ ଭାବେ ରହି କାର୍ଯ୍ୟ କଲେ ନାମା ବିପଦ, ଅର୍ଥହାନ୍ତି ଓ ଲାଭନାରୁ ଅବ୍ୟାହତି ପାଇ ପାରନ୍ତେ ।

ଦିନଥୁଲା; ଓଡ଼ିଆ ସୈନ୍ୟ ମୋଗଲ ବାହିନୀକୁ ପରାସ୍ତ କରି ପାରିଥୁଲା । କିନ୍ତୁ ସୈନ୍ୟ ବିଭାଗରେ ଓଡ଼ିଆ ମାନଙ୍କର ଆଜି ନାମ ଗଛ ନାହିଁ । ଓଡ଼ିଆର ପାଇକ ଖଣ୍ଡାୟତଙ୍କର ଏପରି ଅପମାନର କ'ଣ କିଛି ପ୍ରତିକାର ନାହିଁ ? ପାଇକ ଖଣ୍ଡାୟତ ଜାତି କୁଳିଗିରି କରିବା ଦେଖିଲେ କାହାର ହୃଦୟ ଫାଟି ନ ଯିବ ? ଏହାର ପ୍ରତିକାର କ'ଣ ? ଏ ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ବହୁଦିନ ଚିତ୍ତା କରି ସୁଦ୍ଧା ମୁଁ ପାଇନାହିଁ । ଶିଖ, ରାଜୟୁତ, ମରହଟା, ଗୁର୍ଜା, ଜାଠ ଭଳି ଓଡ଼ିଆ ଯୁବକ କଣ ସୈନ୍ୟ ଭିତରେ ପାଇ ? ଏହାର ଦେହରେ ସେ ପୂର୍ବ ବଳ, ମନରେ ସେ ସାହସ କ'ଣ ଫେରି ଆସିବ ? କୋଇଲା ଖଣ୍ଡି, ଚାହା ବରିଚା, ମିଲର ଗଣ୍ଠିରୀ ୧୦ଲା ବୁଝା, ଜାହାଜରେ, ରେଳ ଲାଇନରେ କାମ କରୁଥିବା ଲୋକଙ୍କ ଦେହରେ ମାୟପେଶୀ ମାନଙ୍କରେ କ'ଣ ଟିକେ ହେଲେ ଶକ୍ତି ନାହିଁ ? ଯେଉଁ ଦେଶର ନାରୀ ମାନେ ଧନୁଶର ଧରି ପାରୁଥିଲେ, ସେ ଦେଶର ଜବାନ ପୁଅ କ'ଣ ବିଲୁଆକୁ ମହାବଳ ଭାବିଲେଣି ? ଅତୀତର ସମର କାହାଣୀମାନ ଶୁଣି ଏ ଯୁଗରେ ଆଉ କି ଲାଭ ? ମୋ ବୋଧରେ ଉପୟୁକ୍ତ ଶିକ୍ଷା ପାଇଲେ ଓଡ଼ିଆ ଯୁବକ ମଧ୍ୟ ସୈନ୍ୟ ପାଇଁ ତିଆରି ହୋଇ ପାରିବେ । ଦୈହିକ ବଳର ସାଧନା ଏ ଯୁଗର ଏକ ମହାନ୍ ସାଧନା । ଏ ସାଧନା ନଥୁଲେ ପୃଥ୍ବୀର ବଳଦୃଷ୍ଟ ସମରକୁଶଳ ଜାତି ନିକଟରେ ଆମ ମାନ ମହତ କିଛି ନାହିଁ । ନିର୍ବଳର ସମ୍ମାନ କରିବାକୁ କେହି ପ୍ରସ୍ତୁତ ନୁହେଁ । ଏ ବିଷୟରେ ଆମର ପ୍ରତିବାସୀ ବଙ୍ଗ ଭାଇଙ୍କର ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ଆମର ଅନୁସରଣୀୟ । ଦିନଥୁଲା, ଯେତେବେଳେ ବଂଗାଳୀ ନିଜ ମୁହଁରେ ନିଜକୁ ସମର ଭାବୁ କହୁଥୁଲା; କିନ୍ତୁ ସେ ଜଗତକୁ ଦେଖେଇ ପାରିଲା ସେ ଆଉ ଭାବୁ ଦୂର୍ବଳ ରହିବାକୁ ଚାହେଁ ନାହିଁ । ଆମେ ବି ଦେଖେଇବା ଉଚିତ, ଆମ ଦେହରେ କେଶରୀ ଗଜପତି ବାହିନୀର ରକ୍ତ ଅଛି । ଆମେ ମଧ୍ୟ ଅସାଧ ସାଧନ କରିପାରୁ । ଏଥୁପାଇଁ ଛଳ ଭଲ ବ୍ୟାୟାମଶାଳା, ଶାରୀରିକ ବଳବିଧାନର ଶିକ୍ଷା ସମ୍ମାନ ଓଡ଼ିଆ ଶ୍ରମିକ ବଞ୍ଚିମାନଙ୍କରେ ସ୍ଵାପନ କରିବାକୁ ହେବ । ଏବେ ମଧ୍ୟ ଉଛଳର ରାଧାଶ୍ୟାମ, ନାଇତ୍ରୁ, ପାତ୍ର, ମହାତ୍ମି ଆଦି ବଳ କସରତ ଦେଖାଇ ପୃଥ୍ବୀକୁ ଚମକୁତ କରି ପାରିଛନ୍ତି । ଏ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଓଡ଼ିଆ ଯୁବକ ମାନଙ୍କ ଠାରୁ ଆଶା କରିବା ଅନୁଚ୍ଛିତ ନୁହେଁ । ଦଶ

ଓଡ଼ିଆ ବାହାରେ ଓଡ଼ିଆ ଜାଗୃତି

ଘଣା ଅକ୍ଷାନ୍ତ ପରିଶ୍ରମ କରି ପାରୁଥିବା ବଳିଷ୍ଠ ଶ୍ରମିକ ନିଶ୍ଚଯ ସିପାହୀ କାର୍ଯ୍ୟ କରିପାରେ । କେବଳ ତ୍ରୈନିଁ ଅଭାବ । ତ୍ରୈନିଁ ହେବା ପାଇଁ ସମ୍ମିଳନୀ ପକ୍ଷରୁ ବଦୋବସ୍ତ ହେବା ଉଚିତ । ମନେରଖ, ତୁମେ ବୀରଜାତି, ତୁମର ପୂର୍ବପୁରୁଷ ସୁଦୂର ପ୍ରଶାନ୍ତ ମହାସାଗର ର ଉନ୍ନତ ତରଙ୍ଗମାଳା ଉପରେ ବିଜୟ ଧୂଜା ଚେକିଥିଲା । ତୁମର ଅତୀତର ଅସଂଖ୍ୟ କାହାଣୀ ଲେଖି ବସିଲେ ଘୋଥକୁ ପୋଥ ପୂରିଯିବ । ତୁମେ ପୁଣି ସେହି ସବୁ ଦେଶରେ କେବଳ କ'ଣ ଶ୍ରମିକ ରୂପେ ଚିନ୍ମା ପଢ଼ୁଥିବ ? ତା ନୁହଁ, ତୁମର ଭବିଷ୍ୟତ ଅତି ଆଶାପ୍ରଦ । ତୁମେ ଆଜିପଥ୍ୟ ତ୍ୟାଗ କରି ଆତ୍ମ ସଂଗଠନରେ ଲାଗିପଡ଼ । ଦେଖିବ, ଅତି ଅଛି ଦିନରେ ତୁମର ଯଶରେ ପୃଥିବୀ ପୂର୍ଣ୍ଣ ହେବ ।

ଆଜି ଯେତେ କୁନ୍ତ ହେଉ ପଛେ ଆମ ଦେଶ ଗୋଟିଏ ନୃଥା ପ୍ରଦେଶ ରୂପେ ଗଡ଼ା ହେବାର ଉତ୍ସମ ଚାଲିଛି । ସେଥିରେ ନାନା ପ୍ରକାର ଅଭିଯୋଗ, ଅସତୋଷ ଥିବା ସତ୍ୱେ ଆମର ନିଜର ଗୋଟିଏ ଆନନ୍ଦ ଅଛି । ପରା ଲାଙ୍ଗୁଡ଼ରେ ଗୁଡ଼ାଇ ହୋଇଥିବା ଅପେକ୍ଷା ନିଜର ଆଜି ସାନ ହେଲେ ସୁଜା ତାର ମୂଲ୍ୟ ଅଛି । ପ୍ରବାସୀ ଓଡ଼ିଆ ! ନିଜର ନୃଥା ପ୍ରଦେଶର ଉନ୍ନତି ଲାଗି ତୁମର ମଧ୍ୟ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ଅଛି । ବିଦେଶରେ ତୁମେ ଯେତେ ଅଧିକ ସୁଖ୍ୟାତି ଅର୍ଜନ କରିବ, ତୁମ ପ୍ରଦେଶର ମହବୁ ଅନ୍ୟ ଦେଶୀୟ ଦୃଷ୍ଟିରେ ସେତେ ଅଧିକ ବଢ଼ିଯିବ । କୁଇ ହଜାର ବର୍ଷର ପଳାଯିତ ଅତ୍ୟାଚାରିତ ଯୁଦ୍ଧଦୀ ଜାତିର ନିଜ ଦେଶ ପ୍ରତି ଆଧୁନିକ ଅଛିଯାନର କଥା ତ ତୁମେମାନେ ଶୁଣିଥିବ । ବିଶ୍ୱ କଲିକତା ବଡ଼ ବଡ଼ ଯୁଦ୍ଧଦୀ ମହାଜନ ଆଜି ବହୁ ଯୁଗ ପରିଚ୍ୟକ ସ୍ଵଦେଶକୁ ନିଜର କରି ନେବାକୁ ଲାଲାଯିତ । ତୁମେମାନେ କ'ଣ ଦଶ ପଟିଶ ବର୍ଷରେ ଉଜ୍ଜଳକୁ ଭୁଲି ଯାଇପାର ? ଜନନୀ ଜନ୍ମଭୂମି ଯେ ସ୍ଵର୍ଗଧାମ ଠାରୁ ବଡ଼ ! ଜନ୍ମଭୂମି ନାମରେ ତୁମେ ପାଗଳ ହୋଇଯାଅ । ସ୍ଵଭାବ ପ୍ରେମରେ ମର ରୁହ । ସ୍ଵଦେଶ ସହିତ ନିଜ ଭାଗ୍ୟ ସ୍ଵତକୁ ସର୍ବଦା ବାନ୍ଧି ରଖ । ସେହି ସ୍ଵଦେଶର ମାଟି ହିଁ ତୁମର ଅତି ଆପଣାର ।

ପରିଶେଷରେ ଗୋଟିଏ କଥା କହିବି, ଜଗତକୁ ଜଣାଅ ତୁମର ଶକ୍ତି ଅଛି; ଅତ୍ୟାଚାରୀକୁ ଉରର ଦେଳାଇଲି ଆତ୍ମବଳ ଅଛି; ତୁମ ସହିତ ମନ ବ୍ୟବହାର କଲାବାଲାର ପ୍ରତିଷ୍ଠାଧ ଜେବାର କ୍ଷମତା ତୁମର ଅଛି । ଖାଲି ନୀରବ କାନ୍ଦଣା କାନ୍ଦିଲେ କିଛି ହେବ ନାହିଁ । ଖାଲି ସହିବା ବାହାଦୁରୀ ବହୁତ ଦେଖାଇ ସାରିଲଣି, ଏଥର ଉପଯୁକ୍ତ ଜବାବ ଦେଲାଇଲି ଅଣ୍ଣା ଭିଡ଼ । ଦେଖିବ ତୁମ ଅବଞ୍ଚାକାରୀ ଅତ୍ୟାଚାରୀର ଦର୍ପ ପାଣି ଫୋଟକା ପରି ମିଳାଇ ଯେବ । ମୋର ପ୍ରଧାନ କଥା ତୁମେ ସଂଗଠିତ ହୁଅ । ତୁମେ ଶିକ୍ଷିତ ହୁଅ - ତୁମେ

କଲିକତାରେ ଓଡ଼ିଆ ଜାଗୃତି

ଦିନରେ ନ ହେଲେ ରାତିରେ ପାଠ ପଡ଼ । ଦେଶ ବିଦେଶର ଖବର ରଖ । ନିଜର ସ୍କୁଲ, କୁବ, ପାଠାର, ଆମୋଦଶାଳା, ବ୍ୟାୟାମଶାଳା ଗଡ଼, ଅନ୍ଧ ବିଶ୍ୱାସ କୁଣ୍ଡଲ୍‌ରକୁ ତୁମେ ଛାଡ଼ । ନାରୀ ପୂରୁଷ ଉଚ୍ଚୟେ ଶକ୍ତିର ସାଧନା କର । ପରିବାର ଘେନି ରହ - ପୁଣି ସମସ୍ତ ବ୍ୟସନ ଛାଡ଼ । ଏ ଗୁଡ଼ିକ ଅସମ୍ବନ୍ଧ ଆକାଶ କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ଚିଲିକା ମାଛ ନୁହେଁ - ଅନ୍ୟ ଦେଶରେ ଯାହା ସମ୍ବନ୍ଧ ହେଇଛି ପ୍ରବାସୀ ଉଛଳୀୟଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ମଧ୍ୟ ତାହା ସମ୍ବନ୍ଧ ହେବ । ଏ ମୋର ଖୁବ ବିଶ୍ୱାସ । କଲିକତାର ଦୁଇ ଲକ୍ଷ ଓଡ଼ିଆ, ଏ ପଥରେ ତୁମେ ଅଗ୍ରଣୀ ହୁଆ । ଭଗବାନ ତୁମ ପଥରେ ସହାୟ ହୁଅଛୁ - ଜଗନ୍ନାଥ ତୁମକୁ ଜୟଶ୍ରୀ ଦିଅନ୍ତୁ ।”(ଉଛଳ ଭାରତୀ କୁନ୍ତଳା କୁମାରୀ ଗ୍ରହମାଳା, ଦ୍ୱିତୀୟ ଭାଗ, ୧୯୭୯, କଟକ)

॥୩॥

କୁନ୍ତଳା କୁମାରୀଙ୍କର ପ୍ରବାସୀ ଓଡ଼ିଆ ମାନଙ୍କୁ ଏହି ଉଦ୍ବୋଧନ ବଳରେ କଲିକତାରେ ଓଡ଼ିଆ ଜାଗୃତି ପ୍ରସାରିତ ହେଲା । ସଂଘବନ୍ଧ ଭାବରେ ସେମାନେ ଜାତୀୟ ସୁନାମ ବଡ଼ାଇବାକୁ କୃତ ସଂକଳ୍ପ ହେଲେ । ୧୯୬୪ ମସିହା ଅଗଷ୍ଟ ୨୫ ତାରିଖରେ ଉଛଳ ସମାଜର ଦ୍ୱାରା ଉଦ୍ୟାନନ ପାଇଁ କଲିକତାରେ ଗୋଟିଏ ଉଷ୍ଣ ହୋଇଥିଲା । କଲିକତାର ପ୍ରବାସୀ ଓଡ଼ିଆ ମାନେ ଆଗ୍ରହର ସହିତ ଏଥରେ ଯୋଗ ଦେଇଥିଲେ । (ଆଶା, ୨ ସେପ୍ଟେମ୍ବର ୧୯୬୪) ପଣ୍ଡିତ ନାଲକଣ୍ଠ ଦାସ ଏହି ସମାଜର ଦ୍ୱାରା ଉଦ୍ୟାନନ କରିଥିଲେ । ଏହି ସମାଜର ଅପିସ୍ କଲିକତା ବହୁ ବଜାର ସାହିର ଗୋଟିଏ ଦୋତାଳାରେ ଖୋଲା ଯାଇଥିଲା । କଲିକତାର ମାନ୍ୟଗଣ ଭନ୍ଦୁବ୍ୟକ୍ତି ଅନେକ ଏହି ଉଷ୍ଣବରେ ଉପସ୍ଥିତ ଥିଲେ । ଏହା ପୂର୍ବରୂ ଓଡ଼ିଆ ମାନେ ଯେପରି କଲିକତାରେ ହତାଦର ପାଉଥିଲେ, ତାହା ୧୯୬୪ ବେଳକୁ ଆଉ ଦେଖା ଯାଉ ନଥିଲା । ଥରକୁ ଥର ସଭା ସମ୍ମିଳନୀ କରି ମୁଖ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କୁ ତାକି ପ୍ରବାସୀ ଓଡ଼ିଆ ମାନେ ଉପସାହ ଅଧିକ ବଡ଼ାଇ ଥିଲେ । ଗତ କେତେ ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ନାନା କ୍ଷେତ୍ରରେ ପ୍ରବାସୀ ଓଡ଼ିଆମାନେ କାର୍ଯ୍ୟ ପରିସର ବଡ଼ାଇ ଥିଲେ । କିନ୍ତୁ ସବୁ ଗୁଡ଼ିକ ଅନୁଷ୍ଠାନର ଗତିବିଧି ଲକ୍ଷ୍ୟ କରିବା ପାଇଁ ଗୋଟିଏ କେନ୍ତ୍ର ଅନୁଷ୍ଠାନ ସ୍ଥାପିତ ହେଲେ ବିଶେଷ ଉପକାର ହୁଅନ୍ତା ବୋଲି ସେତେବେଳେ ଚିତ୍ରା କରାଯାଇଥିଲା । ଉଛଳ ସମାଜ କେନ୍ତ୍ର ଅନୁଷ୍ଠାନ ରୂପେ କାର୍ଯ୍ୟ କଲେ କାହାରି ଆପରି ରହିବ ନାହିଁ ବୋଲି ଓଡ଼ିଆମାନେ ମତ ଦେଇଥିଲେ । ପ୍ରତି ଅନୁଷ୍ଠାନରୁ ଜଣେ ଦୁଇଜଣ ପ୍ରତିନିଧି ଉଛଳ ସମାଜରେ ରହି କଲିକତାର ସମ୍ବନ୍ଧ ଅନୁଷ୍ଠାନ ଗୁଡ଼ିକର ପରିଚାଳନା କରିପାରିଲେ ଓଡ଼ିଆ ମାନଙ୍କର ବିଶେଷ ଉପକାର ହୋଇ ପାରିବ - ଏ କଥା ସମାଦ ପତ୍ର ମାନଙ୍କରେ ଓଡ଼ିଆମାନେ ସୁଦୃଷ୍ଟି ଦେବାକୁ କୁହା ଯାଇଥିଲା ।

ଓଡ଼ିଆ ବାହାରେ ଓଡ଼ିଆ ଜାଗୃତି

ପଣ୍ଡିତ ନୀଳକଣ୍ଠ ଦାସ ଏହି ଉଦୟାନେ ଉତ୍ସବରେ ପୁରୋଧା ହୋଇ ପ୍ରବାସୀ ଓଡ଼ିଆଙ୍କ ପ୍ରାଣରେ ବିଶେଷ ଉପାହ ଦେଇଥିଲେ । ନୀଳକଣ୍ଠ ଉଚ୍ଚ ଉତ୍ସବରେ ପୁରୋଧା ହୋଇଥିବା ଯୋଗୁଁ କଲିକତାର ମଣ୍ୟମାନ ବ୍ୟକ୍ତି ବିଶେଷ ପରିମାଣରେ ଯୋଗ ଦେଇଥିଲେ । ନୀଳକଣ୍ଠ ପ୍ରବାସୀ ଓଡ଼ିଆଙ୍କ ପ୍ରାଣରେ ଉପାହ ଉତ୍ସେଜନା ଦେଇ ସେମାନଙ୍କୁ ସଂଘବଦ୍ଧ ହେବାପାଇଁ ଉପଦେଶ ଦେଇଥିଲେ । ସ୍ଵତନ୍ତ୍ର ଉତ୍ସବ ପ୍ରଦେଶ ଗଠନ ସଂଗେ ସଂଗେ ପ୍ରବାସୀ ଓଡ଼ିଆର ମୁଖ ଉତ୍ସକ ହେବ ଓ ସେମାନେ ବିଦେଶୀଙ୍କ ୱାରୁ ଯେଉଁ ଲଜ୍ଜା ଅପମାନ ପାଉଥିଲେ ତାହା ପାଇବା ଆଉ ସମ୍ବବ ହେବନାହିଁ ବୋଲି ସେ ମତ ଦେଇଥିଲେ । ଜାତୀୟ ଚେତନା ନଥିଲେ ଆନ୍ତର୍ଜାତୀୟତାରେ ମାତିବା ବିଭିନ୍ନମାନେ ମାତ୍ର । ଏ କଥା ପଣ୍ଡିତ ନୀଳକଣ୍ଠ ମୁଢ଼ କଣ୍ଠରେ କହିଥିଲେ । ସେଫ୍଱େମ୍ବର ୧ ୧୯୩୪ ରେ ବେଳଗଛିଆର କେତେକ ଉପାହୀ ଓଡ଼ିଆ ଯୁବକଙ୍କ ଉଦୟୋଗରେ ସମବେତ୍ ଉତ୍ସକ ସମାଜ ଉତ୍ସବରୁ ଗୋଟିଏ ସଭା ହୋଇଥିଲା । (ସେଫ୍଱େମ୍ବର ୫, ୧୯୩୪, ଆଶା) ଓଡ଼ିଆ ଶ୍ରମିକମାନେ ବହୁ ସଂଖ୍ୟାରେ ଯୋଗ ଦେଇଥିଲେ । କଲିକତା ଉତ୍ସକ ସମାଜ ପକ୍ଷରୁ ଦାମୋଦର ମହାନ୍ତି, ଶାରଦା ପ୍ରସନ୍ନ ମହାନ୍ତି, ଆକୁଳି ମିଶ୍ର, କୃପାସିନ୍ଦ୍ର ଖୁବିଆ ଏହି ସଭାରେ ଯୋଗ ଦେଇ କଲିକତା ପ୍ରବାସୀ ଓଡ଼ିଆମାନଙ୍କର ସଂଗଠନର ଆବଶ୍ୟକତା ବିଷୟରେ ବୁଝାଇବା ପରେ ସର୍ବସମ୍ମତି କ୍ରମେ ବେଳଗଛିଆରେ କଲିକତା ଉତ୍ସକ ସମାଜର ଗୋଟିଏ ଶାଖା ଖୋଲା ହେବାର ସ୍ଥିର ହୋଇଥିଲା । ଏହି କେନ୍ଦ୍ରର ଅର୍ପିସ ଗୁହ୍ଯ ୧୩ ନମ୍ବର କୁଣ୍ଡ ଲେନ୍ଦରେ ଖୋଲା ହୋଇଥିଲା । ସ୍ଵାନୀୟ ଅଶିକ୍ଷିତ ଓଡ଼ିଆମାନେ ସଂଖ୍ୟା ଗଠା ୱାରୁ ରାତି ଦଶଟା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏହି ଅର୍ପିସରେ ବିନା ବେତନରେ ପଢ଼ି ପାରୁଥିଲେ ଏବଂ ଦରଖାସ୍ତ, ମନିଅର୍ଦ୍ଧର ଫର୍ମ ଲାଭ୍ୟାଦି ବିନା ପଇସାରେ ଲେଖାଇ ଦେଇ ପାରୁଥିଲେ । ଏହାର କର୍ମ କର୍ତ୍ତାମାନଙ୍କର ନାମ ନିମ୍ନରେ ଉଦ୍ଧାର କରାଗଲା -

ପୂର୍ଣ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର ମହାନ୍ତି - ସଭାପତି

ଭ୍ରମରବର ନାୟକ ଓ ପତିତପାବନ ପାତ୍ର - ଉପ ସଭାପତି

ପ୍ରାଣକୃଷ୍ଣ ରାଉତରାୟ - ସଂପାଦକ

ବୀରଭଦ୍ର ରାଉତ - କୋଷାଧକ୍ଷ

ମେମ୍ର - ଅଭିରାମ ମହାନ୍ତି, ଗୋବିଦ ଚନ୍ଦ୍ର ପରିଭାବ, ଗୌରୀ ଚରଣ ମହାନ୍ତି, ଦ୍ଵିଜବର ସ୍ଵାଇଁ, ଜନାର୍ଦନ ସାହୁ, ଦୀନବନ୍ଧୁ ପାଣିଗ୍ରାହୀ, ଗୋପୀନାଥ ସାମଲ, ଉଦୟନାଥ ନାୟକ, ନିଶାମଣି ସୁତାର, ବୀରବର ସ୍ଵାଇଁ, ସାରଦାପ୍ରସାଦ ମହାନ୍ତି, ଆକୁଳି ମିଶ୍ର (ପ୍ରଚାର ବିଭାଗର ସଂପାଦକ) । ୧୯୩୭ରେ କଲିକତାରୁ “ଓଡ଼ିଆ” ନାମକ ଏକ ସାପ୍ତାହିକ ପତ୍ର ନାଳାମ୍ବର

କଲିକତାରେ ଓଡ଼ିଆ ଜାଗୃତି

ମିଶ୍ରଙ୍କ ସଂପାଦନାରେ ପ୍ରକାଶ ପାଇଥିଲା । (ନବୀନ, ୨୭ ଜୁଲାଇ, ୧୯୩୭) ପଢ଼ିକାଟି ପ୍ରଧାନତଃ କଲିକତାସ୍ବୀ ଓଡ଼ିଆ ଶ୍ରମିକ ମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଉଦ୍‌ଦିଷ୍ଟ । ବିଦେଶରେ ଅଶିକ୍ଷିତ ଶ୍ରମିକମାନଙ୍କୁ ଜାତୀୟତା ଶିକ୍ଷାଦେବା ପାଇଁ ଏହାର ଆବଶ୍ୟକତା ଯଥେଷ୍ଟ ଥିଲା ।

୧୯୪୦ ବେଳକୁ କଲିକତାରେ ଉଛଳ ଯୁବକ ସଂଘ ଗଠିତ ହୋଇଥିଲା । ଏହି ସଂଘର ସଭାପତି ଥିଲେ କୃଞ୍ଜ ବିହାରୀ ଦାଶ (ବି.୧.) । (ନବୀନ, ୧୯୪୦, ଅକ୍ଟୋବର ୧) ଏହି ସଂଘର ଏକ ସାହିତ୍ୟ ସମିତି ଗଡ଼ା ଯାଇଥିଲା । ଏହାର ନାମ “ପ୍ରବାସୀ ଉଛଳ ସାହିତ୍ୟ ପରିଷଦ” । ପ୍ରବାସୀ ଉଛଳ ଯୁବକ ସଂଘର ମାର୍ଗ ୧୭, ୧୯୪୦ ରେ ବିଛିନ୍ନ ଉଛଳ ସମସ୍ୟା ଆଲୋଚନା ପାଇଁ ଏକ ସଭା ହେଲେନ୍ଦ୍ର ନାଥଙ୍କ ସଭାପତିତ୍ଵରେ ହୋଇଥିଲା । (ନବୀନ, ମାର୍ଗ ୧୯, ୧୯୪୦) ବିଛିନ୍ନ ଉଛଳ ସମସ୍ୟା ନେଇ ଅନେକ ବହୁତା ହୋଇଥିଲା । ସିନ୍ହରୁମିରେ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷା ପ୍ରଚାର ନିମିତ୍ତ ପାଣ୍ଡି ସଂଗ୍ରହ ଓ ବିରେନ୍ଦ୍ର ରାୟ ଓଡ଼ିଶାର ପ୍ରତ୍ତିତତ୍ତ୍ଵ ସଂପଦ କଲିକତା ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟକୁ ଫେରାଇ ଦେଇଥିବାରୁ ତାହା ଫେରାଇ ଆଣିବା ନିମିତ୍ତ ଓଡ଼ିଶା ସରକାରଙ୍କୁ ଅନୁରୋଧ କରାଯାଇ ପ୍ରସ୍ତାବା ମାନ ଗୃହୀତ ହୋଇଥିଲା । ପାଣ୍ଡି ସଂଗ୍ରହ କରିବା ନିମିତ୍ତ କୃଞ୍ଜବିହାରୀ ଦାଶଙ୍କ ସଂପାଦକତରେ ଗୋଟିଏ ବିଛିନ୍ନ ବାହିନୀ ଶାଖା ସମିତି ଗଡ଼ାଯାଇ ଓଡ଼ିଆ ସମାଜ, ବ୍ରଜବନ୍ଧୁ ନୈଶ୍ୟ ବିଦ୍ୟାଳୟ, ପ୍ରବାସୀ ଉଛଳ ଯୁବକ ସଂଘ, କଲିକତା ଛାତ୍ର ସଂଘ, ହରିଜନ ସଂଘ, ଜଗଦଳ ଓଡ଼ିଆ ସମାଜ, ଯାଦବ ସମିତି, ହାଉର ତରୁଣ ସଂଘ, ମାଟିଆ ବ୍ରକ୍ଷ ନୈଶ୍ୟ ବିଦ୍ୟାଳୟ, ଉଛଳ ଭାରତୀ ନୈଶ୍ୟ ବିଦ୍ୟାଳୟ ତରପରୁ ପ୍ରାୟ ୨୫ ଜଣ ପ୍ରତିନିଧି ଓ ଅନେକ ସ୍କ୍ଵେଲାସେବକ ରଖିବା ନିମିତ୍ତ ଆୟୋଜନ କରାଯାଇଥିଲା ।

କଲିକତା ଉଛଳ ସମାଜ ୧୯୪୦-୪୧ ପରେ ପତନମୁଖୀ ହେଲା । ଏହା ପୁନର୍ବାର ୧୯୪୪-୪୫ ବେଳକୁ ଜୀବନ ଲାଭ କରିଥିଲା । ଓଡ଼ିଆ ସମାଜର ଏକ ଅସ୍ତ୍ରୀୟ କମିଟି ସେତେବେଳକୁ କଲିକତାରେ ଗଠିତ ହୋଇଥିଲା । ଜୁନ୍‌ମେ, ୧୯୪୫ ରବିବାର ଦିନ ପାଞ୍ଚଟା ସମୟରେ ଓଡ଼ିଆ ସମାଜର ଅସ୍ତ୍ରୀୟ କମିଟିର ଏକ ବୈଠକ ନୀଳମଣି ରାଉଚରାୟଙ୍କ ସଭାପତିତ୍ଵରେ ବସିଥିଲା । (ନବୀନ, ମେ ୧୨, ୧୯୪୫) ଏହି ବୈଠକରେ କମିଟିର ଅଧିକାଙ୍କ ସଭ୍ୟ ଯୋଗ ଦେଇଥିଲେ । ଏହାଛଦ୍ଵାରା ବେଳିଆ ପଣ୍ଡା, ଟିଟାଗଡ଼ା, କମାରହାଟି, ବେଳୟରିଆ ପ୍ରଭୃତି ମୀଳ ଅଞ୍ଚଳର ଅଧ୍ୟକ୍ଷ ଉତ୍ସବ୍ୟକ୍ତି ଥିଲେ ଯୋଗ ଦେଇଥିଲେ । ଓଡ଼ିଆ ସମାଜ ପାଇଁ ପୂର୍ବ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ନିୟମାବଳୀ ବିଶ୍ୱଦ ଭାବରେ ଆଲୋଚିତ ହୋଇ କେତେକ ପରିବର୍ତ୍ତନ କରାଯାଇ ଗୃହୀତ ହୋଇଥିଲା । ସଭାପତି ମହୋଦୟଙ୍କ ଅନୁରୋଧ କ୍ରମେ ଲକ୍ଷ୍ମୀନାରାୟଣ ସାହୁ ଓଡ଼ିଆ ସମାଜର ପୁନର୍ଗଠନରେ ବିଶେଷ ଆନନ୍ଦିତ ହୋଇ ଏହି

ଓଡ଼ିଆ ବାହାରେ ଓଡ଼ିଆ ଜାଗୃତି

ଅନୁଷ୍ଠାନର ସ୍ଥାଯିତ୍ବ ଓ ଉଚ୍ଚବିଷ୍ୟତ ଉନ୍ନତି ପାଇଁ ଉପଦେଶ ଛଳରେ କେତେକ କଥା କହିଥିଲେ । ତା'ପରେ କର୍ମୀ ଅଭୟତରଣ ନାୟକ କଲିକତାରେ ଉଛଳ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ନେତା ହରେକୁ ସମ୍ମାନକୁ ଭାବରେ ସମର୍ପନା କରିବା ପାଇଁ ସମାଜକୁ ବିଶେଷ ଭାବରେ ଅନୁରୋଧ କରିଥିଲେ ।

ଏହି କାଳରେ ଅର୍ଥାତ୍ ୧୯୪୪ରେ କମାରହାଟି ଓଡ଼ିଆ ସମାଜ ବିଶେଷ ଅଗ୍ରଗତି କରିଥିଲା । ୧୯୪୫ ସେପ୍ଟେମ୍ବର ୧୨ ତାରିଖ ଦିନ ଏହି ସମାଜ ତରଫରୁ କଲିକତା ଓଡ଼ିଆ ସମାଜର ସଂପାଦକ ଅଭୟ ଚରଣ ନାୟକଙ୍କ ଉପସ୍ଥିତିରେ କମାରହାଟିର ଜଗତ ନାରାୟଣ ଲାଲାବାଡ଼ିରେ ଓ ରଞ୍ଜିଶୀ ଲାଇନରେ ଗୁପମିଟ୍ କରାଯାଇ ଓଡ଼ିଆ ଜନଶରୀରା, ମୁସିରିକ୍ଷା ଏବଂ ଓଡ଼ିଆ ଶ୍ରମଜୀବୀ ବିଦ୍ୟାଳୟ ସ୍ଥାପନ ସମକ୍ଷରେ ଉପସ୍ଥିତ ଲୋକମାନଙ୍କୁ ବିଶେଷ ଭାବରେ ବୁଝାଇଥିଲେ । ମିଟି ଦ୍ୱାୟରେ କମାରହାଟି ଓଡ଼ିଆ ସମାଜର ସଭାପତି ରାମଚନ୍ଦ୍ର ବେହେରା, ସଂପାଦକ ଗୋବିନ୍ଦଚରଣ ପାତ୍ର ଓ ସହକାରୀ ସଂପାଦକ ନରେନ୍ଦ୍ର ନାଥ ମିଶ୍ର ବହୁତା ଦେଇଥିଲେ ।

କମାରହାଟି ଓଡ଼ିଆ ସମାଜର ଉଦ୍ୟମରେ ଅକ୍ଷୋବର ଓ ୧୯୪୪ ରେ ଦକ୍ଷିଣେଶ୍ୱରରେ ବହୁ ସଂଖ୍ୟାକ ପ୍ରକାଶୀ ଓଡ଼ିଆମାନଙ୍କୁ ନେଇ ଏକ ଓଡ଼ିଆ ଜନସଭା କରାଯାଇ ଥିଲା । (ନବୀନ, ୧୯୪୪, ଅକ୍ଷୋବର ୨୩) ଏହି ସଭାରେ ଦୁଇଟି ପ୍ରସାଦ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇ ଥିଲା ।

୧- କମାରହାଟି ଓଡ଼ିଆ ସମାଜ ଓ କଲିକତା ଓଡ଼ିଆ ସମାଜର ଶକ୍ତି ଓ ସଂଗଠନ ବଢାଇବାକୁ ନିତାନ୍ତ ଦରକାର ମନେ କରାଯାଇ ଥିଲା ।

୨- ଅକ୍ଷୋବର ୩, ୧୯୪୪ରେ ଗାର୍ଡନ୍‌ରିଚ ହିନ୍ଦୁ ମହାସଭାର ସଂପାଦକ ଅଯୋଧ୍ୟା ଅଭ୍ୟାଶ ବହି ଉଛଳୀୟ କୁଟୀର ପରିଚାଳନା ତଥା ଗାର୍ଡନ୍‌ରିଚ ଓଡ଼ିଆ ସମାଜର ସଂପାଦକ ବୀରତ୍ରୁ ନାୟକଙ୍କ ପ୍ରତି ଅପମାନ ସୂଚକ ବ୍ୟବହାର କରିଥିଲେ । ଏହି ସଭା ଅତ୍ୟନ୍ତ ଶୋଭ ପ୍ରକାଶ କରିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଏହାର ବିହିତ ପ୍ରତିକାର କରିବା ନିମିତ୍ତ ବଞ୍ଚ ପ୍ରାଦେଶିକ ହିନ୍ଦୁ ମହାସଭାକୁ ଅନୁରୋଧ କରିଥିଲେ ।

ଓଡ଼ିଆ ସମାଜର ଉତ୍ସବାସ କର୍ଣ୍ଣନା କରିବାକୁ ଯାଇ ସଭାପତି କହିଲେ ଯେ ପ୍ରଥମେ କଲିକତାରେ କୁଳବୃଦ୍ଧ ମଧ୍ୟସୂଦନ ଓ ଉଛଳମଣି ଗୋପବନ୍ଦୁ ଓଡ଼ିଆ ଆଦୋଳନ ଚଳାଇଥିଲେ । ପୁଣ୍ୟାତ୍ମା ଗୋପବନ୍ଦୁ ଅମଳରେ କଲିକତାରେ ଓଡ଼ିଆ ଶ୍ରମିକ ଆଦୋଳନ ଯୋଗେର ରେ ଚାଲିଥିବାରୁ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଜାତି ମାନଙ୍କର ଧମକ ଆସିଥିଲା । ହରେକୁ ସମ୍ମାନକୁ ଅନୁରୋଧ କରିଥିଲେ ।

କଲିକତାରେ ଓଡ଼ିଆ ଜାଗୃତି

୧୦୨ ଅଛେ କେତେକ ବର୍ଷ କଲିକତାରେ କେତେକ କର୍ମୀଙ୍କୁ ନେଇ ଓଡ଼ିଆ ଆଯୋଳନ ଚଳାଇଲେ । ତାଙ୍କର ପ୍ରେରଣାରେ ଛୋଟ ବଡ଼ କେତେକ କର୍ମୀ କଲିକତାରେ ରହି ଓଡ଼ିଆ ଆଯୋଳନ ଚଳାଇ ଆସୁଥିଲେ ଏବଂ କଲିକତା ଓଡ଼ିଆ ଆଯୋଳନକୁ ଦୃଢ଼ିଭୂତ କରିବା ପାଇଁ ପ୍ରାଣପଣେ ଚେଷ୍ଟା କରୁଥିଲେ । ତଥାପି କେହିୟ ଓଡ଼ିଆ ସମାଜଟି ବେଶି ଦିନ ଚିଷ୍ଠି ପାରିଲା ନାହିଁ । ତାହାର ମୂଳ କାରଣ ଥିଲା ଓଡ଼ିଆ ସମାଜର ନିଜର ସ୍ଥାୟୀ ଗୃହର ଅଭାବ । ଓଡ଼ିଆ ସମାଜ ୧୯୪୪ ବେଳକୁ ଏକ ସ୍ଥାୟୀ ଗୃହ ନିର୍ମାଣ ଓ ଏକ ଶକ୍ତିଶାଳା ସମାଦପତ୍ର ପ୍ରଚଳନ ପରି ଦୁଇଟି କାର୍ଯ୍ୟକୁ ମୁଖ୍ୟ ରୂପେ ଧରିନେଲା । ସରାପତି ଓଡ଼ିଆ ସମାଜର ଶକ୍ତିକୁ ବଢ଼ାଇବାକୁ ଉଦ୍ବୋଧନ ଦେଇଥିଲେ ।

୧୯୪୭ ବେଳକୁ କଲିକତା ଓଡ଼ିଆ ଛାତ୍ର ଫେଡ୍ରେରେସନ୍‌ର ସଂପାଦକ ହୃଦ୍ଦିକେଶ ରାୟ (ବି.୬.) କଲିକତାରେ ବୃଦ୍ଧତର ଓଡ଼ିଆ ସଂଗୀନ ବେଙ୍ଗଳ-ବିହାର-ଆସାମ ଓଡ଼ିଆ ସମାଜ ଗଠନ କରି ସଂପାଦକ ହିସାବରେ କାମ କରିଥିଲେ । (ନବୀନ, ୧୯୪୭, ଜୁନ, ୧୭) ଜୁନ ମାସ ୨ ତାରିଖ ୧୯୪୭ରେ ଏହି ଅନୁଷ୍ଠାନର ମାଟିଆ ବୁଲ୍ ଶାଖା ଉଦ୍ୟମରେ ଏକ ସାଧାରଣ ସମ୍ବିଲନୀ ଅନୁଷ୍ଠାତ ହୋଇଥିଲା । କେବଳ ମାତ୍ର ଓଡ଼ିଆ ଶ୍ରମିକ ମାନଙ୍କ ସମସ୍ୟା ସମାଧାନ କରିବା ଏହାର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନଥିଲା । ଓଡ଼ିଆ ଶ୍ରମିକ ଆଯୋଳନ ସହିତ ଓଡ଼ିଆ ଜାଗୃତି ଏହାର ପ୍ରଥମ ଲକ୍ଷ୍ୟ ଥିଲା । ଏହି ସମୟରେ କଲିକତାରେ ଉଛଳ ବାହିନୀ ନାମକ ଅନ୍ୟ ଏକ ଓଡ଼ିଆ ଅନୁଷ୍ଠାନ ମଧ୍ୟ ଦେଖା ଦେଇଥିଲା । କଲିକତାରେ ଏହାର ବହୁ ଶାଖା ଥିଲା । (ନବୀନ, ୨ ସେପ୍ଟେମ୍ବର, ୧୯୪୭) ଏହି ଅନୁଷ୍ଠାନର ମୁଖ୍ୟ ମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଅଞ୍ଚଳ ଚରଣ ପଣ୍ଡା (ସଭାପତି), ଚିତ୍ରାମଣି ପାଣିଗ୍ରାହୀ (ସାଧାରଣ ସଂପାଦକ) ଅନ୍ୟତମ । ଏହାର ଶାଖା ବାଉଡ଼ିଆ ଉଛଳ ବାହିନୀ ଶିବିର ପ୍ରାଙ୍ଗଣରେ କର୍ମୀଗଣଙ୍କ ଉଦ୍ୟୋଗରେ ଗୋଟିଏ ଶ୍ରମିକ ସଭା ହୋଇଥିଲା ୧୯୪୭ ମସିହା ଅଗଷ୍ଟ ୨୪ ତାରିଖରେ । ଉଛଳ ବାହିନୀର କେନ୍ଦ୍ର କମିଟିର ସାଧାରଣ ସଂପାଦକ ଚିତ୍ରାମଣି ପାଣିଗ୍ରାହୀ (ବି.୬., ଅନର୍ଧ) ଓଡ଼ିଆ ଜାତିର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ, ସ୍ଵେଚ୍ଛାସେବକ ବାହିନୀ ଗଠନ ଓ ଉଛଳ ବାହିନୀର ଜାତୀୟ ଆଯୋଳନ ବିଷୟରେ ଏକ ଦାର୍ଘ୍ୟ ଭାଷଣ ଦେଇଥିଲେ । ଶାଖା ଶିବିର ସଂପାଦକ ସୁଧାକର ସ୍ଥାଇଁ, ଆନନ୍ଦ ଚନ୍ଦ୍ର ରାଉଡ଼, ବାଲଧର ମିଶ୍ର, ବାଞ୍ଛାନିଧ୍ୟ ମିଶ୍ର, ନାରାୟଣ ତ୍ରିପାଠି ପ୍ରଭୃତି ଭାଷଣ ଦେବା ପରେ କଲିକତାରେ ଉଛଳ ଉବନ ଗଠନ ପାଇଁ ଚାନ୍ଦା ସଂଗ୍ରହ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରାଯାଇ ଥିଲା ।

ଉଛଳ ବାହିନୀ କେନ୍ଦ୍ର କମିଟିର ସଭାପତି ପ୍ରବାସୀ ଓଡ଼ିଆ ଆଯୋଳନ ଓ ସଂଗୀନ ମୁଖ୍ୟ କର୍ମୀ ଏବଂ ପୂର୍ବାଙ୍ଗ ଉଛଳ ଆଯୋଳନର ଜଣେ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ସୈନିକ ବଳରାମ ନମ୍ବର ୧୯୪୭

ଓଡ଼ିଆ ବାହାରେ ଓଡ଼ିଆ ଜାଗୃତି

ରେ ୨୭ ବର୍ଷ ବୟସରେ ପରଲୋକ ଗମନ କରିଥିଲେ । (ନବୀନ, ୨୩ ସେପ୍ଟେମ୍ବର, ୧୯୪୭) ତାଙ୍କର ଲିଖିତ “ଶତାବୀର ସଂକଳ” ପୁସ୍ତିକା କଲିକତାରେ ଉଚ୍ଚଶ ଓଡ଼ିଆ ପ୍ରାଣକୁ ବିଶେଷ ଆଲୋଚିତ କରିଥିଲା । କୁଞ୍ଜ ବିହାରୀ ଦାଶ ତାଙ୍କୁ ଅମୃତ ସତାନ ବୋଲି ବର୍ଣ୍ଣନା କରି ଲେଖିଥିଲେ - “ବଳରାମ ଜଣେ ଜାତିପ୍ରେମୀ ମହାତ୍ମା - ସେ ତାଙ୍କ ସଂଗରେ ମିଶିଛି ତାର ସେହି ଧାରଣା ହୋଇଛି । ଜୀବନରେ ସେ କେତୋଟି ବର୍ଷ ଥିଲା, ଦେଶ ଜାତି କଥା କେବଳ ସେ ବୁଝିଥିଲା । ତାର ପ୍ରତି ରକ୍ତ ବିମୁରେ ଦେଶପ୍ରେମ ପୁଣି ଉଠୁଥିଲା । କଲିକତାରେ ଗୋଟିଏ ଛାପାଖାନାରେ କାମ କରି ସେ ୧୧୦ ଟଙ୍କା ରୋଜଗାର କରିଥିଲା । ଖାଇବା ଲାଗି ସାମାନ୍ୟ ରଖି ସବୁତକ ଦେଶ ନାଁରେ ପାଶି ଛଢ଼େଇ ଦେଇଥିଲା । ବହୁ ଥର ଉପାସ ଭୋକର ରହିବା ମୁଁ ଦେଖିଛି । କହିଲେ କହେ - “କର୍ମୀ ହେଲେ ଏହି ଅଭ୍ୟାସ କରିବାକୁ ହେବ । ମୋର ଅଧ୍ୟକ୍ଷଣ ଦେଶବାସୀ ତ ଏହି ଦୁର୍ଦ୍ରଶ୍ୟରେ ଅଛନ୍ତି ।” ସେ କଲିକତାରେ ବାହିନୀ ଗଢ଼ିଥିଲା - ଓଡ଼ିଆ ପତ୍ରିକା ବାହାର କରିଥିଲା - ପ୍ରବାସୀ ଉଛଳ ସମ୍ମିଳନୀ କରିଥିଲା - କଲିକତାରେ ଓଡ଼ିଆ ଜାଗରଣ ଲାଗି ଜଗଦଳ, ଟିଟାଗଡ଼, ମାଟିଆ ବୁରୁଜ, ହାବଡ଼ା, ବାଲିଙ୍ଗଜରେ କେତେ ସଭା ସମିତି କରିଥିଲା । ସ୍ଵତନ୍ତ୍ର ଉଛଳ ପ୍ରଦେଶ ପରେ ଦେଶ ମିଶ୍ରଣ ଆଦେଶକ ଶିଥୁଳ ହୋଇ ଯାଇଥିଲା । ସେ ଭାବ ବଞ୍ଚାଇ ରଖିଥିଲେ ସେ ଓ କେତେ ଜଣ ସ୍ଵାର୍ଥତ୍ୟାଗୀ ସୁବକ । (ନବୀନ, ୩୦ ସେପ୍ଟେମ୍ବର ୧୯୪୭)

କଲିକତାରେ ଓଡ଼ିଆ ଜାଗୃତି ୧୯୪୭-୪୮ରେ ଏକ ନୃଆ ଦିଗରେ ପ୍ରକାଶିତ ହୋଇଥିଲା । ୧୯୪୭ ଡିସେମ୍ବର ୨୮ ରେ କଲିକତାରେ ଏକ ବିରାଟ ପ୍ରବାସୀ ଓଡ଼ିଆ ସମ୍ମିଳନୀ ହୋଇଥିଲା । ଏଥରେ ସଭାପତିତ କରିଥିଲେ ପ୍ରଧାନ ମନ୍ତ୍ରୀ ହରକେଷ ମହତାବ । (ନବୀନ, ୧୯୪୭, ଡିସେମ୍ବର ୩୦) ଓଡ଼ିଆ ଜାଗୃତିରେ ଏହା ଥିଲା ଏକ ଅବିସ୍ମରଣୀୟ ପର୍ବ । ମହତାବଙ୍କୁ ଷେସନରୁ ପାହୋଟି ନେବାପାଇଁ କଲିକତା ଓ ଆଖ୍ୟାକାଶ ଅଞ୍ଚଳର ପ୍ରାୟ ପାଞ୍ଚ ହଜାର ଓଡ଼ିଆ ଷେସନରେ ପହଞ୍ଚିଥିଲେ । ପ୍ରବାସୀ ଉଛଳ ବାହିନୀ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଅନୁଷ୍ଠାନ ପକ୍ଷରୁ ୫୦୦ ଯାଏ ସାମରିକ ପୋଷାକ ପରିହିତ ସ୍ଵେଚ୍ଛାସେବକ ବ୍ୟାପକାଜା ସହ ଉପସ୍ଥିତ ଥିଲେ । ବିପୁଳ ଜୟ ଧୂନି ଭିତର ମହତାବଙ୍କୁ ଅଭ୍ୟର୍ଥନା କରାଯାଇ ଥିଲା । ମଦନଲାଲ ଜାଯୋଡ଼ିଆ, ରାଜକୃଷ୍ଣ ବୋଷ, ରାମଚନ୍ଦ୍ର ପଙ୍ଜନାୟକ ଆଦି ବହୁ ବିଶିଷ୍ଟ ବ୍ୟକ୍ତି ଷେସନ ୧୦ରେ ଉପସ୍ଥିତ ଥିଲେ । ଏହାଛଡ଼ା ଉଛଳ ଶ୍ରମିକ ହେଣ୍ଟ୍ୟ ବିଦ୍ୟାଲୟ, ବେଳୁତ୍ର ଓଡ଼ିଆ ମଙ୍ଗଳ ସମିତି, ଉଭରପଡ଼ା ଓଡ଼ିଆ ନେଶନ୍ୟ ବିଦ୍ୟାଲୟ, ଘୁଷୁଡ଼ି, ଉଛଳ ସମାଜ, କଲକତା, ଉଛଳ ଶ୍ରମିକ ସଂଘ, ଛେଳିଆ ଘାଟ, ଓଡ଼ିଆ ଛାତ୍ର ସଂଘ, କଲିକତା, ନିଜିକ ଉଛଳ ବାରିକ ସମିତି, କଲିକତା ଶାଖା, ପ୍ରବାସୀ ଉଛଳ ସମାଜ, ଶିକ୍ଷୁର, ଗୋପବନ୍ଧୁ

କଳିକତାରେ ଓଡ଼ିଆ ଜାଗୃତି

ନୈଶ୍ୟ ବିଦ୍ୟାଲୟ ତରୁଣ ସଂଘ, ପ୍ରବାସୀ ଉତ୍ତଳ ଯୁବକ ସଂଘ, ଓଡ଼ିଆ ପ୍ରବାସୀ ମୁସଲମାନ ଉତ୍ତଳଫେଯାର ଆସୋସିଏସନ୍, କଳିକତା, ପ୍ରବାସୀ ଓଡ଼ିଆ ସମ୍ମିଳନୀ, କମାର ହାଟି, ଯୁବକ ମିଲିତ ଆଶ୍ରମ, ନାରିକେଳ ତଙ୍ଗା, ଉତ୍ତଳ ବାହିନୀ, ଚେଙ୍ଗାଇଲ ପ୍ରଭୃତି ଅନୁଷ୍ଠାନ ପକ୍ଷରୁ ମହତାବଙ୍କୁ ଫୁଲମାଳ ଅର୍ପଣ କରାଯାଇଥିଲା । ବିଶ୍ୱନାଥ ଦାସ ପ୍ରବାସୀ ଓଡ଼ିଆ ସମ୍ମିଳନୀରେ ଯୋଗ ଦେବାପାଇଁ ମଧ୍ୟ କଳିକତାରେ ଆସି ପହଞ୍ଚିଥିଲେ । କମାରହାଟୀ ସାମର ଦର ମେମୋରିଆଲ ସ୍କୁଲ ହତାରେ ଓଡ଼ିଆ ସମ୍ମିଳନୀ ପକ୍ଷରୁ ଆସୋଇନ ହୋଇଥିବା ନିଶ୍ଚିନ୍ତା ଉତ୍ତଳ କୁଟୀର ଶିକ୍ଷ ପ୍ରଦର୍ଶନୀ ଉତ୍ତଳେ ହୋଇଥିଲା । ପଶ୍ଚିମ ବର୍ଷ ଆସେମିଲି କଂଗ୍ରେସ ଦଳର ପ୍ରଧାନ କାରପଟଦାର ଅମର କୃଷ୍ଣ ବୋଷ ପ୍ରଦର୍ଶନୀ ଉତ୍ତଳେ କରିବାକୁ ଯାଇ କହିଥିଲେ ଯେ ଏହାକୁ ପ୍ରବାସୀ ଓଡ଼ିଆ ସମ୍ମିଳନୀ ନ କରି କେବଳ ଓଡ଼ିଆ ସମ୍ମିଳନୀ ବୋଲି ଅଭିନ୍ଦିତ କରିବା ଉଚିତ ଥିଲା । କାରଣ ଭାରତର ଯେ କୌଣସି ପ୍ରଦେଶରେ ଭାରତୀୟ ମାନଙ୍କୁ ପ୍ରବାସୀ ବୋଲି ବିଚାରିବା ଠିକ୍ ନୁହେଁ । ଭାରତ ସମସ୍ତଙ୍କର ନିବାସ ଭୂମି । ବିହାରୀ, ଓଡ଼ିଆ, ବଙ୍ଗାଳୀ ଆଦି ପ୍ରାଦେଶିକ ଭେଦଭାବ କାହାର ହେଲେ ରଖିବା ଉଚିତ ନୁହେଁ । ସମସ୍ତେ ଏକ ପରିବାର ଭୂତ ଭାଇ ଭାନ୍ଦି ନିଜକୁ ବିଚାରିବା ଉଚିତ । ପ୍ରାୟ ୩୦,୦୦୦ ଲୋକ ଏଥରେ ଯୋଗ ଦେଇଥିଲେ । ରାଜକୃଷ୍ଣ ବୋଷ ପ୍ରବାସୀ ଓଡ଼ିଆ ଆନ୍ଦୋଳନର ଜୀବିତର ବର୍ଣ୍ଣନା କରି ଏହାକୁ ବ୍ୟାପକ ଓ ସୁଫଳାବିନିତ କରିବାର ଆବଶ୍ୟକତା ବୁଝାଇଥିଲେ । ସୁଫଳାବିନିତ ଭାବରେ ଆନ୍ଦୋଳନ ନ କଲେ ଓଡ଼ିଆର ଦାରୀ ପୂରଣ କିପରି ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ ତାହା ଜଣାଇ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ପ୍ରଦେଶବାସୀ କିପରି ସୁଫଳାବିନିତ ଆନ୍ଦୋଳନ ଚଳାଇଛନ୍ତି ତାହାର ଉଦ୍‌ଦେଶ ଦେଇଥିଲେ । ଶେଷରେ ଓଡ଼ିଶା ବାହାରେ ରହିଥିବା ଓଡ଼ିଆ ମାନଙ୍କୁ ସବୁ ଦିଗରୁ ସଂଗାନ୍ତ ହେବାପାଇଁ ପରାମର୍ଶ ଦେଇ ଏକ ବିଜିଷ୍ଟ ସଂଗଠନ ଗଢ଼ିବା ପାଇଁ କହିଥିଲେ ।

୧୯୪୮ ଜାନୁଆରୀରେ କଳିକତା ବିଶ୍ୱାଳ ଉତ୍ତଳ ବାହିନୀ ଗଠିତ ହୋଇଥିଲା । ଏହାର ସଜାପତି ଥିଲେ ରାମଚନ୍ଦ୍ର ବେହେରା, ସଂପାଦକ ହ୍ରିଲୋଚନ ବେହେରା, ଯଶ୍ଵର ସଂପାଦକ - ଶୁକଦେବ ସାହୁ, କୋଷାଧ୍ୟ ଥିଲେ ହରିଚରଣ ବେହେରା । (ନବାନ, ୨୭ ଜାନୁଆରୀ, ୧୯୪୮) ୧୯୪୮ ଏପ୍ରିଲ ମାସରେ କଳିକତା ହାଜିନଗର ଓଡ଼ିଆ ପ୍ରି ସ୍କୁଲ ଶେକ ପଡ଼ିଆରେ ଗୋଟିଏ ବିରାଟ ପ୍ରବାସୀ ଓଡ଼ିଆ ସଭା ହୋଇଥିଲା । ଏଥରେ ଓଡ଼ିଶାର ଶିକ୍ଷାମଞ୍ଚୀ ପଣ୍ଡିତ ଲିଙ୍ଗରାଜ ମିଶ୍ର ସଭାପତି ହୋଇଥିଲେ । (ନବାନ, ୨ ଏପ୍ରିଲ ୧୯୪୮) ଏହି ସଭା ଉତ୍ତର ୨୪ ପ୍ରଗଣା ଓଡ଼ିଆ କର୍ମୀ ସଂଘ ଆନ୍ଦୋଳଣରେ ଅନୁଷ୍ଠାତ ହୋଇଥିଲା । ସମାଜ ସଂପାଦକ ରାଧାନାଥ ରଥ, ଉତ୍ତଳ ଭବନ କମିଟିର ସଂପାଦକ ନାନ୍ଦମଣି ରାଉଡ଼ରାୟ, ଦିନଭୂମି କଂଗ୍ରେସ କମିଟିର ସାଧାରଣ ସଂପାଦକ ବିଜୟ କୁମାର ପାଣି ଏବଂ ଅଧ୍ୟାପକ ପଣ୍ଡିତ ବିନାୟକ ମିଶ୍ର

ଓଡ଼ିଶା ବାହାରେ ଓଡ଼ିଆ ଜାଗୃତି

ଏହି ସରରେ ଯୋଗ ଦେଇଥିଲେ । ପ୍ରାୟ ୨୦ ହଜାର ଜନତାର ସମାବେଶ ମଧ୍ୟରେ ସମାଜ ସଂପାଦକ ରାଧାନାଥ ରଥ ସମ୍ବିଳନୀ ଉଦ୍ୟାଚନ କରିଥିଲେ ।

କଲିକତାରେ ଓଡ଼ିଆ ଜାଗୃତି ୧୯୪୮ରେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ରୂପ ନେଇଥିଲା । ମେ ୨୯, ୧୯୪୮ ମସିହାରେ କଲିକତା ଇନ୍ଦ୍ରରୀଟି ଇନ୍ଦ୍ରିରୁୟ ହଜାରେ ଓଡ଼ିଆ ମାନଙ୍କର ବିରାଟ ସାଧାରଣ ସଭା ଅନୁଷ୍ଠାତ ହୋଇଥିଲା । କଲିକତାର ହଜାର ହଜାର ଓଡ଼ିଆ ଏହି ସଭାରେ ଯୋଗ ଦେଇଥିଲେ । ପଣ୍ଡିତ ଗୋଦାବରୀଶ ମିଶ୍ର ସଭାପତି ହୋଇଥିଲେ । ପଣ୍ଡିତ ଆକୁଳ ମିଶ୍ର ସଭାର ଉଦେଶ୍ୟ ବୁଝାଇବା ପରେ ଉଛଳ ସମ୍ବିଳନୀର ସଂପାଦକ ନବକିଶୋର ଦାସ ସତ୍ତେଇକଳା - ଖରସୁଆଁ ସମସ୍ୟାକୁ ବିଶ୍ଵେଷଣ କରି କହିଲେ - ଭାରତ ସରକାର ଯେଉଁ ତିନୋଟି କାରଣ ପାଇଁ ଓଡ଼ିଶାରୁ ଏହାକୁ ନେଇଗଲେ ତାହା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭିରି ହୀନ । ଯଦି ଏହି ସମସ୍ୟା ସମାଧାନରେ ଭାରତ ସରକାର ନୀତି ପ୍ରତି ଦୃଷ୍ଟି ନ ଦିଅନ୍ତି, ତାହାହେଲେ ଏହାର ପ୍ରଭାବ ସମ୍ଭାବ ଭାରତ ଉପରେ ପଡ଼ିବ ଏବଂ ଏହା ଭାରତରେ ଭାଷଣ ପ୍ରତିକ୍ରିୟା ସୁଷ୍ଟି କରିବ । ତା'ପରେ ସେ ଏହି ଆଯୋଜନରେ ଜୟମୁଖ ହେବାକୁ ଦେଶବାସୀଙ୍କୁ ସାହାୟ୍ୟ ପାଇଁ ନିବେଦନ କରିଥିଲେ । ମଧ୍ୟସୂଦନ ମହାନ୍ତି କହିଲେ ଉଛଳ ସମ୍ବିଳନୀ ଛୋଟ ନାଗପୁର ଓଡ଼ିଶାକୁ ଆଣିବାକୁ କହିଲା ବେଳେ ଓଡ଼ିଶା ସରକାର ତହିଁରେ ରାଜି ହୋଇଆଏନ୍ତେ ତେବେ ସତ୍ତେଇକଳା - ଖରସୁଆଁ କଥା ଉଠି ନଥାନ୍ତା । ଯଦୁମଣି ମଞ୍ଜରାଜ ତାଙ୍କ ଭାଷଣରେ ଲୋକମାନଙ୍କୁ ଉଦ୍ଦବୋଧନ ଦେଇ କହିଲେ - ଯଦି ଜାତୀୟ ଅପମାନ ଦୂର କରା ନଯାଏ, ତାହାହେଲେ ଓଡ଼ିଶାର ଲୋକ ଶାନ୍ତିରେ ରହି ପାରିବେ ନାହିଁ । (ନବୀନ, ଜୁନ ୮, ୧୯୪୮)

୨୭ ସେପ୍ଟେମ୍ବର ୧୯୪୮ ସନ୍ଧ୍ୟାରେ କଲିକତା ଓଡ଼ିଆ ଆଯୋଜନର କର୍ମୀମାନଙ୍କର ଏକ ସାଧାରଣ ବେଠିକ ରାମଚନ୍ଦ୍ର ବେହେରାଙ୍କ ସଭାପତିତ୍ବରେ ୨ ନମ୍ବର ଫାଲଗୁନ ଦାସ ଲେନ୍ଦରେ ଆହୁତ ହୋଇଥିଲା । ଏହି ସଭାରେ ଭାଙ୍ଗି ଯାଇଥିବା କଲିକତା ଓଡ଼ିଆ ସମାଜର ପୁନରୁଷ୍ରାବ କରାଗଲା । (ନବୀନ, ୨୮ ସେପ୍ଟେମ୍ବର, ୧୯୪୮) ଏହି ସମାଜ ଜରିଆରେ ଗଠନମୂଳକ କାର୍ଯ୍ୟ ଚଳାଇବା ସ୍ଥିର ହେଲା ଓ ପ୍ରବାସରେ ଗୋଟିଏ ସାହିତ୍ୟ ପତ୍ରିକା ଚଳାଇବା ପାଇଁ ଉଦ୍ୟମ କରାଯିବାକୁ ଧାର୍ଯ୍ୟ ହେଲା । ରାମଚନ୍ଦ୍ର ବେହେରା, ଅପର୍ବ ଚରଣ ନାୟକ, ମୁରଲିଧର ରାୟ ମହାପାତ୍ର, ଶୁକଦେବ ସାହୁ, ଉପେନ୍ଦ୍ର ନାଥ ନାୟକ, ବିପିନ ବିହାରୀ ବିଶ୍ୱାଳ, ସର୍ବେଶ୍ୱର ପଣ୍ଡା, ଗୋପିନାଥ ବେହେରା, ବସନ୍ତ କୁମାର ନଦ, ରାମଚନ୍ଦ୍ର ବେହେରା, ଉଗବାନ ଚନ୍ଦ୍ର ବିଶ୍ୱାଳ କୁ ନେଇ ଏକ ପରିଚାଳନା କମିଟି ଗଠନ କରାଗଲା ।

୧୯୪୯ ବେଳକୁ କଲିକତାରେ ଉଛଳ ବାହିନୀ ଧନେଶ୍ୱର ମହାନ୍ତିଙ୍କ ଉଦ୍ୟମରେ ଓଡ଼ିଆ ପରିଚିତି ପ୍ରତିଷ୍ଠା ପାଇଁ ବେଶ ଉଦ୍ୟମ କରିଥିଲା । ୧୯୪୯ ମେ ମାସ ଦ୍ୱିତୀୟ

କଲିକତାରେ ଓଡ଼ିଆ ଜାଗତି

ସମ୍ବାଦରେ ଉଛଳ ବାହିନୀର କର୍ମୀ ସମ୍ମିଳନୀ ହୋଇଥିଲା । ଏଥରେ ସଭାପତି ଥିଲେ ଚିତ୍ତାମଣି ପାଣିଗ୍ରାହୀ । ଏହାର ଉଦୟାଟକ ଥିଲେ ବ୍ରହ୍ମଚାରୀ ସଙ୍କିଦାନନ୍ଦ ମିଶ୍ର । ଓଡ଼ିଶାର ସମ୍ବୂଦ୍ଧ ସ୍ଵାର୍ଥ ରକ୍ଷାଲାଗି ବାହିନୀର କର୍ମୀମାନେ ନିରବକୁନ୍ତ ଭାବେ ସୁନ୍ଦର ଜାତୀୟ ଆନ୍ଦୋଳନ ଚଳାଇ ଓଡ଼ିଆ ଜାତି ପ୍ରାଣରେ ଅଭିନବ ଜାଗରଣ ଓ ଚେତନା ଆଣି ଦେଇଥିଲେ । ସମ୍ବୁଦ୍ଧ ଦେଶ ଓ ଜାତି ଉପରକୁ ଆସୁଥିବା ଘାତ ପ୍ରତିଘାତକୁ ଅବରୋଧ କରିବା ଲାଗି ବାହିନୀ ସବୁବେଳେ ଦେଶବାସୀଙ୍କୁ ଆହ୍ଵାନ ଦେଇଥିଲା । ସେହି ସମୟରେ ବାହିନୀର ଜଣେ ସଂଗଠକ ଧନେଶ୍ଵର ମହାନ୍ତି କହିଥିଲେ - “ଏହି ଆହ୍ଵାନର ସରସତାରେ ପାଗଳ ହୋଇ ଉସାହୀ ବାର ଯୁଦ୍ଧକ ବୃଦ୍ଧ ନିର୍ଭିକ ହୃଦୟରେ ଦଳେ ଦଳେ ଅମର ସେନା ସାକ୍ଷି ଜାତିର ଆତ୍ମ ସମ୍ବାନ୍ଧ ବଜାଏ ରଖିବାକୁ ଜ୍ଞାନ ଧରି ଜାତୀୟ ଅଗ୍ରିରେ ଖାସ ଦେଇ ପ୍ରବଳ ବେଗରେ ଝୁଟିଛନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ସେ ସବୁ ହିସାବ କରିବାର ବେଳ ବର୍ତ୍ତମାନ ନାହିଁ । ଏହା ବିକୟ ଅଭିଯାନର ଶୈଶବରେ ହୋଇପାରେ । ବର୍ତ୍ତମାନ ମାତି ଆସୁଥିବା ଜଟିଳ ପରିସ୍ଥିତି ଓ ଭବିଷ୍ୟତ ଉଛଳର ସ୍ଵାର୍ଥ ରକ୍ଷା ଲାଗି ଉଛଳକୁ ସର୍ବୋନ୍ନ୍ତ କରି ଗଢ଼ିବା ଲାଗି ଉଛଳ ବାହିନୀର ସମସ୍ତ ବିଭାଗ - ଜଗନ୍ନାଥ ମିଶନ, ଜାତୀୟ ଗବେଷଣା ମନ୍ଦିର, ଜନଶିକ୍ଷା ଶିକ୍ଷିର ଓ ସ୍ନେହାସେବକ, କର୍ମକର୍ତ୍ତା, କର୍ମୀ ଓ ସହଯୋଗୀ ମାନଙ୍କୁ ନେଇ ବାହିନୀର କର୍ମୀ ସମ୍ମିଳନୀ ହେବ । ଏହା କଲିକତାରେ ସର୍ବ ପ୍ରଥମେ ହେଉଥିବାରୁ ସବୁ ଅଞ୍ଚଳରେ ବାହିନୀ କର୍ମୀ ଗଣ ଏଥରେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ସମବେତ୍ତ ହେବେ” । (ନବୀନ, ମାର୍ଚ୍‌ ୧୫, ୧୯୪୯)

୧୯୪୯ ରେ କଲିକତାରେ ଉଛଳ ଭବନ ନିର୍ମାଣ ଆନ୍ଦୋଳନ ବେଶ୍ୟ ଆଗେଇ ଥିଲା । ଉଛଳ ଭବନ ପାଣ୍ଡିକୁ ସଂଗ୍ରହିତ ସମସ୍ତ ଅର୍ଥ କମିଟିର ସଭାପତି ବିଶ୍ଵନାଥ ଦାସ ଙ୍କ ନାମରେ Central Bank of India ରେ ଗଛିତ ହୋଇଥିଲା । ଏବଂ ତହଁ ମଧ୍ୟରୁ କେତେକ ଟଙ୍କା ମଧ୍ୟ କମିଟିର କୋଷାଥକ୍ଷ ମଦନଲାଲ ଜାଙ୍ଗୋଡ଼ିଆଙ୍କ ପାଖରେ ଥିଲା । ପ୍ରବାସୀ ଓଡ଼ିଆଙ୍କ ସମ୍ବାନ୍ଧ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଉଛଳ ଭବନ ନିର୍ମାଣ କରିବାକୁ ହେଲେ ୩୦ ହଜାର ଟଙ୍କା ଯଥେଷ୍ଟ ନଥିଲା । ୧୯୪୯ରେ ଦୁଇ ତିନି ଗୋଟି ଘର ଠିକ୍ କରାଯାଇଥିଲା । ଏବଂ ଏହାର ସମସ୍ତ କାଗଜ ପତ୍ର ଆର୍ଦ୍ଦ ପାଖରେ ଯାଅ ହୋଇଥିଲା । ସମସ୍ତ ଘର ଗୁଡ଼ିକର ଦାମ ୮୦ ହଜାରରୁ ଦେବ୍ତା ଲକ୍ଷ ମଧ୍ୟରେ । ତେଣୁ ଅବଶିଷ୍ଟ ଟଙ୍କା ପାଇଁ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ଓଡ଼ିଶା ସରକାରଙ୍କ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରିବାକୁ ପଢ଼ିଥିଲା । ସରକାର ପ୍ରବାସୀ ଓଡ଼ିଆଙ୍କ ଉଛଳ ଭବନଙ୍କୁ ସାହାଯ୍ୟ କରିବାକୁ ବୋଲି ମହତାବଙ୍କୁ କମିଟି ଉପରୁ ଏକ ସ୍ଥାରଙ୍କ ପତ୍ର ଦିଆଯାଇଥିଲା । (ନବୀନ; ୨୯ ମାର୍ଚ୍‌ ୧୯୪୯) ତହଁରେ ଜବାବ ରେ ମହତାବ ଏହାର ବିଚାର କରିବାକୁ ଉପର ଦେଇଥିଲେ । କଲିକତାରେ ଘର ମିଳିବା ଠାରୁ ଓଡ଼ିଶା ସରକାରଙ୍କ ସାହାଯ୍ୟ ପାଇବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସମସ୍ତ

ଓଡ଼ିଆ ବାହାରେ ଓଡ଼ିଆ ଜାଗୃତି

ପ୍ରକାର ଅମୁବିଧାର ସମ୍ବନ୍ଧୀନ ହୋଇ ଏ ଦିଗରେ ଶୀଘ୍ର କିଛି କରି ପାରି ନଥିଲେ । ତଥାପି କାର୍ଯ୍ୟଟି ଧୀର୍ଯ୍ୟବ୍ୟୂତ ନ ହୋଇ ସଫଳ କରିବାକୁ ୧୯୪୯ରେ ନୀଳମଣି ରାଉଡ଼ରାୟ, ରାମଚନ୍ଦ୍ର ପଟ୍ଟନାୟକ, ହୃଦାନନ୍ଦ ମଲ୍ଲିକ ଏବଂ ଅବଦୁଲ୍ ରପିକ ଖାଁ ପ୍ରଭୃତି କଲିକତା ଓଡ଼ିଆବାସୀଙ୍କୁ ନିବେଦନ କରିଥିଲେ ।

୧୯୪୮ ନଭେମ୍ବର ମାସରେ କଲିକତା ପ୍ରବାସୀ ଓଡ଼ିଆମାନଙ୍କ ଉଚ୍ଚପର୍ବ ଏକ ସାହିତ୍ୟ ପତ୍ରିକା ପ୍ରକାଶ କରିବା ପାଇଁ ପ୍ରବାସୀ ଉଚ୍ଚଲ ସମ୍ବନ୍ଧୀନରେ ପ୍ରସ୍ତାବିତ ହୋଇଥିଲା । ଓ ସେହି ଅନୁସାରେ “ଆସନ୍ତା କାଳି” ନାମକ ଏକ ପାଷିକ ପତ୍ରିକା ପ୍ରକାଶ ପାଇଁ ଅନୁମତି ଲୋଡ଼ି ମାର୍ଚ୍‌ ୧୯୪୯ ରେ ହୃଦାନନ୍ଦ ମଲ୍ଲିକ ଚିପ୍ ପ୍ରେସିଡେନ୍ସୀ ମାଜିଷ୍ଟ୍ରେଟ୍, କଲିକତାଙ୍କ କୋର୍ଟରେ ଦରଖାସ୍ତ କରିଥିଲେ । (ନବୀନ, ଜୁନ ୧୪, ୧୯୪୯) ସେ ବୃହତର କଲିକତା ଓଡ଼ିଆ ସମାଜର ସେବ୍ରେଟାରୀ ଏବଂ ପତ୍ରିକାର ପ୍ରକାଶକ ଓ ମୁଦ୍ରାକର ସତ୍ତିବାନନ୍ଦ ରାଉଡ଼ରା ଏହାର ସଂପାଦକ ହେବେ ବୋଲି ସେତେବେଳେ ଦରଖାସ୍ତ ଫାଇଲ କରାଯାଇଥିଲା । କିନ୍ତୁ ପଣ୍ଡିମ ବଜ୍ର ସରକାର ପତ୍ରିକା ପ୍ରକାଶ କରିବା ପୂର୍ବରୁ ଦୁଇ ହଜାର ଟଙ୍କା ଜାମିନ୍ ଦେବାପାଇଁ ଆଦେଶ ଦେଇଥିଲେ । ପତ୍ରିକା ପ୍ରକାଶ ହେବା ପୂର୍ବରୁ ସରକାର ଏପରି କଟକଣା ଜାରି କରିବାରେ ପ୍ରବାସୀ ଓଡ଼ିଆ ମହଲରେ ବିସ୍ତୃତ ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଥିଲା ।

୧୯୪୦ ମସିହା ପରେ କଲିକତାରେ ଓଡ଼ିଆ ସଂଗୀନ ଅଧ୍ୟକ୍ଷ ଦୃଢ଼ ରୂପ ନେଇଥିଲା । ଉଚ୍ଚଲ ବାହିନୀ ଧନେଶ୍ୱର ମହାନ୍ତିକ ଉଦ୍ୟମରେ ଓଡ଼ିଆ ସଂସ୍କରିତ ପ୍ରସାର କରାଇଥିଲା । ପ୍ରବାସୀ ଉଚ୍ଚଲ ସମ୍ବନ୍ଧୀନର ଡୃତୀୟ ଅଧ୍ୟବେଶନ ମେ ମାସ ୧୮/୧୯/୨୦, ୧୯୪୧ରେ ମହାସମାରୋହରେ କଲିକତାସ୍ବୀ ଗିରିଶ ପାର୍କରେ ଅନୁଷ୍ଠାତ ହୋଇଥିଲା । (୨୯ ମେ, ୧୯୪୧, ନବୀନ) ଏଥୁପାଇଁ ପ୍ରବାସୀ ଓଡ଼ିଆ ମାନେ ମଣ୍ଡପର ନାମ ରଖିଥିଲେ ଗୋପବନ୍ଧୁ ମଣ୍ଡପ । ଏହି ମଣ୍ଡପର ପ୍ରବେଶ ପଥରେ ଯଥାକ୍ରମେ ମଧୁସୂଦନ, କୁଞ୍ଜାକୁମାରୀ, ବାନ୍ଦବିହାରୀ, ବଲରାମ ତୋରଣ ମାନ କରାଯାଇଥିଲା । ସମୁଦ୍ରାୟ ପାର୍କଟିର ଶୋଭା ବର୍ଣ୍ଣନ ନିମତ୍ତେ ପାଞ୍ଚ ସହସ୍ରାଧ୍ୟକ ଟଙ୍କା ବ୍ୟୟ କରାଯାଇଥିଲା । ଏହି ତିନି ଦିନ ବ୍ୟାପୀ ଗିରିଶ ପାର୍କରେ ପ୍ରତିଦିନ ହଜାର ହଜାର ଲୋକ ରୁଣ୍ଡ ହେଉଥିଲେ । ପ୍ରଥମ ଦିନ ସକାଳେ ସମ୍ବନ୍ଧୀନ ମଣ୍ଡପରେ ବିଶ୍ୱାମିତ୍ର ପତ୍ରିକାର ସଂପାଦକ ମୁଲଚାନ ଅଗ୍ରଭୂତା ଜାତୀୟ ପତାକା ଉତ୍ତରାଳନ କରିଥିଲେ । ସାହିତ୍ୟ ସମ୍ବନ୍ଧୀନ ସମ୍ବନ୍ଧୀନ ମଧ୍ୟାବେଳେ ଆରମ୍ଭ ହୋଇ ରାତି ଦଶଟା ବେଳେ ଶେଷ ହେଲା । ପଣ୍ଡିତ ଗୋଦାବରାଣୀ ମିଶ୍ର ସଭାପତି ହୋଇଥିଲେ । ଉତ୍ତରାଳର ସଂପାଦକ ନିତ୍ୟାନନ୍ଦ ମହାପାତ୍ର ଏହାକୁ ଉଦ୍ୟାନ କରିଥିଲେ । ସାହିତ୍ୟ ସମ୍ବନ୍ଧୀନ ଶେଷ ହେବାପରେ ଜଳିଙ୍ଗ ବିଜୟ ନାଟକ ସେଠାର ବିଶିଷ୍ଟ ଅଭିନେତା ଅଭିନେତ୍ରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଦର୍ଶିତ ହୋଇଥିଲା ।

କଲିକତାରେ ଓଡ଼ିଆ ଜାଗୃତି

ଦୁଇୟ ଦିନ ସନ୍ଧ୍ୟା ଛ ଘଣ୍ଟା ସମୟରେ ସଂଗୀତ ସମ୍ମିଳନୀ ଆରମ୍ଭ ହେଲା । ସଂଗୀତ ସମ୍ମିଳନୀର ପୁରୋଧା ହୋଇଥିଲେ କବିଚନ୍ଦ୍ର କାଳିଚରଣ ପଟ୍ଟନାୟକ ଏବଂ ଏହାକୁ ଉଦ୍ୟାନେ କରିଥିଲେ କୃଷ୍ଣପ୍ରସାଦ ବସ୍ତୁ । ସଂଗୀତ ସମ୍ମିଳନୀ ଶେଷ ହେବା ପରେ ମଧ୍ୟରଙ୍ଗର ଛରନାଟ ଅଭିନୀତ ହୋଇଥିଲା । ଦୁଇୟ ଦିନ ସାଧାରଣ ସମ୍ମିଳନୀ ସଭାପତି ଜଗଜୀବନ ରାମକୁ ଦମ୍ ଦମ୍ ବିମାନ ଘାଟି ୦୩ ପାଛୋଟି ଆଣିବା ପାଇଁ ପ୍ରାୟ ୨୦୦ ସେଙ୍କାସେବକ କର୍ମୀ ଏବଂ ବିଶ୍ୱନାଥ ଦାସ, ହୃଦାନନ୍ଦ ମଲ୍ଲିକ ପ୍ରମୁଖ ଯାଇଥିଲେ । ସଭାପତିଙ୍କୁ ଓଡ଼ିଶାର ବାଦ୍ୟଯନ୍ତ ଡୋଲି, ମହୁରୀ, ତୁରୀ ସାହାଯ୍ୟରେ ସେଙ୍କାସେବକ ଓ କର୍ମୀମାନେ ଗୋପବନ୍ଧୁ ମଣପର ମଧୁସୂଦନ ତୋରଣ ଠାରେ ସମର୍ପନ ଜଣାଇଥିଲେ । ଦୁଷ୍କାର କାନ୍ତି ଘୋଷ ଏହି ସଭାକୁ ଉଦ୍ୟାନେ କରିଥିଲେ । ବିଜୟ ସିଂହ ନାହାର, ବିଶ୍ୱନାଥ ଦାସ, ଗୋଦାବରୀଶ ମିଶ୍ର ଓ ନିତ୍ୟାନନ୍ଦ ମହାପାତ୍ର ପ୍ରଭୃତି ନେତାମାନେ ଭାଷଣ ଦେଇଥିଲେ । କଲିକତାରେ ରହୁଥିବା ୪ ଲକ୍ଷ ଓଡ଼ିଆ ଶ୍ରମିକ ହୋଇଥିବାରୁ ଏମାନଙ୍କ ଦାବୀ ଏବଂ ଅସୁରିଧାକୁ ସରକାରଙ୍କ ନିକଟରେ ପେଶ କରିବା ପାଇଁ ଜଣେ ଯୋଗସ୍ତ୍ର ଅଫିସର ଏଠାରେ ରହିବା ପ୍ରସ୍ତାବ ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ପ୍ରସ୍ତାବ ପାଇଁ କରାଯାଇ ସଭାପତିଙ୍କ ସାରଗର୍ଭକ ଭାଷଣ ପରେ ସମ୍ମିଳନୀ ସାଙ୍ଗ କରାଯାଇଥିଲା ।

॥ ୭ ॥

ଏହି ଆଲୋଚନାରୁ କଲିକତାରେ ବାସ କରୁଥିବା ଓଡ଼ିଆ ମାନଙ୍କର ବିଶ୍ଵ ଶତକର ପ୍ରଥମାର୍କର କାର୍ଯ୍ୟମାଳା ଉପରେ କିଛି ଧାରଣା ଆସିପାରେ । କଲିକତାରେ ଓଡ଼ିଆ ସଂଗଠନ ପାଇଁ ବହୁ ଓଡ଼ିଆଙ୍କ ଅବଦାନ ଅବିସୁରଣୀୟ । ବିରିନ୍ଦ ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ ଓଡ଼ିଶା ଗଡ଼ଜାତର ରାଜମାନେ, ମଧୁସୂଦନ, ଗୋପବନ୍ଧୁ ଦାସ, ହରେକୃଷ୍ଣ ମହତାବ, ବିଶ୍ୱନାଥ ଦାସ କୁ ପରି ନେତାମାନେ କଲିକତାରେ ଓଡ଼ିଆ ସଂଗଠନକୁ ଦୃଢ଼ କରିବା ପାଇଁ ଉଦ୍ୟମ କରିଥିଲେ । ଓଡ଼ିଆ ଜାଗୃତିର ସାରଥ ରୂପେ ବହୁ ପତ୍ର ପତ୍ରିକା କଲିକତାରୁ ଏହି କାଳରେ ପ୍ରକାଶ ପାଇଥିଲା । ଓଡ଼ିଆ ପରିଚିତିର ପ୍ରତିଷ୍ଠା ପାଇଁ ଓଡ଼ିଆ ଜାଗୃତି ର ଉତ୍ତାରଣ ପାଇଁ କଲିକତା ଓଡ଼ିଆ ଶ୍ରମିକ / କୁଳି ମାନଙ୍କର ଉଦ୍ୟମ ସଦା ପ୍ରଶାସନୀୟ । ଏଣୁ କଲିକତାରେ ଓଡ଼ିଆ ଜାଗରଣ ଆଧୁନିକ ଓଡ଼ିଶା ଲଭିତାସର ଏକ ବିଶିଷ୍ଟ ଅଧ୍ୟାୟ ।

ଓଡ଼ିଶା ବାହାରେ ଓଡ଼ିଆ ଜାଗୃତି

ଉପାଦନ ପଞ୍ଜିକା

- ୧- ଆଶା, ଓଡ଼ିଆ ସମାଦପତ୍ର, ବ୍ରହ୍ମପୁର, ୧୯୭୩, ୧୯୭୯, ୧୯୮୪ ।
- ୨- ଉଲ୍ଲଙ୍ଘ ଦୀପିକା, ଓଡ଼ିଆ ସାପ୍ତାହିକ ସମାଦପତ୍ର, କଟକ, ୧୯୦୩, ୧୯୦୭, ୧୯୧୧, ୧୯୧୪, ୧୯୧୫, ୧୯୧୭, ୧୯୭୦,
- ୧୯୭୪, ୧୯୭୫, ୧୯୭୮, ୧୯୭୯ ।
- ୩- ଉଲ୍ଲଙ୍ଘ ଭାରତୀ କୁତ୍ତଳା କୁମାରୀ ଗ୍ରହମାଳା, ଦ୍ଵିତୀୟ ସଂସ୍କରଣ, ୧୯୭୯, କଟକ, ପୃ- ୪୩୭-୪୪୩ ।
- ୪- ଦାଶ, କୌଳାସ ଚନ୍ଦ୍ର, ୨୦୦୭, “ଓଡ଼ିଶାରେ ନବ ଯୁଗର ନାନ୍ଦିକାର : ପଣ୍ଡିତ ହରିହର ଦାସ”, ଖୋର, ୪୪ଶ ବର୍ଷ । ୪ମ ସଂଖ୍ୟା, ଅଗଷ୍ଟ, ପୃ. ୫୯୭-୬୦୭ ।
- ୫- ନବୀନ, ଓଡ଼ିଆ ସାପ୍ତାହିକ ସମାଦପତ୍ର, ବ୍ରହ୍ମପୁର, ୧୯୮୧, ୧୯୮୪, ୧୯୯୭, ୧୯୮୦, ୧୯୮୫, ୧୯୮୭, ୧୯୮୯, ୧୯୮୭, ୧୯୮୮, ୧୯୮୯ ।
- ୬- ନବ ଭାରତ, ସମ୍ପାଦକ - ନୀଳକଣ୍ଠ ଦାସ, କଟକ, ସାଲ ୧୩୪୧/୧୯୮୪ ।
- ୭- ମହାନ୍ତି ସୁରେନ୍ଦ୍ର ୧୯୭୭, ଶତାବ୍ଦୀର ସୂର୍ଯ୍ୟ, କଟକ ।
- ୮- ସେୟାହରିହର, ୧୩୭୭/୧୯୭୯, “ପ୍ରାଚୀନ କଲିକତା ପରିଚୟ” । ଭାରତ ବର୍ଷ (ବର୍ଷ ପତ୍ରିକା) ଅଶ୍ରୁହାୟଣ, ପୃ. ୪୩୩-୪୩୪ ।
- ୯ - ସମ୍ବଲପୁର ଛିତ୍ରେଷିଣୀ, ଓଡ଼ିଆ ସାପ୍ତାହିକ ସମାଦପତ୍ର, ବାମଣ୍ଡା, ୧୯୦୭, ୧୯୦୮, ୧୯୧୩, ୧୯୧୮, ୧୯୧୯, ୧୯୨୦, ୧୯୨୨, ୧୯୨୩ ।
- ୧୦- ମହାପାତ୍ର କୌଳାସ ଚନ୍ଦ୍ର, ୧୯୯୩, “ବିଶ୍ୱମର ବିଦ୍ୟାଭୂଷଣ ଏବଂ ଗୋବିନ୍ଦ ଚନ୍ଦ୍ର ମହାପାତ୍ର । (Translated into English by Bharati Shastri nee Mohapatra) ଭୁବନେଶ୍ୱର ।

ବ୍ରହ୍ମଦେଶରେ ଓଡ଼ିଆ

୧୯୧୪ ବେଳକୁ ରୋଜଗାର କରି ଘରକୁ ଦି ପଇସା ପଠେଇବା ଉଦେଶ୍ୟରେ ପୂରୀ, କଟକ, ଗଞ୍ଜାମ ଜିଲ୍ଲାର ଏବଂ ନୟାଗଢ଼, ରଣପୁର ପ୍ରଭୃତି କେତେକ ଓଡ଼ିଶା ଗଢ଼ଜାତର ଶ୍ରମିକ ଶ୍ରେଣୀର ଲୋକ ହଜାର ହଜାର ସଂଖ୍ୟାରେ ବର୍ମା ଯାଇଥୁଲେ । ସେତେବେଳର ଓଡ଼ିଶାର ଆର୍ଥିକ ସମସ୍ୟାକୁ ଦୃଷ୍ଟିକୁ ନେଲେ ରାଜ୍ୟ ଛାତି ରୋଜଗାର ପାଇଁ ବିଦେଶ ଯିବାରେ ଦୋଷ ନଥିଲା । କିନ୍ତୁ, ସେଠାରେ ସେମାନେ କ'ଣ କରୁଥୁଲେ, କିପରି ଜୀବନ ନିର୍ବାହ କରୁଥୁଲେ, କେତେ ପାରିଶ୍ରମିକ ପାଉଥୁଲେ ଏବଂ ସେମାନେ ସେହି ଅଞ୍ଚଳର ଜତର ଲୋକଙ୍କଠାରୁ ଏବଂ ଯାହାର ମଜ୍ଜରୀ ଉତ୍ୟାଦି କାମ କରୁଥୁଲେ ସେମାନଙ୍କ ଠାରୁ କିପରି ବ୍ୟବହାର ପାଉଥୁଲେ, ସେ ସଂପର୍କରେ ବିଧ ବିଧ ଗବେଷଣା ହେବା ଆବଶ୍ୟକ । ସେତେବେଳେ ଓଡ଼ିଆ ମାନେ ଏ ସଂପର୍କରେ ବହୁ ଆଲୋଚନା ସମାଦପତ୍ର ମାନଙ୍କରେ ସ୍ଥାନ ଦେଉଥୁଲେ । ତାହାରି ମାଧ୍ୟମରେ ବର୍ମା ପ୍ରବାସୀ ଓଡ଼ିଆ ଜୀବନ ର ଏକ ବିବରଣୀ ଏହି ଆଲୋଚନାରେ ସ୍ଥାନୀୟ ।

ପ୍ରାୟ ଦୁଇ ଲକ୍ଷ ଓଡ଼ିଆ ବର୍ମା ପ୍ରଦେଶରେ ଜୀବିକା ଅର୍ଜନ ପାଇଁ ନାନା କଷ୍ଟ ସହି ଜନ୍ମଭୂମି ଛାତି ଦୁଇ ପଇସା ରୋଜଗାର କରିବେ ବୋଲି ଅଧୁବାସୀ ହୋଇଥୁଲେ । ବି.ଓ.ସି କମ୍ପାନୀ, ଆଇ.ଇ.ଟି. କମ୍ପାନୀ, ବି.ବି.ଟି.ଏଲ କମ୍ପାନୀ ପ୍ରତ୍ୟେକ କଳକାରଖାନାରେ ଓଡ଼ିଆ କୁଳମାନେ ଅଧିକ ଭାବରେ କାମ କରୁଥୁଲେ । ଏତେ ଓଡ଼ିଆ ଏଠାରେ କାମ କରୁଥୁଲେ ମଧ୍ୟ ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଏକତା ନଥିଲା । ଗୋଟିଏ କାରଖାନାରେ ଓଡ଼ିଆମାନେ ଏକାଠି ହୋଇ ପାରୁନଥୁଲେ । ସେମାନେ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ଷମ ଓ ପରିଶ୍ରମୀ ଥିଲେ । ବ୍ରହ୍ମଦେଶର ଲୋକମାନେ ଏ କଥା ସେତେବେଳେ ବେଶ ଜାଣିଥୁଲେ । ବର୍ମା ଦେଶରେ ଚାଷ କରିବା, ଧାନ କାଟିବା ପ୍ରାୟ ଓଡ଼ିଆଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ବେଶି ପରିମାଣରେ ହେଉଥିଲା । ଏହାଛଡ଼ା କଳକାରଖାନାରେ ମଧ୍ୟ ଅଫଖ୍ୟ ଓଡ଼ିଆ କୁଳି କାମଠାରୁ ମିଶ୍ରୀ କାମ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କରୁଥୁଲେ । ବର୍ମାରେ ଓଡ଼ିଆ ମାନେ କୌଣସି ନା କୌଣସି ମିଶ୍ରୀ ଅଧିନରେ କାମ କରୁଥୁଲେ । ଏହି ମିଶ୍ରୀମାନେ ଶ୍ରମିକମାନଙ୍କୁ ନାନା ହଟ୍ ହଟାରେ ପକାଇଥୁଲେ । କାର୍ଯ୍ୟ ଯୋଗାଇ ଦେବା ପାଇଁ ହେଉ, ବାଟ ଖର୍ଚ୍ଚ କରିବା

ଓଡ଼ିଆ ବାହାରେ ଓଡ଼ିଆ ଜାଗୃତି

ପାଇଁ ଯେଉଁ କେତେ ଟଙ୍କା ମିସ୍ତ୍ରୀମାନେ କରଇ ଦେଉଥିଲେ, ତାହାର ଚକ୍ର କଳନ୍ତର ଏତେ ବଢ଼ି ଯାଉଥିଲା ଯେ ଅନେକ ଶ୍ରମିକ ମିସ୍ତ୍ରୀର ଅଧୀନତ ସେଥିପାଇଁ କେବେହେଲେ ଛାଡ଼ି ପାରୁ ନଥିଲେ । କେତେ ଘଣ୍ଠା କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାକୁ ହେବ ସେଥିରେ ନିଯମ ନଥିଲା । ଠିକାଦାର ମାନେ ମାଟିଖୋଲା କାର୍ଯ୍ୟରେ, ପଥର ବୁଝା ଇତ୍ୟାଦି ସବୁ କାର୍ଯ୍ୟରେ ୦କୁଥିଲେ । ଯେଉଁ ଗାଡ଼ିରେ ୪୦ ପୁଟ ଲୋଡ଼ା ହେଉଥିଲା, ତାହା ୨୭୫ ପୁଟ ବୋଲି ମାପି ଦିଆ ହେଉଥିଲା । ଯେଉଁ ୩୦ଙ୍କାରେ ୮୦ ପୁଟ ପଥର ଲଦା ହେଉଥିଲା, ତାହା ୫୦ ପୁଟ ବୋଲି ଲେଖା ଯାଉଥିଲା । ମିସ୍ତ୍ରୀମାନେ ଠିକାଦାର କର ଏ ପ୍ରକାର ୦କାମି ଜାଣିଥିଲେ । ମିସ୍ତ୍ରୀମାନେ ମଧ୍ୟ ଏ ୦କାମିରେ ଭାଗ ନିଅନ୍ତି । ଯେଉଁ କଞ୍ଚାକଟର ମାନେ ପଥର ଉବାକୁ ୪୦ ଟଙ୍କାରେ ବିକୁଥିଲେ ସେଥିପାଇଁ ଶ୍ରମିକ ଛଥ ଟଙ୍କା ମାତ୍ର ପାରୁଥିଲା । ଏଥରୁ ମିସ୍ତ୍ରୀ କମିଶନ ବାଦ ଦେବାକୁ ହେଉଥିଲା । କୁଳିମାନଙ୍କ ଖାରବା ପିଇବା ସକାଶେ ଠିକାଦାର ମାନଙ୍କ ଦୋକାନ ଥିଲା । ମାତ୍ର ଦୋକାନରେ ସବୁ ଜିନିଷ ଚଢା ଦରରେ ବିକା ହେଉଥିଲା । ଅନ୍ୟ ଦୋକାନ ମାନଙ୍କରୁ ଶ୍ରମିକ ମାନେ ପଇସା ଆରବରୁ କିଣି ପାରୁନଥିଲେ । ଠିକାଦାରମାନେ ଟଙ୍କା ପଇସା ଦେବାରେ ଏତେ ବିଳମ୍ବ କରୁଥିଲେ ଯେ କୁଳିମାନେ ବାଧ ହୋଇ ସେମାନଙ୍କ ଦୋକାନରୁ ଦେବ ଦାମରେ ଲାଗୁଆ ଖାରୁଥିଲେ । ହିସାବ ଶୁଣାଇ ଦେବା ପରେ ବର୍ଷ ବର୍ଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପାଇସା ମିଳିବାକୁ ନଥିଲା । ଜଣେ ମିସ୍ତ୍ରୀ ଇଲାକାରେ ୨୦୦ ଟଙ୍କାର କାମ କଲେ ଶହେ ଟଙ୍କାର ଖାରବା ସାମଗ୍ରୀ ଯାଇ ଅବଶିଷ୍ଟ ଠିକାଦାରଙ୍କ ୩ରେ ରହିଲା । ଏ ମଧ୍ୟରେ ଯଦି କୁଳି ମିସ୍ତ୍ରୀ ଓ ଠିକାଦାରଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ମତରେଦ ଘଟିଲା, ତାହାହେଲେ ସବୁତକ ବୁଡ଼ି ଯିବାର ସମ୍ଭାବନା ଥିଲା ।

କୌଣସି କୁଳି କାର୍ଯ୍ୟ କଲାବେଳେ ଦୁର୍ଗତଣା ଇତ୍ୟାଦି ହେଲେ କିମ୍ବା ସେ ମରିଗଲେ ତାହାର ଛାତ୍ର କୁଟୁମ୍ବ କ୍ଷତି ପୂରଣ ପାଇବାର ବିଧନା ବର୍ମାରେ ନଥିଲା । ୧୯୬୪ ମସିହାରେ ତାଉ ଜାର୍ଜ ସମ୍ପଦରୁ ଏହି କ୍ଷତିପୂରଣ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଏକ ଆଗ୍ରହଜନକ ସମ୍ବଦ ମିଳିଥିଲା । ଖାରବାଦୁର ଇତ୍ତାହିମଙ୍କ ପଥର କୁଆରାରେ ଗଞ୍ଜାମ ଜିଲ୍ଲା ବିରୁଳି ତାଲୁକ ଗୋବା ଗ୍ରାମର କୈବଲ୍ୟ ନାୟକ ଡାଇନାମିଟ୍ ବିଘ୍ନେରଣରେ ଆୟାତ ପାଇ ମରିଗଲା । ତା' ଘରର ଲୋକମାନେ ବହୁଦିନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏ ଘଟଣା ଜାଣି ପାରିଲେ ନାହିଁ । ଠିକାଦାର ସେ ବାର୍ଷା କୈବଲ୍ୟ ନାୟକ ଘରକୁ ପଠାଇଲେ ନାହିଁ । ଇଅମାସ ମଧ୍ୟରେ କ୍ଷତି ପୂରଣ ପାଇଁ ଦାବୀ ହେଲେ ଠିକାଦାର ହାତରୁ ପଇସା ଗଣିବାକୁ ପଡ଼ିବ ବୋଲି ଏ ମୃତ୍ୟୁ ସମ୍ବଦ ଲୋକ ଘରକୁ ପଠାଇଲା ନାହିଁ । ଏପରି ଅନେକ ଅତ୍ୟାଚାର ଓଡ଼ିଆ ଶ୍ରମିକଙ୍କ ଉପରେ ପ୍ରତିଦିନ ବର୍ମା ପ୍ରାତରେ ହେଉଥିଲା । ଓଡ଼ିଆ ଶ୍ରମିକର ସେଠାରେ କେହି ନିୟନ୍ତ୍ରଣକାରୀ ନଥିବାରୁ ଏପରି

ତୁହୁଦେଶରେ ଓଡ଼ିଆ

ହୋଇପାରୁଥିଲା । ତେଣୁ ୧ ୯୩୫ରେ ଓଡ଼ିଶାର ଜାତୀୟ ବାଦୀ କର୍ମୀମାନେ ଏପରି ଅବସ୍ଥାର ଦୂରୀକରଣ ପାଇଁ ଚିନ୍ତା କରି ସମ୍ବାଦ ପତ୍ରରେ ପ୍ରକାଶ କରିଥିଲେ - “ଓଡ଼ିଆ ସରକାର ଗଠିତ ହେଲେ ଓଡ଼ିଆ ଶ୍ରମିକଙ୍କ ପାଇଁ ଜଣେ ଅପିସର ଓ ଗୋଟିଏ ଅପିସ ବର୍ମାରେ ଖୋଲିବା ଆବଶ୍ୟକ । କେବଳ ସରକାରଙ୍କ ମୁହଁକୁ ପ୍ରତିକାର ପାଇଁ ଚାହେଁ ବସିଲେ ହେବ ନାହିଁ । ଉପଯୁକ୍ତ ଶିକ୍ଷିତ ଲୋକ କେତେଜଣ ଯାଇ ବର୍ମାରେ ଓଡ଼ିଆ ଶ୍ରମିକ ମାନଙ୍କୁ ସଂଘବନ୍ଧ ଓ ସଂଗଠିତ କରିବାକୁ ହେବ” ।

ଏକବା ବର୍ମାର ଅନେକ ଅଞ୍ଚଳ ବଣ୍ୟଜକ୍ତୁ ପୂର୍ବ ନିବିଡ଼ ଅରଣ୍ୟ ଥିଲା । ଜ୍ଞଗର ଭୂମିକୁ ମନୁଷ୍ୟ ବାସୋପଯୋଗୀ କରିବାକୁ ଅଧିକାଂଶ କୁଲିଙ୍କର ଆବଶ୍ୟକତା ଥିଲା । ଓଡ଼ିଆ ଶ୍ରମିକମାନେ ବର୍ଷ କେତେଟାରେ ଅନୁର୍ବର ପାର୍ବତ୍ୟ ପ୍ରଦେଶରେ କଳକାରଖାନା, ରେଳରାଷ୍ଟ୍ରା, ହୋଟେଲ, କଂପାନୀୟ, ବଜାର ସାଇସଜାରେ ବର୍ମାକୁ ସୁଶୋଭିତ କରିଦେଲେ । ହେଲେ ମଧ୍ୟ ଓଡ଼ିଆମାନେ ସେଠାରେ ଚାକିରା ପାଇଲେ ନାହିଁ । କଳକାରଖାନାର ବସ୍ତା ବୁଝା କୁଳି ରୂପେ, ରେଳରାଷ୍ଟ୍ରାର ପଥର ପକା ମକୁରିଆ ରୂପେ, କଂପାନୀୟ ମାଲବୁହା ମୁଲିଆ ରୂପେ ଓଡ଼ିଆମାନେ ଅଶାକ ଜୀବନ୍ୟାପନ କରୁଥିଲେ । ବର୍ମାର ବଡ଼ ବଡ଼ ଚାକିରିଆ ଥିଲେ ବର୍ମାରେ ବସବାସ କରୁଥିବା ମୁସଲମାନ ମାନେ ଓ ଚାନ ଲୋକମାନେ । ଓଡ଼ିଶାର ଧୋଇଆ ଓ ନିଅଣ୍ଟିଆ ମୁଲକରୁ ହଜାର ହଜାର ଲୋକ ଗହଣା ଗଣ୍ଠି ବିକି ଆଶା ଧରି ବର୍ମାରେ ରହୁଥିଲେ ଏବଂ କେବଳ ଲାଙ୍ଘନା ଓ ଅପମାନ ବରଣ କରୁଥିଲେ ।

ବର୍ମାରେ ଓଡ଼ିଆମାନେ ଜୀବିକା ପାଇଁ ଯାଉଥିଲେ ସତ ; ସେମାନେ ନାନା କୁର୍କର୍ମରେ ପଶି ଜାତି ପାଇଁ ଓ ଦେଶ ପାଇଁ ବହୁ ଦୂର୍ମାନ ଅଞ୍ଜିଥିଲେ । ୧ ୯୨୭ ମସିହା ବେଳକୁ ଓଡ଼ିଆ ଶ୍ରମିକର ବର୍ମାରେ ବହୁ ଦୂର୍ମାନ ଦେଖା ଦେଇଥିଲା ବୋଲି ସମସାମ୍ୟିକ ସମାଦପତ୍ର ଆଶା ଓ ନବୀନରୁ ଜଣାଯାଏ । ରେଙ୍ଗୁନ୍ ଓଡ଼ିଆ ସମିତିର ସଂପାଦକ ରାଧାକୃଷ୍ଣ ପ୍ରଧାନ ୧ ୯୨୭ ଫେବୃଆରୀ ୪ ଆଶାରେ ଲେଖିଥିଲେ : ରେଙ୍ଗୁନ୍ ସହର ୨୧ ନମ୍ର ଗଳିରେ ବେଳକୁ ବେଳ ଓଡ଼ିଆ ହଟେଲ ବାଲା ଓ ବେଶ୍ୟା ମାନଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା ବଢ଼ିବାକୁ ଲାଗିଲା । ଓଡ଼ିଶାର ପ୍ରାୟ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଜାହାଜରେ ଚାରି ପାଞ୍ଚ ଜଣରୁ କମ୍ ବେଶ୍ୟା ଆସୁଥିଲେ । ଏମାନେ ବିଧବା ବ୍ରାହ୍ମଣୀ । ଯେଉଁ ଦୁଷ୍ଟ ପିଚାଶମାନେ ଏମାନଙ୍କୁ ନାନା ପ୍ରଲୋଭନ ଦେଖାଇ ଭଣ୍ଣାଇ ଆଶୁଷ୍ଟି, ଧନ ଲୋଭରେ ଏଠାରେ ହୋଟେଲ ବାଲାଙ୍କୁ ବିକ୍ରି କରି ଦେଉଛନ୍ତି । ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ସ୍ତ୍ରୀର ମୂଲ୍ୟ ୧୦୦ ଟଙ୍କାରୁ କମ୍ ନୁହେଁ । ହୋଟେଲ ବାଲା ମାନେ ଏମାନଙ୍କୁ ନାନା କୁର୍କର୍ମ ଶିଖାର ଲୋକଙ୍କୁ ପାଦରେ ପକାଇବାକୁ ପ୍ରଶନ୍ତ ଦିଅନ୍ତି ଏବଂ ଏମାନଙ୍କ ବ୍ୟଭିଚାର ଅଞ୍ଜିତ ସଂପରି ନିଜେ ଅଞ୍ଜନ କରନ୍ତି । ଏମାନଙ୍କ ଉଦ୍‌ଦେଶ୍ୟ ଏହି ଯେ ହୋଟେଲରେ ବେଶ୍ୟା ରହିଲେ ଲୋକେ

ଓଡ଼ିଆ ବାହାରେ ଓଡ଼ିଆ ଜାଗୃତି

ଜାଣି ହୋଇ ଏଠାକୁ ଆସିବେ ଏବଂ ଧନ ଆଦାୟର ବାଟ ପିଟିବ । ଏହି ବେଶ୍ୟାମାନେ ଚାରି ପାଞ୍ଚ ବର୍ଷରେ ଯାହା ଅର୍ଜନ କରନ୍ତି ସେ ସବୁ ପ୍ରାୟ ହୋଟେଲ ବାଲାକୁ ଦେଇ କ୍ରୀଡ଼ଦାସରୁ ମୁକ୍ତ ହୁଅଛି ଏବଂ ପରେ ବାହାରେ ନାନା କଦର୍ଯ୍ୟ ଜୀବନ୍ୟାପନ କରି ଓଡ଼ିଆ ଜାତିର କଳଙ୍କ କୃପ ଖନନ କରନ୍ତି । ଏମାନେ ରୋଗଗ୍ରୁଷ ହୁଅଛି ଏବଂ ଏମାନଙ୍କର କୁଣ୍ଡିତ ପ୍ରେମିକମାନେ ମଧ୍ୟ ସେହି ନିଆଁରେ ପୋଡ଼ି ମରନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ଏ ସମସ୍ତ ଓଡ଼ିଆ ଗଲା କେତେ ମାସ ତଳେ (୧୯୪୪ ଶେଷ ଭାଗରେ) ରେଙ୍ଗୁନ ସେବା ସମିତି ଏହା ବିରୁଦ୍ଧରେ ସରକାରଙ୍କୁ ତେପୁଟେସନ୍ ଦେଇଥିଲେ । ସେତେବେଳେ ଏମାନଙ୍କ ପକ୍ଷରୁ ଅନେକ ଲୋକ ଛିଡ଼ା ହେବାରୁ ସମିତି କୃତକାର୍ଯ୍ୟ ହୋଇପାରିଲା ନାହିଁ । ରେଙ୍ଗୁନରେ ଏହି ବେଶ୍ୟା ଅତ୍ୟାଚାର ଦିନକୁ ଦିନ ଉପରିକର ଭାବରେ ବଢ଼ିବାକୁ ଲାଗିଲା । ଓଡ଼ିଆମାନେ କ୍ରହୁଦେଶରେ ବିଭିନ୍ନ କାରଣରୁ ଦୁର୍ମାନର ସମ୍ବୂଧନ ହୋଇଥିଲେ । ସେ ଗୁଡ଼ିକ ଥିଲା । ତ୍ରିନାଥ ମୋଳା, ଗୁମାଞ୍ଚାଙ୍କ ଅତ୍ୟାଚାର ଓ ବେଶ୍ୟା ଫଳ । ତ୍ରିନାଥ ମୋଳା ଓଡ଼ିଆଙ୍କ ଜାତୀୟ ଜୀବନ ବିକାଶ ପଥରେ ଏକ ମହାପାପ ବୋଲିବାକୁ ହେବ । କ୍ରହୁଦେଶର ମଉଳବିନ୍ଦୀରେ ସେଠା ପ୍ରବାସୀ ମହାଦେବ ପାଇ ୧୯୭୭ ଫେବୃଆରୀ ୧ ତାରିଖରେ ଆଶାରେ ସେ ଅଞ୍ଚଳ ଓଡ଼ିଆ ମାନଙ୍କର ଅବସ୍ଥା ବିଷୟରେ ଏକ ଦୀର୍ଘ ପତ୍ର ପ୍ରକାଶ କରିଥିଲେ । ସେଥିରେ ସେ ଲେଖିଥିଲେ – “ପୁଜା ପୂର୍ବରୁ ତ୍ରିନାଥ ମୋଳାର ଉତ୍ସମାନେ ଦୁଦୁରା ମାତ୍ର ଓ ଗଞ୍ଜଇ ଏକାଠି ଚକଟି ଏପରି ଭାବରେ ଖାଆନ୍ତି ଯେ ପୁଜା ବେଳକୁ ସେମାନଙ୍କର ଜ୍ଞାନ ନଥାଏ । ଏହା ଦେଖି ଓଡ଼ିଆ ଜାତି ପ୍ରତି ଅନ୍ୟ ଜାତିଙ୍କର ଖରାପ ଭାବ ବଢ଼ୁଛି । ଗୁମାଞ୍ଚାଙ୍କ ଅତ୍ୟାଚାର ଆଉ ଏକ ବିପଦ । ଗୁମାଞ୍ଚାମାନେ ଦେଶରୁ ଲୋକଙ୍କୁ ଭଲ ଆଶା ଦେଇ ସେଠି ବଣ ଜଙ୍ଗଳ ଅଞ୍ଚଳରେ ବିକି ଦେଉଛନ୍ତି । ଫଳରେ ହତଭାଗ୍ୟମାନେ ତିନି ଚାରି ବର୍ଷ ଲେଖାଏଁ ସାଉକାର ଦାଉରେ ପଡ଼ି ଖଲାସ ହେଲାବେଳକୁ ନିଃସ୍ଵ ଭାବରେ କେବଳ ପ୍ରାଣ ଧରି ଦେଶକୁ ଆସନ୍ତି । ଏହି ଦୁଇ ବିପଦଠାରୁ ବେଶ୍ୟା ଫଳ ଆହୁରି ଉପରିକର ହେଇଛି । ଏହି ଜୟନ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟରେ ଏ ଦେଶର କ୍ରାହୁଶମାନେ ସେଠି ଅଗ୍ରଣୀ ହୋଇଛନ୍ତି । ଅନେକ କ୍ରାହୁଶ ସହରର ନାନା ସ୍ଥାନରେ ହୋଟେଲ କରି ଦୁଇ ଚାରିଜଣ ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କୁ ରଖିଛନ୍ତି । ଏହିପରି ଭାବରେ ହୀନ ଓ ପାପାଚରଣ ଦ୍ୱାରା ଓଡ଼ିଆ ଜାତିର ଦୁର୍ମାନ ଯେପରି ବଢ଼ୁଛି, ଲୋକେ ସେହିପରି ରୋଗଗ୍ରସ୍ତ ହୋଇ ମରୁଛନ୍ତି । ଏହିପରି କେତେବୁଡ଼ିଏ ଦୁର୍ବଳତା ଓ ଦୁର୍ମାନ ଯୋଗୁଁ ଶିକ୍ଷିତ ଓଡ଼ିଆ ମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଦୁର୍ବଳତା ସ୍ଥାନ ପାଇଛି । ସାଧାରଣତଃ ଓଡ଼ିଆଙ୍କ ଅନ୍ୟ ଲୋକମାନେ ଘୁଣା ଚକ୍ଷୁରେ ଦେଖୁଛନ୍ତି । ତେଣୁ ଶିକ୍ଷିତ ଜୀବାଜୀ ପତ୍ରାମାନେ ନିଜକୁ ଓଡ଼ିଆ ବୋଲି ବାହାରେ କହିବାକୁ ଲଜ୍ଜାବୋଧ କରି ବଞ୍ଚାଳୀ ବା ହିନ୍ଦୁପ୍ରାଣୀ ବୋଲି ପରିଚୟ ଦିଅନ୍ତି । ଜାତିର ଯେ ଏହା କେତେବୁର ହୀନାବସ୍ଥା ଭାବି ହେଉନାହିଁ ।

ବ୍ରହ୍ମଦେଶରେ ଓଡ଼ିଆ

୧୯୩୪ ମସିହାରେ ବର୍ମା ପ୍ରବାସୀ ଓଡ଼ିଆଙ୍କର ଏକ ଚିତ୍ର ସାପ୍ତାହିକ ନବୀନ (ଫେବ୍ରାରୀ ସଂଖ୍ୟା) ରେ ପ୍ରକାଶିତ । ସେହି ବିବରଣୀରେ ପ୍ରକାଶ କରାଯାଇଛି - ଭାରତ ବର୍ଷର ପ୍ରାୟ ସମସ୍ତ ପ୍ରଦେଶରେ କୋଟିରୁ ଅଧିକ ଲୋକେ ବର୍ମାରେ ରୋଜଗାର କରନ୍ତି । ଏମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଓଡ଼ିଆ ସଂଖ୍ୟା ଅନ୍ୟନ୍ୟ ୮୦,୦୦୦ । ଏମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ୭୦୦୦ ଜଣ ସ୍ତ୍ରୀ, କେବଳ ୨୦ ବା ୩୦ ଜଣ କୁଳବତୀ । ଆଉ ସମସ୍ତେ ଅତ୍ୟାଚାରିଣୀ ଦେଶ୍ୟ । ବର୍ମାର ପୂର ପଲ୍ଲୀରେ ଏହି ଅତ୍ୟାଚାରିଣୀମାନେ ବ୍ୟାୟି ରହିଅଛନ୍ତି । ଫଳରେ ମାତ୍ର ଜାତି ନାମରେ ଘୋର କଳଙ୍କ ଉଦ୍ଘୋଷିତ ହେଉଛି ଏବଂ ଜାତି ପକ୍ଷେ ଏହା ଅତ୍ୟନ୍ତ ଦୁଷ୍ଟଣୀୟ । ଅଳ୍ପପୁଅଙ୍କ ପକ୍ଷେ ଏହା ବଡ଼ ସୁବିଧା ବାଣିଜ୍ୟ । ସେମାନେ ଦେଶକୁ ଯାଇ ମାଳି ନୋଳି ଦେଖାଇ କୁଳକାମିନୀ ମାନଙ୍କୁ ନେଇ ଆସି ଖୁବି ଦି ପଇସା କମାନ୍ତି । ବାପ୍ତବିକ ଆମ ଦେଶର ସ୍ତ୍ରୀମାନେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଅଶିକ୍ଷିତ ଓ ସରଳା । ୧୦କଙ୍କର କଥାରେ ଭୁଲି ବାହାରି ଆସନ୍ତି । ନାନାଦି ଉଦ୍ଦଶ ରୋଗ ଗ୍ରୁଣ୍ଡ ହୋଇ ନାନା ଦୃଶ୍ୟାନ୍ତୁଭବ କରନ୍ତି । ଏହି ଅତ୍ୟାଚାରିଣୀମାନେ ପ୍ରାୟତଃ ଚାରି ଜାତିରେ ବିଭିନ୍ନ । କେତେକ ବେଶ୍ୟା ଜାତି ସମ୍ବନ୍ଧ ଅର୍ଥାତ୍ ଜନ୍ମାତ ବ୍ୟକସାୟ ବ୍ୟରିଚାର ଏବଂ କେତେକ ସ୍ତ୍ରୀଲୋକ ପ୍ରଶାସିତ ହୋଇ ବ୍ୟରିଚାରିଣୀ । କେତେକ ଅତ୍ୟାଚାରୀଙ୍କ କର୍ତ୍ତ୍ଵକୁ ଏବଂ ଚତୁର୍ଥ ଜାତିଟା ସ୍ଥାମୀ, ଶାଶ୍ଵତ, ନଶନଙ୍କ ଅସହ୍ୟ ବ୍ୟବହାର ଯୋଗୁ ଦେଶ୍ୟାକୃତ । ଏମାନେ ଅତ୍ୟାଚାରୀଙ୍କ ମନ ପ୍ରଲୋଭନରେ ପଡ଼ି ବର୍ମାଙ୍କୁ ଆସି କୁଣ୍ଡିତ ପଣ୍ୟ ଦ୍ୱାରା ଜୀବିକା ନିର୍ବାହ କରନ୍ତି ଓ ନାନାଦି ମନ ଆଚରଣ ଶିକ୍ଷା କରି ମନଙ୍କମା କରନ୍ତି । ମନ୍ୟ ପିଇବା, ନରହତ୍ୟା କରିବା ଏହି ସବୁ ଦ୍ୱାରା ଅନ୍ୟର ବିଶେଷତଃ ଯୁଦ୍ଧକ ସମାଜର ସର୍ବନାଶ କରନ୍ତି । ଆଉ ଗୋଟିଏ ଭୟକର ପ୍ରଥା ଏଠିକାର ଦେଶ୍ୟାମାନେ ଉଭାବନ କରିଅଛନ୍ତି । ଏମାନେ ଧନ ସଂଗ୍ରହ କରି ଦେଶକୁ ଯାଇ କୁଳବତୀ ସ୍ତ୍ରୀଗୁଡ଼ିକୁ ବହୁପ୍ରକାର ପ୍ରଲୋଭନ ଦେଶାର ବର୍ମାଙ୍କୁ ନେଇ ଆସନ୍ତି ଏବଂ ସେମାନଙ୍କ ସ୍ଵମନ୍ତରେ ଦୀକ୍ଷିତ କରାଇ ଖୁବି ଧନ ଅଞ୍ଜନ କରନ୍ତି ଏବଂ ବୃଦ୍ଧାବସ୍ଥାର କେବଳ ସମ୍ବଲ ହୁଅଛି । ଏହିପରି ଅତ୍ୟାଚାରିଣୀଙ୍କ ସଂଖ୍ୟାଟା ବର୍ଷା କାଳୀନ ନଦୀପରି ପ୍ରବଳ ବେଗରେ ଦିନ୍ଦୁ ଦିନ ବଢ଼ିଯାଇଛି । ବେଳେବେଳେ ସ୍ତ୍ରୀ ଦିକ୍ରୀଯ କରିବାଟା ମଧ୍ୟ ଦେଖାଯାଏ । ସଦ୍ୟାଗତ ବା ନବାଗତ ସ୍ତ୍ରୀ ଗୁଡ଼ିକୁ ୪୦ ବା ୭୦ ଟଙ୍କାରେ ଏମାନେ ଦୁଷ୍ଟ ବଦମାସକୁ ଦିକ୍ରୀ କରିଥାନ୍ତି ।”

ବର୍ମାରେ ଓଡ଼ିଆମାନଙ୍କର ଏହିପରି କଦର୍ଯ୍ୟମାୟ ବ୍ୟରିଚାର ବ୍ୟକସାୟକୁ ଓଡ଼ିଶାରୁ ଏବଂ ବର୍ମା ପ୍ରବାସୀ ଓଡ଼ିଆମାନଙ୍କ ୧୦ରୁ ନିମ୍ନ କରାଯାଇଥିଲା । ଓଡ଼ିଶାର ଗୋରବ, ଖ୍ୟାତିରାଶି ଓ ଜାତୀୟତା ଉପରେ ଏ ସବୁ ଏକଦା କୋଠର କୁଠାରଗାତ କରିଥିବାର ମନ୍ତବ୍ୟ ସମସାମ୍ୟକ ସମ୍ବାଦପତ୍ର ମାନଙ୍କରେ ପ୍ରକାଶ ପାଇଥିଲା । ରେଜ୍ଲୁନ୍଱ର ଓଡ଼ିଆ ପତ୍ରିକା

ଓଡ଼ିଶା ବାହାରେ ଓଡ଼ିଆ ଜାଗୃତି

ସଂପାଦକ ବିଶ୍ୱନାଥ ମହାପାତ୍ର ୧ ୯୩୮ ରେ ଏସବୁର ପ୍ରବଳ ପ୍ରତିବାଦ କରିଥିଲେ । ମହାପାତ୍ର ତାଙ୍କର ଏକ ପତ୍ର ନବୀନ ଜୁଲାଇ୪, ୧ ୯୩୮ ରେ ପ୍ରକାଶ କରି ଲେଖିଥିଲେ: ଏ ସବୁକୁ ଦେଖାଇ ଆମେ ତତ୍ତ୍ଵ ଓଡ଼ିଆ ପତ୍ରିକାରେ ବାରଂବାର ପ୍ରକାଶ କରିଛୁଁ , ପ୍ରତିବାଦ କରିଛୁଁ । ତହୁରା ଲୋକଙ୍କର ଅପ୍ରୀତିଭାଜନ ମଧ୍ୟ ହୋଇଛୁ ଓ ନିଜର କର୍ମ ପହାରେ ବାରମ୍ବାର ବାଧା ମଧ୍ୟ ସୁଧାର କରିଛୁ । ନିଜ ଭିତରର ନିଜର ଏପରି ଅନାଚାରର ଅବ୍ୟବହାର ଦେଖି ଜତର ଜାତୀୟ ଲୋକ ଆମକୁ ସେପରି ସମ୍ବାନ୍ଧ ଦେଖାଉଥିବେ ତାହା ପାଠକଙ୍କର ସହଜରେ ଅନୁମେୟ । ଏଣୁ ସେଠୀର ପ୍ରାୟ ୮୦ ହଜାର ଓଡ଼ିଆ ଶ୍ରମଜୀବୀ ସବୁବେଳେ ଚାରିଆତ୍ମ ଅପଦସ୍ତ ହେଉଛନ୍ତି । ଏହା ମୋର ସୁଦୀର୍ଘ ଦଶ ବର୍ଷର ଅନୁଭୂତି । ଓଡ଼ିଶାରୁ ନେବୁ ସ୍ଥାନୀୟ ଲୋକେ ସେଠୀକୁ ମୁହଁ ମୁହଁ ଯାଇ ଲୋକଙ୍କୁ ଆଶା ଆଶ୍ଵାସନା, ସମାଜ ଉନ୍ନତି ପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକୀୟ ଉପଦେଶ ଦେଇ ଆସୁଥିଲେ, ଆଜି ଆମର ଏ ଦଶା ହୁଅନ୍ତା ବୋଲି ମୋର ବିଶ୍ୱାସ ଆଦୌ ନାହିଁ । ଏ ପ୍ରସ୍ତାବକୁ ମୁଁ ଏକାଧିକବାର ପ୍ରକାଶ କରିଛି । ବର୍ତ୍ତମାନ ସୁଦ୍ଧା ସମୟ ଯାଇନାହିଁ । ମନେରଖିବା ଦରକାର ଯେ ସୁଦୂରସୁ ବହୁ ପ୍ରବାସୀ ୮୦ ହଜାର ଉତ୍ତଳୀୟଙ୍କ ପାଇଁ ଉତ୍ତଳରୁ କିଛି କରାନ୍ତିବ ୮୦ ହଜାର ଓଡ଼ିଆ ଲୋକଙ୍କ ସଂଗେ ଓଡ଼ିଶାର ମାନ ମର୍ଯ୍ୟାଦା ଉପରେ ଘୋର କଙ୍କକ ଲାଗିବ । ପରିଶେଷର ତହୁରା ଜାତିର ଅସାଧାରଣ କ୍ଷତି ଘଟିବ ।

ବ୍ରହ୍ମଦେଶରେ ଓଡ଼ିଆମାନେ ନାନା କୁକର୍ମରେ ପଶି ନିଜ ପାଇଁ ନିଜ ଜାତି ପାଇଁ ବହୁ ଦୂର୍ମାନ ଅର୍ଦ୍ଧହତି, ସେମାନଙ୍କୁ ସତ୍ୟତା ଦେଖାଇବାକୁ ୧ ୯୨୭ରେ ଓଡ଼ିଆ ସଂସ୍କାର ସମିତି ରେଙ୍ଗୁନରେ ସ୍ଥାପିତ ହୋଇଥିଲା । ଏହି ସମିତିର ଏକ ବୈଠକ ୧ ୯୨୭ ଜାନୁଆରୀ ମାସରେ ବସିଥିଲା ଏବଂ ଏଥରେ ୨୫୦ ଜଣ ଲୋକ ଉପସ୍ଥିତ ଥିଲେ । (ଆଶା, ୧ ୯୨୭, ଫେବୃଆରୀ ୧୫) ଏହି ସମିତି ବ୍ରହ୍ମଦେଶରେ ଓଡ଼ିଆ ଜାତିର ଗୋରବ ଚେକ ଲାଗି ପ୍ରାଣପଣେ ଚେଷ୍ଟା କରିଥିଲେ । ରେଙ୍ଗୁନରେ ମଧ୍ୟ ୧ ୯୨୭ରେ ଓଡ଼ିଆ ସମିତି ନାମରେ ଆଉ ଏକ କେନ୍ଦ୍ର ସଂଗୀନ କର୍ମ୍ୟ କରୁଥିଲା । ତେବେ ଓଡ଼ିଆମାନଙ୍କର କେନ୍ଦ୍ର ସଂଗୀନ ଆବଶ୍ୟକତା ରେଙ୍ଗୁନରେ ସମସ୍ତେ ଉପଲବ୍ଧ କରୁଥିଲେ ଏବଂ ଓଡ଼ିଆମାନଙ୍କୁ ସଂଗବନ୍ଧ ନକଲେ ଓଡ଼ିଆମାନଙ୍କର ଭବିଷ୍ୟତ ଅନ୍ତକାରମାୟ ହୋଇଯିବ ବୋଲି ମଧ୍ୟ ଚିନ୍ତା କରାଯାଉଥିଲା । ବର୍ମାରେ ପ୍ରବାସୀ ଓଡ଼ିଆମାନଙ୍କର ସଂଗଠନ ଏକାନ୍ତ ଆବଶ୍ୟକ ବୋଲି ସେତେବେଳର ସମ୍ବାଦପତ୍ର ଆଶାରେ ମତ ଦିଆଯାଇଥିଲା । ୧ ୯୨୯ ମାର୍ଚ୍ଚ ୧୮ ତାରିଖରେ ଏକ ସଂଖ୍ୟା (ଆଶାରେ) ଏ ବିଷ୍ୟରେ ଏକ ବିବରଣୀ ଦିଆଯାଇଥିଲା । ସେଥିରେ ଥିଲା - ଏତେ କୁଳି ଓଡ଼ିଶାରୁ ବର୍ମାରେ କାମ କରନ୍ତି ସତ, କିନ୍ତୁ ସେମାନଙ୍କ ଭିତରେ ଏକତା ନାହିଁ । ବର୍ମା ପ୍ରାକ୍ତର ସମସ୍ତ ଓଡ଼ିଆ କୁଳିମାନେ

ବ୍ରହ୍ମଦେଶରେ ଓଡ଼ିଆ

ଏକ ହୋଇ ପାରିଲେ ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଥିବା ନାନା ଅସତ୍ କାର୍ଯ୍ୟ ଦୂର ହୋଇପାରନ୍ତା । କୁଳିଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ନବଜାଗରଣ ଆସିବାପାଇଁ ଯତ୍ନ କରିବା ନିମତ୍ତେ ବର୍ମା ପ୍ରାନ୍ତରେ ଥିବା ଶିକ୍ଷିତ ଓଡ଼ିଆଙ୍କ ଚେଷ୍ଟା ଦେଖିଲେ ପ୍ରାଣରେ ଆନନ୍ଦ ଜନ୍ମେ । ପ୍ରାୟ ବର୍ଷେ ଦେବ ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ “ଉଛଳ ବ୍ରାହ୍ମଶ ସମାଜ”, “ଗୋପବନ୍ଧୁ ବିପନ୍ନ ସହାୟ ସମିତି” ଅନୁଷ୍ଠାନ ହୋଇଥିଲା । ଗୋଟିଏ ଶାନ୍ତି ସେନାଦଳ ରଘୁନାଥ ମହାପାତ୍ରଙ୍କ ନେବୁଦ୍ଧରେ ଗଠିତ ହୋଇଥିଲା । ମହାତ୍ମା ଗାନ୍ଧିଙ୍କୁ ଅଭ୍ୟର୍ଥନା କରି ଏଠାର ଓଡ଼ିଆମାନେ ଏକ ଚକ୍ରାଳି ମଧ୍ୟ ଉପହାର ଦେଇଅଛନ୍ତି । ପଣ୍ଡିତ ମଦନମୋହନ ମାଲବ୍ୟ ମାର୍କ ୨୪ ତାରିଖରେ ବର୍ମା ଆସୁଛନ୍ତି । ସେତେବେଳେ ପଣ୍ଡିତଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ଓଡ଼ିଆଙ୍କ ଉପର୍ବୁ ଅଭ୍ୟର୍ଥନା ହେବ ବୋଲି ଯୋଗାଡ଼ ହେଉଅଛି । ଓଡ଼ିଆ ମାନଙ୍କର ଏ ସବୁ କାର୍ଯ୍ୟ ଦେଖିଲେ ପ୍ରାଣରେ ଆଶା ଓ ଆଶ୍ଵାସନା ଜାତ ହେଉଅଛି । ଓଡ଼ିଆମାନଙ୍କର ଏହି ଶୁଭ ଜାଗରଣ ବେଳେ ଏମାନଙ୍କୁ ଜାଗରଣରେ ସାହାୟ୍ୟ କରିବା ପ୍ରତ୍ୟେକ ଲୋକଙ୍କ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ । ଓଡ଼ିଶାର ନେତାମାନେ ଥରେ ଥରେ ବର୍ମା ପ୍ରାନ୍ତ ପରିଭ୍ରମଣ କରି ଆସୁଥିଲେ ଏଠାରେ ଓଡ଼ିଆମାନେ ଓଡ଼ିଆ ବୋଲି ଗର୍ବ କରିବାକୁ ଅନେକ ଉପକରଣ ପାଆନ୍ତେ । ଓଡ଼ିଆଙ୍କ ପାଇଁ ବର୍ମା ଦେଶରେ କିଛି ସୁବିଧା ନାହିଁ । ମୁୟନିସ୍ପାଲଟିରେ ଓଡ଼ିଆ ଜଣଙ୍କ ପାଇଁ ମନୋନୟନରେ ସ୍ଥାନ ରହିବା ଉଚିତ ଥିଲା । ଓଡ଼ିଆମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ବ୍ୟକସ୍ତାପକ ସଭାର ପ୍ରତିନିଧି ବହା ମଧ୍ୟ ଦିନେ ହେବ । ଏକଥା ଅବିଶ୍ୱାସ କରିବା ପାଇଁ କାରଣ ନାହିଁ । ମହାତ୍ମାଗାନ୍ଧି କହିଲେ ଓଡ଼ିଆମାନଙ୍କର ଉନ୍ନତିର ସକଳ ଉପକରଣ ଓଡ଼ିଆମାନଙ୍କ ହାତରେ ଅଛି । ଓଡ଼ିଆମାନେ ଇଚ୍ଛା କଲେ ମହତ୍ତ୍ଵ ହୋଇ ପାରିବେ । ସେମାନେ ଇଚ୍ଛା କଲେ ବର୍ମାଦେଶରେ ଓଡ଼ିଆଙ୍କର କାର୍ତ୍ତିମନିର ନିର୍ମାଣ କରି ଦେଇପାରିବେ । ବର୍ମା ପ୍ରବାସୀ ଶିକ୍ଷିତ ଓଡ଼ିଆମାନେ ହୃଦୟର ସହ ଲାଗିପଡ଼ିଲୁ । ସ୍ଵାର୍ଥତ୍ୟାଗ କରନ୍ତୁ । ମୁଖ୍ୟ, ନିରୀକ୍ଷା ଓଡ଼ିଆ କୁଳିର ଦୁଃଖ ଶୁହାରି ସମୟେ ସମୟେ ଶୁଣି ତାହାର ପ୍ରତିକାର ଉପାୟମାନ ଉଦ୍ଭାବନ କରନ୍ତୁ । ଶ୍ରମିକ ଶକ୍ତି ଜଗତର ପ୍ରଧାନ ଶକ୍ତି । ଏତେବେଳେ ବର୍ମା ଦେଶରେ ଏହି ଓଡ଼ିଆ ଶ୍ରମିକ ଶକ୍ତି ସଂଗ୍ରହନରେ ଶିକ୍ଷିତ ଓଡ଼ିଆମାନେ ମନପ୍ରାଣ ଭାଲିଦେବେ ବୋଲି ଆମର ଏକାତ୍ମ କାମନା” ।

୧୯୭୭ ମସିହା ବେଳକୁ ବର୍ମାରେ ଓଡ଼ିଆଙ୍କର ବଳଗତ ଉଦ୍ୟମ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଥିଲା । ବର୍ମା ପ୍ରବାସୀ ଓଡ଼ିଆମାନେ ନିଜ ଜାତୀୟତା ଓ ପରମାଣୁ ଅନୁର୍ଧ୍ଵ ରଖିବା ପାଇଁ ସେ ଉଦ୍ୟମ କଲେ । ଏହାର ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ପ୍ରମାଣ ଥିଲା ବର୍ମାର ସିରିୟ୍ୟ ୩୦ ରେ ନିର୍ମିତ ଜଗନ୍ନାଥ ମନ୍ଦିର । ସିରିୟ୍ୟ ଜଗନ୍ନାଥ ମନ୍ଦିର ନିର୍ମାଣ ୧୯୧୭ ଠାରୁ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଥିଲା । ଓଡ଼ିଆଙ୍କର ଏ ଉଦ୍ୟମରେ ପ୍ରତିବେଶୀ ତେଲମୁମାନେ ମଧ୍ୟ ସାହାୟ୍ୟ କରିଥିଲେ । ମନ୍ଦିର ନିର୍ମାଣ ଉଦ୍‌ଦେଶ୍ୟାକ୍ଷା ମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ସନ୍ତିଆ ଲୋକା, ସନ୍ତିଆ ବିଶ୍ୱାଳ, ତେଲଜା ସନ୍ୟାସୀ, ଅଣ୍ଣି ଦଣ୍ଡାସି, ସାହେବ

ଓଡ଼ିଆ ବାହାରେ ଓଡ଼ିଆ ଜାଗୃତି

ରାଉଡ, କୁଷ ସାତରା, ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଗୌଡ଼, ଦୁଲ୍ଲଭ ଦାସ ପ୍ରଭୃତି ନାମ ଉଲ୍ଲେଖ ଯୋଗ୍ୟ । (ଆଶା, ମାର୍ଚ୍ ୨୫, ୧୯୭୯) ଏମାନେ ବର୍ମା ସରକାରଙ୍କୁ ନିବେଦନ କରି ମନ୍ଦିର ଲାଗି ଖଣ୍ଡେ ଜମି ପାଇଲେ । ଏ ଜମିରେ ଭିରି ସ୍ଥାପନ କଲେ । ୧୯୧୮ରେ କାର୍ଯ୍ୟ କେତେଦିନ ସ୍ଥାଗିତ ରହିବା ମୂଳରେ ଅର୍ଥାବ ଯେତେଦୂର ନଥୁଲା, ଏକତାର ଅଭାବ ସେତେ ଅଧିକ ବୁଝେ ଅନୁଭବ କରା ଯାଉଥିଲା । ଦୁଲ୍ଲଭ ଦାସ ନା ପୁଟ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଭିରି ଉଠାଇ ଲୋକ ସାଧାରଣଙ୍କର ଉତ୍ସାହ ଓ ସହାନ୍ତ୍ରତି ଅଭାବରୁ ନିଜେ କ୍ଷତିଗ୍ରୁଷ ହୋଇ କାର୍ଯ୍ୟରୁ ବିରତ ହୋଇଥିଲେ । ଅନେକ ବାଧା ବିଦ୍ୟ ଅତିକ୍ରମ କରି ଏହି ଭତ୍ରବ୍ୟକ୍ରିମାନେ ଜଗନ୍ନାଥ ଦେଉଳର ରତ୍ନମୁଦ୍ର ଯାଏ ଶେଷ କଲେ । ଓଡ଼ିଆ ଜାତିର ପ୍ରତିତପାବନ ବାନା ବର୍ମା ଦେଶରେ ଉଡ଼ାଇବା ପାଇଁ ବର୍ମା ପ୍ରବାସୀ ଓଡ଼ିଆମାନେ ଯତ୍ନବାନ୍ ହୋଇଥିଲେ ଓ ସେଠାରେ ଓଡ଼ିଆର ଜଗନ୍ନାଥକୁ ନେଇ ଓଡ଼ିଆ ଜାତିର ମୌଳିକତା ପାରପର୍ଯ୍ୟ ଅଛିନ୍ତି ରକ୍ଷା କରିଥିଲେ ।

୧୯୬୭ ବେଳକୁ ବର୍ମାରେ ଓଡ଼ିଆ ଶ୍ରମିକ ସଂଘ ବେଶ ଅଗ୍ରଗତି କରିଥିଲା । ରେଙ୍ଗୁନ୍ ଅନ୍ତର୍ଗତ ତାଳାରେ ଓଡ଼ିଆ ଶ୍ରମିକମାନଙ୍କର ଗୋଟିଏ ବିରାଟ ସଭା ଫେବ୍ରୁଆରୀ ୨୧ ତାରିଖ ୧୯୬୭ ମସିହାରେ ଶ୍ରୀ ରେଙ୍କଟରେଡ଼ିଙ୍ ସାହାଯ୍ୟ ପ୍ରାପ୍ତ ସ୍କୁଲ ହଲରେ ହୋଇଥିଲା । ତାଳା ଡକ୍ୟାର୍ଡ, ଇରାବାଡ଼ି ପ୍ଲୋଟିଲା, କୋଇଲା ତିପୋ ଓ ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଶ୍ରମଜୀବୀ ଷେତ୍ରର ପ୍ରାୟ ଏକ ହଜାର କୁଳି ଏ ସଭାରେ ଉପସ୍ଥିତ ଥିଲେ । ରେଙ୍ଗୁନ୍ର ସୁପରିଚିତ ଏନ୍.କେ. ବ୍ୟାସ ସଭାପତି ହୋଇଥିଲେ । ଡି.ଏମ.ରାୟ (ବର୍ମା ଓଡ଼ିଆ ଶ୍ରମିକ ସଂଘର ସଭାପତି) ଏତ.ସି. ତାଲୁକଦାର (ବର୍ମା ପ୍ରତିନିଧି ସଦନର ସଭ୍ୟ), ପୁରୁଷୋରମ ଦାସ ତିଆରି, ମଧୁସୁଦନ ମହାପାତ୍ର (ବର୍ମା ଓଡ଼ିଆ ଶ୍ରମିକ ସଂଘର ସେକ୍ରେଟାରୀ) ଏ ସଭାରେ ଯୋଗ ଦେଇଥିଲେ । ଦଳ ଦଳ ହୋଇ ଓଡ଼ିଆ ସଂକୀର୍ତ୍ତନ ଆସି ରେଙ୍ଗୁନ୍ର ପହଞ୍ଚ ଥିବା ଭତ୍ରବ୍ୟକ୍ତି ଗଣଙ୍କୁ ନେଇ ସଭା ସ୍କୁଲରେ ପହଞ୍ଚିଗଲେ । ଠିକ୍ ଚାରିଟା ବେଳେ ଓଡ଼ିଆ ସଂଗୀତ ଗାନ ସହ ସଭାକାର୍ଯ୍ୟ ଆରମ୍ଭ ହେଲା । ସଭାପତି ତାଙ୍କ ପ୍ରାରମ୍ଭିକ ଭାଷଣରେ ହିମୀ ଭାଷାରେ ଏକ ସୁଦୀର୍ଘ ବକ୍ତ୍ଵାରେ ମଜୁରିଆ ଓ ପୁଣିପତି ବିଷୟ ଓ ସ୍ଥାନୀୟ ସାସ୍ତ୍ର୍ୟ ଅବସ୍ଥାରେ ଗରୀର ଦୁଃଖ ପ୍ରକାଶ ଏବଂ ଲୋକମାନଙ୍କର ଅଶିକ୍ଷିତ ଅବସ୍ଥା ଯୋଗୁଁ ସେମାନେ କିପରି ଦଳିତ ହେଉଛନ୍ତି ସେ ବିଷୟ ସ୍ଵର୍ଗ ଭାବେ ବୁଝାଇ ଦେଇଥିଲେ । ଡି.ଏମ. ରାୟ ବର୍ମା ଓଡ଼ିଆ ଶ୍ରମିକ ସଂଘ ସ୍ଥାପନର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ, ଓଡ଼ିଆ ଶ୍ରମିକ ମାନଙ୍କର ଦୁରବସ୍ଥା ଓ ସଂଘର ସଭ୍ୟ ହେଲେ ଶ୍ରମିକମାନଙ୍କର ବଡ଼ ଉପକାର ହେବ ସେ ବିଷୟରେ ବକ୍ତ୍ଵା ଦେଇଥିଲେ । ଶ୍ରମିକ ପ୍ରତିନିଧି ତାଲୁକଦାର କହିଥିଲେ ସେ ବର୍ମାରେ ଭାରତୀୟ ମାନଙ୍କର ବର୍ତ୍ତମାନ ପରିସ୍ଥିତି ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଭାରତୀୟ ବିରିନ୍ଦୁ ସଂପ୍ରଦାୟର ଶ୍ରମିକ ମାନଙ୍କର ଗୋଟିଏ ବୃଦ୍ଧ ଶ୍ରମିକ ଅନୁଷ୍ଠାନ

ବ୍ରହ୍ମଦେଶରେ ଓଡ଼ିଆ

ପ୍ରତିଷ୍ଠା କଲେ କାର୍ଯ୍ୟ ଶେଷ ହେବନାହିଁ । ସେଥିଲାଗି ପ୍ରକୃତି ହିତ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା ନିତାନ୍ତ ଆବଶ୍ୟକ । ବର୍ମା ଓଡ଼ିଆ ଶ୍ରମିକ ସଂଘ ଅଛି ଦିନ ହେଲା ପ୍ରତିଷ୍ଠା ହୋଇଥିଲେ ହେଁ ଯେଉଁ ଯେଉଁ କାର୍ଯ୍ୟ କରିପାରିଛନ୍ତି ତାହା ଶୁଣି ସେ ଶୁଭ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ଏବଂ ଶ୍ରମିକମାନେ ତାହା କିପରି ଶୁଭ ଶକ୍ତିଶାଳୀ କରିପାରିବେ ଆଶା କରିଥିଲେ ।

ଏହାପରେ ରାମଚନ୍ଦ୍ର ଦାସ ଓଡ଼ିଆରେ ଉତ୍ତଳବାସୀଙ୍କ ଅବସ୍ଥା ଓ ସେମାନଙ୍କର ବ୍ରହ୍ମଦେଶରେ ଘୋର ଅବନତି ବିଷୟ ନେଇ ଭାଷଣ ଦେଇଥିଲେ । ଆଜିଯାଏ ଉତ୍ତଳ ପ୍ରାଚୀ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଭାରତୀୟଙ୍କର ହେଯ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଥିଲେ ସୁଦ୍ଧା ଆଜି ଭାରତର ରାଷ୍ଟ୍ରିୟ ଅନୁଷ୍ଠାନ କଂଗ୍ରେସର ଜୟ ଲାଗି ଯେଉଁ ଆଦର୍ଶ କୃତିତ୍ୱ ଦେଖାଇ ସମଗ୍ର ଭାରତରେ ଏକ ଚମକ ପ୍ରଚାରିତ କରିଦେଇଛି, ସେପରି ଉତ୍ତଳବାସୀ ଯେଉଁ ପ୍ରାଚରେ ଅଛନ୍ତି ପୂର୍ବ ସକାର୍ତ୍ତା ତ୍ୟାଗ କରି ବର୍ମା ଓଡ଼ିଆ ସଂଘରେ ଯୋଗ ଦେଇ ଓଡ଼ିଆ ମାନଙ୍କ ଅନୁଷ୍ଠାନକୁ ଯେପରି ଏକ ବୃଦ୍ଧତି ଅନୁଷ୍ଠାନ କରନ୍ତି ତାହା ସେ ଆଶା ଓ ଅନୁରୋଧ କରିଥିଲେ । ବର୍ମା ଓଡ଼ିଆ ସଂଘର ସେକ୍ରେଟାରୀ ମଧ୍ୟସ୍ଥଦନ ମହାପାତ୍ର ପଣ୍ଡାଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବର୍ମା ଓଡ଼ିଆ ଶ୍ରମିକ ସଂଘର ଉଦେଶ୍ୟ ସଂଘ ପ୍ରତିଷ୍ଠାରେ କେଉଁ ନେଇମାନେ ଶୁଭ ଦେଇଛନ୍ତି ଓ ସେ ସେହି ଫର୍ମରିବାରେ କାହା କାହା ଠାରୁ ସାହାଯ୍ୟ ପାଇଛନ୍ତି ସେ ସମସ୍ତ କହିଥିଲେ । ଡାଲାସ୍ବ ଓଡ଼ିଆ କୁଳିମାନଙ୍କ ପ୍ରତି ଯେଉଁ ଉପଦ୍ରବ ଓ ଅତ୍ୟାଚାର ହେଉଅଛି ସେ ବିଷୟରେ ବିଶେଷ ବ୍ୟଥତ ହୋଇଥିଲେ । କଣ୍ଠାକଟର ମାନଙ୍କୁ କଂପାନୀ କୁଳିଙ୍କୁ ବେତନ ଦେବାରେ ଅବହେଲା କରି ନଥିଲେ ସୁଦ୍ଧା ସେମାନେ କୁଳି ମାନଙ୍କୁ ବେତନ ଦେବାରେ ଯେଉଁ ହେଲା କରନ୍ତି ଓ କୁଳିମାନେ ରହିବା ପାଇଁ ବାସଗୃହର ଦୂରବସ୍ଥା ବିଷୟରେ ଶୀଘ୍ର ପ୍ରତିକାର ହେବା ଦରକାର ବେଳି କହିଥିଲେ । ରତ୍ନନାଥ ମହାପାତ୍ର ବର୍ମାର ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରାଚିରେ କୁଳିମାନଙ୍କ ପ୍ରତି ଯେଉଁ ଅତ୍ୟାଚାର ହେଉଅଛି ସେ ବିଷୟ ଅନେକ ସମୟ କହିଲା ପରେ ବର୍ମା ଓଡ଼ିଆ ପତ୍ରିକାରେ ଜଣେ ଲେଖିକାଙ୍କର “ଶୁଭ କାମନା” ଶୀର୍ଷକ ଭାବପୂର୍ଣ୍ଣ ଲେଖା ପଢି ଓଡ଼ିଆ କୁଳିଙ୍କୁ ଶୁଣାଇ ଦେଇଥିଲେ ।

ବ୍ରହ୍ମଦେଶରେ ପ୍ରଥମେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ “ବର୍ମା ଓଡ଼ିଆ ପତ୍ରିକା” ସାପ୍ତାହିକ ଥିଲା । ଏହା ଲକ୍ଷାଧିକ ପ୍ରବାସୀ ଉତ୍ତଳୀୟଙ୍କ ପ୍ରଧାନ ମୁଖ୍ୟପତ୍ର । ଉତ୍ତଳର ଶ୍ରମଜୀବୀଙ୍କର ସକଳ ପ୍ରକାର ଦୁଃଖ ଦୁର୍ଦଶା, ବର୍ମାରେ ଭାରତୀୟଙ୍କ ପ୍ରକୃତ ଅବସ୍ଥା, ବର୍ମା ଭାରତ ପୃଥକୀକରଣ ପରେ ବର୍ମା ସରକାରଙ୍କର ମତିଗତି ଏବଂ ବର୍ମାର ରାଜନୈତିକ ପରିମୁଦ୍ରି ସଂଗେ ସେଠାର ଅଧିବାସୀମାନଙ୍କ ସାମାଜିକ, ରାଜନୈତିକ ଓ ଆର୍ଥିକ ଅବସ୍ଥା ସମସ୍ତେ ଲେଖାମାନ ଏହି ପତ୍ରିକାରେ ପ୍ରକାଶିତ । ୧୯୩୯ ବେଳକୁ ଏ ପତ୍ରିକା ବେଶ ନାମ କରିଥିଲା । “ଲୋକଶିକ୍ଷା”

ଓଡ଼ିଶା ବାହାରେ ଓଡ଼ିଆ ଜାଗୃତି

ନାମକ ଏକ ମାସିକ ପତ୍ରିକା ବର୍ମାରୁ ପ୍ରକାଶ ପାଉଥିଲା ୧୯୪୦ ମସିହାରେ । ଏଥରେ ଆଧୁନିକ ରୁଚି ସଂପନ୍ନ ଲେଖାମାନ ପ୍ରକଶ ପାଉଥିଲା । ୧୯୪୦ ମସିହାରେ ବ୍ରହ୍ମଦେଶରେ ଅନ୍ୟତମ ପ୍ରଧାନ ଓଡ଼ିଆ ସାପ୍ତାହିକ “ପ୍ରଭାତ” ମଧ୍ୟ ବେଶ ପରିଚିତ ଥିଲା । ଏଥରେ ବ୍ରହ୍ମଦେଶ ପ୍ରବାସୀ ଉଛଳୀୟ ମାନଙ୍କୁ ସାମାଜିକ, ରାଜନୈତିକ ଓ ଆର୍ଥିକ ସମସ୍ୟା ସମନ୍ଵୟ ନିର୍ଭର୍କ ଲେଖାମାନ ପ୍ରକାଶିତ ହେଉଥିଲା ।

୧୯୪୭ ମସିହା ବେଳକୁ ବର୍ମାରୁ ୪୮ ହଜାର ଓଡ଼ିଆ ଓଡ଼ିଶାକୁ ଫେରି ଆସିଥିଲେ । ଅନେକ ଓଡ଼ିଆ ସେଠାରେ ବାସିଦା ହୋଇ ଯାଇଥିଲେ । ଅଧିକାଂଶ ଓଡ଼ିଆ ବ୍ରହ୍ମଦେଶରେ ଦିନ ମଞ୍ଜୁରିଆ ଓ ବଡ଼ ହେଲେ କଞ୍ଚାକର । ଏମାନେ ବଡ଼ ଶିଥୁଳ ଜୀବନ ଧରି ସେଠାରେ ବଞ୍ଚିଥିଲେ । ୧୯୭୭ ବେଳକୁ ବ୍ରହ୍ମଦେଶର ଲୋକମାନେ ଭାରତୀୟ ମାନଙ୍କୁ ତଡ଼ି ଦେବାପାଇଁ ନାନା ଉପାୟ କରିଥିଲେ । ସେତେବେଳେ ଏହି ବିଭାଗନରେ ଓଡ଼ିଆମାନେ ଦେଶି ଅସୁବିଧାରେ ସମ୍ବୁଦ୍ଧିନ ହେବେ ବୋଲି କୁହାଯାଉ ଥିଲା । ବର୍ମାରେ ଓଡ଼ିଆ ସଖୀପିଲା ନାଟ ଦେଖାଇ ପଇସା ଅର୍ଜନ କରୁଥିଲା ବେଳେ ଅନେକ ଓଡ଼ିଆ କୁକାର୍ଯ୍ୟରେ ଲିପ୍ତ ରହୁଥିଲେ । ଏହା ସବୁ ଓଡ଼ିଆ ମାନଙ୍କ ଉଦ୍ୟମରେ ବର୍ମାରେ ସମ୍ମାର ସମିତି, ସେବା ସମିତି, ଶ୍ରମିକ ଅନୁଷ୍ଠାନ, ଶ୍ରମିକ ନୈଶ୍ୟ ବିଦ୍ୟାଳୟ ଓ ଜଗନ୍ନାଥ ମନ୍ଦିରମାନ ନିର୍ମିତ ହୋଇଥିଲା । ବର୍ମା ଓଡ଼ିଆ ମାନଙ୍କୁ ସୁପଥରେ ପରିଚାଳିତ କରିବା ପାଇଁ ଓଡ଼ିଶାରେ ଓ ବର୍ମାରେ ଓଡ଼ିଆମାନେ କିଛି ଉଦ୍ୟମ କରିଥିଲେ ଯାହା ଓଡ଼ିଆ ପରିଚିତିକୁ ଚିହ୍ନିତ କରାଇ ପାରିଥିଲା ।

ଉପାଦନ ପଞ୍ଜିକା

୧- ଆଶା, ୧୯୭୭, ୧୯୭୮, ୧୯୭୯, ୧୯୭୯, ୧୯୭୯

୨- ନବୀନ, ୧୯୪୭, ୧୯୩୩, ୧୯୩୩

୩- ଭଗର, ୧୯୪୦, ଚର୍ବି ବର୍ଷ, ୧୪ଶ ସଂଖ୍ୟା ।

ଦୀପକ ସଂଘ

ଉନବିଶ ଶତକର ଶେଷ ଭାଗରୁ ବିଶ ଶତକର ପ୍ରଥମ ଚାରି ଦଶଶିରେ ଓଡ଼ିଶାରେ ନବଜାଗରଣ ଦେଖା ଦେଇଥିଲା । ସମାଜ, ସଂସ୍କରିତି, ରାଜନୀତି- ସବୁଷେତ୍ରରେ ନବଚେତନା । ଓଡ଼ିଆ ମନର ନବ ପ୍ରତିକ୍ରିୟା, ସ୍ଥିର ରକ୍ଷଣଶାଳ ମନରେ ପ୍ରବଳ ଆୟାତ ଏ ସମୟରେ ଦେଖା ଦେଇଥିଲା । ଓଡ଼ିଶା ବାହାରେ ଯେଉଁ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଘୂର୍ଥିଲା, ତାକୁ ମଧ୍ୟ ଓଡ଼ିଆମାନେ ଜାଣିବାକୁ ଲାଜ୍ଞା କରିଥିଲେ । ସେତେବେଳେ ସେହି ନବ ଯୁଗର ଉଜ୍ଜାରଣ ପାଇଁ ଓଡ଼ିଆମାନେ ଓଡ଼ିଶାରେ ଓ ଓଡ଼ିଶା ବାହାରେ କେତେ ସଂଘ/ସଂସ୍ଥା ଗଠନ କରିଥିଲେ । ଦୀପକ ସଂଘ ସେହି ନବଜାଗରଣର ବାର୍ତ୍ତାବହୁ ।

ପ୍ରଗତିଶୀଳ ଆନ୍ଦରେ ଭାବଧାରା ସହିତ ନବ ଉତ୍କଳର ତରୁଣ ମନକୁ ପରିଚିତ
କରାବା ପାଇଁ କଲିକତାରେ ଦାପକ ସଂଘର ସୃଷ୍ଟି । ଯେଉଁ ସମସ୍ତ ନୂତନ ତଥ୍ୟ ଓ ବୈଜ୍ଞାନିକ
ଚିନ୍ତାଧାରା ମନୁଷ୍ୟର ସାମାଜିକ ଜୀବନରେ ବିପୁଲ ଓ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଆଶି ଦେଇଛି ସେହି
ସମସ୍ତ ପରିପୁଷ୍ଟ ଚିନ୍ତାରାଶିକୁ ସାହିତ୍ୟ ଜରିଆରେ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଉପାୟରେ ପ୍ରକାଶିତ କରି
ଉତ୍କଳର ତରୁଣ ସମାଜର ରୁଚି ଓ ମନୋଭାବକୁ ପରିପୁଷ୍ଟ ଓ ମାର୍ଜିତ କରିବା ହଁ ଦୀପକ
ସଂଘର ମହନୀୟ ଲକ୍ଷ୍ୟ । ବିଶ୍ୱର ଗତିଶୀଳ ଆଧୁନିକତମ ଚିନ୍ତାଧାରା ଠାରୁ ତରୁଣ ଉତ୍କଳ
ବେଶୀ ଦୂରରେ ନରହୁ ଏହା ହଁ ଏକମାତ୍ର କାମନା । ୧୯୬୫ ମସିହାରେ ଏହାର ଜନ୍ମ ।

ଦୀପକ ସଂଘର ଆରମ୍ଭ କାଳରେ ଏହାର ସେବକୁ ଟାରୀ ଗୌରାଚରଣ କାନ୍ତୁନ୍ତିରୀ
ଧାମାପୁନ୍ତର ଲେନ୍, କଲିକତାରୁ ଏହି ସଂଘର ଆବଶ୍ୟକତା ସଂପର୍କରେ ଦାର୍ଘ୍ୟ ବିବରଣୀ
ଦେଇଥିଲେ । ତାହା ନବୀନ ସାପ୍ତ୍ରହିକ ପତ୍ର ୧୯୩୪ ଅଗଷ୍ଟ ୨୭ ସଞ୍ଜ୍ୟାରେ ପ୍ରକାଶ
ପାଇଥିଲା । ସେଥିରେ ସେ ଲେଖିଥିଲେ - “ସତ୍ୟ ବୋଲି ଆମେ ଯାହାକୁ ଭାବୁ, ତାହା
ବାପ୍ତବିକ ସତ୍ୟର ଗୋଟିଏ ଦିଗ । ପ୍ରତିକିତ ରୁଚି, ସଂସାର, ଧର୍ମ ତଥା ସମାଜ ସମ୍ବନ୍ଧରେ
ଆମର ଧାରଣା ଏବଂ ସର୍ବୋପରି ଅନ୍ତବିଶ୍ୱାସ ଆମକୁ ସତ୍ୟର ସମ୍ବନ୍ଧ ଉପଲବ୍ଧ କରିବାକୁ
ଦିଏ ନାହିଁ । ସେଥିପାଇଁ ସାହିତ୍ୟରେ ବା ସମାଜରେ ସେହି ନଗ୍ନ ସତ୍ୟକୁ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବେ
ଉପସ୍ଥିତ କରିବାକୁ ଗଲାବେଳେ ଅନେକ ହେତୁ ଭୟ କରିଥାନ୍ତି ଯେ ସେମାନେ ରହିପାଇନାହିଁ

ଓଡ଼ିଆ ବାହାରେ ଓଡ଼ିଆ ଜାଗୃତି

ଚଳିତ ମନୋଭାବ ଉପରେ ଆୟାତ କରି ଯେତେ ବଡ଼ ସାହସ ଓ ଉସାହର କାମ କରୁଛୁ ନା କାହିଁକି, ତାହା ସେମାନଙ୍କର ଜନପ୍ରିୟ ହେବାରେ କିଛି ମାତ୍ର ସାହାୟ କରିବ ନାହିଁ, ବର୍ତ୍ତମାନ ଅନେକଙ୍ଶରେ ବାଧା ଦେବ । ଏହା ଫଳରେ ସତ୍ୟର ପରିପୂର୍ଣ୍ଣତମ ପ୍ରକାଶ ଯେ ଖାଲି ଶୁନ୍ନ ହୁଏ ତାହା ନୁହେଁ, ସମସ୍ତ ଦେଶ ଏପରି ଗୋଟିଏ ଜିନିଷରୁ ବଞ୍ଚିତ ହୁଏ, ଯେଉଁଥିପାଇଁ ଚଳିତ ସମାଜ କିଛି ମାତ୍ର କ୍ଷୋଭ ନକଲେ ମଧ୍ୟ ଆମର ଆଗାମୀ ବନ୍ଦଧର ମାନଙ୍କର ଯଥେଷ୍ଟ କ୍ଷତି ସାଧୁତ ହୁଏ । ଦୁନିଆର ଗତିଶୀଳ ଚିତ୍ତା ଆଜି ଏତେ ଶୀଘ୍ର ଆଗେଇ ଚାଲିଛି ଯେ ଆମ ଭିତରୁ ନିହାତି ରକ୍ଷଣଶୀଳ ମଧ୍ୟ ତାହା ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଭାବିତ ନ ହୋଇ ଏବଂ ଏପରିକି ସମୟେ ସମୟେ ନିଜର ଅଞ୍ଚାତସାରରେ ତାକୁ ପ୍ରଶଂସା ନକରି ରହିପାରେ ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ଚିତ୍ତାଧାରାର ଚଳମାନ ପ୍ରଗତିକୁ ଆମର ସମସାମ୍ଯିକ ମନୋଭାବ ସହିତ ପରିଚିତ କରାଇବାକୁ ଗଲାବେଳେ ସେମାନଙ୍କର ପ୍ରଶଂସାମାନ କଣ୍ଠ ସହସା ପୂର୍ବ ସଂସ୍କାର ଏହି ନପାରି ସଂଗେ ସଂଗେ ନିଜ ରୂପ ଧରି ଚିହ୍ନାର କରି ଉଠେ - ‘ଏ ସବୁ ବିଦେଶୀ ଉପକରଣ ବର୍ଜନ କରିବା ଉଚିତ’ ... ଏହା ସଂଘାତିକ । ଚମକାର ଯୁକ୍ତ, ସତ୍ୟକୁ ଆମେ କରୁ ପ୍ରଶଂସା, କିନ୍ତୁ ସେହି ସତ୍ୟଠାରୁ ଯେପରି ଦୂରରେ ରହୁ, ସେଥାଇଁ ପ୍ରାଣପଣେ ଚେଷ୍ଟା ନକରି ରହିପାରୁମ୍ଭାବୀ । ତାପରେ ସତ୍ୟକୁ ଯେଉଁମାନେ ଦେଶୀ ଏବଂ ବିଦେଶୀ ଶ୍ରେଣୀରେ ବିଭିନ୍ନ କରନ୍ତି ଏବଂ ସତ୍ୟକୁ ସମର୍ଥନ ନକରି ଯଥେଷ୍ଟ ସ୍ଵଦେଶ ପ୍ରାତିର ପରିଚୟ ଦେଇ ଦେଶର ନେତା ଠାରୁ ଶୁଣା ସାବାସ ଆବାୟ କରନ୍ତି ସେମାନଙ୍କୁ ଦେଖି ଅନ୍ୟ ଯେଉଁମାନେ ଯେତେ ବେଶି ଶୁଣି ହୁଅଛୁ ନା କାହିଁକି ଦେଶର ପ୍ରକୃତ କଲ୍ୟାଣର ଦେବତା ଯେ ତିଳେ ମାତ୍ର ଶୁଣି ହୁଅଛି ନାହିଁ, ଏହା ଅତିଥି ଆମ ଅମଳର ତରୁଣ ମନର କଥା ।

ଆମର ସବୁଠାରୁ ବଡ଼ କହିବାର କଥା ଏହି ଯେ ଆମ ଦେଶର ଯେଉଁ ଜିନିଷଟା ପୁରୁଣା ଏବଂ ଏତେ ପୁରୁଣା ଯେ କାହାର ସାମାନ୍ୟ ଆୟାତରେ ମଧ୍ୟ ଟଳି ପଢ଼ିପାରେ, ସେପରି ଜିନିଷର ସ୍ଥାନିତି ଅପେକ୍ଷା ଧ୍ୟେ ହିଁ ଦେଶର ଭବିଷ୍ୟତ ପକ୍ଷରେ ବେଶୀ କଲ୍ୟାଣକର । ଖାଲି ପୁରାତନର ମୋହରେ ଗୋଟାଏ ଶୀର୍ଷ ଭଗ୍ନ ପ୍ରାୟ ପଦାର୍ଥକୁ କୁଣ୍ଡାଇ ଧରିବା ଭଳି ହୁରୁବି ବା ଅଛବୁଦ୍ଧି ଆମର ନାହିଁ । ପ୍ରକୃତିର ଏହି ଅବଶ୍ୟକତାବୀ ନିୟମଟାକୁ ଅସ୍ତ୍ରୀକାର କଲେ ଚଳିବ ନାହିଁ । ଯେ ଯାହା ଭାଙ୍ଗିବାର କଥା ତାହା ନିଷ୍ଟଯ ଭାଙ୍ଗିବ ଏବଂ ଭାଙ୍ଗିବା ମଧ୍ୟ ଉଚିତ । ପୁରାତନର ଅନ୍ଧ ପ୍ରାବକ ମାନଙ୍କର ସମସ୍ତ ଚେଷ୍ଟା ସବୁ ତାହା ଯେ ଦିନେ କୁମେ ମିଳେଇ ଯିବ ଏପରି ଭବିଷ୍ୟତ ବାଣୀ ଯଦି କେହି କହେ ତା ହେଲେ ସେ ସେପରି କିଛି ଗୁରୁତର ତ୍ରୁମ କରିବ ନାହିଁ ବୋଲି ମନେହୁଏ । କାରଣ ଜୀର୍ଣ୍ଣ ଶୀର୍ଷ ପୁରାତନର ଧ୍ୟ ପାଇଁ କେହି ଦାୟୀ ନହେଲେ ମଧ୍ୟ କେବଳ ତାର ପୁରାତନରୁ ଓ ଜୀର୍ଣ୍ଣରୁ ହିଁ ତାକୁ କ୍ଷୟ ଆଢ଼କୁ ଆଗେଇ ନେବା

ଦୀପକ ସଂଘ

ପାଇଁ ଯେଥେଷ୍ଟ ହେବ । ଏହା କାଳର ନିୟମ । ପୁରାତନ ବିରୁଦ୍ଧରେ ନୃତନର ଚକ୍ରାନ୍ତ ନୁହେଁ, ଏହା ଆମର ଦୁଃସାହସ ବା ଦମ୍ଭ ନୁହେଁ । ପ୍ରକୃତିର ଚିରତନ ନିୟମର ସାମାନ୍ୟ ଆଦେଶ ପାଳନ ମାତ୍ର । ପୁରାତନ ବିରୁଦ୍ଧରେ ସଂଗ୍ରାମ କରି ଶକ୍ତି କ୍ଷୟ କରିବା ଆସ୍ତର ଜଣ୍ଠ ନୁହେଁ । ତାହା ପ୍ରକୃତିର କାର୍ଯ୍ୟ । ଆମେ କେବଳ ନିମିର ମାତ୍ର । କାଳର ଶାଶ୍ଵତ ଧାବମାନ ନିୟମ ହିଁ ଆମର ସବୁଠାରୁ ବଡ଼ ଶକ୍ତି । ସେଟାକୁ ବାଦ ଦେଲେ ଆମର କିଛି ନାହିଁ ।

ସତ୍ୟ ଯେ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ଏବଂ ନିଜର ସତ୍ୟର ପ୍ରତିପାଦନ ପାଇଁ ତାହା ଯେ ବାହାରର କାହାରିକୁ ଅପେକ୍ଷା କରେ ନାହିଁ ଏହା ପ୍ରାଚୀନ କାଳର ରଷ୍ଟିବାକ୍ୟ । ଦେଶ, କାଳ, ପାତ୍ର କ୍ଷମତାରୁ ବାହାରେ ଏହି ସତ୍ୟ ଯେପରି ପ୍ରତ୍ୟେକ ମନକୁ ସ୍ଵର୍ଗ କରେ, ସେଥିପାଇଁ ପ୍ରତ୍ୟେକ ସତ୍ୟାଗ୍ରହୀର ଚେଷ୍ଟା କରିବା ଉଚିତ । ଯାହା ସତ୍ୟ ତାହା ସବୁ ସମୟରେ ସତ୍ୟ । ସବୁ ଦେଶରେ ସତ୍ୟ, ସବୁ ଅବସ୍ଥାରେ ସତ୍ୟ ଏବଂ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଲୋକ ପାଖରେ ମଧ୍ୟ ତାହା ସେହି ପରିମାଣରେ ସତ୍ୟ ବୋଲି ଦାବୀ କରେ । ଏହି ବୈଜ୍ଞାନିକ ସନାତନ ସତ୍ୟର ନମ୍ବୁ ପ୍ରକାଶରୁ ଯେପରି ଆମର ଅନାଗତ ବନ୍ଦଧର ବଞ୍ଚିତ ନହୁଁ, ସେଥିପାଇଁ ଦୀପକ ସଂଘର ସୃଷ୍ଟି । ବୈଜ୍ଞାନିକ ଭାବରେ ନୃତନ ସତ୍ୟ ପ୍ରଚାର କରି ନୃତନ ସାହିତ୍ୟରେ ସେହି ମହାସତ୍ୟର ରୂପକ ପରକଳନା ଆଣି ଏହି ସଂଘ ଆମର ପରପୁରୁଷ ପାଇଁ କିମ୍ବି ସଞ୍ଚୟ କରିବାକୁ ଚାହେଁ । ଯେଉଁମାନେ ଏ ଯୁଗର ପଛରେ ଅର୍ଥାର ଆକ୍ଷରିକ ଭାବରେ ଆମେ କହୁ “ବୁଢ଼ା”, ଖାଲି ବିଯସରେ ନୁହେଁ ଚିତାରେ ମଧ୍ୟ, ସେମାନଙ୍କର ଅଭିଶାପ ଦାବୀ କରିବାର ସାହସ ଆସ୍ତର ଅଛି । କାରଣ ଆମ ପଥରେ ସେମାନଙ୍କର ଅଭିଶାପ ଏକାବେଳକେ ଆକର୍ଷିକ ନୁହେଁ; ଏଥିପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେବାର ଦୂରଦୃଷ୍ଟି ଅନ୍ତତଃ ଆମର ଥିଲା । ଆମେ ଚାହୁଁ କେବଳ ତରୁଣ ମନର ସହାନୁଭୂତି ।

ଦୀପକ ସଂଘର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଥିଲା ନୃତନ ସୁଗର, ନୃତନ ମନର ଏବଂ ନୃତନ ଧରଣ ସାହିତ୍ୟର ପ୍ରକାଶ । ପୁରାତନ ଭାବପ୍ରବନ୍ଧରେ ବା ଏକ ଦିଗମ୍ବରୀ ମନୋଭାବକୁ ଯଥା ସମ୍ବନ୍ଧ ଅବହେଳା କରି (ଅସ୍ଵାକାର ନୁହେଁ) ବୈଜ୍ଞାନିକ ଓ ପ୍ରୟୋଜନୀୟ କଳାର ପ୍ରବର୍ଦ୍ଧନ । ନିର୍ଭୀକତା ଏବଂ ଦେଶର ତରୁଣ ତରୁଣମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ମାନସିକ ସଖ୍ୟ ସ୍ଥାପନ କରି ସେମାନଙ୍କୁ ଏହି ଅପ୍ରିୟ ଅଥବା ବୈଜ୍ଞାନିକ ସତ୍ୟ ପ୍ରତି ଅଭିମୁଖୀନ କରି ଭାବିଯୁଗ ପ୍ରତି ଅନୁକୂଳ କରାଇବା ଏହାର ଅନ୍ୟ ଲକ୍ଷ୍ୟ । ଏହି ସଂଘର ପ୍ରବଳ ପ୍ରତ୍ୟେକ ରେ ଏକ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ପ୍ରକାଶନ ମଣ୍ଡଳୀ (Publishing Bureau) ଗଠିତ ହୋଇ ଯୁଗୋପ୍ୟୋଗୀ ନୃତନ ସାହିତ୍ୟ ଓ ସାହିତ୍ୟକ ପତ୍ରିକା ପ୍ରକାଶିତ ହେବାର ବ୍ୟବସ୍ଥା ହୋଇଥିଲା । “ସଂଘମିତ୍ରା” ନାମକ ଗୋଟିଏ ମାସିକ ପତ୍ରିକା ପ୍ରକାଶିତ ହେବାର ବ୍ୟବସ୍ଥା ହୋଇଥିଲା । ଏହା ପ୍ରଥମେ କିଛିଦିନ ପାଇଁ ଓଡ଼ିଆ

ଓଡ଼ିଆ ବାହାରେ ଓଡ଼ିଆ ଜାଗୃତି

ଟାଇପ୍ ମେସିନରେ ଲିଖୋ ହୋଇ ରେନିଓ ମେସିନରେ ୪୦୦ ଖଣ୍ଡ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଛାପା ହେବ ବୋଲି ସ୍ଥିର ହୋଇଥିଲା । ଏଥରେ କଲିକତା ପ୍ରବାସୀ ଓଡ଼ିଆ ଶ୍ରମିକମାନଙ୍କର ସଂଗ୍ରହନୋପଯୋଗୀ ସୁନ୍ଦର ଗଣ୍ଠ, ଉପନ୍ୟାସ ଓ ପ୍ରବନ୍ଧ ପ୍ରଭୃତି ସ୍ଵାନ ପାଇବ ବୋଲି ଉଦ୍‌ଦେୟାଭାମାନେ ଚିତ୍ରା କରିଥିଲେ । (ନବୀନ, ୧୯୩୪, ଅକ୍ଟୋବର ୨୨) ଅବଶ୍ୟ ୧୯୩୭ ମେସିହାରେ ମଧ୍ୟ ଏ ଯୋଜନା କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହୋଇ ପାରିଲା ନାହିଁ । ସେତେବେଳେ ଲେଖିକା ସରୋଜମଣି ଦେବୀ ଏହି ପ୍ରଷ୍ଟାବିତ ମାସିକ ପତ୍ରିକାଟିର ନାମ “ପ୍ରବାସୀ” ଅବା “ପ୍ରବାସୀ ଓଡ଼ିଆ” ରଖିବା ଠିକ୍ ହେବ ବୋଲି ମନେ କରିଥିଲେ । ସେ ମଧ୍ୟ କଲିକତା ଭଲିଆ ସହରରେ ବଢ଼ିଆ ବଢ଼ିଆ ବନ୍ଦରାଷ୍ଟ୍ରୀୟ ପତ୍ରିକା ମାସିକ ଗଣ୍ଠ ଗଣ୍ଠ ବାହାରୁ ଥିବାବେଳେ ସ୍ଵର୍ଗ ମୂଲ୍ୟରେ ଖଣ୍ଡ ଓଡ଼ିଆ ପତ୍ରିକା ପ୍ରକାଶନକୁ ପସଦ କରିନଥିଲେ । ବର୍ଷ ପତ୍ରିକାର ଦାମ କିଛି ବୁଦ୍ଧି କରି ଖଣ୍ଡିଏ ସୁନ୍ଦର ପତ୍ରିକା ପ୍ରକାଶ କରିବାକୁ ଅନୁରୋଧ କରିଥିଲେ । (ନବୀନ, ୧୯୩୭, ଏପ୍ରିଲ ୨୮) ଜଗତର ହୃଦୟାମାୟ ଚିତ୍ରାଧାରା ଏତେ ଶାସ୍ତ୍ର ଆଗେଇ ଚାଲିଥିଲା ଯେ ଏକ ମାସରେ ଖଣ୍ଡ ପତ୍ରିକା ଦ୍ୱାରା ତାହା ସହିତ ତାଙ୍କ ରଖି ସମଗ୍ରିରେ ଅଗ୍ରପଥ ହେବା ଅସମ୍ଭବ ମନେହେଲା । ସେଥିପାଇଁ ସାପ୍ରାହିକ ଆଲୋଚନା ମାଧ୍ୟମରେ ସାହିତ୍ୟ ଚର୍ଚା ଚାଲିଲା ।

ଏହି ସଂଘର ପ୍ରଥମ ଅବଦାନ କବି ସଜିଦାନନ୍ଦ ରାଉତରାୟଙ୍କ ମନବିଶ୍ଵସଣୀୟ ଉପନ୍ୟାସ “ଯେ ତେଉ ଉଠେ ସାଗର ତଳେ” ୧୯୩୪ ମେସିହା ପୂଜ୍ଞା ଅବକାଶର ପ୍ରକାଶ ପାଇଥିଲା । ସେପ୍ରେସର ଶେଷ ସପ୍ତାହ ୧୯୩୪ ରେ ଦୀପକ ସଂଘର ଗୋଟିଏ ଆଲୋଚନା ସଭା ଆହୁତ ହୋଇଥିଲା । ଏହି ସଭାରେ ସଂଘର ଅନ୍ୟତମ ସଂପାଦକ ଅମୀୟ ଘୋଷ ତାଙ୍କର “ଚିତ୍ର ଜଗତର ନରନାରୀ” ଶାର୍ଷକ ପ୍ରବନ୍ଧଟି ପାଠ କରିଥିଲେ । ପ୍ରବନ୍ଧଟି ସେତେବେଳର ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଅଭିନେତ୍ରୀ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଗାର୍ବୋଙ୍କର ଜୀବନୀ ଉପରେ ଲେଖା । ଉତ୍ତର ଲେଖାକୁ ସଂଶୋଧନ କରି ଛପାଇବା ପାଇଁ ସଜିଦାନନ୍ଦ ରାଉତରାୟଙ୍କ ବିଆୟାଇଥିଲା । ତାହା ଧାରାବାହିକ ଭାବେ ନବୀନ ସାପ୍ରାହିକ ପତ୍ରରେ ୧୯୩୭ ରେ ପ୍ରକାଶ ପାଇଥିଲା । ଏହି ସପ୍ତାହରେ କେତେକ ମୂତ୍ରନ ସତ୍ୟ ସଂଘ ପାଇଁ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇଥିଲା । ସେମାନେ ହେଲେ -

୧- ନନ୍ଦକିଶୋର ମିଶ୍ର, ଖୋରଧା

୨- ହରିଜୁଷ ପ୍ରଧାନ, ଗୁରଜଙ୍ଗ

୩- ପ୍ରଫୁଲ୍ଲ କୁମାର ଦେ, ଛାତ୍ର, ବିଦ୍ୟାସାଗର କଲେଜ, କଲିକତା

୪- କିଶୋରୀ ଚରଣ ପଟ୍ଟନାୟକ, ଛାତ୍ର, ବିଦ୍ୟାସାଗର କଲେଜ, କଲିକତା

- ୪- ସଜ୍ଜିଦାନନ୍ଦ ରାଉଡ଼ରାୟ, ଛାତ୍ର, ସିଟି କଲେଜ, କଲିକତା
- ୫- ଗୋପୀନାଥ ଦାସ, ଛାତ୍ର, ଚନ୍ଦନ ନଗର, କଲିକତା
- ୬- ପ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନ କୁମାର ସରକାର, କଲିକତା
- ୭- ବିନୋଦ ଚନ୍ଦ୍ର ନାୟକ, ଛାତ୍ର, ରେଭେନ୍ସା କଲେଜ, କଟକ
- ୮- ରାମଚନ୍ଦ୍ର ରାଉଡ଼ରାୟ, ଛାତ୍ର, ରେଭେନ୍ସା କଲେଜ, କଟକ
- ୯- ସୁର୍ବ୍ରିଲତା ଦେବୀ, ଯାଜପୂର
- ୧୦- ଲକ୍ଷ୍ମିତା ସୁନ୍ଦରୀ ଦେବୀ, କଲିକତା
- ୧୧- ଶିଶିର କୁମାର ଘୋଷ, ଯାଜପୂର, ଛାତ୍ର, ସିଟି କଲେଜ, କଲିକତା

ସଂଘ ଉତ୍ସବରୁ ଗୌରୀ କାନୁନ୍‌ଗୋ ଓଡ଼ିଶାର ପ୍ରାଚୀନ ଚିତ୍ରକଳା ସମକ୍ଷରେ ଅନୁଷ୍ଠାନକ କରିବା ପାଇଁ ପୂଜା ହୁଟିରେ କଲିକତାରୁ ଓଡ଼ିଶା ଯାଇଥିଲେ । ସେ ପ୍ରାଚୀନ ତାଳ ପୋଥମାନଙ୍କରେ ଅକା ହୋଇଥିବା ଚିତ୍ର ସମ୍ବୂହ ସଂଗ୍ରହ କରି କଲିକତାର ପତ୍ରିକାମାନଙ୍କରେ ସେ ଗୁଡ଼ିକର କୁଳ କରି ଛାପିବା ପାଇଁ ଲାଗି ପଡ଼ିଥିଲେ । ମାୟାଧର ମାନସିଙ୍କ ପ୍ରସ୍ତାବିତ “ଉତ୍କଳ ଲେଖକ ମଣ୍ଡଳ” ଆଦର୍ଶରେ ଏହି ଦୀପକ ସଂଘକୁ ଗଡ଼ିବା ପାଇଁ ଉଦୟମ କରାଯାଇଥିଲା । କର୍ମକର୍ତ୍ତା ମାନେ ଓଡ଼ିଶାର ଲେଖକ ଲେଖିକା ମାନଙ୍କର ଗୋଟିଏ ସମବେତ ଅନୁଷ୍ଠାନ ଭାବରେ ଏହାକୁ ଗଡ଼ିବା ପାଇଁ ଜାହା କରିଥିଲେ । ଦୀପକ ସଂଘର କାର୍ଯ୍ୟମାଳାକୁ ପ୍ରଶଂସା କରି କଲିଙ୍ଗ ଏତିହାସିକ ଅନୁସଂଧାନ ସମିତି (ବଳାଙ୍ଗିର) ର କିଶୋର ଚନ୍ଦ୍ର ପୁରୋହିତ ଏବଂ ତ୍ରିଲୋଚନ ପଣ୍ଡନାୟକ ୧୯୩୪ ଅକ୍ଟୋବର ୨୨ ନବୀନରେ ଲେଖିଥିଲେ :

“ଦୀପକ ସଂଘର ଉଦୟମ୍ୟ ବାସ୍ତବିକ ମହାର । ଏ ଅଞ୍ଚଳର ଲେଖକମାନେ ଓଡ଼ିଶାର ସଂପାଦକ ମଣ୍ଡଳୀରୁ ଆଦୋ ଉପସାହ ପାଉନାହାନ୍ତି । ଅଥବ ଅନେକ ଉଦୟମାନ କବି ଓ ଲବଧ ପ୍ରତିଷ୍ଠାତା ଲେଖକ ବହୁ ସଂଖ୍ୟାରେ ପୁସ୍ତକ ଲେଖାଲେଖି କରୁଛନ୍ତି । ଓଡ଼ିଆ ପତ୍ରିକାରେ ସେମାନଙ୍କର ମୋଟେ ସ୍ଵାନ ନାହିଁ । ଆପଣଙ୍କୁ ଅନୁରୋଧ ଦୀପକ ସଂଘ ଗଡ଼ିବାତ ଲେଖକମାନଙ୍କୁ ଉପୟୁକ୍ତ ଉପସାହ ପ୍ରଦର୍ଶନ କରନ୍ତୁ ” ।

ଦୀପକ ସଂଘର ଏ ସ୍ଵରଣୀୟ ଆଲୋଚନା ସବା ନଭେମ୍ବର ୧୯୩୪ ରେ ବହୁବଜାର କ୍ଷେତ୍ର କଲିକତା ଉତ୍କଳ ସମାଜ ହଲରେ ଆହୁତ ହୋଇଥିଲା । ଆଲୋଚ୍ୟ ବିଷୟ ଥିଲା ସିରମଣ୍ଡ ପ୍ରେସ୍‌ଡ଼ ଏବଂ ତାଙ୍କର ତଥ୍ୟାବଳୀ । ବଜାଥିଲେ ସ୍ଵପ୍ରରିଚିତ ସାହିତ୍ୟକ ସଜ୍ଜିଦାନନ୍ଦ ରାଉଡ଼ରାୟ ।(ନବୀନ, ୨୭ ନଭେମ୍ବର ୧୯୩୪) ସବାପଢ଼ି ଥିଲେ ଶ୍ରୀନିବାସ ମିଶ୍ର ।

ଓଡ଼ିଆ ବାହାରେ ଓଡ଼ିଆ ଜାଗୃତି

ରାଉଡ଼ରାସ ସିରମଣ୍ଡ ପ୍ରାୟତ୍ତକ ଫଳିଷ୍ଠ ପରିଚୟ ଓ ଜୀବନୀ ଚରଚର ଆଭାସ ଦେଇ ତାଙ୍କ ମନସମୀକ୍ଷା ସମକ୍ଷରେ ବିଭିନ୍ନ ଥୁରିର ଆଲୋଚନା କରିଥିଲେ । ସେ କହିଥିଲେ - “ସିରମଣ୍ଡ ପ୍ରାୟତ୍ତ ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଜଣେ ଯେଉଁମାନେ ଚିରଦିନ ମଧ୍ୟରାହିର ସ୍ଵଖନିଦ୍ଵାରା ଉଜ୍ଜ୍ଵଳିତ । ସେ ମନସମୀକ୍ଷାରେ ଯେଉଁ ବିପୂର ଆଣିଛନ୍ତି, ସେଥୁ ସମଦେ ଯେଉଁମାନେ ତାଙ୍କର ପରବର୍ତ୍ତୀ ସ୍ତେକୋଳ ପ୍ରଭୃତିଙ୍କ ଲେଖା ଓ ଗବେଷଣା ପଢ଼ିଛନ୍ତି ସେମାନଙ୍କର ୦୧୯ ୦୧୯ ମତରେବ ରହିଲେ ମଧ୍ୟ ତାଙ୍କର ମୌଳିକତାକୁ ସମସ୍ତେ ନତମାତ୍ରକରେ ସ୍ଵୀକାର କରିବେ” । ତା’ପରେ ମନସମୀକ୍ଷା ବା Psycho analysis କ’ଣ ସେ ବିଶ୍ୟରେ କହିବାକୁ ଯାଇ ସତିବାବୁ କହିଥିଲେ - ମନର ଉପର ଫର ରେ (over the surface of mind) ସଞ୍ଚାନ ଅବସ୍ଥାରେ ଯେଉଁ ଭାବରାଶି ଉଠେ, ତାହା ମନୋବିଜ୍ଞାନର ସବୁକଥା ନୁହେଁ ଓ ମନକୁ ବୁଝାଇବାକୁ ହେଲେ ତାହା ଯଥେଷ୍ଟ ନୁହେଁ । ବିଜ୍ଞାନ ମନର କ୍ରିୟାକୁ ମଧ୍ୟ ଜାଣିବା ଉଚିତ । ପ୍ରାୟତ୍ତକର Unconscious ଆବିଷ୍ଵାର ସମକ୍ଷରେ ସେ ଅନେକ କଥା କହି ତାଙ୍କର Oedipus Complex, Narcissus theory, Bisexuality ଏବଂ Fixation of Libido କ’ଣ ଏ ସମକ୍ଷରେ ହିନ୍ଦୁ ପୁରାଣ ଓ ଜୀବନରୁ କେତେକ ଉଦାହରଣ ଦେଇ ପ୍ରାଞ୍ଜଳ ଭାଷାରେ ବୁଝାଇଥିଲେ । ସତିବାବୁଙ୍କ ପରେ ଗୋରୀ କାନୁନ୍ଗୋ Theory of Bisexuality ସମକ୍ଷରେ ତାଙ୍କର ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଜୀବନୀରୁ କେତେକ ଉଦାହରଣ ଦେଇଥିଲେ ଓ ଜୀବନ୍ତ ଭାଷାରେ ତାଙ୍କର ସ୍ଵଭାବସ୍ଥାରେ ରଥିକତା ବଜାୟ ରଖି ଏକ ବଜ୍ରତା ଦେଇଥିଲେ ।

ସଭାପତି ଶ୍ରୀନିବାସ ମିଶ୍ର ପ୍ରଥମେ ଦୀପକ ସଂଘର ଲକ୍ଷ୍ୟ, ଉଦେଶ୍ୟ ପରିଷାର ଭାଷାରେ ବୁଝାଇବା ପରେ କହିଥିଲେ - ଦୀପକ ସଂଘ ତରୁଣ ଉଚଳର ଆଧୁନିକତମ ପରିଷଦ । ଏହାର ବୈଚିତ୍ର୍ୟ ଓ ନୃତନ୍ତ ଯଥେଷ୍ଟ ରହିଛି । ଦୀପକ ସଂଘର ଏହି ସମସ୍ତ ଆଲୋଚନାରୁ କେହି ମନେ କରିବେ ନାହିଁ ଯେ ଏହା ପ୍ରୟତ୍ତକ ତଥ୍ୟର ପ୍ରୟୋଜନୀୟତା ସାମାଜିକ ଜୀବନରେ ଉପଲବ୍ଧ କରୁଥିଲା । ପ୍ରୟତ୍ତକି ଭୂଲ moral କି immoral, ତାହା ଆମ ଆଲୋଚନାର ବାହାରେ । ନିର୍ମାଣ କି ମନ୍ୟ ତାହା କହିବା ଆମର ଅଧିକାର ନାହିଁ । ମାତ୍ର ନିର୍ମାଣ କି ଜିନିଷ ତାହା ବାହାର କରିବା ବୈଜ୍ଞାନିକର କାମ । ପ୍ରୟତ୍ତ ମନୁଷ୍ୟର ସହଜ ମନର ବିଶ୍ୱାସକ ।

କଲିକତାର ଶିକ୍ଷିତ ଓଡ଼ିଆ ସାପ୍ରଦାୟର କେତେକ ବଜା ବଜା ଉତ୍ସବ୍ୟକ୍ତି ଉଚ୍ଚ ସଭାରେ ଯୋଗ ଦେଇଥିଲେ । ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ କଲିକତା ଉଚଳ ସମାଜର ସେକ୍ରେଟାରୀ ଭାଗୀରଥ ମହାପାତ୍ର, ଶରତଚନ୍ଦ୍ର ପଟ୍ଟନାୟକ, ସୁରେଶ ମିଶ୍ର (ବିଦ୍ୟାସାଗର କଲେଜ ଛାତ୍ର), କିଶୋରୀ ଚରଣ ପଟ୍ଟନାୟକ ଏବଂ ଗୋପବନ୍ଧୁ ମହାପାତ୍ରଙ୍କ ନାମ ଉଲ୍ଲଙ୍ଘନ୍ୟୋଗ୍ୟ । ଦ୍ଵିତୀୟ ଦିନର

ଦୀପକ ସଂଘ

ସଭାରେ ପ୍ରଧାନ ବଢ଼ା ଗୋରୀ କାନୁନ୍ତେ (ଦ୍ୱିତୀୟ ବାର୍ଷିକ କଳା ଛାତ୍ର, ବିଦ୍ୟାସାଗର କଲେଜ, କଲିକତା) “କଳା ଓ ନୀତି” ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଆଲୋଚନା କରିଥିଲେ । ଏହି କାଳରେ ଦୀପକ ସଂଘର ଆଉ ଚାରିଜଣ ସଦସ୍ୟ ଗୃହୀତ ହୋଇଥିଲେ -

୧- ସଙ୍କିଦାନନ୍ଦ ମିଶ୍ର, ପୁରୀ (ଦ୍ୱିତୀୟ ବାର୍ଷିକ କଳା ଛାତ୍ର, ବିଦ୍ୟାସାଗର କଲେଜ, କଲିକତା)

୨- ମିହିର କବି (ପ୍ରଥମ ବାର୍ଷିକ କଳା ଛାତ୍ର, ସି.ଟି. କଲେଜ, କଲିକତା)

୩- ଗୋପବନ୍ଧୁ ମହାପାତ୍ର (ପ୍ରଥମ ବାର୍ଷିକ କଳା ଛାତ୍ର, ବିଦ୍ୟାସାଗର କଲେଜ, କଲିକତା)

୪- ବିଶ୍ଵେଶ୍ୱର ମହାନ୍ତି, ଓକିଲ, କଟକ ।

ଦୀପକ ସଂଘର ପ୍ରବଳ ପ୍ରତ୍ୟେକାରେ ୧୩ ନଭେମ୍ବର ୧୯୫୪ରେ କଲିକତା ଉଚ୍ଚକ ସମାଜରେ ସାପ୍ତାହିକ ଆଲୋଚନାର ଦ୍ୱିତୀୟ ବୈଠକ ଉଚ୍ଚକାମ୍ଯାଲ୍ଲା । ସଂଘର ଅଧିକାରୀ ସ୍ଥାନୀୟ ସଭ୍ୟମାନଙ୍କ ଛଡ଼ା କଟକରୁ ଓକିଲ ଗୋଲକ ବିହାରୀ ମହାନ୍ତି, ଶ୍ରୀନିବାସ ମିଶ୍ର, ତରୁଣ ଲେଖକ ସଙ୍କିଦାନନ୍ଦ ରାଉଚରାୟ, ଉଚ୍ଚଳ ସମାଜର କାର୍ଯ୍ୟାଧିକାରୀଙ୍କ ଭାଗିତ୍ୱ ମହାପାତ୍ର, ସାମନ୍ତ ଦୟାନିଧି ପଣ୍ଡନାୟକ ବର୍ମା, କଲିକତା ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟର ଅଧାପକ ପଣ୍ଡିତ ବିନାୟକ ମିଶ୍ର ପ୍ରମୁଖ ଅନେକ ବିଶିଷ୍ଟ ଉତ୍ସବ୍ୟକ୍ତି ଉଚ୍ଚ ସଭାରେ ଯୋଗ ଦେଇଥିଲେ । (ନବାନୀ, ଡିସେମ୍ବର ୧୦, ୧୯୫୪) ପଣ୍ଡିତ ବିନାୟକ ମିଶ୍ର ସଭାପତି ଆସନ ଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ । ଦୀପକ ସଂଘର ବନ୍ଧୁ ଗୋରୀ କାନୁନ୍ତେ ପ୍ରଧାନ ଆଲୋଚନ୍ୟ ବିଷୟ “କଳା ଓ ନୀତିର ସଂସ୍କର୍ଷ” ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଗୋଟିଏ କ୍ଷୁଦ୍ର ଭାଷଣ ଦେଇଥିଲେ । ସେ ପ୍ଲେଟୋ, ବର୍ଣ୍ଣଭୂଷଣ ପ୍ରଭୃତିଙ୍କ ଅନେକ ସାରବାନ ଉତ୍ତିର ଉଲ୍ଲେଖ ଦେଇ କଳା ଯେ ମାନବ ଜୀବନର ଗୋଟିଏ ବିଶିଷ୍ଟ ପଦ୍ଧତି ସେ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ପ୍ରାଞ୍ଚଳ ଭାଷାରେ ବୁଝାଇ ଦେଇଥିଲେ । ତଥପରେ ସାମନ୍ତ ଦୟାନିଧି ପଣ୍ଡନାୟକ କହିଥିଲେ - କଳା ଓ ନୀତି ପରିସ୍ଵର ଆପେକ୍ଷିକ (relative) ନୀତିକୁ ବାଦ୍ ଦେଇ କଳାର ପରିପୂର୍ଣ୍ଣତମ ଅଭିବ୍ୟକ୍ତି ସମ୍ବନ୍ଧ ନୁହେଁ । ନୀତି ଓ ରୂପି ଦୂଇଟି ସଂସ୍କର୍ଷ ଅଳଗା ବସ୍ତୁ । ଅନେକ ସମୟରେ ଆମେ ମୁଲ ବିଶେଷରେ ଲାଲିତ କଳା ବିରୁଦ୍ଧରେ ଅଶ୍ଵିଳତାର ଅଭିଯୋଗ କରିଆଉଁ । କିନ୍ତୁ ସେଠାରେ ବୁଝିବା ଉଚିତ ଯେ ଆମର ପ୍ରଚଳିତ ରୂପି ସହିତ କଳା ସାମଞ୍ଜସ୍ୟ କରିପାରେ ନାହିଁ ବୋଲି ଆମେ ସେହିପରି କହିଆଉଁ । ଆମ ରୂପି ସହିତ କଳା ସୃଷ୍ଟିର ସାମଞ୍ଜସ୍ୟ ଦେଖି ନ ପାରିଲେ ବାସ୍ତବିକ ଆମେ ସହ୍ୟ କରି ପାରୁନା । ସେଠାରେ ନୀତି ବା ହୁନ୍ରୀତି ପ୍ରଶ୍ନ ଜମା ଉଠି ନଥାଏ । ତଥାପି ଆମେ କଳା ବିରୁଦ୍ଧରେ ଠେଙ୍ଗ ଉଠେଇବାକୁ କୁଣ୍ଡିତ ହେଉ ନା । ମୋଟ ଉପରେ ଦେଖିବାକୁ ଗଲେ ବ୍ୟାପକ ଅର୍ଥରେ ନୀତିର

ଓଡ଼ିଆ ବାହାରେ ଓଡ଼ିଆ ଜାଗୃତି

ଅର୍ଥ ନିୟମ । କଳା ଆଉ ସାରରେ ହେଉ ବା ଅଞ୍ଚାତ ସାରରେ ହେଉ ଗୋଟିଏ ବିଶେଷ ନିୟମର ଅଧିନଦ୍ର ଏଡ଼ାଇ ଚଳି ପାରେନାହିଁ । ତାହା ନିଶ୍ଚୟ କୌଣସି ନା କୌଣସି ନିୟମ ମାନି ଚାଲିଆଏ । ଏହିଠାରେ ଦୁହଁ ଦୁହଁଙ୍କର ସମ୍ବନ୍ଧ ସ୍ଵୀକାର କରିଥାଆଛି । କଳାର ଲକ୍ଷ୍ୟ ମୁଖ୍ୟ ଭାବରେ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ସୃଷ୍ଟି । ଆଉ ଗୋଟିଏ ସୁନିବନ୍ଧ ନିୟମ ଉଚିତର ଦେଇଗଲେ ଏହି ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ସ୍ଵଜନରେ ସାମଞ୍ଜସ୍ୟ ବଜାୟ ରଖିବା ଅସମ୍ଭବ ହୋଇପଡ଼େ । ଫଳତଃ ତାହା ଉସ୍ତଞ୍ଜଳ ଅବସ୍ଥା ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇ ନିଜର ଗୌରବକୁ ନିଜେ ଶୁନ୍ନ କରେ ।

ତପ୍ୟରେ ସତ୍ତିବାନନ୍ଦ ରାଉତରାୟ ବକ୍ତୃତାରେ କହିଥୁଲେ - ଗାନ୍ଧିଜୀଙ୍କ କଥାରେ କଳାକୁ "Highest asceticism of life" ଅର୍ଥାତ୍ ଜୀବନର ଚରମତମ ଉପଲବ୍ଧ ବୋଲି କୁହାଯାଇପାରେ । ଜୀଲଶ୍ରୀ ଅପନ୍ୟାସିକ Galsworthy କହିଥୁଲେ ପାରିପାର୍ଶ୍ଵକ ଅବସ୍ଥା ସହିତ ସଂସ୍କର୍ଷ ରଖି ଆହ୍ଵା ଯଦି ନିଜକୁ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବେ ପ୍ରକାଶ କରିପାରେ ତାହାହେଲେ ଆହ୍ଵାର ସେହି ପରିପୂର୍ଣ୍ଣତମ ପ୍ରକାଶକୁ କହିବି ଆର୍ଟ । ମୋର ମନେହୁଏ କଳାର ଏହି ବ୍ୟାଖ୍ୟାନଟି ସବୁଠାରୁ ବ୍ୟାପକ ଏବଂ ଏକ ଆଦର୍ଶବାଦୀ (idealist) କି ବାପ୍ତ୍ରବବାଦୀ (Realist) କି ରହସ୍ୟବାଦୀ ସବୁ ମତର ଅସାମଞ୍ଜସ୍ୟ ମଧ୍ୟରେ ଏହା ସେହୁ ସ୍ଵରୂପ । କଳାର ଜନ୍ମ ଆହ୍ଵାର ଆନନ୍ଦରୁ । ସୁ ପ୍ରଭୁର ଏବଂ ଅନାବିଳ ଆନନ୍ଦର କଳା ପରିବେଷକ । କଳା ସୁନ୍ଦରର ଚିତ୍ରକର । ଏହା ସୁନ୍ଦର ପୁଣି ସତ୍ୟ ସ୍ଵରୂପ । ସେଥିପାଇଁ ସୌନ୍ଦର୍ୟର ପରମ ଉପାସକ କିଟିଥ ମନେ ପ୍ରାଣେ ଉପଲବ୍ଧ କହିଥୁଲେ - Beauty is truth । ମୁଖ୍ୟ ଭାବରେ ଏହି ସୃଷ୍ଟିର ଛଦ୍ମ ସହିତ ଅସୁନ୍ଦରର କୌଣସି ଯୋଗ ନାହିଁ । ଅସୁନ୍ଦର ମିଥ୍ୟା । ସୃଷ୍ଟିର ନିୟମରେ ତାହା ଗୋଣ । ଯେଉଁ କଳାର ଲକ୍ଷ୍ୟ ଏହି ସତ୍ୟ ସ୍ଵରୂପ ଆନନ୍ଦ ଅମୃତ ବିତରଣ, ତାହାକୁ ନୀତିର ପ୍ରାଚୀର ମଧ୍ୟରେ ଶୁଣ୍ଟିତ କରି ତାର ସ୍ବାଧୀନ ଗତିରେ ବାଧା ଦେବା ସମୀଚୀନ ନୁହେଁ । ତାହାକୁ ମୁକ୍ତ ଧାରା ବୈତରଣୀ ପରି ବହିଯିବାକୁ ଦେବା ଉଚିତ । ନର୍-ଗୀତି-ମୁଖ୍ୟର ଗିରିଝର ପରି ଗତିର ହିଲ୍ଲୋଲରେ କଳା ନିତ୍ୟ ଧାବମାନ । ନୀତିର ବନ୍ଦ ବାନ୍ଧିବା ଦ୍ୱାରା ତାକୁ ଧାନ ବିଲରେ ଫରସିଲ ମଡ଼ାଇବା କାର୍ଯ୍ୟରେ ଲଗା ଯାଇପାରେ ସତ, କିନ୍ତୁ ତଦ୍ୱାରା ତାର ସ୍ଵାଭାବିକ ସୌନ୍ଦର୍ୟ ନିଶ୍ଚୟ ଶୁନ୍ନ ହୁଏ । ଗତି ହଁ କଳାର ପ୍ରାଣ । ଏହି ପ୍ରାଣ ଶକ୍ତିକୁ ସଙ୍କୁଟିତ କରିବା ଅର୍ଥ ସମ୍ଭବ ଭାବରେ କଳାକୁ ତାର ସ୍ବାଧୀନତା ଟିକେ କାଢିନେଲେ ତାର ଜୀବନ ଯେପରି ଆପେ ଆପେ ଖାଉଳି ପଡ଼େ, କଳାର ସ୍ବାଧୀନ ପ୍ରଗତିକୁ ଆମର ବ୍ୟବହାରିକ ମାପକାଠିରେ ସଙ୍କୁଟିତ କଲେ ମଧ୍ୟ ସେ ସେହିପରି ନିଜର ମୌଳିକ ବୈଶିଷ୍ଟ୍ୟ ହରାଏ । କଳାକୁ କେବଳ ଆଦର୍ଶବାଦୀ ନକରି ବାପ୍ତ୍ରବବାଦୀ କରିବା ଉଚିତ । ଆମ ଜୀବନର ସୁଖ ଦୁଃଖରେ ଏହା ଦର୍ପଶ ନହେଲେ ଏହା ଆମର ପ୍ରାତ୍ୟେହିକ ଜୀବନରୁ ବାହାରେ ରହିଯିବ ।

ସେଥିପାଇଁ କଳାରୁ ନମ୍ବ ଜୀବନର ଚିତ୍ର ଆଙ୍କିବାକୁ ହେବ । ଅବହେଳିତ ଦୌନହିନ ଘଟଣା ଭିତରେ ଚିରସୁନ୍ଦରକୁ ଅନୁସନ୍ଧାନ କରିବାକୁ ହେବ । ତାପରେ ଲେଖ୍ସ୍ୟ ବା ସକ୍ରତିସକର ପ୍ରୟୋଜନୀୟତାକୁ ହିଁ କଳାର ମାନଦଣ୍ଡ ଏହାକୁ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ରୂପେ ଭୁଲିଗଲେ ଚଳିବ ନାହିଁ । କଳା ଯେଉଁଠି ଆଦର୍ଶ ବାଦର ଦିବା ସ୍ଵପ୍ନରେ ବିହୁଲ, ସେଠି ତାହା ଜୀବନର ରଦି କାଗଜ ଚୋକେଇରେ ସ୍ଥାନ ପାଇପାରେ ବୋଲି ଆଶକ୍ତ କରିବାର ଯଥେଷ୍ଟ କାରଣ ଅଛି । କଳା ଆମର ଅଜସ୍ର ମୁହଁର୍ଭର ସୌଖ୍ୟନ ବିଳାସ ନୁହେଁ । ଏହା ଆମର ପ୍ରତିଦିନର ତୀର୍ତ୍ତର ଜୀବନ ସଂଘର୍ଷ ଭିତରେ ସତ୍ୟ ଶିବ ସୁନ୍ଦରଙ୍କର ଆରାଧନା ମାତ୍ର ।

ସଭାପତି ପଣ୍ଡିତ ବିନାୟକ ମିଶ୍ର ସଭାପତି ଭାଷଣରେ କହିଥିଲେ - ଝରାଇୀ m-
orality ଶବ୍ଦର ଭାବବ୍ୟାଙ୍କ ଅନୁବାଦ ନୀତି ନୁହେଁ । କାରଣ ଆମ ଦେଶରେ ନୀତି କହିଲେ
ରାଜନୀତି, ସମାଜନୀତି ପ୍ରଭୃତି ପ୍ରକାର ଭେଦରେ ବହୁତ ଅର୍ଥ ବୁଝାଏ । କିନ୍ତୁ ତାଙ୍କ ଦେଶରେ
morality କହିଲେ କେବଳ m(orality) କୁହି ବୁଝାଏ । କଳାନାଟିକୁ ମାନ୍ଦି ନ ଚାଲିଲେ
ସୁନିୟମିତ ଓ ସୁ ସାମାଜିକ୍ୟପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇପାରେ ନାହିଁ । କାରଣ ଜାତୀୟ ମନର ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ଓ
କଲ୍ୟାଣ ସାଧନ ନିମିତ ନୀତି ସୃଷ୍ଟି । କଳା ଯଦି ଜାତି ବା ଦେଶର କଲ୍ୟାଣ ପ୍ରତି ଲକ୍ଷ୍ୟ
ରଖେ, ତାହା ହେଲେ ସେ ନୀତିକୁ ଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ ବାଧ ହେବ । ଆମ ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟରେ
କଳା କ୍ରମେ ସୌନ୍ଦର୍ୟ ଓ ମୌଳିକତ୍ତବ ହରାଇ କଷ୍ଟୁକି । ଏହା ଅତ୍ୟନ୍ତ ଆକ୍ଷେପର ବିଷୟ ।
ଖାଣ୍ଡି ଓଡ଼ିଆ ଜୀବନର ଚିତ୍ର ଆମ ସାହିତ୍ୟରେ ଖୁବ କମ ପୁଣି ଉଠିଛି । ଏପରି କି ପ୍ରାଚୀନ
କବିମାନେ ମଧ୍ୟ (କେତେକକୁ ବାଦ ଦେଲେ) ମୌଳିକ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାର ଚର୍ଚା କରିଥିଲେ
ମଧ୍ୟ ମୌଳିକ ଉତ୍ତକୀୟ ଚିତ୍ର ଆଙ୍କି ପାରି ନାହାନ୍ତି । ଆମ ଦେଶରେ ମଧ୍ୟ ରୂପୁ ପ୍ରାଣୀର
ଅଭାବ ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ କେତେକଣ ଆଧୁନିକ ଲେଖକ ତାକୁ ଆଶ୍ରୟ କରି ଗଛ ଉପନ୍ୟାସ
ଲେଖିଥାନ୍ତି ? ଆମେ ବରଂ ବରାଇୟ ବା ଝରାଇୀ ଲେଖକମାନଙ୍କ ଚିତ୍ରକୁ ଶ୍ରେୟ ମନେକରୁ ।
ଆଜିକାଲ ପ୍ରଗତିଶୀଳ ସାହିତ୍ୟରେ ଯେଉଁ ଯୌନ ସମସ୍ୟା ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସମସ୍ୟା ମୁଖ୍ୟ
ଭାବରେ ଆତ୍ମ ପ୍ରକାଶ କରୁଛି ଆଉ ଆମେ ଯାହାକୁ ନୃତ୍ୟର ନିଶାରେ ଆମ ସାହିତ୍ୟରେ
ସ୍ଥାନ ଦେବାକୁ ବାହରିଛୁ ସେ ସମସ୍ୟା ସମସ୍ୟା ଓଡ଼ିଆ ଘରେ ମଧ୍ୟ ରହିଛି । କିନ୍ତୁ ଆମେ ସେ
ସବୁକଥା ଭୁଲି ଯାଉଥାରୁ । କଳାର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ମୁଖ୍ୟ ଭାବରେ ସୌନ୍ଦର୍ୟ ସୃଷ୍ଟି । କିନ୍ତୁ ତଥାପି
ସେହି ସୌନ୍ଦର୍ୟ କଲ୍ୟାଣକର ହେବା ଭଲ । ଆମର ଶାସ୍ତ୍ର ପ୍ରଭୃତିରେ ଯେଉଁ ଚରଣ୍ଡି ପ୍ରକାର
କଳାର ଉଲ୍ଲେଖ ଅଛି ସେଥିରୁ ସବୁଗୁଡ଼ିକ ଆମ ପକ୍ଷରେ ଦରକାରୀ । ଚାଙ୍ଗୁଡ଼ି ବୁଣିବା
କାରୁକାର୍ଯ୍ୟ କରିବା ଏସବୁ ସୌନ୍ଦର୍ୟ ଚର୍ଚା ସହିତ ପ୍ରୟୋଜନୀୟତାକୁ ଯୋଗ କରିଛି ।
ଏପରିକି ଯେଉଁ ବନ୍ଦ ସବୁ ଅଛି ତାହା ମଧ୍ୟ argenies ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଆମର ଦରକାରରେ
ଆସିପାରେ । ସୁତରାଁ ପଯୋଜନିଯତା ହିଁ କଳାର ନିଯାମକ ଓ ଅନ୍ୟତମ ମୂଳକାରଣ ।

ଓଡ଼ିଶା ବାହାରେ ଓଡ଼ିଆ ଜାଗୃତି

ତୟରେ ଦୀପକ ସଂଘର କାର୍ଯ୍ୟାବଳୀକୁ ପ୍ରଶନ୍ଦା କରି ସେ କହିଥୁଲେ- “ଏହା ଉଛମୀଯ ଯୁବକମାନଙ୍କର ସାଧୁ ଉଦୟମ । ଏହାର ସର୍ବବିଧ ଉନ୍ନତି କହେ ସମସ୍ତଙ୍କର ମନ ପ୍ରାଣ ଢାଳି ଦେବା ଉଚିତ । ଏପରି ଗୋଟିଏ ସ୍ଵଦୂତ ଅନୁଷ୍ଠାନର ଅଭାବ ମୁଁ ବହୁତ ଦିନରୁ ଅନୁଭବ କରୁଥିଲା । ଏହା ଦୀର୍ଘଜୀବୀ ହୋଇ ଦେଶ ଓ ଦଶର ପ୍ରକୃତ କଳ୍ୟାଣ ସାଧନ କରୁ ଏହା ମୋର ଆନ୍ତରିକ କାମନା ।

୧୯୩୪ ମସିହା ବଡ଼ଦିନ ହୁଟିରେ ଦୀପକ ସଂଘର ପ୍ରତିନିଧି ଗୌରୀ କାନ୍ତନ୍ଗୋ ଓ ଗୋପବନ୍ଧୁ ମହାପାତ୍ର ପୁରୀ ଯାଇଥୁଲେ । ସେତେବେଳେ ପୁରୀର କେତେକ ଉତ୍ସାହୀ ସେବାୟତ ଯୁବକମାନେ ଜଗନ୍ନାଥ ସେବାୟତ ସଂଘ ଗଠନ କରିଥିଲେ । ଏହି ସଂଘର ମୁଖ୍ୟ ଉଦେଶ୍ୟ ଥିଲା -

- ୧- ସେବାୟତ ଯୁବକମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଶିକ୍ଷାପ୍ରସାର ।
- ୨- ସେବାୟତ ସମାଜର ସର୍ବବିଧ ନୈତିକ ସାମାଜିକ ଓ ଆର୍ଥିକ ଉନ୍ନତି
- ୩- ପୁଷ୍ଟକାଗାର ଓ ପଠନାଳୟ ସ୍ଥାପନ
- ୪- ବିଦେଶୀ ଯାତ୍ରୀମାନଙ୍କୁ ଗୁଣ୍ଣାମାନଙ୍କ ଅଭ୍ୟାଚାରରୁ ରକ୍ଷା କରି ସେମାନଙ୍କୁ ସର୍ବବିଧ ସାହାଯ୍ୟ କରିବା ।

୫- ଅନୁସନ୍ଧିତ୍ବ ଯାତ୍ରୀମାନଙ୍କୁ ଉଛଳର ଶିକ୍ଷା ଭାସ୍ୟ ଓ ସଭ୍ୟତା ବିଷୟରେ ଆଲୋକ ଦେଇ ଓଡ଼ିଆ ଜାତିର ଗୌରବ ବୃଦ୍ଧି କରିବା ।

ଜଗନ୍ନାଥ ସେବାୟତ ସଂଘର ଅନେକ ସଭ୍ୟ ଦୀପକ ସଂଘର ସଭ୍ୟ ହୋଇଥୁଲେ । ସେମାନେ ଦୀପକ ସଂଘର ପ୍ରତିନିଧି ମାନଙ୍କୁ ବହୁ ସହଯୋଗ କରିଥିଲେ । ଦୀପକ ସଂଘର କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ସମିତି ୧୯୩୭ ରେ ଜଗନ୍ନାଥ ସେବାୟତ ସଂଘର ପାଠାଗାରକୁ ବିଭିନ୍ନ ଭାଷାରେ କେତେକ ସୁରୁଚିପୂର୍ଣ୍ଣ ସାହିତ୍ୟ ପୁଷ୍ଟକ ଓ ମାସିକ ପତ୍ରିକା ଅତି ଶୀଘ୍ର ପଠାଇ ପୂର୍ଣ୍ଣ ସହଯୋଗ ଦ୍ୱାରା ଯୁବକମାନଙ୍କର ଉଦେଶ୍ୟ ଫଳବତ୍ତୀ କରାଇବାକୁ ସ୍ଥିର କରିଥିଲେ । (ନବୀନ, ୨୧ ଜାନୁଆରୀ ୧୯୩୭)

ଦୀପକ ସଂଘର ପ୍ରତିନିଧି ସଜିଦାନନ୍ଦ ରାଉଚରାୟ, ଗୌରୀ କାନ୍ତନ୍ଗୋ ଏବଂ ଅମୀଯ ଘୋଷ ୧୭ ଡିସେମ୍ବର ୧୯୩୪ ରେ ବିଶ୍ୱକବି ରବିତ୍ରୁନାଥ ଠାକୁରଙ୍କ ସହିତ ତାଙ୍କର ଦ୍ୱାରକାନାଥ ଠାକୁର ଶ୍ରୀଶ୍ଵର ବାସ ଭବନରେ ସାକ୍ଷାତ କରିଥିଲେ । ଦୀପକ ସଂଘର ମହନୀୟ ଲକ୍ଷ୍ୟ, ଉଦେଶ୍ୟ ଏବଂ କାର୍ଯ୍ୟ ବିବରଣୀ ଶୁଣି କବିତ୍ର ରବିତ୍ରୁନାଥ ଅତିଶ୍ୟ ଆନନ୍ଦିତ ହୋଇଥୁଲେ ଏବଂ ଓଡ଼ିଶା ସହିତ ତାଙ୍କର ଯେ ସବୁବେଳେ ପ୍ରାଣର ଯୋଗ ରହିଛି ଏକଥା ପ୍ରକାଶ କରିଥିଲେ । ତା'ପରେ ସେ ଦୀପକ ସଂଘର ମଙ୍ଗଳ କାମନା କରି ନିମ୍ନଲିଖିତ ଆର୍ଶୀବାଦଟି ବଂଗଳାରେ ଲେଖିଥିଲେ -

କଲିକତା ନଗରୀରେ ଓଡ଼ିଶାର ଯୁଦ୍ଧକ ଦଳ ଯେଉଁ ଦୀପକ ସଂଘ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରିଛନ୍ତି ମୁଁ
ଏକାନ୍ତ ମନରେ ତାହାର ଉନ୍ନତି ଓ ସ୍ଥାଯିତ୍ବ କାମନା କରେ । ଏହି ସଂଘ ବନ୍ଦଳା ଦେଶ ସଂଗେ
ଓଡ଼ିଶାର ଆହୁମାତାର ସମ୍ବନ୍ଧ ସୃତ ରକ୍ଷା କରିବାର ମହତ ଉଦେଶ୍ୟ ଚିରଦିନ ସାର୍ଥକ କରୁ ।
ଏହା ମୋର ସର୍ବାନ୍ତକରଣରୁ ଆଶାବାଦ । (ନବାନ୍ଦ, ଡିସେମ୍ବର ୧୭, ୧୯୬୫)

୧୯୬୫ ରୁ ୧୯୬୭ ନରେମ୍ବର ଏହି ଏକ ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ଦୀପକ ସଂଘ ଚିନିଖଣ୍ଡ
ଉତ୍ସୁକ ପ୍ରକାଶ କରିଥିଲା । ପ୍ରଥମ ଜଣ୍ଠି “ଚିତ୍ରଗ୍ରାବ” । ଲେଖକ ଥିଲେ ସଙ୍କଟଦାନନ୍ଦ
ରାତତରାୟ । ବହିଟି ଠିକ୍ ଉପନ୍ୟାସ ନୁହେଁ । ଅଥବା ଉପନ୍ୟାସର ଗରୀର ଶ୍ଵେଷ (hu-
mour) ଏହା ଭିତରେ ପୁରାପୁରି ରହିଛି । ରହସ୍ୟ କାହାଣୀକୁ ଅବଲମ୍ବନ କରି ଲେଖକ
ଆଧୁନିକ ଯୁଗର ସମସ୍ତ ଜ୍ଞାନ ଚିତ୍ରାଧାରା ଓ ଆଧୁନିକ ପ୍ରଗତିଶୀଳ ବିଶ୍ୱ ସାହିତ୍ୟର ବନ୍ଦୁ
ଦିଗମ୍ବରୀ ବିକାଶ ସହିତ ଉତ୍ସୁକର ନବାନ୍ଦ ରୁଚିକୁ ପରିଚିତ କରାଇବାକୁ ପ୍ରୟାସ କରିଥିଲେ ।
ଦିତୀୟ ବହିଟି ଗୋଟିଏ ପ୍ରବନ୍ଧ ପୁତ୍ରକ । ନାମ “ପ୍ରେମ ଓ ପଣ୍ୟ” । ବିବାହ ବିଧୁ ଓ ଘୂର୍ଣ୍ଣିବାଦ
ଯେ ଆମ ସମାଜରେ ପ୍ରଚଳିତ ଗଣିକା ବୁଝିର ଏକମାତ୍ର କାରଣ ଏହା ହିଁ ଏ ବହିଟିର
ପ୍ରତିପାଦ୍ୟ ବିଶେଷ । ଏ ପୁତ୍ରକ ସମକ୍ଷରେ “ଆଧୁନିକ” ପତ୍ରିକାର ପ୍ରଥମ ବର୍ଷ ପ୍ରଥମ
ସଂଖ୍ୟାରେ ସମାଲୋଚନା ପ୍ରକାଶ ପାଇଥିଲା । ବୃତୀୟ ବହିଟି “ପଲ୍ଲୀଶ୍ରୀ” । ସଙ୍କଟବୁଦ୍ଧର
ଏହା ପୂର୍ବରୁ ଯେଉଁ ସବୁ ପଲ୍ଲୀ କବିତା ସହକାର, ରସତତ୍ତ୍ଵ, ପଲ୍ଲୀମଙ୍ଗଳ ପ୍ରଭୃତି ପତ୍ରିକା
ମାନଙ୍କରେ ପ୍ରକାଶିତ ହୋଇଥିଲା । ସେ ଗୁଡ଼ିକ ସମ୍ମାନ ହୋଇ ପୁତ୍ରକାକାରରେ ମୁଦ୍ରିତ
ହୋଇଥିଲା । ଚତୁର୍ଥ ବହି “ସହସ୍ର ଶୟାର ନାୟିକା” ମୁଦ୍ରଣ ପାଇଁ ଉଦ୍ୟମ ହୋଇଥିଲା ।
ଏହା ନାରାତ୍ରର ନୃତ୍ୟ ଆଦର୍ଶ ଧରି ପରିପ୍ରକାଶ ପାଇବାକୁ ମୁତ୍ତନା ଦିଆ ଯାଇଥିଲା ।

ଏହି ସବୁ ପୁତ୍ରକ ଛଡା ସାମୟିକ ସାହିତ୍ୟ ସରାମାନ ଅନୁଷ୍ଠାନ କରାଇ କଲିକତାର
ଶିକ୍ଷିତ ଓଡ଼ିଆଙ୍କ ଭିତରେ ଏହା ସଂଘବଦ୍ଧ ଭାବରେ ସାହିତ୍ୟ ଆଲୋଚନା କରିବାର ଆକାଶକ୍ଷା
ଆଶି ଦେଇଥିଲା । ବିଶ୍ୱକବି ରବିନ୍ଦ୍ରନାଥ ଠାକୁର, ଭାରତୀୟ ରାଷ୍ଟ୍ରୀୟ ସଭାର ସଭାପତି
ରାଜେନ୍ଦ୍ର ପ୍ରସାଦ, ଯମୁନାଲାଲ ବଜାଜ ପ୍ରଭୃତି ଭାରତର ପ୍ରସିଦ୍ଧ ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ସଂଘର
କାର୍ଯ୍ୟକଳାପରେ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ହୋଇ ଅନୁତ୍ତକ ଅଭିମତମାନ ପ୍ରକାଶ କରିଥିଲେ । କ୍ଷଣିକ ହେଲେ
ମଧ୍ୟ ଦୀପକ ସଂଘର ଚିତ୍ରା ଓ ଚେତନା ପାଇଁ ଅବଦାନ ଅବସ୍ଥାରଣୀୟ । ଏହା ଥିଲା ନବ୍ୟୁଗ
ସାହିତ୍ୟ ସଂସଦ ପରି ଭରୁଣ ଓଡ଼ିଆ ମାନଙ୍କର ଚିତ୍ରାଙ୍କ ଆଲୋଚନାର ପ୍ରାଣକେନ୍ତ୍ର,
ଆଧୁନିକ ରୁଚିର ପ୍ରସାରକ ।

ପରିଶିଳ୍ପ - ୧

ଚଟକଳ ଚଉତିଶା।

ପ୍ରବାସୀ ଉଜ୍ଜଳ ସାହିତ୍ୟ ସମିତିର କର୍ମକର୍ତ୍ତା ମାନେ କଲିକତାରେ ଓଡ଼ିଆ ଶ୍ରମିକମାନଙ୍କର ଅଭିଷ୍ଠତା ନେଇ ଗୋଟିଏ ଚଟକଳ ଚଉତିଶା ରଚନା ପାଇଁ ପୁରସ୍କାର ଘୋଷଣା କରିଥିଲେ । ଅନେକ ଲେଖା ମଧ୍ୟରୁ ଦୁଇଟି ଲେଖା ଗୁହୀତ ହୋଇଥିଲା । ସେ ଦୁଇଟିର ଲେଖକ ଚିତ୍ରାମଣି ତ୍ରୀପାଠୀ ଓ ଗୋପୀନାଥ ବେହେରା କଲିକତାର ଦୁଇଟି ଓଡ଼ିଆ ଶ୍ରମିକ । ସେହି ଲେଖା ଦୁଇଟି ପୁଷ୍ଟକାକାରରେ ୧୯୪୭ରେ ପ୍ରକାଶିତ ହୋଇଥିଲା । ସେ ଦୁଇଟିକୁ ପାଠକରି ମାଯାଧର ମାନସିଂହ ଅତ୍ୟେ ପ୍ରୀତ ହୋଇଥିଲେ । ସେ ଏ ସଂପର୍କରେ ଲେଖିଥିଲେ - “ପଢ଼ି ମନେ ହେଲା ଯେ ଉଜ୍ଜଳରେ ଭୀମା ଧୀବର ଓ ଭୀମଭୋଇଙ୍କର କୃଷ୍ଣ ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମରିନାହିଁ । ଚାଟଶାଳୀ ପାଠ ପଡ଼ି ବା କିଛି ନପଡ଼ି ମଧ୍ୟ ଏବଂ ଜୀବିକାର୍ତ୍ତନ ପାଇଁ ପିରୁ ପିତାମହ ମାନଙ୍କର ଖାଲକୁହା କାମ କରି ଯେ ଓଡ଼ିଆ ଉଜ୍ଜ୍ଵଳ କାର୍ଯ୍ୟ କରିତା ଲେଖୁଥିଲେ ପ୍ରାଚୀନ ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟରେ ଏହା ଏକ ଗୋରବର ଓ ପ୍ରଣିଧାନର ବିଷୟ । ପ୍ରାଚୀନ ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟ ଉଚ୍ଚ ଶିକ୍ଷିତ ପଣ୍ଡିତ ମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ରାଜ ଦରବାରରେ ପରିପୁଷ୍ଟ ବୋଲି ଆୟମାନଙ୍କର ଗୋଟିଏ ତ୍ରୁଟ ଧାରଣା ଅଛି । କିନ୍ତୁ ପ୍ରକୃତ ସତ କଥା ଏହି ଯେ ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟ ପ୍ରେଲିଟେରିଏଟ ଦ୍ୱାରା ହିଁ ଗଠିତ । ସାରଳା ଦାସ, ଜଗନ୍ନାଥ ଦାସ, ଭୀମା ଧୀବର, ଭୀମଭୋଇ, ଗଜାଧର ପ୍ରଭୃତି ଆମର ବିଶିଷ୍ଟ ସ୍ରେଷ୍ଠାଗଣ ସମାଜର ଅଛ ବିର ଶ୍ରେଣୀର ଲୋକ ଥିଲେ । ଏମାନଙ୍କୁ ଜୀବିକାର୍ତ୍ତନ ପାଇଁ କଷ୍ଟ ସ୍ଵୀକାର କରିବାକୁ ପଦ୍ଧତିରେ ଉର୍ବର କରି ପାରିଛି । ବର୍ତ୍ତମାନ ସାହିତ୍ୟରେ ବର୍ତ୍ତମାନ ସମାଜର ପ୍ରକୃତ ଚିତ୍ର ମିଳୁନାହିଁ । ବର୍ତ୍ତମାନର ଜନତା ଫଂଗେ ବର୍ତ୍ତମାନ ସାହିତ୍ୟ ବିଶେଷ ଅଜାଗ୍ରୀ ସଂପର୍କ ନାହିଁ । ଏହା ଅତ୍ୟେ ଅପ୍ରିୟ ସତ୍ୟ କଥା । କିନ୍ତୁ ଏହାର ଏକମାତ୍ର କାରଣ ହେଉଛି ସମାଜର ନିମ୍ନ ଶ୍ରେଣୀର ସ୍ଵଜନ ଶକ୍ତିର ପରିପୋଷଣ ପାଇଁ ଆମେ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିପାରି ନାହିଁ ବା ଯେଉଁଠି ଶକ୍ତିର ବିକାଶ ତାହା ଉପର ଶ୍ରେଣୀର ସାହିତ୍ୟକ ଓ ଶିକ୍ଷିତ ମାନଙ୍କର ଦୃଷ୍ଟି ଓ ଖାତିର ଅଭାବରୁ ଉପଯୁକ୍ତ ସମ୍ବାନ ପାଇ ପାରୁନାହିଁ । (ନବୀନ, ପାଠୀ ମାର୍କ୍, ୧୯୪୭)

ଚଟକଳ ଚଉତିଶାର କବି ଦୁହିଁକୁ ସେ ସମର୍ପନା କରିଥିଲେ କାରଣ ଦୁଇ ଜଣ ଶ୍ରମିକ ତାଙ୍କର ଅଭିଷ୍ଠତାକୁ ଏଥରେ କବିତା ଆକାରରେ ପୁଟାଇ ପାରିଥିଲେ । ଏଇ ଦିଗରେ ଏମାନ ଅଗ୍ରଦୂତ ଏବଂ ସବୁ ପାଇଅନ୍ତିରକ ପାଇଁ କୃତିତ୍ତରେ ଯେମିତି ବହୁ ଅଭାବର ପରିଲକ୍ଷିତ

ପରିଶିଳ

ହୋଇଥାଏ ଏଥୁରେ ମଧ୍ୟ ସେହିପରି ଅଭାବ ଥିଲା । କିନ୍ତୁ ମାନଦିଂହ ସେଇ ସବୁ ଦୋଷ
ଆଡ଼କୁ ଆଖି ବୁଝି ଦେଇଥିଲେ । ଦୁଇ ଜଣା ଓଡ଼ିଆ ଶ୍ରମିକ ଯେ ନିଜର ଦୈନିକିନ ଅଭିଷ୍ଠତାକୁ
କବିତାକାରରେ ପ୍ରକାଶ କରିଥିଲେ ଏ କଥା ଭାବି ଉପରେ ସେ ଅଶେଷ ଆନନ୍ଦ ଅନୁଭବ
କଲେ ।

ଉପାଦନ ସ୍ମୃତି

୧. ନବୀନ, ୧୯୪୭ ।

ଓଡ଼ିଶା ବାହାରେ ଓଡ଼ିଆ ଜାଗୃତି

ପରିଶିଷ୍ଟ - ୨

ପ୍ରବାସୀ ଓଡ଼ିଆ ମାନଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା

୧୯୩୦ ଜନସୁମାରୀ ରିପୋର୍ଟରୁ ବିହାର - ଓଡ଼ିଶା ଓ ମାହାଜ ଛଡା ଆଉ ସବୁ
ପ୍ରଦେଶରେ ତଳ ଲିଖିତ ହିସାବ ମତେ ୪୨୩୯୮୪ ଓଡ଼ିଆ ଥିଲେ ।

ବ୍ରହ୍ମଦେଶ - ୭୦୭୮୭

ବଜାଦେଶ - ୧୪୪୩୩୧

ଆସାମ - ୨୦୨୭୮୭

ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ପ୍ରଦେଶ - ୭୧୪

ବଞ୍ଚିଲା ଗଡ଼ଜାତ - ୫୫୦୪

ଆସାମ ଗଡ଼ଜାତ - ୪୮

ମୋଟ - ୪୨୩୯୮୪

ଜାମସେବପୁର ଓ ବିହାର ର ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଅଞ୍ଚଳବାସୀ ଓଡ଼ିଆଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା ପ୍ରାୟ ୯୦୦୦ ।
୧୯୩୪ ବେଳକୁ ପ୍ରବାସୀ ଓଡ଼ିଆଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା ୪୩୩୩ ୦୦୦ । ଏଥରୁ ମେଦିନୀପୁର ଜିଲ୍ଲା
ସ୍ଥାୟୀ ବାସିଯା ୪୦,୦୦୦ (ଖଡ଼ଗପୁର ବ୍ୟତୀତ) କୁ ବାଦ ଦେଲେ ପ୍ରବାସୀ ଓଡ଼ିଆଙ୍କ
ସଂଖ୍ୟା ପ୍ରାୟ ୩୯୩, ୦୦୦ । ଏହାଛଡା ମଧ୍ୟଦେଶ ଗଡ଼ଜାତ (୧୯୩୪୧୮) ମେଦିନିପୁର
ଜିଲ୍ଲା (୪୪୧୦୧), ଆସାମ, ବଞ୍ଚିଲାର ଜଳପାଇଗୁଡ଼ି, ତ୍ରିପୁରା, ସିକିମ, ମଣିପୁର,
କୁଚବିହାର, ଡାକା, ଚଟପ୍ରାମ, ଦାର୍ଜିଲିଙ୍ଗ, ପରିଦପୁର, ଦିନାଜପୁର ଜିଲ୍ଲାର ତାହା
ବରିଚାମାନଙ୍କରେ କାମ କରୁଥିବା ଓଡ଼ିଆ ମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ସ୍ତ୍ରୀ ସଂଖ୍ୟା ମୋଟ ଜନ ସଂଖ୍ୟାର
୪୭୭ । କଲିକତା, ହାଉଡ଼ା, ସାଉଥ ସବ-ଅର୍ବାନ୍ ଏହି ତିନିଗୋଟି ମୁନିସିପାଲିଟିରେ ମୋଟ
ଓଡ଼ିଆ ସଂଖ୍ୟା ୪୪୯୧୭ । ଏଥରୁ ୪୧୩୭୭ ପୁରୁଷ ଓ ୭୦୦୭ ସ୍ତ୍ରୀ । ଏହି ତିନି ଗୋଟି
ସହର ଛଡା ହାଉଡ଼ା, ଚବିଶ ପ୍ରଗଣା ଓ ହୁଗୁଳି ଜିଲ୍ଲାର ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଅଞ୍ଚଳ - କଲିକତାର
ଉପକଣ୍ଠରେ ପ୍ରାୟ ସମୁଦାୟ ୪୮୭୭ ଓଡ଼ିଆ ଥିଲେ । ଏମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ପୁରୁଷ ୪୪୭୧୩
ଓ ସ୍ତ୍ରୀ ୯୯୦ । କଲିକତା ଓ ତାହାର ଉପକଣ୍ଠରେ ସର୍ବମୋଟ ୯୩୪୭୯୯ ଓଡ଼ିଆ । ଏମାନଙ୍କ
ମଧ୍ୟ ପୁରୁଷ ୮୪୧୦ ଓ ସ୍ତ୍ରୀ ୭୪୪୯ ।

ପରିଶିଳ୍ପ

କଲିକତା ଓ ଚାହାର ଉପକଣ୍ଠ ଓ ମେଦିନୀପୁର, କାକା ଓ ଚାହା ବରିଚା ଥିବା ଜିଲ୍ଲାମାନଙ୍କ ଛଡ଼ା ବଂଗଳାର ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଅଷ୍ଟକରେ ୮୯୭୦ ଓଡ଼ିଆ । ଏମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ପୁରୁଷ ୧୮୮୩ ସ୍ଥାୟୀ ୭୭୭ । ମୋଟ ଉପରେ ବଂଗଳା ଓ ଆସାମରେ ଥିବା ଓଡ଼ିଆମାନଙ୍କୁ ତଳିଖିତ ମତେ ତିନି ଶ୍ରେଣୀରେ ବିଭକ୍ତ କରାଯାଇପାରେ -

ଜିଲ୍ଲାର ନାମ	ମୋଟ ଜନସଂଖ୍ୟା	ପୁରୁଷ	ସ୍ତ୍ରୀ
ଆସାମ	୨୦୨୭୭୭	୧୦୪୮୭	୯୭୮୩
ଜଳପାଇଗୁଡ଼ି	୪୧୭୯	୨୦୩୩	୨୧୪୭
ତ୍ରିପୁରାଗଡ଼ଜାତ	୧୪୪୭	୩୩୮୭	୨୦୭୧
ଚଙ୍ଗାମ	୭୯୯	୧୯୪	୧୦୪
ଦାର୍ଜିଲ୍ଲି	୨୮୦	୧୯୧	୮୯
ଫରିଦପୁର	୭୭୭	୪୪୪	୧୭୭
ଦିନାଜପୁର	୧୪୭	୧୦୭	୪୦
ମୋଟ	୨୧୩୭୯୪	୧୧୧୭୩୯	୧୦୭୪୮୭

ଅନୁପାତ - ୪୮

	ମୋଟ ସଂଖ୍ୟା	ପୁରୁଷ	ସ୍ତ୍ରୀ
ସ୍ଥାୟୀ ବାସିଦା ମେଦିନୀପୁର	୧୨୧୦	୭୮	୪୭୭
ସ୍ଥାୟୀ ବାସିଦା କାକା	୪୪୧୦୧	୨୩୮୪	୨୧୪୧୭
ମୋଟ	୪୭୩୧୧	୨୪୪୭୮	୨୧୮୩

ଅନୁପାତ - ୪୭.୧

ପ୍ରବାସୀ କଲିକତା ଉପକଣ୍ଠ	୯୩୪୭୯	୮୪୯୮୦	୭୪୪୯
ବଂଗଳା	୮୯୭୦	୮୧୮୩	୭୭୭
ମୋଟ -	୧୦୨୪୮୯	୯୪୧୩୩	୮୩୭୩

ଅନୁପାତ - ୮.୧%

ବ୍ରହ୍ମଦେଶରେ ୭୦୭୮୭ ଓଡ଼ିଆଙ୍କ ଭିତରେ ସ୍ତ୍ରୀ ସଂଖ୍ୟା ୩୪୩୪
(ଭିଷେମର ୨, ୧୯୩୪, ଆଶା)

ତଥ୍ୟ ସୂଚ୍ନା : ୧- ପଞ୍ଜାଯକ ସାମନ୍ତ ଦୟାନିଧି, “ବିଦେଶରେ ଓଡ଼ିଆଙ୍କ ଶୋଚନୀୟ
ଅବସ୍ଥା”, ଆଶା, ବ୍ରହ୍ମପୁର, ଭିଷେମର ୨, ୧୯୩୪)

ପରିଶିଷ୍ଟ -୩

ପ୍ରବାସୀ ଜାଗରଣ

୪ ଫେବୃଆରୀ ୧୯୪୧ ନବୀନରେ କଲିକତାରୁ ନରସିଂହ ଚନ୍ଦ୍ର ଦାଶ ପ୍ରବାସୀ ଜାଗରଣ ଉପରେ ଏକ ଦୀର୍ଘ ମନ୍ତ୍ରବ୍ୟ ଲେଖିଥିଲେ । କଲିକତା ସହରରେ ଉଛଳୀ ଯୁବକ ମାନଙ୍କ ଉତ୍ସାହକୁ ପ୍ରଗଟ୍ଟା କରି ସେ ଲେଖିଥିଲେ - ସମାଦପତ୍ରରେ ଦେଖିବାକୁ ମିଳେ ଯେ କେଉଁଠାରେ ପ୍ରବାସୀ “ଉଛଳ ଯୁବକ ସଂସ୍କାର” ବା କେଉଁଠାରେ “ପ୍ରବାସୀ ସାହିତ୍ୟ ପରିଷଦ” ଏବଂ “ବୀର ଓଡ଼ିଆ ନାଟ୍ୟ ପରିଷଦ” ଏହିପରି ଅନେକ ଶ୍ଵେତ ଅନୁଷ୍ଠାନ ନୟନଗୋଚର ହୁଏ । ତା’ଉପରେ ଏଗୁଡ଼ିକଠାରୁ ବଳି ସବୁଠାରୁ ବଡ଼ ଓ ଲକ୍ଷାଧିକ ପ୍ରବାସୀ ଉଛଳୀଯମାନଙ୍କର ଏକମାତ୍ର ଅନୁଷ୍ଠାନ “ଉଛଳ ସମାଜ” ତ ରହିଛି । ଅବଶ୍ୟ ଦରିଦ୍ର ଉଛଳ ମାତା ପକ୍ଷରେ ସତାନ ମାନଙ୍କର ଏପରି ନବଜାଗରଣ ଓ ଉଦୟମ ଗୌରବର କଥା । ମାତ୍ର ଏ ବିଷୟରେ ସେ କେତେକ ମତ ଉପସ୍ଥାପନ କରିଥିଲେ ।

୧- ଏ ଯେଉଁ ବହୁ ଅନୁଷ୍ଠାନ ଗୁଡ଼ିକ ବାହାରେ କ’ଣ କରୁଛିତି ବା କରିଛନ୍ତି ଜଣାଯାଉ ନାହିଁ । ଏଥି ଭିତରେ “ପ୍ରବାସୀ ଉଛଳ ଯୁବକ ସଂସ୍କାର” ଦେଶରେ ବନ୍ୟା ପ୍ରପାଠିତ ଲୋକଙ୍କୁ କଲିକତାରୁ ତାଦା ସଂଗ୍ରହ କରି ସାହାଯ୍ୟ ଦେଇଥିବାର ଖବର କାଗଜରେ ପ୍ରକାଶ ପାଇଥିଲା । କିନ୍ତୁ କ୍ଷେତ୍ରର ବିଷୟ କଲିକତା ପରି ବିଶାଳ ନଗରୀରେ, ଯେଉଁଠାରେ କି ଶତ ଶତ ଓଡ଼ିଆ ପ୍ରତି କୋଠି ଓ ଅଳିଗଳିରେ ପୂରି ରହିଛନ୍ତି ସେମାନଙ୍କ ଅନୁପାତରେ ଏହା କିଛି ବଡ଼ କଥା ନୁହେଁ । ତେଣୁ ଏ ଛୋଟ ଛୋଟ ଅନୁଷ୍ଠାନ ଗୁଡ଼ିକର ଏ ବିଷୟରେ ବହୁତ କାମ କରିବାର ଅଛି ।

୨- କେବଳ ସଂସ୍କାର ଓ ସମିତି ଗଠନ କରି ବସିଲେ ଚଳିବ ନାହିଁ । କାମ ଦରକାର ଓ ସେଥିପାଇଁ ଶ୍ରମ ଦରକାର । ଏ ଶ୍ରମ ପାଇଁ ପାରିଶ୍ରମିକର ପ୍ରଶ୍ନ ନାହିଁ । କିମ୍ବା ଏ କାମ ପାଇଁ ପ୍ରଗଟ୍ଟା ଦରକାର ନାହିଁ । ଆଜିକୁ ଦଶ ବର୍ଷ ତଳେ ଯେଉଁ ଅଶ୍ରୀକିତ ଓ ଅର୍ଦ୍ଧ ଶିକ୍ଷିତ ଓଡ଼ିଆ ମାନେ ଆସି ଏଠାରେ ହାତ୍ତରଙ୍ଗା ଖଣ୍ଡି କାଟି ଶ୍ରମିକ ନାମରେ ପରିଚିତ, ସେମାନଙ୍କୁ ଆଜି ମଧ୍ୟ ସେହିପରି ଦେଖିବାକୁ ମିଳେ । ସେହି ତାସ, ପାଲିର ମୋହ ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେମାନଙ୍କୁ ଛାଡ଼ି ନାହିଁ । ମିତବ୍ୟୟୀ ହେବା ତ ଦୂର କଥା, ଏମାନଙ୍କ ବାହାର ଖର୍ଚ୍ଚ ଯାହା ସେଥିରୁ ଯଦି ଚାରିଭାଗରୁ ଭାଗେ ଦେଶର କୌଣସି ଅନୁଷ୍ଠାନକୁ ଦାନ କରନ୍ତେ ତାହାହେଲେ ଏ ସୁରମ୍ୟ କଲିକତା ନଗରୀରେ ଉଛଳୀଯ ମାନଙ୍କର ଗୋଟିଏ ସୁନ୍ଦର ପ୍ରାସାଦ ଗଠନ ହୋଇ, ସେଥିରେ

ମରିଶିଷ

ପ୍ରବାସର ପ୍ରତ୍ୟେକ ଅନୁଷ୍ଠାନ ଅବଶ୍ୟ ଉଡ଼ା ଦେଇ ରହି ପାରନେ ଓ ଓଡ଼ିଶାରୁ ଆସୁଥିବା ଧନିକ ଓ ଉତ୍ତରଲୋକମାନେ ମଧ୍ୟ ଉଡ଼ା ଦେଇ ରହନେ । ଏହାହାରା ଦେଶର ଜନସାଧାରଣ ବହୁତ ଉପକାର ହୁଆଛା ଓ ପ୍ରବାସୀ ଉତ୍ତରଲୀୟମାନେ ଆମର ପଡ଼ୋଶୀ ଭାଇମାନଙ୍କ ପାଖରେ ଗୋଟିଏ ଗର୍ବ କରି ପାରନେ ଯେ ଆମର ଅମକ ଗୋଟିଏ ଅନୁଷ୍ଠାନ ବା କୋଠି ଅଛି ।

୩- ଏ ଆଡ଼େ ଟିକିଏ ପାଦୁଆ ସୁବକମାନେ ନଜର ଦେବା ଦରକାର । ସେମାନେ ଏ ବିଷୟରେ ଉଦ୍‌ବାସୀନ ଦେଖିବାକୁ ମିଳେ । ଖାଲି କେତେ ଗୁଡ଼ିଏ ନିର୍ଭୀକ ଅନୁଷ୍ଠାନ ତଥାର କରି, ପୁଣି ତାକୁ ଭାଙ୍ଗିଦେବା ଦେଶର ଓ ଦଶର ଅପକାର ନୁହେଁ କି ?

୪- ଗୋଟିଏ ସବଳ ଓ ହୃଦୟପୂଷ୍ଟ ଅନୁଷ୍ଠାନ ଆମର ଦରକାର । ଯହାରା କି ପ୍ରବାସର ପ୍ରତ୍ୟେକ ଶ୍ରୁମିକ ଓ ଅନ୍ୟମାନେ ନାନା ବିଷୟରେ ଶିକ୍ଷା ଦୀକ୍ଷା ପାଇବାର ସ୍ଥାନ ପାଇ ପାରିବେ । ଯେଉଁଠିକି ଦେଶର ଗରିବ, ଧନୀଙ୍କ ତଥା ହିତେଷିକମାନେ ଆସି ବିଦିଧ ବିଷୟରେ ଚର୍ଚା ଓ ଶିକ୍ଷାଦେଇ ଆମକୁ ଉପକୃତ କରିପାରିବେ ।

୫- ଖାଲି ସହରରେ ଏପରି ଅନୁଷ୍ଠାନ କିମ୍ବା ଶିକ୍ଷାର ଚର୍ଚା କରି ସେପରି କିଛି ଲାଭ ହେବନାହିଁ । ଏ ବିଷୟରେ ମଧ୍ୟ ମପସଲରେ ପ୍ରଚାର ଓ ଜାଗରଣ ଆଶିବାକୁ ହେବ । ଯେହେତୁ ପଲ୍ଲୀବାସୀ ମାନେ ବିଶେଷ ସଂଖ୍ୟାରେ ବିଦେଶୀ । ସେମାନଙ୍କ ଭିତରେ ଆମ ଗ୍ରୀ ଗଣ୍ଡାର ଯେପରି କୁସଂସ୍କାର ଦୂର ହେବ ସେପରି ଶିକ୍ଷା ପୂରାଇବା ଦରକାର । ଏହା କରିବ “ଯୁବଶକ୍ତି” । ଦେଶର ଓ ଦଶର ଉପକାର କରିବାକୁ ଗଲେ ସେହି ମପସଲ ର ଯେ ସମସ୍ତ ସାମାଜିକ ଓ ଲୋକିକ କୁସଂସ୍କାରର ପ୍ରଭାବ ରହିଛି, ତାହାର ପ୍ରତିକାର ସର୍ବାଙ୍ଗେ ପ୍ରୟୋଜନ । ଶେଷରେ ସେ କହିଥୁଲେ - “ପ୍ରତି ଗ୍ରାମର କି ଶିକ୍ଷିତ କି ଅଶିକ୍ଷିତ ଯୁବକମାନେ ଏକମେଳ ଓ ସମାନ ମନପ୍ରାଣରେ ପଲ୍ଲୀର ଭାବି ମଙ୍ଗଳ ପାଇଁ ଗୋଟିଏ ଲେଖା ଗ୍ରାମ ମଙ୍ଗଳ ସମିତି ସ୍ଥାପନ କରି ସାଧାରଣ ଗରିବ ବାଳକ ବାଲିକା ମଧ୍ୟରେ ଶିକ୍ଷାର ଉତ୍ସଳତା ବଢ଼ାଇବା ବାଞ୍ଚନୀୟ । ନତୁବା କେବଳ କଲିକତା ଓ ସେହିପରି ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସହରରେ ଅନୁଷ୍ଠାନର ସୃଷ୍ଟି କଲେ ଯେ ଦେଶର ଗରିବ ଜନସାଧାରଣଙ୍କର ସେପରି କିଛି ଉପକାର ହୋଇ ପାରିବ, ଏ ବିଷୟରେ ମୋର ଯଥେଷ୍ଟ ସଦେହ ରହିଛି ।

ଲେଖକ ପରିଚୟ

ଡକ୍ଟର କେଳାଶ ଚନ୍ଦ୍ର ଦାଶ (ଜନ୍ମ-୧୯୫୪) ଓଡ଼ିଶାର ବିଭିନ୍ନ ସରକାରୀ କଲେଜରେ ଇତିହାସ ଅଧ୍ୟାପକ ଭାବେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିଛନ୍ତି । ତାଙ୍କର ବହୁ ଗବେଷଣାମୂଳକ ପ୍ରବନ୍ଧ ଦେଶୀୟ ଏବଂ ବୈଦେଶୀକ ପତ୍ରିକାମାନଙ୍କରେ ସ୍ଥାନ ପାଇଛି । ସେ ୧୯୮୭ ମସିହାରେ ଉତ୍ତଳ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟରୁ ଚୋଡ଼ିଗଲା ଦେବକ ସଂପର୍କରେ ଗବେଷଣାକରି ପି.ଏର.ଡ଼ ଉପାଧ୍ୟ ଲାଭ କରିଛନ୍ତି । ବର୍ତ୍ତମାନ ସେ ବ୍ରହ୍ମପୁରରେ ବିନାୟକ ଆଚାର୍ୟ ସରକାରୀ ମହାବିଦ୍ୟାଳୟରେ ଇତିହାସ ପ୍ରାଧାପକ ଭାବରେ କାର୍ଯ୍ୟରତ ।

ପ୍ରକାଶିତ ପୁସ୍ତକ

୧. Legend, History and Culture of India (Calcutta, 1997)
୨. ଆଞ୍ଚଳିକ ଇତିହାସ ଓ ଜନଶୂତି (ଭୁବନେଶ୍ୱର, ୨୦୦୦)
୩. ନବଜାଗୃତିର ଅନନ୍ୟ ସାରଥୁ: କୃପାସିନ୍ହ ନରେନ୍ଦ୍ର ଦେବ (ବ୍ରହ୍ମପୁର, ୨୦୦୩)

ISBN 81 88371 07 6

9 788188 371075